

2. Borgernes affaldshåndtering

Notat af Ph.d. Jens Peter Mortensen, cirkulær økonomi ekspert

Det skal være nemt for borgerne at komme af med deres affald, hedder det fra både kommunerne og regeringen. Derfor skal affald afhentes fra bopælen.

Afstand er imidlertid ikke den eneste parameter, der afgør om borgerne vil aflevere affald til genanvendelse. Der er pant eller anden nudging. Der er bevidstheden om at være med i den grønne omstilling eller bare et ønske at gøre noget for samfundet.

Dansk Retursystem og pantsystemet viser, at borgerne gerne vil samle emballager sammen og aflevere dem i fødevarerbutikkerne også selvom, der skal gås et stykke vej. Dansk Retursystem er samtidigt det kendteste eksempel på det udvidet producentansvar i praksis.

Nogle kommuner samler glasaffald ind ved supermarkeder andre papiraffald ind fra gadestande, hvilket fungerer ganske udmærket. Der har tidligere været ordninger for genbrug af vinflasker i forbindelse med indsamling af glasaffald fra gadestande. Borgerne i disse kommuner går gerne et stykke vej med affaldet.

Vi kender pant og ved, at det virker, men der er andre (økonomiske) metoder, der kan påvirke borgerne til at aflevere i de rigtige affaldsspande til genanvendelse.

Et eksempel på Østerbro i København, hvor borgere er blevet oplyst om, at en affaldsspand til restaffald koster 3.000 pr stk oveni, har vist gode resultater for borgernes indsats på sortering af affald til genanvendelse.

Det hvide hus projekt, Østerbro

Årstal/KK spande	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2012													
2013													
2015													
2016													
2018													
2019													

	Restaffald
	Papiraffald
	Metalaffald
	Elektronikaffald
	Plastaffald
	Bioaffald

Noter:

- For 15 lejligheder er nøgletal for antal 10 spande
- Gadestand til Glas (hele perioden)
- Bruger stand til papaffald hos nabo (2019) ellers restaffald
- Bioaffaldsspand en smule mindre (har stadig 1 i reserve)
- Særskilt skab til farligt affald
- Ved bestilling og ekstra betaling afhentning af storskrald

Det har fået beboere i en ejendom til at sortere affaldet på en sådan måde, at antallet af spande til restaffald på 7 år er reduceret fra 8 til 2 stk. ud af de 10 spande, der er kommunens standardtal. Det svarer til en stigning i genanvendelsesprocent fra 20 % til 80 %.

I 2013 var der hele 13 affaldsspande til stor irritation pga. pladsen. Affaldsspande fylder og er grimme. De bliver tit genstand for konflikter naboer imellem.

Opfattelsen af, at borgere er for dovne til at bevæge sig for affaldets skyld, og at det derfor skal være en affaldsspand direkte ved din bopæl, gælder nogle men langt fra alle borgere og situationer.

Borgere motiveres af andre faktorer end afstand og dovenskab. Det er faktorer som økonomi, nudging, ønske om ordentlighed, samfundssind, miljøbevidsthed og meget andet.

Regeringen bør åbne op for borgerrettigheder for flere borgerstyret muligheder end blot at have alle affaldsspande stående ved boligerne. De behøver heller ikke være for alle men blot for dem, der gerne vil.

Ens ordninger for affaldsindsamling i kommunerne

Regeringen har besluttet, at kommunerne skal samle affald ind ved husstanden. Der må maksimalt være 4 spande med minimum plads til 10 fraktioner med en enkelt undtagelse for glas, der gerne må samles ind fra gadestande. Det er således klart, at flere fraktioner skal samles ind i den samme spand.

Antallet af spande og hvilke løsninger kommunerne vælger er en del af den information, der skal gives til borgerne. Der er forskellige løsninger til at holde antallet af spande på 4, når de 9-10 fraktioner skal samles ind ved husstande:

- Spandene kan indrettes i forskellige rum sådan, at en spand kan have op til 4 rum til hver sin fraktion. Spandene afhentes af skraldebiler, hvor spandene tømmes over i op til 4 rum på skraldebilen.
- De forskellige affaldsfraktioner kan fyldes i forskelligt farvede poser i en spand og herefter optisk sorteres i fraktionerne.
- Nogle affaldsfraktioner kan samles blandet ind, uden at det forringer den efterfølgende genanvendelse. Fraktionerne skal i nogle tilfælde senere sorteres fra hinanden, imens andre er fraktioner, der alligevel indgår i samme genanvendelsesforløb bare i forskellige kvaliteter.

Der kan godt være flere typer af løsninger, og løsningerne kan også kombineres med hinanden. Generelt vil en indsamling bestående af flere spande være dyrere end en indsamling i kun en spand. Til gengæld vil den efterfølgende sortering og behandling være dyrere eller ikke give samme niveau i indtægt.

Regeringen har besluttet, at kommunerne ikke længere må eje behandlingsanlæg. Det er endnu uklart om behandlingsanlæg også omfatter sorteringsanlæg, eller hvor grænsen skal trækkes. Kommunernes valg af indsamling afhænger således af endnu uafklarede spørgsmål om ejerskab i retur værdikæderne.

Der vil følgelig ikke være en ens måde at aflevere affald på i de forskellige kommuner, da nogle kommuner fx vil forlange, at affaldet puttes i poser med forskellig farve, andre kommuner at affaldet blot skal i forskellige rum, og endnu andre at nogle fraktioner godt kan kombineres.

Det kan på den baggrund konstateres, at regeringens håb om en ensretning allerede her lider et skibbrud, da kommunerne stadig har forskellige ordninger, der vil skulle kommunikeres forskelligt ud til borgerne. Borgerne skal stadig agere forskelligt afhængigt af, hvilken kommune de nu opholder sig i.

Regeringen har dog fået sat snævrere rammer end tidligere for, hvad kommunerne må, så ordningerne bliver ikke så forskellige, som de tidligere har været. Der er nået et stykke af vejen for ensretning af affaldsindsamlingen.

Affaldsfraktionerne

Regeringen har bestemt, at husholdningsaffald skal samles ind ved husstand opdelt i henhold til de piktogrammer som Miljøstyrelsen, KL og DAF har udarbejdet sammen. Piktogrammerne er en dansk måde at indrette affaldsindsamlingen på. Der er ikke udarbejdet ens EU regler for mærkning af affaldsspande, så løsninger vil se vidt forskellige ud, når der fx rejses i Europa.

Regeringen forpligter kommunerne til at følge piktogrammerne med skiltning på affaldsspandene opstillet ved husholdningerne. Piktogrammerne skal fortælle borgerne, hvad der skal i spandene. Piktogrammerne danner på denne måde en ensartet og direkte kommunikation til borgerne om, hvordan borgerne skal sortere husholdningsaffaldet.

Piktogrammerne til de 10 affaldsfraktioner, regeringen forlanger, der skal sorteres i, og som skal instruere borgerne i korrekt sortering af husholdningsaffald, ser i den cirkulære økonomi plan ud, som følger:

Cirkulær økonomiplanens piktogrammer

Figur 4.2.1. Affaldspiktogrammer.

Kilde: Dansk Affaldsforening.

Anm.: Der kan forekomme ændringer til piktogrammet for tekstilaffald.

Piktogrammerne har en farve forskellig fra de andre og en figur, der illustrerer, hvad der skal i den enkelte spand. Farve på piktogram for pap og piktogram for mad- & drikkekartoner er dog den samme.

Der er ikke noget gennemskuelig systematik, entydighed eller logik bag udarbejdelsen af den enkelte figur eller valg af farve. Det åbner op for plads til fortolkninger. Kommunerne benytter udover piktogrammerne ofte nærmere instrukser til borgerne om, hvad der skal i den enkelte spand, pose eller rum:

Metalaffald

Piktogrammet for metal viser en dåse til fødevarer. Det er den rigtige prioritering af fødevareremballager først, men det skaber tvivl om metalaffald fx et vandrør, der er blevet skiftet, må komme i samme spand. Metal kan nu genanvendes uanset sammenblanding, da de kan sorteres fra hinanden inden de smeltes om under høje temperaturer og indgår som en del af en samlet genanvendelse.

Metalaffald er den fraktion, der har den bedste økonomi i forhold til afsætning til genanvendelse. Nogle kommuner har bevidst valgt at sende metalaffald med restaffaldet, fordi så bliver vægten på affald, der leveres til forbrændingsanlæggene højere og dermed øger indtægten på forbrændingsanlægget.

Derudover så har en del kommuner og et enkelte privat firma etableret hver deres sorteringsanlæg til at sortere metalaffald ud fra slagge.

Det må formodes, at regeringen nu anser metal i spanden for restaffald som forbudt.

Det er så uvist, om borgerne derfor skal informeres om dette på spanden til restaffald eller i medfølgende instrukser.

Bioaffald

Piktogram for madaffald er vist med et æble. Der er en god illustration af madvarer, men kravet fra EU er bioaffald, og heri indgår også haveaffald, hvilket helt mangler i de viste piktogrammer.

Nogle kommuner samler madaffald og haveaffald ind i samme spand og sender indholdet til kompostering. Andre kommuner samler haveaffald ind særskilt, komposterer, komposterer en lille del af det og sender resten til forbrænding eller brænder det hele i fyringsanlæg særligt indrettet til forbrænding af haveaffald.

Regeringen bør gribe ind overfor den kommunale forbrænding af haveaffald, der er samlet særskilt ind, da det ifølge affaldsdirektivet er forbudt.

Borgerne har en forventning om, at når haveaffald afleveres til genanvendelse, så bliver haveaffald genanvendt og ikke brændt.

EU nævner, at der også kan accepteres fødevarer kontamineret nedbrydelige emballager. Der er flere tiltag rundt om i Europa for at åbne mere op for nedbrydelige fødevareremballager kan håndteres sammen med madaffald som bioaffald.

Der er ingen danske kommuner, der arbejder i denne retning, som det ser ud lige nu, men der er flere tiltag i Italien, Polen, Wales og Flandern, der går i denne retning.

Teksten og piktogrammet bør tydeliggøres for at kunne leve op til EU kravene. Teksten bør som minimum være "Bioaffald", som den er i fx Københavns Kommune.

Papaffald

Farven i piktogrammet for pap er som nævnt den samme som for mad- & drikkekartoner, men alligevel har regeringen besluttet, at papaffald og affald fra mad- & drikkekartoner ikke må samles samlet ind.

Mange borgere har meget svært ved at forstå, at karton ikke er pap. Der genfindes ofte urenheder af mad- & drikkekartoner i papaffald. Det giver derfor god mening, at de to piktogrammer har samme farve, men teksten og instruktionerne er helt forkerte.

Piktogrammet for pap viser med en papkasse, at det kun drejer sig om pap uden fødevarekontakt, hvilket efterlader fx pizzabakker, burgerbakker m.v. til restaffald.

Der er mange cateringfirmaer lige nu, der skifter emballager for at bidrage til den bæredygtige udvikling. Rigtigt mange af dem skifter til emballager af pap (og papir). Alligevel skriver mange kommuner i deres instruktioner, det som piktogrammet viser, at fødevareemballager ikke er velkomne i affaldsspanden til genanvendelse af pap.

En af de ansvarlige producenter for fødevarekontakt papemballager er Mcdonald's. Mcdonald's mærker deres fødevarekontakt emballager med de piktogrammer, der dels er internationalt gældende, dels fortæller, hvordan emballagen skal afleveres.

Vedlagte foto viser, at Mcdonald's ønsker via påtrykte piktogrammer, at kunderne afleverer deres fødevareemballager som papaffald. Kommunernes piktogram for papaffald stemmer således ikke overens med den ansvarlige producents mærkning og information til borgerne.

Mærkning af pap på fødevareemballage

Den manglende overensstemmelse udtrykker meget præcist forskellen og problemerne ved en cirkulær økonomi plan, der ikke er rettet ind efter de ansvarlige producenters ønsker og måder at tænke på, men kun tager højde for, hvad kommunerne mener: Pap med fødevarekontakt skal brændes!

Figuren i piktogram for papaffald skal ændres til også at omfatte fødevareemballager af pap.

Papiraffald

Opdeling af pap og papiraffald er ikke et krav fra EU, og nogle kommuner samler papir og papaffald ind i samme spand fra husstanden. En del kommuner, der samler papir og pap ind sammen har mulighed for en senere sortering på eget anlæg, hvis prisen på ren papir adskiller sig positivt fra prisen på mikset.

Regeringen har tilladt papir og papaffald samles ind sammen.

Regeringen har også besluttet, at kommunerne ikke længere må eje sorteringsanlæg, så kommunerne må fremover finde en privat operatør til sortering af papir og papaffald.

Piktogram for papiraffald viser et stykke skrivepapir. Det er derfor uklart om julegavepapir, servietter, brødposer, aviser, køkkenruller m.v. må komme ned i samme spand.

Farven på papir piktogrammet er blå og adskiller sig markant fra den lysebrune farve på piktogrammerne for pap og mad- & drikkekartoner. Papir har en højere pris, når papir leveres til genanvendelse end, hvis der er blandet pap og mad- og drikkevareemballager i. Det kan derfor give mening at aflevere papir separat.

Farven kan med fordel ændres til at være lysebrun som for pap og mad- & drikkekartoner, og der kan etableres særskilt indsamling for skrivepapir med den blå farve.

Mange kommuner anviser papiraffald med fødevarekontakt til restaffald og dermed forbrænding. Det er i strid med affaldsdirektivet, hvilket regeringen bør sikre sig, at kommunerne ændrer på og får anvist papiraffald til affaldsspanden til genanvendelse af papir.

Fødevareemballager med meget fødevareaffald på er til gene for genanvendelsen af især rent papir. Til gengæld er både papir og pap nedbrydeligt og kan derfor indgå i behandlingen af bioaffald til kompost. Det bør regeringen gøre tydeligt for kommunerne, og det skal indgå som en del af instrukserne til piktogrammerne, så borgerne for den korrekte information.

Glasaffald

Piktogrammet for glasaffald viser en vinflaske. Piktogrammet bør udvides med et konserverglas for også at dække fødevarer.

Regeringen har undtaget indsamling af glasaffald ved husstanden. Kommunernes indsamling af glasaffald må derfor gerne foretages fra en gadestand.

Glas fra disse gadestande blev tidligere sendt til sortering, hvor vinflasker blev sorteret ud til vask og genopfyldning. Det er den historiske forklaring på piktogrammets udformning.

Glas er ellers nok det tungeste emballagemateriale og derfor det mest vanskelige at skulle gå længere med end ud af gadedøren og havelågen.

Nogle kommuner herunder København og Bornholm samler glas ind i containere stående på gaden ofte nær supermarkeder men ind imellem også i større boligområder. Gadestandene er ellers typisk placeret ved supermarkeder og lignende.

I instrukserne til borgerne beskriver kommunerne ofte, at der ikke må afleveres glas fra vinduer, drikkeglas, karafler og kander m.v. Det er kun ikke pantbelagte flasker som vin og spiritusflasker, konserverglas, syltetøjsglas og lignende kommunerne gerne vil have i affaldsspandene til glasaffald.

Årsagen er, at der fx i drikkeglas ofte kan være bly og andre urenheder, der ødelægger mulighederne for glasværkerne at smelte glasaffald om til fødevareemballager igen. Det er derfor yderst vigtigt, at fødevareemballager håndteres for sig. Kommunerne skal have ros for den instruks.

Her er et klart fokus på emballage med fødevarekontakt.

Tidligere blev glasaffald sendt til sortering, hvor vinflasker blev sorteret ud til vask og genopfyldning. Det kan genindføres og udbygges fx med konserverglas. Der er allerede et privat marked for salg af konserverglas til private, men det kan udbygges og sættes i system.

Plastaffald

Piktogrammet for plastaffald viser en pose formodentligt en indkøbspose samt en dunk formodentligt til flydende sæbe eller rengøringsmidler.

Der er ikke noget piktogram med en information til borgerne om, hvad de skal gøre med drikke og fødevareemballager af plast. Ca. 80 % af plastaffald fra husholdningerne kommer fra drikke og fødevareemballager, men de er ikke vist på piktogrammet.

En del kommuner skriver hård og blød plast i instruktionerne og bidrager på denne måde med en yderligere forvirring af, hvad der må komme i spanden til plastaffald.

Nogle kommuner samler plasttypen EPS (dalig tale kaldes EPS for flamingo) ind særskilt på genbrugsstationerne. Der er ingen af kommunerne, der samler plastaffald ind, der vil have flamingo i spanden til plastaffald, men henviser gerne til spanden for restaffald.

Det pointeres i regeringens cirkulær økonomi plan, at plastaffald er det punkt, hvor prognoserne viser, at Danmark ikke kan leve op til EU målsætninger om genanvendelse. Plastaffald er derfor et indsatsområde, der skal prioriteres.

Regeringen har sat et mål på 80 % genanvendelse af plastaffald fra husholdningerne i 2030. En god start er at sætte et fokus på fødevareemballager. Drikke- og fødevareemballager af plast kan kun meget vanskeligt genanvendes ved sammenblanding med plastemballager anvendt til andre produktgrupper, fx rengøringsmidler.

Piktogrammet for plast bør revideres med figurer, der illustrerer fødevareemballager. Det bør derudover overvejes om emballager til forskellige produktgrupper skal samles ind andre steder end ved husholdningerne.

Restaffald

Piktogrammet til restaffald viser en affaldssæk. Restaffald er det som skal undgås, så sækken kunne tilføjes et rødt kryds og en tekst med til forbrænding.

Kommunerne har via de kommunale affaldsselskaber investeret meget i affaldsforbrændingsanlæg. Tømmes spanden med restaffald, så mister de kommunale affaldsselskaber indtægterne til at kunne tilbagebetale forbrændingsanlæggene.

De kommunale affaldsforbrændingsanlæg arbejder med begreber som "forbrændingseget" og "affald, der skal brændes". I en cirkulær økonomi plan skal disse begreber helt fjernes.

Mange kommuner og udkast til affaldsbekendtgørelsen foreskriver, at meget genanvendeligt affald skal i spanden til restaffald herunder fødevareemballager af papir, pap og plast (herunder flamingo). Der er genanvendelsesordninger for plast, papir og pap. De skal benyttes.

En cirkulær økonomi plan bør som minimum følge affaldshierarkiet og omfatte et mål om reduktion af indholdet i spand til restaffald samt, at der ikke må forefindes genanvendeligt affald i den.

Kommunernes instrukser skal derfor kontrolleres og rettes til.

Farligt affald

Piktogrammet til farligt affald viser et faretegn. Det adskiller sig fra de andre piktogrammer, der viser en typisk affaldsgenstand. Piktogrammet for farligt affald ligner piktogrammerne, der anvendes af industrien, så her er der en overensstemmelse mellem industriens piktogrammer og kommunernes.

Nogle kommuner anviser emballager til husholdningskemikalier og rengøringsmidler som farligt affald for at undgå, at emballager med muligt indhold dukker op i fx plastaffaldet. Det er en god idé medmindre, der kan etableres lukkede kredsløb med de ansvarlige producenter.

Mad- og drikkekartoner

Piktogram til mad- & drikkekartoner viser en drikkekarton. Teksten er den eneste, der decideret er fokuseret på en produktgruppe; mad og drikkevarer.

Som nævnt tidligere har pap og mad- og drikkekartoner samme farve som pap. Det er logisk nok, da det er svært at forklare borgere, at karton ikke er pap, eller at pap ikke er karton. Det er synonymt.

Regeringen foreslår, at plast og mad- og drikkekartoner må samles ind sammen. Det er helt uforståeligt!

Farven på piktogrammet på mad- og drikkekartoner er vidt forskellig fra farven på piktogrammet for plast. På denne måde viser farverne netop, at der er en stor materialeforskel mellem plast og karton. Regeringen bør fjerne denne mulighed for sammenblanding.

Tekstiler

Piktogrammet til affald fra tekstiler viser en trøje med en revne. Planen fortæller, at piktogrammet ikke ligger fast endnu, men at det vil komme senere.

Der eksisterer allerede omfattende privat indsamling af affald fra tekstiler både fra egentlige forretninger, sociale forretninger, velgørenhedsorganisationer m.v. Det gælder fx Friluftsland, der tager tekstilaffald tilbage.

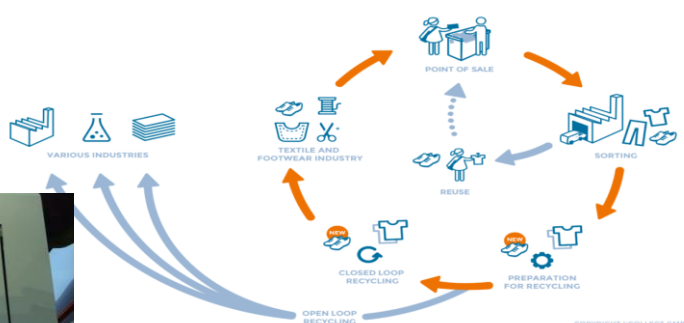
I butikken beskrives meget nøje, hvad der sker med tekstilaffaldet, hvor meget der genbruges, hvor meget der genanvendes, og hvor meget der bliver brændt. Det kunne kommunerne lære en del af eller måske blot overlade arbejdet til butikkerne, se nedenstående foto og instrukser til kunderne fra Friluftsland.

Indsamling af tekstiler i Friluftsland

Affaldsspand

Oplysning om genbrug, genanvendelse og forbrænding

Kommunerne skal nu til at etablere tilsvarende ordninger, der måske kommer til at konkurrere med de private. Friluftsland er ikke til stede alle steder i landet og det er langt fra alle andre tøjbutikker, der gør det samme.

Hvordan balancen mellem kommunernes indsamling af tekstiler og de private fremover skal foregå fremgår ikke af regeringens cirkulær økonomi plan.

Det kan dog konstateres, at der er mange private initiativer til at håndtere både emballageaffald og affald fra produkter selv. Balancen, mellem hvad kommunerne skal foretage og ikke foretage, er ikke faldet på plads, men bliver et vigtigt spørgsmål i de kommende kommunale affaldsplaner.

Det, som ikke er afklaret i regeringens plan, er, hvor snitfladen mellem hvad de private selv kan klare, og hvad kommunen skal/er nødt til at stille til rådighed for de ansvarlige producenter og andre virksomheder med forretningsmodeller, der frivilligt påtager sig ansvaret.

Der er derfor et klart behov for at finde ud af, hvordan en kommunal ordning for tekstilaffald skal udformes uden at skade de private ordninger.

Sammenfatning om piktogrammer

Piktogrammerne er ikke indbyrdes afstemte, hverken i farvevalg eller i hvad piktogrammet rent faktisk viser i forhold til hvilke produktgrupper, der må komme i den pågældende spand. Genanvendeligt affald henvises til restaffald. Det er en rodet og forvirrende fremstilling af, hvordan affald skal sorteres.

Den klarhed, piktogrammerne skal fortælle borgerne om, hvad de skal gøre med deres affald, er kun en fortælling, og ikke et faktum. Mange gange er borgerne nødt til selv at studere forskellige materialer på et materialeteknisk ingeniør niveau.

Andre gange er det mere indlysende, hvad der skal i de forskellige spande, fx når det gælder glasaffald. Alligevel følger der altid en instruktion med fra kommunen til borgerne for at kunne opnå, at der ikke afleveres affald, der opfattes som urenheder.

Glas er ikke bare glas. Glas er også, hvad glas har været brugt til.

3. Indsamling af affald under cirkulær økonomi

Notat af Ph.d. Jens Peter Mortensen, cirkulær økonomi ekspert

Det udvidet producentansvar for emballager skal være implementeret i Danmark senest 1. januar 2025.

Det udvidet producentansvar er det vigtigste element i udviklingen af cirkulær økonomi, fordi det udvidet producentansvar flytter ansvaret og økonomien væk fra at være en samfundsopgave, som i Danmark løftes af kommunerne, til at være en del af den handel, der foregår mellem producent eller dennes repræsentant og borgeren nu i rollen som kunde.

Det er ved køb af varen, hvor kunden vurderer udseende, funktion, holdbarhed, levetid m.v. Nu skal kunden også vurdere, hvordan sælger vil tage produktet tilbage eller affaldshåndtere.

Det udvidet producentansvar er en voldsom revolution af, hvordan samfundet indrettes og struktureres, der skiftes roller, og forandres arbejdsgange. Det støder på en enorm modstand blandt aktører og operatører, der gennem mange år er bygget op om den "gamle" måde at tænke på.

Der er tale om valg imellem to teknologisor; det lineære teknologisor og det cirkulære teknologisor. Det lineære teknologisor kender vi, imens det cirkulære teknologisor skal vi skabe.

Ved det udvidet producentansvar for emballager er det ikke kun produktet, der skal vurderes, men også den emballage, som produktet leveres i.

For emballager er det ikke så meget spørgsmålet om levetid, der er så vigtigt, men mere et spørgsmål om, hvordan den ansvarlige producent vil have emballagen retur eller håndtere på anden vis.

De ansvarlige producenter vil direkte forespurgt helst have deres egne emballager tilbage i samme form, men de ved godt at det er yderst vanskeligt, når produkterne og emballagerne først er sendt ud på markedet.

Hvis der kigges på Dansk Retursystem, som det mest kendte eksempel på det udvidet producentansvar på emballager, så kan det observeres, at et samarbejde mellem virksomheder, der sælger produkter i samme produktgrupper har en fordel ved at slå sig sammen om indsamling af netop deres type af emballager.

Internt i retursystemer og med aspiranter til retursystemer vil der opstå debatter og krige, om hvilke materialer, der skal anvendes til hvilke emballager i hvilke produktgrupper. Den kamp er der fuld gang i som følge af den kommende implementering af det udvidet producentansvar for emballager i 2025.

Hidtil har større danske fødevarer virksomheder henvendt sig til kommunerne for at få deres emballager tilbage eller i det mindste emballager tilbage i form af emballager opdelt i produktgrupper men uden noget særligt held. Der er dog eksempler på, at det er lykkedes.

Kommunerne samler generelt affaldet ind opdelt i materialer og ikke i produktgrupper. Fordelingen af emballager tilbage til de ansvarlige producenter fx i drikke- og fødevarerindustrien opdelt i produktgrupper

bliver ved en materiale opdeling vanskelig at foretage bagefter. Neddeles materialerne, så bliver det næsten helt umuligt.

De ansvarlige producenter, der producerer drikke- og fødevarer, må afslå at få neddelte materialer tilbage til produktion af nye emballager, hvor der kan være emballager eller andet affald med indhold, der ikke går sammen med fx fødevarer.

Kommunernes nuværende indsamling af affald opdelt i materialer modsvarer på ingen måde drikke- og fødevarerens behov for produktgruppe inddelt affaldshåndtering, hvilket slår særligt igennem på plastaffald, men også på papir og papaffald.

Nøglen til det cirkulære teknologispor ligger i en produktgruppe opdeling af husholdningsaffaldet fremfor en materiale opdeling.

Indretning af hjem

De ansvarlige producenter er inddelt i produktgrupper i forhold til, hvad de producerer; fx i drikke og fødevarer, kosmetik og personlige plejemidler, rengøringsmidler og husholdningskemikalier, elektronik, legetøj m.v.

Emballagerne til de forskellige produkter har forskellige specifikationer udformet i kravene til styrke, indhold, gennemtrængning af lys, holdbarhed, barriereegenskaber, renhed m.v. afhængig af produktet.

Produktgrupper hænger sammen med, hvor og hvordan produkterne i stor udstrækning bliver brugt i hjemmene. Toiletrens benyttes sjældent i stuen, imens en mobiltelefon ofte bruges i stuen men for mange lige så gerne på toilettet. Udpakning af telefonen fra emballagen sker dog sjældent på toilettet.

Mad og drikke er købt for at blive spist og drukket. Mad opbevares og tilberedes hovedsageligt i køkkenet. Mad og drikke kan godt nydes i stuen eller andre rum, men det meste emballage til mad og drikke vil forblive i køkkenet.

En spand til madaffald og en anden spand til fødevareremballage er derfor et naturligt valg til køkkenet. Der vil være pantbelagte drikkevareemballage. De vil ofte blive drukket i stuen og emballagerne til dem skal alligevel samles ind i en særskilt pose eller lignende.

Kosmetik og personlige plejemidler bruges ofte på badeværelset og/eller i soveværelset. En affaldsspand til emballager til kosmetik og personlige plejemidler hører derfor naturligt til i disse rum. De kan derfor helt naturligt holdes adskilt fra fødevareremballage.

Rengøringsmidler og husholdningskemikalier bruges gerne i alle rum, men opbevares gerne på toilettet eller i et bryggers eller lignende. En spand til emballager fra rengøringsmidler og husholdningskemikalier hører naturligt til her, så det sikres, at de ikke blandes sammen med fødevareremballage og pantbelagte drikkevareemballage eller emballager til kosmetik m.v.

Borgerne kan godt finde ud af det

En citron illustreret på en plastflaske med toilettrens bliver meget sjældent forvekslet med en plastflaske til citronvand af borgeren/kunden. Borgeren kan altså godt kende forskel på en emballage til toilettrens og til en citronvand og holde dem adskilt også, når de skal afleveres som affald.

Den nuværende materialefraktions sortering vil betyde, at hvis begge flasker er af plast, så havner begge plastflasker i plastaffald ude i køkkenet til skade for genanvendelsen af plastflasken til emballager til drikke- og fødevarer.

Ved en produktgruppe sortering vil det betyde, at plastflasken til citronvand vil havne i en spand i køkkenet til drikke- og fødevareremballager og plastflasken til toilettrens vil havne i en spand på toiletet til emballager fra rengøringskemikalier.

Det er således uhyre nemt for borgerne at opdele emballagerne efter, hvor produkterne bliver brugt og hva de er blevet brugt til. Det nye er bare, at borgerne skal aflevere emballagerne så hele som muligt.

Hjemmene er i forvejen overvejende inddelt i produktgrupper. Det er derfor nemmere for borgerne både at forstå, hvad der skal hvorhen, og at indrette hjemmene, når affaldshåndteringen foregår på samme vis efter produktgrupper.

Produktgruppe opdelt affaldshåndtering i hjemmene er langt lettere at forstå end den materiale opdelt affaldshåndtering, der kræver ingeniørmæssig materialeteknisk viden og uddannelse.

Indsamling af madaffald og restaffald

Madaffald er ikke underlagt det udvidet producentansvar og vil derfor stadig høre til den kommunale affaldshåndtering og finansiering.

Madaffald skal ikke transporteres langt før det bliver temmeligt uhåndterligt og ulækkert. Det er derfor oplagt, at madaffald samles ind fra husstanden.

Restaffald er heller ikke underlagt et udvidet producentansvar, hvilket er mere indlysende. Restaffald er den affaldsspand, der leverer affald til kommunernes affaldsforbrændingsanlæg.

Det er opgaven for borgerne at sortere så meget af deres affald til genbrug og genanvendelse hos de ansvarlige producenter, og så lidt som muligt til forbrænding. Hvis borgerne ikke vil det, skal de have lov til at benytte spanden til restaffald.

Den kommunale afgift for afhentning af affald fra husholdningerne skal hægtes op på spanden til restaffald. Jo mere borgerne lægger affald i spanden til restaffald, jo mere skal de betale i afgift til den kommunale håndtering af affald, imens det skal være gratis at aflevere fx madaffald i spanden til bioaffald.

Det vil på denne måde være en økonomisk motivation for borgerne at levere så meget affald som muligt tilbage til genanvendelse, imens de stadig har muligheden for at aflevere affald til forbrænding mod behørig betaling.

Som minimums krav til kommunernes affaldsindsamling skal der være 2 spande ved hver husstand: En spand til bioaffald samt en spand til restaffald.

Indsamling af affald fra fødevareemballager

Indsamling af emballager kan tage udgangspunkt i nogle kommuners produktgruppe orienteret indsamling af glasaffald.

Som nævnt under gennemgangen af piktogrammer sker indsamling af glasaffald i nogle kommuner fra gadestand samt produktgruppe orienteret mod drikke og fødevareemballager. Eksemplet med indsamling af glasaffald viser, at:

- Borgerne kan sagtens vendes til at aflevere emballager udenfor butikker, da de alligevel skal afsted med pantbelagt emballager, og køb af nye drikke- og fødevarer.
- Materialet glas er ikke bare glas for, at det kan genanvendes. Det kræver en yderligere opdeling i drikke- og fødevareemballager og andet. Kommunerne instruerer borgerne til dette.
- Ordningen fungerer godt men kræver lidt instruktion og kan bringes til at omfatte genbrug.

Affaldsspande til fx drikke- og fødevareemballager skal stilles op ved fødevarebutikkerne. Her skal det være muligt at aflevere ikke neddelt affald i materialefraktioner afhængigt af det dominerende materiale, der er blevet anvendt, eller hvordan de ansvarlige producenter nu ønsker det fx folier adskilt fra hård plast.

Det kommer som standard til at se ud, som følger for affaldsspande ved boliger og ved fødevarebutikker.

Min. standard for produktgruppeaffaldsindsamling

Husstande, min. 2 fraktioner

Bioaffald:

- Madaffald:
 - I poser af papir eller
 - Nedbrydelig plast
- Haveaffald
- Evt. fødevareemballager af papir og pap

Restaffald:

- Bleer, hygiejnebind, vatpinde m.v.

Gadestande ved fødevarebutikker, min. 4 fraktioner

Plast

Papir, pap, Komposit, pizzabakker m.v.

Glas

Metal

Eventuelt bioaffald, pizzabakker m.v.

Affaldsspande til emballageaffald opdelt i produktgrupper skal som udgangspunkt ikke være tilgængelig ved boliger som standard, men skal kunne bestilles som ekstra service med særskilt betaling. Der skal så kunne vælges mellem forskellige varianter.

Plads til gadestande

Mange kommuner og supermarkeder vægrer sig mod gadestande, fordi der i mange byer ikke er plads. Der vil helt sikkert være behov for lokalt tilrettelagte indretninger i forhold til plads, men der vil være mange steder, hvor det er ligetil, fordi der faktisk er plads.

Her er et eksempel på, hvordan en fødevareemballage indsamling kunne se ud på Madsnedøgade på Østerbro i København med placering af affaldsspande udenfor supermarkedet:

Supermarkedet har indrettet afleveringen af pantbelagte emballager i et særskilt lokale med egen indgang. I forvejen er der udenfor supermarkedet etableret to kommunale containere til glasaffald. Indgangen til supermarkedet kan findes på den anden side af containerne til glasaffald.

Foto er tilført tre affaldsspande til for at vise, at der er plads til etablering af minimum opstillingen til aflevering af emballageaffald:

- Metalaffald primært dåser
- Papir, pap og mad- & drikkekartoner
- Plast

Skulle en borger/kunde ikke kunne finde ud af, hvor emballageaffaldet skal afleveres, så er hjælpen at finde inde i supermarkedet, der i dette tilfælde repræsenterer den ansvarlige producent.

Det kan aftales, at det er den ansvarlige producent, der står med ansvaret og tømning af affaldsspandene, men det vil ofte være kommunen, der har erfaring og viden om affaldshåndtering i praksis. I dag er det kun

kommunen, der kan levere den nødvendige service overfor den ansvarlige producent eller dennes repræsentant i den konkrete situation.

Det er ikke ved alle supermarkeder, der er god plads udenfor. Det er derfor nødvendigt med lokale aftaler med supermarkederne, hvor præcist affaldsspande skal placeres, og hvor hyppigt de skal tømmes.

Aflevering af emballageaffald i butikker

Nogle supermarkeder samler pantbelagte emballager ind inde i butikkerne.

Som det fremgår af nedenstående foto foregår der en mindre sortering. Der er stillet et affaldsstativ op til aflevering af poser, som de pantbelagte emballager har været bragt i samt Arla mælkekasser til ikke pantbelagte drikkevareemballage som kunderne har haft med ved en fejltagelse.

Aflevering af pantbelagte emballager i butik

Aflevering af pantbelagte emballager inde i butik med mulighed for aflevering af ikke pantbelagte flasker samt kaserede poser som kunder medbragte emballagerne i. Der er også mulighed for tørring og spritning af hænder.

Derudover er der et skilt, der oplyser om, at pant på genopfyldelige plastflasker stopper juni 2012.

Der er etableret mulighed for afspritning og aftørring af hænder.

Det skal også være tilladt, at fødevareremballage kan afleveres tilbage enten i fødevarerbutikker, i lokaler tilknyttet til fødevarerbutikker udover løsningen med aflevering i affaldsspande opstillet ude på gaden.

Mangel på plads til affaldsspande ved husstand

I nogle bydele er der ikke plads til affaldsspande ved husstande. Der er det under alle omstændigheder nødvendigt med gadestande. Det er altid til debat, hvor gadestande skal placeres. Der kan sættes hjul på, så standene kan flyttes ind til den rigtige placering er fundet.

Her er et eksempel på en gadestand fra et forsøg, Wasteman projektet i Gudhjem, hvor gadestanden ikke er placeret ved et supermarked, men blot på gaden. Til gengæld er den med hjul på, så den kan flyttes.

Præsentation af gadestand til husholdningsaffald

Oktober 2020 Gudhjem

David Christensen, BOFA
præsenterer gadestand
til borgerne tilmeldt
Wasteman projektet

I Gudhjem er der ikke baggårde og de små gader fyldes gerne op med turister. Der skal derfor ikke bare stå skraldespande alle vegne i gadebilledet og fylde op, men der skal stadig være muligheder for, at turisterne og husholdningerne skal kunne komme af med affaldet.

Som forsøg er indsamling af plastaffald yderligere opdelt i fødevareremballager og andet plastaffald.

Yderligere opdeling i affaldsfraktioner skal være mulig

Antallet af spande kan forøges og yderligere produktgruppe opdeles og måske endda i materialetyper. Det vil være væsentligt for forøgelsen af genanvendelsesprocenter, at der foretages sådanne forsøg og yderligere opdelinger især af plastaffald fra fødevareremballager. Her er nogle eksempler og forslag til, hvad der kunne indrettes af indsamling af med et særligt fokus på plastaffald fra fødevareremballager:

- Fødevarerbakker eller kødbakker. Københavns Kommune sorterer fødevarerbakker ud manuelt som det er nu, men det bliver ikke nødvendigt, hvis borgerne kan finde ud af det selv.
- Plasttypen af PET er den eneste, der er de facto godkendt som genanvendt materiale i fødevareremballager. En stor del af de hårde fødevareremballagerne er mærket med hvilken plasttype, de er lavet af herunder PET. Borgerne kunne derfor instrueres i, hvordan mærkningen ser ud og på den måde aflevere fødevareremballage mærket PET i en særskilt affaldsspand. Mærket er en trekant med et 1-tal inden i og en forkortelse på plasttypen nedenunder; PET.
- Folier udgør en stor andel af fødevareremballager. De består ofte af mikset materialer fx af et miks af LDPE og PET. Emballageproducenterne og de ansvarlige producenter ved godt at kombinationen af materialer, der ikke umiddelbart kan skilles ad, er en dårlig idé, men en ændring af det kræver udvikling. Imidlertid er der udviklet folier af kun en enkelt plasttype også af plasttypen PET. Når producenterne finder en måde at mærke PET folier på, så kan de samles særskilt ind og genanvendes ganske lige som hård og mærket PET kan.

Gadestande kan indrettes på mange forskellige måder, varieres og indrettes afhængigt af udviklingen af emballager, andre retursystemer end kommunernes m.v.

Emballager til kosmetik og personlige plejemidler

Emballager til kosmetik og personlige plejemidler kan i nogle butikker allerede afleveres retur.

Kommunerne kan understøtte og udvikle dette yderligere ved etablering af en indsamling- og afhentningsordning fra denne type af butikker om nødvendigt udenfor, der hvor de ikke selv har en indsamlingsordning.

Matas er et gammelt eksempel på en butikskæde, der har indsamling af emballager til kosmetik og personlige plejemidler. Det følgende viser Matas reklame for aflevering retur af anvendte emballager. Andres emballager accepteres også, men Matas vil helst have egne tilbage, dem med striberne.

Matas retursystem

Detailbutikker indenfor kosmetik og personligplejemidler tager ofte deres emballager tilbage.

Vær obs. på at de benytter ordet genbrug for nedcyklung. Deres emballager hverken rengøres og genfyldes eller smeltes om til emballager igen!

Der findes dog eksempler på genfyldt, hvor kunden kommer med egen emballage!

Brug produktemballage udgør et stigende affaldsproblem i Danmark. Især når det drejer sig om forbrugernes plastaffald. Derfor i forbindelse med miljøloven og i samarbejde med Matas Retursystem er et miljørigtigt initiativ, som sikrer at de gamle emballager bliver genbrugt.

Matas tager ikke skat for emballagerne, da vi ikke ønsker at 'lægge' sig på af returen. Det er naturligvis helt op til dig, hvor langt du vil gå i miljøets tjeneste.

Lær mere om Matas og miljøet på matas.dk/Miljo og så.

Spar CO₂ og giv barn naturen lidt en gennemvendig miljøbevidsthed.

Matas Retursystem
Matas tager imod brugt emballage og sørger for genbrug

Genbrug af brugt emballage
Matas har som eneste detailbutikskæde i Danmark etableret et retursystem, hvor du kan aflevere af brugt emballage retur til butikken.

Enkelte betingelser er, at varen er kaldt i Matas, og at den er tom.

Returbeholdere i butikken
I alle Matas butikker er der specialiserede returbeholdere, hvor du kan aflevere plast og glas. Returbeholderen er udfyldt med en sort sorteringsskema, så du ikke er i tvivl om, hvordan emballagen skal afleveres.

NB: Emballager med farvestof eller andre farver skal afleveres ved døren.

Sådan foregår det
Matas sørger for, at den returrede emballage afleveres til genbrug. Vaskemidler eller andre returrede emballager til genbrug, der bruges til nye produkttyper, såsom håndcreme og make-up, vil blive brugt og vil være genbrugt. Matas sikrer også, at butikken selv og på det fælles ansvar sørger for genbrug.

I samarbejde med landets kommuner sørger Matas for, at farvestofet i emballagerne bliver forbrændt og destrueret.

Genbrug af emballage er sund fornuft

Desværre genanvendes emballagerne ikke til nye emballager, men bliver lavet om til fx vejstolper. Ved ikke at anvende genanvendt materiale til Matas egne emballager understøtter Matas ikke cirkularitet, og skal hele tiden producere nye emballager af nye materialer.

Hvis Matas henter genanvendt materiale til egne emballager fx plastaffald samlet ind af retursystemer for drikkevareproducenter, så kanibilerer Matas på drikkevareproducenterne. Drikkevareproducenterne er så nødt til at skulle producere nye emballager af nye materialer igen og igen.

Matas har en mulighed for at vaske emballagerne og bruge dem i samme form. Derudover kan der etableres ordninger, hvor kunder har deres egne "Matas" emballager med ved indkøb, som de kan få genopfyldt i butikken.

Overgangen fra 2020 til 2025

Der skal findes en indretning i perioden til det udvidet producentansvar for emballager indføres som samtidigt opfylder regeringens krav og forbereder en overgang. Rambøll har i en rapport til ARGO leveret nogle forslag til affaldsindsamling, hvoraf det ene med ganske få justeringer både opfylder regeringens krav og forbereder de udvidet producentansvar.

Rambøll forslag til ARGO

Figur 1–2: Indsamling i enkelt beholder, med flere sammenblandinger i hvert af rummene.

Forslaget består af en kube (gadestand) til glasaffald samt 2 spande med opdelt rum til henholdsvis materialer, der hyppigst findes i emballager samt en spand til restaffald og bioaffald. Derudover er der en poseløsning til tekstiler og en kasse til farligt affald.

Spanden til materialer består af 2 rum, hvoraf den ene samler metal, plast samt mad- og drikkekartoner i samme rum og det andet rum med papir og pap. Læg mærke til, at pap og kartoner har samme farve. Repringen har ved en fejl foreslået kartoner blandet sammen med plast, men det forringer genanvendelsen af både plast og kartoner, samt indfører et ekstra sorteringsled.

Kartoner genanvendes på papirfabrikker sammen med pap. Derfor er det mest logisk, at de 2 fraktioner samles ind sammen, hvilket farven på piktogrammet i øvrigt indikerer.

Spanden med de 5 fraktioner er lige til at stille op på en gadestand ved siden af kuben til glasaffald og på denne måde repræsenterer den en direkte forberedelse til det udvidet producentansvar for emballager 1. januar 2025.

4. Finansiering af håndtering af emballageaffald

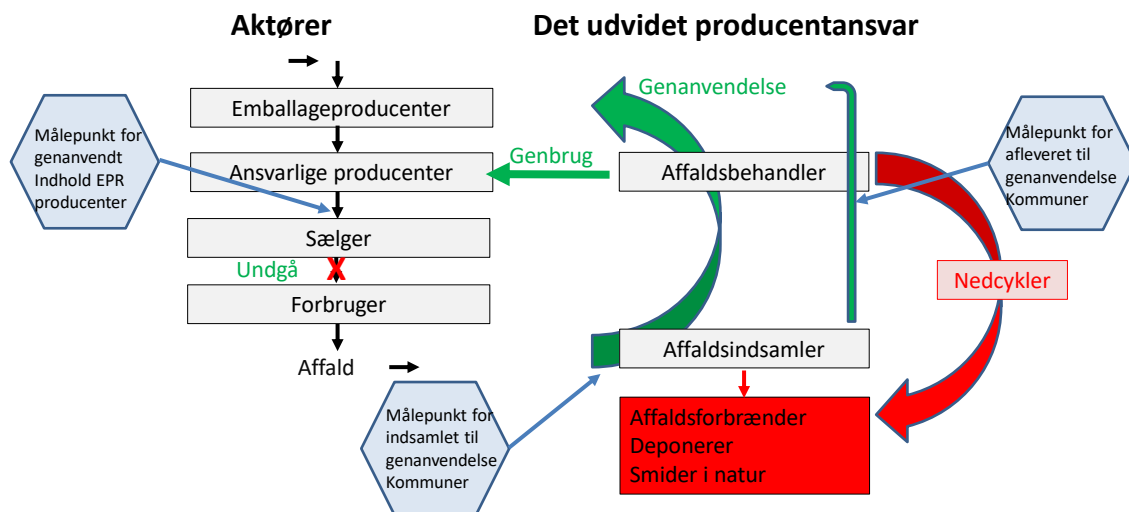
Notat af Ph.d. Jens Peter Mortensen, Cirkulær økonomi ekspert

Indsamling og håndtering af emballageaffald er fra 1. januar 2025 ikke længere kommunernes ansvar og skal heller ikke længere finansieres af kommunernes opkrævning af afgifter fra borgerne. Kommunernes affaldsafgift skal så følgerigt sættes ned.

Indsamling og håndtering af emballageaffald fra husholdningerne skal finansieres af de ansvarlige producenter. Det skal samtidigt ske på en måde sådan, at det fremmer det at undgå emballager, genbrug og genanvendelse.

Nedenstående figur viser værdikæderne for produktion af emballager samt værdikæderne for emballager efter forbrug. Det er ikke alle emballager, der kommer retur, da der er udfald i returforløbene, hvor emballagerne bliver smidt i natur, deponeret eller brændt.

Returforløb fra affald til emballager

Derudover er der i figuren tilføjet kontrolpunkter, hvor genanvendelse registreres eller skal registreres i henhold til EU reglerne.

I dag registreres genanvendelse, som det som kommunerne har samlet ind til genanvendelse uanset om det genanvendes eller ej. Det har skabt massiv kritik, fordi der er så mange eksempler på, at affaldet alligevel bliver brændt.

EU indfører nu to nye måle- og kontrolpunkter for registrering af genanvendelse:

- Det ene punkt er, at kommunerne nu skal registrere, hvad de afleverer til affaldsbehandler. Det benævner kommunerne som aflevering til reel genanvendelse uanset, om affaldet bliver genanvendt eller brændt.
- Det andet punkt er det de ansvarlige producenter skal registrere; indhold af genanvendt materiale i produktion af nye emballager.

Det sidste målepunkt stemmer rigtigt overens med det udvidet producentansvar og bliver det punkt, hvor faktisk genanvendelse kan konstateres, registreres og måles.

EU har endnu ikke udarbejdet retningslinjer for, hvordan genanvendt materiale i nye emballager skal måles og registreres. Det er ikke lige til at registrere indholdet af genanvendt materiale:

- Der er ofte ikke kemisk, teknisk eller biologisk forskel mellem nyt materiale og genanvendt materiale.
- Genanvendt materiale fra spild i værdikæderne før forbrug må ikke tælle med.

På denne baggrund arbejder EU lige nu med en massebalancebetragtning, der går ud på at måle, hvor meget der sendes ud sammenholdt med hvor meget, der samles ind og kommer i retur.

Der arbejdes med en forståelse af lukkede systemer og åbne systemer. Et lukket system er fx Dansk Retursystem, der meget nøje holder øje med, hvad der sendes ud af emballager, og hvad der kommer retur i, hvad der kan opfattes som en massebalance.

Et åbent system er fx når emballageaffaldet havner i det kommunale affaldssystem. Her er der ingen styr på, om emballageaffaldet havner hos de ansvarlige producenter, andre producenter af andre plastprodukter eller om det havner i affaldsforbrænding, deponi eller i naturen.

Registreringen og dokumentationen i de kommunale affaldssystemer stopper ved levering til affaldsbehandlingsanlæggene og herefter er skæbnen ukendt.

Forslag til opbygning af afgiftssystem

Dansk Retursystem måler genanvendelse på, hvad der kommer retur af emballager målt i stk. (kan omsættes til vægt) i forhold til, hvad der er sendt ud henover et år.

Medlemmerne måler ligesom mange andre producenter, hvor stort et indhold af genanvendt materiale der er i produktion af en ny emballage, der sendes ud på markedet.

Det er oplagt, at de to målinger i målepunktet for genanvendt materiale i ny emballager kan danne udgangspunkt for registrering af dels en national genanvendelsesprocent dels for opbygning af et afgiftssystem til finansiering af affaldsindsamling og behandling af emballager fra husholdningerne.

Det foreslås, at der skal betales for det antal emballager, der sendes ud. Der kan modtages refusion på op til 5 % både på returprocenten og på procenten af genanvendt indhold i ny emballage. Refusionen kan således højst blive på 10 % af den samlede betaling udregnet på den emballage, der har været sendt ud. Afgiftssystemet kommer på formel til at således ud:

Afgiftssystem for emballager

- Betaling for udsendelse af emballager: X kr.
- Refusion for retur antal stk./vægt materiale 5 % af afgiften: y kr.
- Refusion for genanvendt materiale i ny emballage 5 % af afgiften z kr.
- *Samlet betaling fra den enkelte ansvarlige producent 100 % af afgiften medmindre refusion: $X - (y + z)$ kr.*
- Samlet afgift ($X - (y + z)$ kr.) skal dække alle udgifter til indsamling, behandling og retursystem

Etablerer en producent et genbrugssystem, hvor emballagen vaskes og bruges igen i samme form, så er der ikke tale om udsendelse af en ny emballage. Der skal derfor ikke betales mere end en gang.

Test og forklaring af afgiftssystem

Til test og forklaring af afgiftssystemet tages der i første omgang udgangspunkt i Dansk Retursystem og PET flasker. Dansk Retursystem har for PET flasker en returprocent på 94 % og medlemmerne har et gennemsnitligt indhold af genanvendt materiale på 30 % i nye PET flasker.

Med refusion giver det en betaling til systemet på 93,8 % af, hvad der skulle have været betalt uden refusion.

Et enkelt medlem af Dansk Retursystem er Danone med varemærket Aqua d'Or. Danone har valgt at anvende 100 % genanvendt PET i deres flasker. Danone har samme returprocent som alle andre i Dansk Retursystem, men har en øget indhold af genanvendt materiale fra 30 til 100 %.

Det giver en større refusion, da der kun skal betales 90,3 % af afgiften mod gennemsnittet på 93,8 %. Den beregnede genanvendelsesprocent er steget markant fra 63 % til 97 %.

Eksempel refusionsberegninger, Danone

Plastaffald	Fordeling	Dansk Retursystem		Danone (udbryder)	
		Retur/andel %	Afgift	Refusion	Afgift
Nye emballager stk./vægt	90 %		100 %		100 %
Retur ift. udsendt pr. år	5 %	94 %		94 %	
Andel retur refusion			0,3 %		0,3 %
Indhold i ny emballage	5 %	30 %		100 %	
Indholdsandel refusion			3,5 %		0 %
Samlet afgift	100 %		93,8 %		90,3 %
Genanvendelsesprocent		62 %		97 %	

Kommunernes åbne kredsløb kan også sammenlignes med Dansk Retursystem. Der vil stadig være ansvarlige producenter, der vælger det kommunale system frem for at etablere et privat lukket system.

Kommunerne kan ikke dokumentere et returforløb til de ansvarlige producenter, så her vil det give 0 % i retur. Der vil også være ansvarlige producenter, der ikke har genanvendt indhold i nye emballager. Begge vil således være i 0 % refusion, og der skal betales 100 % i afgift.

Eksempler på refusionsberegning, kommuner

Plastaffald	Fordeling	Dansk Retursystem		Kommunal indsamling	
		Retur/andel	Afgift	Retur/andel	Afgift
Nye emballager stk./vægt	100 %	-	100 %	-	100 %
Retur ift. udsendt pr. år	5 %	94 %		0 %	
Andel retur refusion			0,3 %		0 %
Indhold i ny emballage	5 %	30 %		0 %	
Indholdsandel refusion			3,5 %		0 %
Samlet afgift	100 %		93,8 %		100 %
Genanvendelsesprocent:		62 %		0 %	

BOFA har udført forsøg henover sommeren 2020 med udsortering af fødevarekvalitets plast af typen PET på en sådan måde, at plastaffaldet dokumenteret kan genanvendes til fødevareemballage. Der blev fundet ca. 20 % fødevarekvalitets PET. Det er altså muligt.

I det følgende er der taget udgangspunkt i forsøgsresultaterne, og at det er muligt at afsætte, så det garanteret afsættes til en ansvarlig drikke- og fødevareproducent. Både i refusion til afgiftssystemet kan BOFA indsamling og sortering i et åbent system opnå en refusion, der næsten svarer til refusionen i Dansk Retursystem.

Begge systemer kan dog optimeres. Et lukket system vil altid kunne optimeres mest, hvad Danone eksemplet også illustrerer. BOFA fortsætter formentligt sammen med Nestlé. Selve sorteringsmetoden, der blev brugt i de nævnte forsøg, kan/skal ikke anvendes. Der skal fortsættes med andre muligheder.

Eksempler på refusionsberegninger, BOFA

Plastaffald	Fordeling	Dansk Retursystem		BOFA indsamling	
		Retur/andel %	Afgift	Refusion	Afgift
Nye emballager stk./vægt	90 %		100 %		100 %
Retur ift. udsendt pr. år	5 %	94 %		20 %	
Andel retur refusion			0,3 %		1 %
Indhold i ny emballage	5 %	30 %		100 %	
Indholdsandel refusion			3,5 %		5 %
Samlet afgift	100 %		93,8 %		94 %
Genanvendelsesprocent		62 %		60 %	

Hvis en ansvarlig producent i Dansk Retursystem ønsker at vaske og genbruge emballagen, vil producenten i dette afgiftssystem ikke skulle betale for flasken mere end en gang.

Hvis der regnes med, at flasken genbruges 20 gange, så vil der kun skulle betales for 1/20 del af emballageafgiften. Til gengæld kan der kun regnes med, at 94 % af flaskerne kommer tilbage, så der skal stadig betales for retursystemet bare ganske lidt svarende til 0,3 %.

Differentieret finansieringsmodel, genbrug

Plastaffald	Fordeling	Dansk Retursystem		Genbrug fiktiv 20 gange	
		Retur/andel %	Afgift	Refusion	Afgift
Nye emballager stk./vægt	90 %		100 %	-	5 %
Retur ift. udsendt pr. år	5 %	94 %		94 %	
Andel retur refusion			0,3 %		4,7 %
Indhold i ny emballage	5 %	30 %		-	-
Indholdsandel refusion			3,5 %	-	-
Samlet afgift	100 %		93,8 %		0,3 %
Genanvendelsesprocent		62 %		97 %	

Regnestykkerne viser, at genbrug ikke bliver bedre end 100 % genanvendelse, så længe returprocenten er den samme. Det gælder også selvom det genbrugte materiale genanvendes 100 %. Der bør derfor stadig arbejdes med en forfining af formlerne for fastlæggelse af emballageafgiften.

Der kan udvikles et afgiftssystem, der fremmer det at undgå emballager, fremme genbrug og høj grad af faktisk genanvendelse. Kommunerne kan også spille med, men det kræver, at de går langt mere aktivt ind og forbedrer sig, ganske som BOFA er i gang med i en spæd start.

Genanvendelsesprocent efter 2025

Efter 2025 må den nationale genanvendelsesprocent for emballageaffald regnes ud på baggrund af, hvordan de ansvarlige producenter regner genanvendelse ud på.

En sådan genanvendelsesprocent kan være vanskelig at beregne, da det er lige vigtigt, at de ansvarlige producenter både gør noget for at få deres egne eller produktgruppens emballager tilbage, og rent faktisk genanvender det indsamlede materiale i nye emballager.

Hvis der tages udgangspunkt i, at både returprocent og genanvendt indhold skal medregnes, så kan der tages udgangspunkt i en fordeling på 50:50. Med en sådan beregning, så har:

- Dansk Retursystem en genanvendelsesprocent på 62 %.
- Danone en genanvendelsesprocent på 97 %
- Kommunerne en genanvendelsesprocent på 0 %
- BOFA forsøg en genanvendelsesprocent på 60 %

5. Bioaffald

Notat af Ph.d. Jens Peter Mortensen, Cirkulær økonomi ekspert

Regeringens cirkulær økonomi plan omfatter et kapitel om udnyttelse af bioaffald. Til dette formål er der taget udgangspunkt i et prioriterings hierarki for, hvad biomasse skal bruges til. Her prioriteres medicin højest, højere end fx drikke og fødevarer.

Det er lidt overraskende og må tages som udtryk for, at regeringen tænker, at Danmark er et sygt samfund. I betragtning af corona krisen så er det vel heller ikke helt ved siden af, men på trods af det, så kunne der stilles spørgsmålstejn ved denne prioritering så ensidigt sætter medicinalindustrien øverst.

Produktion af rigelige og sunde fødevarer bør vel betragtes som det væsentligste at bruge biomasse til også set i et sundhedsperspektiv.

Samtidigt prioriteres en reduktion af madspild. Der tages udgangspunkt i EU strategien fra jord til bord strategi, der viser, at det er i primær erhvervene, at der er mest spild. Da den udelukkende tager udgangspunkt i forløbet fra jord til bord, så omfatter analysen og strategien ikke returforløbet fra bord til jord.

Strategien kan derfor ikke kobles til en cirkulær strategi, da hele retursystemet mangler. Derfor kan der ikke kun stilles spørgsmålstejn ved prioriteringen, men også til den bagvedliggende analysemetode, der tydeligt tager udgangspunkt i en "Vugge til Grav" analyse. Der mangler fra bord til jord.

Det regenerative landbrug

I modsætning til strategien for biomasse, der bygger på det syge samfund, er der en cirkulær økonomi strategi formuleret som det regenerative landbrug. Et landbrug frafører til stadighed organisk materiale ved produktion af fødevarer.

Jorden udpines, hvis der ikke tilsættes noget nyt. Landbruget skal derfor have det organiske materiale tilbage for at landbruget kan regenerere og fortsætte driften.

Når der produceres korn, så ses halm for spild. Nedfældes halm i jorden, så indgår halm i produktion af korn eller noget andet ved sædskifte. Det kan derfor ikke betragtes som et spild. Anvendes halm i et halmfy, ja så er halm taget ud af produktionskæden for produktion af fødevarer, og er dermed tabt og spildt.

Benyttes halm som isoleringsmateriale, så leverer landbruget materiale til byggeindustrien. Det skal beregnes særskilt, men ikke komme fødevarerindustrien til last. Tilsvarende er det hvis halm kan benyttes til en eller anden form i en medicinalproduktion.

Benyttes korn til foder, så indgår korn som foder i en animalsk fødevarerproduktion. Fra husdyrbrug kommer der gylle, metan m.v. Dette betragtes i "Vugge til Grav" som spild.

I en cirkulær økonomi analyse vil tilbageføring af gylle til markerne ikke betragtes som et spild, men som en cirkulation. Methanudslip fra husdyrbrug er ligesom methanudslip fra mennesker en del af livet en naturlig proces. Løsningen er at undgå, at husdyr og mennesker bliver født.

Hvorvidt udledningen skal regnes med eller ej er der ingen retningslinjer for, men det er ikke at sammenlignes med kulstofudledningen ved forbrænding. Dette er en naturlig proces, der kan henføres til det at leve. I cirkulær økonomi er der mange, der ikke regner dette bidrag med.

Gylle kan behandles i et biogasanlæg, hvis det tilsættes noget biologisk materiale. Her har de danske gyllebaserede biogasanlæg jagtet madaffald fra husholdningerne i mange år, men madaffald fra husholdningerne kan på ingen måde fylde behovet for biologisk materiale op i de danske gyllebaserede biogasanlæg. Dertil er husdyrproduktionen i Danmark alt for stor. I stedet kan anlæggene passende anvende halm.

Halm og gylle giver et ganske udmærket gødningsprodukt til at føre tilbage til landbrugsjord.

Herefter er der fødevarereproducenterne, der bearbejder fødevarerne ofte med et stort vandforbrug og spildevandsudledning. Mange fødevarereproducenter har i mange år aktivt arbejdet med reduktion af spildevandsmængderne. Der eksisterer fx spildevandsfri mejerier.

Den spildevands fri fødevarereproducent bygger på forskellige retur og sparskyls projekter samt gradueret anvendelse. Der fås en tyk suppe af spildevand tilbage, der ikke længere kan udnyttes hos fødevarereproducenterne, men som kan gå direkte ind i et biogasanlæg. Efter afgangning føres det organiske materiale tilbage til landbrugsjord og indgår således i et cirkelforløb.

I detaillledet er der en del fødevarer der aldrig bliver solgt men er spildt. Imidlertid afleverer langt de fleste supermarkeder i Danmark deres madaffald til behandlingsanlæg, hvor emballager adskilles fra fødevarer.

Operatører på disse anlæg producerer en pulp ud af madaffald, der kan leveres til de gyllebaserede biogasanlæg. Madaffaldet skulle således forløbe på samme vis som med halm, men nogle fødevarer er desværre ikke så let nedbrydelige og går direkte igennem.

Ikke nedbrudt madaffald bliver spredt på landbrugsjord selvom der er dele, der ikke er nedbrudt. Det er madspild. I andre lande er der et krav om efterbehandling i fx ved kompostering, men det forlanger og håndhæver myndighederne i Danmark ikke.

I sorteringen for at lave pulp sorteres emballager fra sammen med noget madaffald. Det sorteres yderligere, hvor noget emballage sendes til genanvendelse (nedcykling da det ikke bliver til fødevarer igen), og madaffaldet sendes til forbrænding. Dette madaffald kunne i princippet behandles i et komposteringsanlæg, men der ikke noget krav om det. Forbrændt madaffald er madspild.

Borgerne har også madaffald, der samles ind af kommunerne. Det behandles i store træk som madaffald fra detaillledet. Madaffald samles ind typisk i nedbrydelige plastposer, der sorteres fra sammen med madaffald i pulpanlæg og brændes.

Nogle kommuner fortæller borgerne, at de holder fast i nedbrydelige plastposer, fordi hvis der er noget, der slipper igennem biogasanlæggene, så vil det blive nedbrudt på markerne. Det gør det ikke, da nedbrydeligt plast kræver en længere opholdstid i biogasanlæggene end hvad de gyllebaserede biogasanlæg leverer eller en kompostering.

De danske myndigheder stiller ingen krav, som det fx sker i andre europæiske lande.

Vugge til grav analyserne og jord til bord strategien forlader nu analyserne af, hvad der sker med værdikæden for fødevarer.

Mad bliver spist og ender for det meste på et renseanlæg til spildevand. Her sorteres størstedelen af det organiske materiale fra i slammet, imens resten i spildevandet nedbrydes til næringssalte inden det udledes.

Slamforbrændingsanlæg indgik tidligere i opgørelserne for affaldsforbrændingsanlæg, men de er nu fjernet fra statistikkerne. Der er to anlæg et på Lynetten og et på Avedøre kloakværker. De brænder hvad der svarer til 25 % af spildevandsslammet i Danmark.

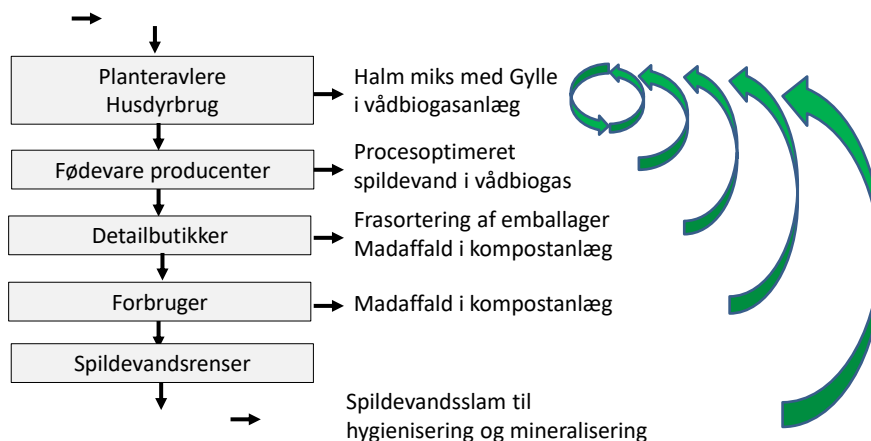
Der er enkelte affaldsforbrændingsanlæg, der også brænder spildevandsslam af og til. Derudover er der lidt af spildevandsslammet fra Randers, der anvendes som råvare til produktion af isoleringsmaterialer, leca kugler.

Der mistes fra dette led 30 % af mængden, der skal føres retur til landbrugsjorden. Der arbejdes med forskellige teknikker til at kunne gennemføre en tilbageføring:

- Slam behandles på en sådan måde at næringssalte pilles særskilt ud fx fosfor for derefter at kunne tilføres landbrugsjorden som enkelt salt.
- Slam pyrolyseres og bliver til charcoal, hvor næringssaltene er bevaret og miljøfremmede stoffer behandlet og brændt af undtagen tungmetaller, der for nogens vedkommende er opkoncentreret i charcoal.
- Slam mineraliseres og varmebehandles. Her bevares næringssalte og der kan leveres et gødningsprodukt til landbrugsjorden.

Spildevandsslam kan afgases og producere biogas ganske ligesom madaffald. Nogle biogasanlæg modtager spildevandsslam og indgår ligesom ved anvendelse af de gyllebaserede biogasanlæg i kredsløb med udsprengning på landbrugsjord efter behandling.

Det regenerative landbrug kræver: Cirkulær håndtering af madaffald i hele værdikæden

Kommunernes håndtering af bioaffald

Kommunerne indgår på mere end en måde som aktør i det regenerative landbrug omend med andre interesser end landbruget, da kommunerne helst vil udnytte energien i biomasse af enhver form.

Selvom det udvidet producentansvar ikke kommer til at gælde fødevarer, så er håndtering af bioaffald alligevel en del af kravene fra EU og regeringen, og samtidigt har kommuner investeret i sorteringsanlæg, der sorterer store dele af bioaffald til forbrænding især haveaffald.

Regeringen har besluttet, at kommunerne ikke må eje affaldsbehandlingsanlæg.

Haveaffald

Kommunerne har opfattelsen af, at haveaffald er brændsel, hvorfor der er etableret og etableres anlæg til sortering af haveaffald, så den tørre del (70 %) kan sendes tilbage til forbrænding.

Private virksomheder har investeret i at udvikle fyringsanlæg specielt designet til forbrænding af vådt haveaffald. Det er så ikke kun fyringsanlæg, men må betegnes som affaldsforbrændingsanlæg. Her kan alt haveaffald brændes direkte og flere affaldsselskaber har allerede investeret og bygget anlæg.

Madaffald

Madaffald kan hjemmekomposteres og tælles med som genanvendt. Det samme kan anvendelsen af komposteringsmaskiner. Komposten må dog kun anvendes på matriklen og ikke spredes på landbrugsjord. Der arbejdes på at få godkendt anvendelsen af kompost fra komposteringsmaskiner på landbrugsjord.

Anvendes der ikke hjemmekompostering, så skal madaffald samles ind. Madaffald kan samles ind på 3 forskellige måder. Der kan også vælges flere måder at behandle madaffald på. Indsamling af madaffald og den efterfølgende behandling ser således ud:

- Madaffald kan hældes i køkkenvask med kværn. Afløbet tilsluttes en tank med overløb. Med tiden bliver tankindholdet til en slags pulp af madaffald og kan afhentes med tankbil med direkte transport til biogasanlæg. Denne løsning bruges af en del restauranter.
- Madaffald kan smides i en poseløs spand, hvor det er hele spanden, der indsamles. Spanden afhentes af en lastbil. Spanden tømmes og vaskes. Vaskevandet mikses med madaffaldet og bliver til pulp, der kan videre transporteres til et biogasanlæg. Denne løsning bruges af en del restauranter.
- Madaffald puttes i en pose og derefter smides posen i en affaldsspand. Ved afhentning tømmes spandens indhold over i en skraldebil. Madaffald i poser køres til et pulpanlæg, hvor poserne sprættes op. Sammen med større fraktioner af madaffald bliver poserne sorteret fra og sendt retur til forbrænding. Herefter findeles madaffald og tilsættes vand, så det bliver til en pulp. Dette er den metode de fleste kommuner bruger.

Denne løsning er dybt problematisk. En del madaffald sendes sammen med de frasorterede affaldsposer tilbage til affaldsforbrændingsanlæggene.

Opholdstiden i reaktortanken i biogasanlæg er tilknyttet gyllebehandling fra husdyrbrug. Disse har typisk ikke en opholdstid lang nok til, at alt madaffald er nedbrudt. I de fleste andre lande i Europa forlanges der derfor en efterbehandling af resten (digistat) fra biogasanlæg inden det spredes på landbrugsjord og tæller som genanvendelse.

Der findes en anden dansk løsning til behandling af madaffald samlet ind i poser fra husholdninger. Her skal der ikke foretages en særskilt forbehandling. Poserne med madaffald sprættes op og lukkes inde i en hydrolysetank (ligner en garage). Vand sprøjtes ind for oven, løber gennem madaffaldet, samles op for neden og sendes til reaktortank, hvor biogas afgives. Herefter cirkuleres vand indtil der ikke afgives mere biogas. Der åbnes for hydrolysetank og indholdet fortsætter i en komposteringsproces.

Ved dette system kan både biogas opsamles som ellers potentielt ville have været sluppet ud fra komposteringsprocessen samt produceres kompost til spredning på landbrugsjord. Denne proces efterlader ikke noget affald til forbrænding. Kommunerne har tidligere brugt anlægget, men i takt med manglen på affald til forbrænding er øget, så er kommunerne faldet fra.

Følgende figur viser oversigt over sammenhænge mellem behandlingsteknikker og forskellige måder at samle bioaffald ind på:

Håndtering af bioaffald: Madaffald + haveaffald

Behandling af bioaffald	Køkkenvask	Poseløs spand	Spand med pose
Hjemmekompostering*			
Komposteringsmaskine*		Ikke undersøgt	Ikke undersøgt
Kompostering (anlæg)			
Hydrolyse/kompostering			
Bioforgasning/kompostering		Kræver forbehandling	Kræver forbehandling

* Kompost må kun bruges på egen matrikel og ikke i landbrug. Der arbejdes på at få godkendt kompost fra komposteringsmaskiner til anvendelse i landbrug.

Cirkulationskrav til behandling:

1. Minimum 50 dages ophold i reaktor, 2. Mulighed for recirkulation af ikke nedbrudt organisk materiale, 3. Kun frasortering af urenheder/madaffald må ikke brændes

En cirkulær økonomi plan bør omfatte en grundig kontrol med kommunernes håndtering af bioaffald, da den er dybt problematisk og orienteret mod at brænde så meget af bioaffaldet som muligt. Når emballageaffaldet pilles ud af forbrændingsovnene bliver denne kontrol endnu vigtigere og altafgørende for en succesfuld cirkulær økonomi plan.

6. Strategi for mere plastaffald til genanvendelse

Når plastaffald samles ind fra husholdningerne i dag sker det i en blandet bunke plastaffald. Plastaffald kan være delt op i blød og hård plast. Herefter bliver plastaffaldet sendt til manuelle sorteringsanlæg eller til automatiske sorteringsanlæg. De automatiske sorteringsanlæg har dog en manuel sortering før plastaffald sendes ind i det automatiske sorteringsanlæg.

Renonord automatisk sorteringsanlæg

De automatiske sorteringsanlæg kan ikke adskille film fra bakker, skruelåg fra flasker m.v. Da film fra fødevarebakker ofte er af anden plast end bakken og skruelåg er af anden plast end flasken, så bliver resultatet derfor en sortering, hvor sorteringen ikke er helt gennemført.

ARC Blanding af produktgrupper i PET

Når emballager til fødevarer blandes sammen med emballager til fx toiletreng, så bliver blandingen ikke til fødevareremballage igen. Da langt det meste plastaffald fra husholdningerne er plast fra fødevarer, så kan langt det meste af plastaffald fra husholdningerne ikke genanvendes pga. sammenblandingen af affald fra fødevareremballage med affald fra emballage til andre produktgrupper og andet plastaffald.

For at plastaffald fra husholdningerne kan genanvendes er det derfor nødvendigt med et fokus på affald fra emballager opdelt efter produktgrupper.

Emballageplastaffald opdelt i produktgrupper

Den væsentligste produktgruppe for håndtering af plastaffald er emballager til drikke- og fødevarer. Det giver derfor god mening, at etablere systemer, hvor fødevareremballage samles ind særskilt og gerne ligesom eksemplet med glasaffald i kuber som fødevareremballage samlet ind ved affaldsspande ved supermarkeder eller lignende.

Det kan ske ved etablering af lukkede kredsløb eller ved at etablere fødevareremballage fokuserede indsamling og sorteringssystemer i de åbne kredsløb.

Etablering af lukkede kredsløb for udvalgte fødevareremballage

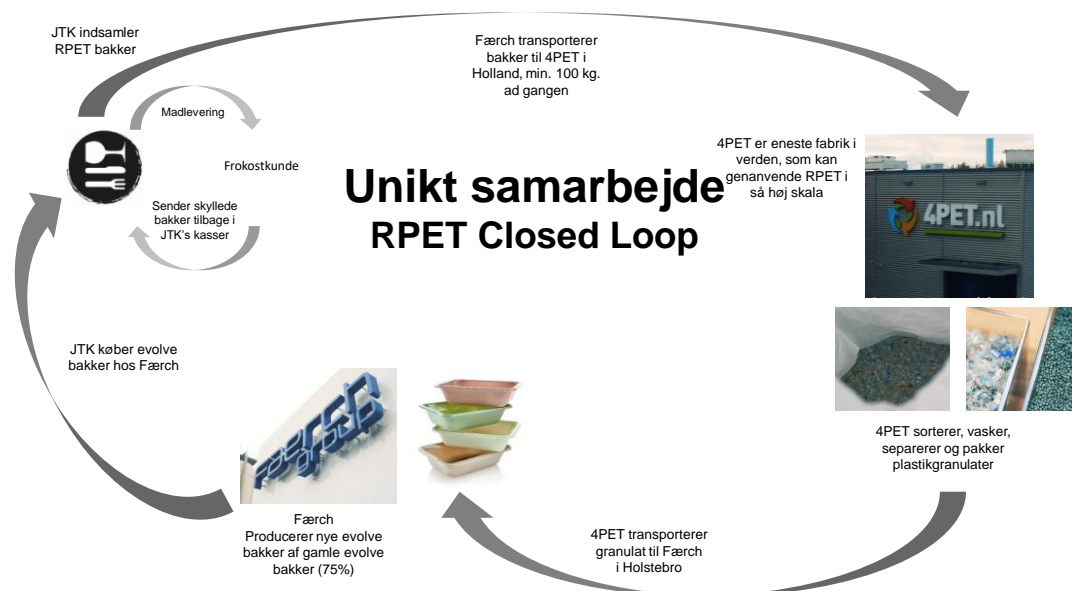
Det må forventes, at mere og mere handel foregår ved hjemm levering eller ved levering på etablerede udleveringssteder. Her er det oplagt, at emballager kan køre retur. Det drejer sig både om transport emballager, men også ved hjemm levering og afhentning af emballager med fødevarerkontakt.

En del ordninger for hjemm levering har allerede fødevareremballage retur.

Der er også returløsninger for catering emballager, tag med hjem og spis emballager og To-Go emballager m.v. hvor der er et meget forskelligt valg af flere forskellige slags materialer. Der veksles mellem materialer, der kan nedbrydes, vaskes og genfyldes, eller genanvendes.

Det er endnu ikke gennemskueligt om emballagerne rent faktisk bliver genbrugt, genanvendt eller leveret til kompostering. Der mangler overblik og strukturering, som kommunerne godt kunne hjælpe og etablere for de typisk mindre erhvervsdrivende.

Her er et eksempel på en fødevarerbakke fra catering, hvor emballagerne er af plasttypen PET, der samles ind og sendes til Holland for genanvendelse som ny fødevareremballage endda fødevarerbakke igen.

De åbne kredsløb

I Gudhjem og Pedersker på Bornholm gennemfører BOFA et projekt, hvor borgerne kan levere deres plastaffald i en gadestand. Her er der lavet en opdeling af plastaffald fra fødevareremballager og andet plastaffald.

Gadestanden i Gudhjem vist på foto er indrettet med en række runde huller ligesom en flaskeautomat. Det betyder, at plastaffaldet ikke kan smides ind i en pose, men skal smides ind en ad gangen. Det letter for den efterfølgende manuelle sortering.

Forsøget viste, at borgerne godt kan finde ud af, hvornår noget plastaffald har været emballage til fødevarer, og når plastaffald kommer fra noget andet.

Indsamling af fødevareemballage/andet plastaffald

Borger sorteret plastaffald

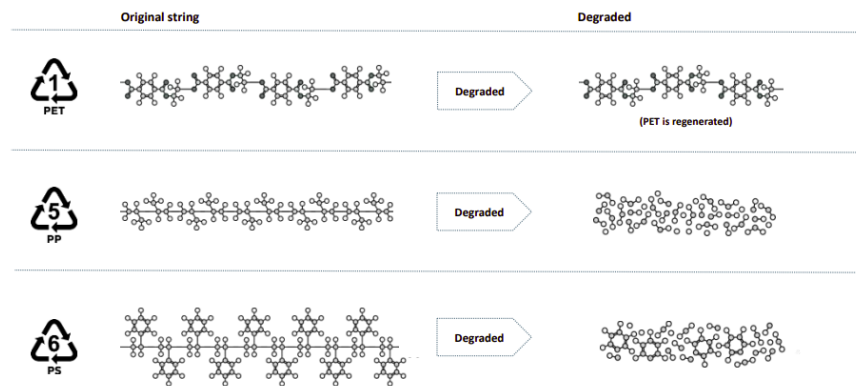
Erfaringer fra Wasteman projektet

- Piktogram viser ikke fødevareemballager, men borgerne kan alligevel finde ud af at skelne mellem fødevareemballager og andet plastaffald
- Hullet til aflevering af emballage er rundt. Det betyder, at borgerne ikke kan aflevere emballagerne i poser, men skal putte dem enkeltvis ind i hullet. Det letter det efterfølgende sorteringsarbejde.
- Der skal stadig efterfølgende sorteres i plasttyper, hvilket bør foregå så automatisk som muligt eller også skal borgerne trænes i kun at aflevere fødevareemballager af plasttypen PET

Plasttypen PET er den eneste plasttype, der for nærværende er godkendt som genanvendt materiale i fødevareemballager med fødevarekontakt. Det er samtidigt den eneste plasttype, der er permanent genanvendeligt dvs. kan smeltes om og om igen. Det er derfor vigtigt at få sorteret PET ud af plastaffaldet fra fødevareemballager.

Since PET is a de facto standard its comonomer content and size of molecules are clearly defined

The reversible degradation reaction for PET makes it superior for recycling to food grade quality

>|

færch | Packaging that cares

PET kan sorteres ud på flere forskellige måder. De automatiske sorteringsanlæg kan scanne PET fra andre plasttyper og på den måde skille PET ud fra andre plasttyper.

Manuelt kan det gøres ved, at mange fødevareemballager af PET er mærket med et piktogram med en trekant med et 1-tal inden i og bogstaverne PET nedenunder. De kan derfor visuelt identificeres og pilles ud.

Plastaffaldet fra Gudhjem og Pedersker skal stadig sorteres ud fra andre plasttyper før der er PET af fødevarekvalitet. I første trin blev affaldet skilt ad i materialer fx blev dækfolier over fødevarebakker adskilt fra bakker, låg skruet af flasker, dåser m.v. for at undgå det som sker på de automatiske sorteringsanlæg.

Fødevareemballager af plast blev herefter manuelt sorteret i følgende rækkefølge:

PET strategi (størst markedsværdi)

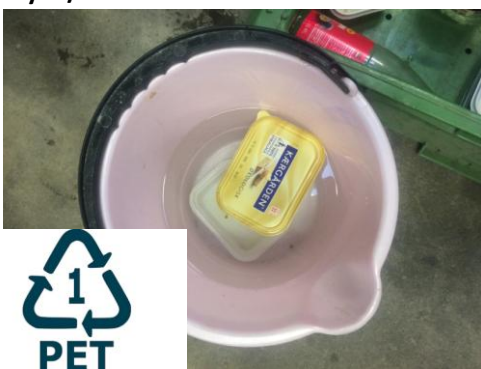
Separatindsamlet plastaffald fra husholdningerne, 4 sorteringstrin		
Fokusmateriale	Sorteringsteknik (2)	Udsorteret materiale
1. Fødevareemballager	Borgere/Manuelt	Ikke fødevareemballager (3)
2. Hård plast	Borgere/Manuelt/Mekanisk	Blød plast (3)
3. PET	Borgere/Manuelt v. mærkning/Sensor (mekanisk)	Andre plasttyper (3)
4. Klar, Sort, Jazz (1)	Manuelt/Borgere	Eventuelle urenheder

(1) Efter 4. sorteringstrin kan plastaffald i form af Klar PET, Sort PET og Mikset farvet PET sælges til ekstruder virksomhed.
 (2) Mulige sorteringsteknikker (medregnet borgere selv kan lægge affald i rigtige spand).
 (3) Her kan være en del plastaffald, der stadig kan genanvendes og afsættes ved yderligere sortering.

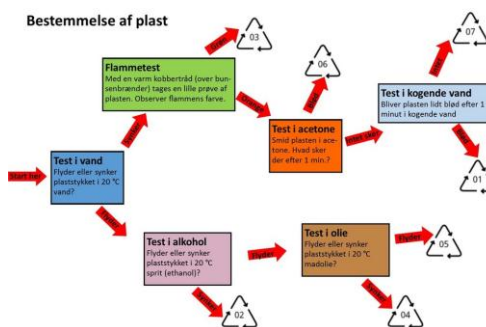
Ind imellem var der større grupper af fx låg, der kunne være af plasttyperne enten PET, HDPE eller PP. Det er væsentligt at få PET ud, så der blev i få tilfælde testet i en spand vand. PET synker til bunds imens HDPE og PP forbliver flydende.

Bestemmelse af plasttype for umærkede emballager

Flyde/sænke

Metoder til bestemmelse af plasttyper

Fortsatte undersøgelser og test

Det lykkedes at få især fødevarebakker ud af plasttypen PET. Den kan fås i klar, farvet og sorte versioner med flest af de klare. Den samlede mængde, der kan sorteres ud manuelt på denne måde ligger et sted mellem 15 og 20 % af fødevareemballage, og mindre hvis der regnes fra den samlede mængde indsamlede plastaffald.

Der er dog langt mere PET i fødevareemballage end, hvad der kan sorteres ud ved denne manuelle metode. Der skal derfor stadig arbejdes på metoder til at få mere fødevarekvalitets PET affald ud af husholdningsaffaldet.

Københavns Kommune har parallelt arbejdet med sortering af fødevarebakker af PET på deres automatiske testsorteringsanlæg. Københavns Kommune måtte sande, at hvis der skal sorteres nok plastaffald ud til genanvendelse blev de nødt til at supplere med manuel sortering.

Manuel sortering kræver alt for meget personale i et rimeligt ringe arbejdsmiljø. Det er derfor ikke løsningen fremover. Der skal arbejdes med en større adskillelse af plastaffald allerede ude hos forbrugerne.

Mere genanvendelse af plastaffald fra husholdningerne i Danmark er afhængig af, at affald fra fødevareemballage af PET samles ind særskilt. Det kan gøres komplekst med sammenblandinger og efterfølgende sorteringer, men det kan også gøres simpelt ved at etablere indsamlingsordninger for affald fra fødevareemballage PET ved siden af kopperne til glasaffald.

Det er fødevarer, hvor folier er den mest anvendte emballage. Samtidigt vil der være fødevareemballage af andet end PET, der kan afsættes til nedcykling, og som i en overgangsfase kan være med til at finansiere affaldsindsamlingen i det mindste til udgangen af 2024. Det videre arbejde med indsamling af plastaffald til genanvendelse i åbne kredsløb kan skitseres som følger:

- Der skal etableres forsøg med gadestande eller lignende, hvor fødevareemballage kun af plasttypen PET kan afleveres, hvilket kræver en ny instruktion af borgere.
- Der skal arbejdes med genbrug, hvilket kan gøre plasttyperne HDPE og PP relevante. Det kan også være, at disse plasttyper godkendes som genanvendt materiale i fødevareemballage, hvilket flytter på mulighederne for genanvendelse også af disse materialer.
- Folier udgør et problem for genanvendelse. Der er udviklet folier, der udelukkende består af PET. De er blot ikke særligt udbredte og heller ikke mærkede, så de kan sorteres fra. Der mangler en måde at mærke folier på uden, at det skal trykkes på med en farve.
- Folier kan også laves nedbrydelige. Sådanne bruges gerne til håndtering af bioaffald (madaffald). De er dog også udviklet til emballager til frugt, grønt og brød. Der mangler dog en mærkningsordning samt ordninger fra kommunerne til håndtering af nedbrydelige emballager ikke kun af nedbrydelig plast men også af papir og pap.

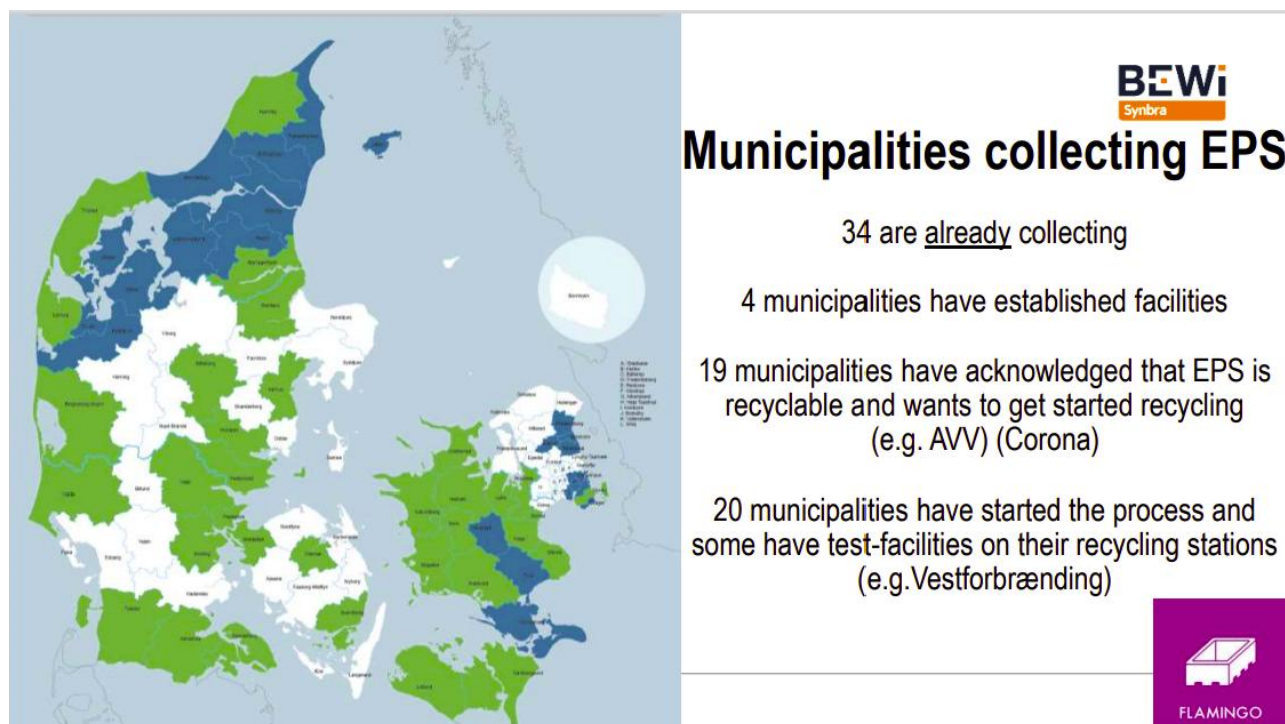
Flamingo

Det fremgår ikke tydeligt, at plasttypen EPS i daglig tale flamingo af de fleste kommuner ikke ønskes i spanden til plastaffald. Der hører den heller ikke hjemme, da den har andre egenskaber end andre plasttyper.

Mange kommuner har på foranledning af EPS industrien etableret særskilt indsamling af EPS på containerpladser.

Det er en ordning, der breder sig men er gået lidt i stå, da nogle kommuner synes, at den er for dyr. Med indførelse af det udvidet producentansvar vil det være industrien selv, der skal betale for etablering af modtageanlæg og håndtering.

EPS industrien har udarbejdet vedlagte kort over, hvilke kommuner der deltager i ordningen, og hvilke kommuner der ikke gør:

Kortet er en rigtig god måde at vise, hvilke kommuner der er nået hvor langt. På denne måde repræsenterer udarbejdelse af kortet en kontrolmulighed og en oversigt over hvor langt de forskellige kommuner er netop med en løsning for flamingo.

Det kunne være ønskeligt hvis regeringen arbejdede med tilsvarende kontrol, oversigt og dokumentation for, hvorlangt kommunerne er nået også andre affaldsfraktioner. Det er især relevant for de affaldsfraktioner, der stadig befinder sig i spanden til restaffald som fx nedbrydeligt plast, papir og papaffald fra fødevareemballager.

7. Miljøvurdering

Notat af Ph.d. Jens Peter Mortensen, cirkulær økonomi ekspert

Regeringens cirkulær økonomi plan lider helt ekstremt af berøringsangst med, hvad der sker, når det udvidet producentansvar for emballager træder i kraft den 1. januar 2025.

På denne måde bliver regeringens cirkulær økonomi plan ikke en egentlig cirkulær økonomi plan, men blot et lille forsøg på at gå i den rigtige retning.

Regeringen har indkaldt hovedorganisationer til forhandling om hvordan det skal omsættes i praksis. Det er organisationerne; Dansk Affaldsforening (DAF), Kommunernes Landsforening (KL), Dansk Industri (DI), Dansk Erhverv (DE) og Landbrug & Fødevarer (LF).

Der er nu ikke frit spil for, hvad parterne kan forhandle sig til. EU har sat nogle retningslinjer:

- Der skal tages udgangspunkt i den pågældende situation i de pågældende medlemslande. Der er således ikke noget fælles udgangspunkt, men der er et ønske om at medlemslandene kommer det samme sted hen på samme tid, fx den 1. januar 2025, når det gælder det udvidet producentansvar for emballager.
- P.g.a. meget dårlige erfaringer med indførelse af delvis udvidet producentansvar for udførelse og finansiering af affaldshåndtering for batterier og elektronik m.v. så fastslår EU Kommissionen, at med det udvidet producentansvar for emballager, så skal det fulde ansvar dvs. ansvaret for både udførelse og økonomi lægges på de ansvarlige producenter. I Danmark betyder det, at det ikke er en ordning som der for nærværende kendes for elektronikaffald, men ordninger, der læner sig op ad Dansk Retursystem (heldigvis også en ordning for emballager), der skal indføres.
- Det får konsekvenser for kommunernes indsamling og håndtering af affald, fordi en meget stor andel af det affald, der skal håndteres fra husholdningerne, fra 1. januar 2025 nu ikke længere er kommunernes ejendom og ansvar, men de ansvarlige producenters. Det er derfor uansvarligt af regeringen ikke at melde ud med, at kommunerne ikke skal indgå aftaler og underskrive kontrakter, der rækker længere ud i fremtiden.

I det følgende gennemgås en cirkulær økonomi reform for husholdningsaffaldet; affaldsindsamling og håndtering derfor i lyset af ændringerne af grundpræmisserne i det udvidet producentansvar:

Kontrol af kommunernes affaldshåndtering	Der skal indføres statslig kontrol med, at: <ul style="list-style-type: none">• Kommunerne efterlever og lukker affaldsforbrænding, når anlæggene er tilbagebetalte følgende liste over tilbagebetalingstidspunkter.• Håndtering af restaffald inklusivt plan for udfasning og instrukser til borgerne om, hvad der skal i restaffaldsspanden henholdsvis i affaldsspandene til genanvendelse.• Kommunernes aftaler, kontrakter mv. for indsamling og håndtering af affald fra husholdningerne tidsbegrænses til 1. januar 2025, da reglerne for det udvidet producentansvar for emballager træder i kraft.
---	---

Affaldsforbrænding	<p>Der skal indføres stop for etablering af nye affaldsforbrændingsanlæg og levetidsforlængelser frem til 2035. Tilbagebetalte anlæg skal lukkes.</p>
Restaffald	<p>Indsamling af restaffald ved husstanden skal være obligatorisk og finansieret af kommunen via afgift, Det skal være muligt at få dispensation for indsamling af restaffald ved husstand. Der skal indføres stop for forbrænding af genanvendeligt affald i restaffaldsspanden. Det drejer sig om bl.a. fødevarekontamineret papir og pap, plast, flamingo, træ, mad og drikkekartoner, metal, gamle elpærer, keramik mm. Der skal være obligatorisk, at kommunerne udarbejder en plan for hvordan restaffaldsspanden kan udfases.</p>
Bioaffald	<p>Indsamling af bioaffald ved husstanden skal være obligatorisk og finansieret af kommunen via afgift, Det skal være muligt at få dispensation for indsamling af bioaffald især haveaffald ved husstand. Hjemmekompostering skal tillades. Anvendelse af komposteringsmaskiner skal tillades. Der skal være indsamlingsordninger for både mad- og haveaffald. Det er forbudt at brænde indsamlet affald til genanvendelse. Det skal derfor indskærpes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haveaffald må ikke brændes. Det gælder både haveaffald, der sendes direkte i særlige kraftværker designet til haveaffald, og haveaffald, der er sorteret ud til forbrænding. • Madaffald må ikke brændes. Benyttes pulpanlæg, så skal det frasorteret madaffald og nedbrydelige poser mv. sendes til kompostering. <p>Benyttes vådbiogas så skal digistat efterbehandles fx i komposteringsanlæg før det må spredes på marker. Biogas skal ikke tælle som genanvendelse, da det bliver brændt af. Der skal indføres statslig kontrol med hele værdikæden fra bord til jord.</p> <p>Det skal senest 1. januar 2025 være etableret indsamling og håndtering af bionedbrydeligt affald fra fødevareemballager til biologisk behandling og genanvendelse på landbrugsjord.</p>
Emballageaffald	<p>Der skal i henhold til det udvidet producentansvar for emballager indført senest i 2025 udarbejdes en særlig plan for affald, der stammer fra emballager. Fra 1. januar 2025 skal indsamling og håndtering af emballageaffald finansieres af de ansvarlige producenter. Kommunerne må efter 1. januar 2025 ikke finansiere indsamling af affald fra emballager. Kravet om indsamling i 10 affaldsfraktioner gælder ind til videre kun ind til 1. januar 2025. Kommunerne må ikke indgå aftaler om håndtering af affald fra emballager,</p>

	<p>der rækker længere end til 1. januar 2025, det gælder både indsamling og håndtering samt finansiering af disse.</p> <p>Der skal kunne opnås dispensation fra krav om husstandsindsamling af affald i 10 fraktioner ved erstatning med indsamling fra gadestande, butikstande, genbrugsstationer mv. Jf indsamling af fødevareglasindsamlinger fra gadestande.</p>
Plastaffald	<p>Retninglinjerne for indsamling af plastaffald ændres fra 1. januar 2025. Kommunerne må ikke indgå bindende aftaler på indsamling og håndtering af plastaffald samt finansiering af disse, der går længere end til 1. januar 2025. Indsamling og håndtering af plastaffald stammende fra emballager skal efter 1. januar 2025 finansieres af de ansvarlige producenter.</p> <p>Indsamling af mikset plastaffald fra husstande skal være forbudt 1. januar 2025.</p> <p>Krav om indsamling af plastaffald ved husstanden ophæves per 1. januar 2015. Der skal etableres særskilt indsamling og behandling af affald af materialet EPS (flamingo).</p> <p>Herefter skal plastaffald samles ind i produktgrupper, der hvor det er mest hensigtsmæssigt i forhold til produktgruppen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fødevare- og drikkevareemballage skal samles ind fra gadestande nær butikker eller i butikker med fødevarer salg. • Emballager til kosmetik og personlige plejemidler skal samles ind fra gadestande nær butikker eller i butikker med salg af kosmetik og personlige plejemidler. • Emballager til rengøringsmidler og husholdningskemikalier skal samles ind fra gadestande nær butikker eller i butikker med salg af rengøringsmidler og husholdningskemikalier. <p>Flere opdelinger må forventes især for drikke- og fødevareemballage fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Særskilt indsamling af kødbakker, fødevarebakker eller fødevareemballage mærket med plasttypen PET. • Særskilt indsamling af nedbrydelige folier til fx brød, grøntsager, frugter m.v. • Særskilt indsamling af emballager til genbrug.
Papir og papaffald	<p>Retningslinjer for indsamling af papir og papaffald ændres fra 1. januar 2025. Kommunerne må ikke indgå bindende aftaler på indsamling og håndtering af papir og papaffald samt finansiering af disse, der går længere end til 1. januar 2025.</p> <p>Indsamling og håndtering af papir og papaffald stammende fra emballager skal efter 1. januar 2025 finansieres af de ansvarlige producenter.</p> <p>Krav om indsamling af papir og papaffald ved husstanden ophæves per 1. januar 2015.</p> <p>Indsamling af papir og papaffald skal senest fra 1. januar 2025 omfatte indsamling af affald fra fødevareemballage af papir og pap.</p> <p>Papir og papaffald fra fødevareemballage må samles ind sammen med bioaffald, men bioaffald er stadig finansieret af kommunen, imens emballageaffaldet skal finansieres af de ansvarlige producenter.</p>

Glasaffald	Retningslinjer for indsamling af glasaffald ændres fra 1. januar 2025. Kommunerne må ikke indgå bindende aftaler på indsamling og håndtering af glasaffald samt finansiering af disse, der går længere end til 1. januar 2025. Indsamling og håndtering af glasaffald stammende fra emballager skal efter 1. januar 2025 finansieres af de ansvarlige producenter. Krav om indsamling af glasaffald ved husstanden ophæves per 1. januar 2015. Der skal etableres særskilte ordninger for genbrug af glasemballager.
Metalaffald	Retningslinjer for indsamling af metalaffald ændres fra 1. januar 2025. Kommunerne må ikke indgå bindende aftaler på indsamling og håndtering af metalaffald samt finansiering af disse, der går længere end til 1. januar 2025. Indsamling og håndtering af metalaffald stammende fra emballager skal efter 1. januar 2025 finansieres af de ansvarlige producenter. Krav om indsamling af metalaffald ved husstanden ophæves per 1. januar 2015.
Mad- og drikkekartoner	Retningslinjer for indsamling af affald fra mad-og drikkekartoner ændres fra 1. januar 2025. Kommunerne må ikke indgå bindende aftaler på indsamling og håndtering af affald fra mad- og drikkekartoner samt finansiering af disse, der går længere end til 1. januar 2025. Indsamling og håndtering af affald fra mad- og drikkekartoner skal efter 1. januar 2025 finansieres af de ansvarlige producenter. Krav om indsamling af affald fra mad- og drikkekartoner ved husstanden ophæves per 1. januar 2015.
Tekstilaffald	Der eksisterer ganske mange private ordninger: <ul style="list-style-type: none"> • Kommercielle tøjbutikker, der både indsamler og sælger særlige høj kvalitetstekstiler. • Kommercielle tøjbutikker, der både generelt indsamler og sælger tekstiler. • Tøjbutikker, der forsøger at leve op til det udvidet producentansvar, og tager tekstiler tilbage til behandling opdelt på; genbrug, genanvendelse og forbrænding. • Socialøkonomiske virksomheder, der får tilskud fra staten til beskæftigelsesprojekter af handicappede, indvandrere m.fl. til indsamling og salg af tekstiler. • Charity virksomheder, der samler og sælger tekstiler (ofte frivillige) til at tjene penge til u-landshjælp eller lignende. • Der foregår en omfattende internethandel med brugt tøj mellem private, hvor der i forsøg på at undgå, at for meget sendes frem og tilbage ofte organiseres lokalområde for lokalområde. Nu stilles der fra EU krav om indsamling af tekstilaffald. Regeringen er ikke kommet med en plan endnu, men det er dog vigtigt, at regeringens plan ikke kommer til at ødelægge de allerede eksisterende markeder for genbrug og genanvendelse af tekstiler.

Det lineære teknologispor

Ejerskab til affaldet fra husholdningerne er det helt afgørende punkt for kampen mellem de to teknologispor. Der er tale om et kommunalt ejerskab i dag, hvor en stor del af ejerskabet skal flyttes over til de ansvarlige producenter.

Afhængigt af valget mellem de to teknologispor kommer Danmark at se forskelligt ud. En beskrivelse af det lineære teknologispor kunne se således ud:

Hvis ejerskabet forbliver på kommunernes hænder, så kommer det danske samfund til at se ud som i en beskrivelse af de problemer, der er i dag med affaldsforbrændingsanlæg. Det er ikke sådan, at det danske samfund går nedenunder og hjem. Der vil fortsat kunne konkurreres, og danske virksomheder vil fortsat tjene penge på håndtering af affald.

Kommunerne er ikke bare kommuner. Kommunerne med pligten til at håndtere affald, skal etablere indsamlingsordninger og anlæg, der kan håndtere affaldet. I første omgang en ordning med spand til alt affaldet og så ud på lossepladsen med det. Ordningerne finansieres ved en affaldsafgift kommunerne opkræver fra borgerne.

Kommuner investerer i forbrændingsanlæg, der bygges af private industrier. Investeringerne sker ved lån med kommunale garantier. Garantien sikrer, at hvis forbrændingsanlægget ikke kan dækkes af opkrævningen fra borgerne, så træder kommunerne ind og dækker med skatte penge.

Det er mange penge de kommunale politikere skal sige ja til at stille lånegaranti til. En måde at overbevise politikere på, at de er nødt til at investere i mere affaldsforbrænding, er at vise stadigt stigende mængder af affald.

ARC er ikke konstrueret til affaldsmængderne i København. Der skulle kun bruges et anlæg ca. halvt så stort. ARC er et udstillingsvindue for salg af røggasrenseteknisk udstyr. Der er en stor glasfacade fra alle kontorerne ud mod forbrændingsanlægget og de mangfoldige røggasrensetekniske anlæg. Fra alle kontorerne kan anlægget på fornemste vis vises frem.

Det blev fortalt, at anlægget var væsentligt for salg af "dansk miljøteknologi", så selvom politikere i København oprindeligt var imod det alt for store anlæg, så overbeviste daværende finansminister politikere til den modsatte holdning - til at sige ja til det for store anlæg.

Daværende finansminister var valgt i Esbjerg, hvor den danske leverandørproducent, Vølund er lokaliseret. Vølund er nu ikke helt dansk, men ejet af Babcock Wilcox fra Charlotte, North Carolina, USA.

Babcock Wilcox gik med beslutningen i København som grundlag på den amerikanske fondsbørs for at få investorer til salg af forbrændingsanlæg i hele verdenen.

Der er altså bundet ganske mange og store multinationale kapitalinteresser i en fortsat vækst af affaldsforbrænding i hele verdenen med Danmark som brohoved.

For leverandører af affaldsforbrændingsanlæg er den kommunale finansieringsform for affaldsforbrændingsanlæg en særdeles lukrativ forretning. Leverandørerne risikerer ikke at miste indtægter som ved en privat virksomhed, der går konkurs.

Røggasrensning

Med tiden stilles der flere og flere krav til at rense røgen. Der forskes, udvikles og etableres flere og flere rensetekniske foranstaltninger. Det udvikler sig til en større forskningsgren, forretning og eksport af "dansk miljøteknologi".

Det er dog også dyrt. Efterhånden, så er anlægsudgifterne til røggasrensning steget langt ud over, hvad selve forbrændingsovnen koster. Ca. 60-70 % af anlægsudgifterne ligger på røggasrensningen.

Finansieringen er stadig den samme via en affaldsafgift opkrævet fra borgerne og med en lånegaranti fra kommunerne. Nu er det ikke kun leverandører af forbrændingsovne, der tjener på affaldsforbrænding, men også højteknologiske virksomheder, der sælger avanceret røggasrensetekniske anlæg.

Tilslutning til fjernvarme

Affaldsselskaberne, der ejer affaldsforbrændingsanlæggene, tager en afgift for hvert ton affald, der puttes ind i ovnen. Det er penge, der kommer fra kommunernes opkrævning af affaldsafgift fra borgerne. Derudover kan de anlæg, der er tilsluttet fjernvarmen, tjene penge på levering af varme.

Sammenlignes affald med andre brændsler i fjernvarmen, så skal der betales et eller andet for de andre brændsler, imens der modtages penge for at brænde affald. Affald er derfor det mest attraktive brændsel for fjernvarmeselskaberne.

Til gengæld er anlæggene så meget dyrere, men da anlæggene er finansieret af affaldsafgiften, så bliver investeringen ikke noget der berører fjernvarmeselskabernes økonomi direkte. Kun hvis forbrændingsanlægget lukkes, så skal der findes alternativer til den gratis varme. Det opfattes derfor af fjernvarmeselskaber selvsagt for meget dyrt at lukke affaldsforbrændingsanlæg.

Der er alternativer for varmforsyning. Ofte fokuserer varmforsyningerne på erstatning som flis. Forbrænding af flis betragtes i en cirkulær økonomi sammenhænge for direkte destruktion af ressourcer og altså værre end det ellers værste nemlig affaldsforbrænding. Ved forbrænding af affald, så har ressourcen i det mindste været anvendt en enkelt gang.

For at fjernvarmforsyningerne kan blive bæredygtige og indgå i den grønne omstilling i det cirkulære teknologispør, så må de finde elektrificerede løsninger for varmforsyningen. Der er en bred vifte af forskellige muligheder, så det er bare at gå i gang, og helst inden resten af den brasilianske regnskov og naturområderne i Letland og Estland er brændt af.

Slagge, bagsiden af affaldsforbrænding

Der er stadig mangel på plads til lossepladser. Affaldsforbrændingsanlæg kan reducere volumen til ca. 20 %, men slaggen skal anvendes til noget andet for, at det ikke skal havne på deponi.

Slagge kan anvendes som tilsætningsmateriale til vejkonstruktioner samt til passive dele af byggerier, som underlag til landbrugsbygninger, parkeringshuse, parkeringspladser m.v.

Slagge er dog svært at afsætte, fordi der er mange synlige urenheder i slaggen fx er der masser af metaller. Metaller i form af bilhjul, bestik, mønter m.v. Slagge blev tidligere sendt til Kina. I Kina blev slaggen hånd-sorteret og fx mønter sorteret ud. Og solgt tilbage til danske virksomheder.

Metaller har en værdi, så i Danmark sættes der forskning i gang med det formål, at udvikle en mekanisk sortering af slagge, der kan rense for metaller. Det er nu lykkedes.

I dag er der et kommunalt affaldsselskab og en privat virksomhed, der begge udfører rensning af slagge for metaller. Salg af metaller er en god forretning, der vil forsvinde fra disse virksomheder, hvis der ikke længere er metal i affald til forbrænding eller hvis forbrænding stoppes.

Der er på denne måde opstået en følgeindustri, hvor slagge fra forbrændingsanlæg sorteres i forskellige kvaliteter i forhold til slaggens anvendelse. Det kaldes også for bagsiden af affaldsforbrænding.

Bagsiden af affaldsforbrænding

Der skal skaffes plads til slagge fra affaldsforbrændingsanlæggene. Slaggen er som regel sorteret for metaller inden den sendes til videreudnyttelse.

Der er ikke mange aftagere, så forbrændingsanlæggene betaler til tider for at komme af med slaggen. Slaggen bruges gerne under bygninger i landbruget, parkeringspladser m.v.

Kampen om retten til plastaffaldet

Det er kommunerne, der anviser affald til behandling,

Ved anvisning kan kommunerne anvise til de kommunale affaldsselskaber, der selv etablerer behandlingsanlæg, eller de kan stille krav til de behandlingsanlæg, der leveres til, at de skal levere ikke genanvendt materiale tilbage til forbrænding. Det er en udbredt praksis på bioaffald, der dækker både madaffald og haveaffald.

På denne måde kan kommuner både præsentere en høj genanvendelsesprocent, og stadig sikre store mængder af affald til forbrænding på eget anlæg.

På Sjælland har der ikke været plastsorteringsanlæg, hvor de kommunale affaldsselskaber har kunnet få plastaffaldet tilbage til forbrænding på eget anlæg ligesom i Jylland. Plastaffaldet har derfor været eksporteret til genanvendelse. Noget er så havnet i Malaysia til forbrænding, andet er returneret mangfoldigt tilbage til andre danske affaldsforbrændingsanlæg.

Det vil regeringen gerne sætter en stopper for, og nu er der krav til etablering af store centrale plastsorteringsanlæg på Sjælland sådan, at plastaffald, der sorteres fra i genanvendelsesprocessen, kan brændes på egne affaldsforbrændingsanlæg.

Genanvendelse og forbrænding på samme tid

Affaldsforbrænding kræver hele tiden mere affald til forbrænding for ellers kan lånene ikke betale tilbage.

Plastaffald har høj brændværdi er derfor i høj kurs.

Selvom plastaffald samlet ind til genanvendelse, så importeres plastaffald også til forbrænding. På den måde kan plastaffald både registreres som genanvendt og brændes på samme tid.

Fundamentet for affaldsforbrændingsanlæggene og fjernvarmeforsyningen er således stadig adgang plastaffald til forbrænding i rigelige mængder. Den danske forsyning er selvfølgelig ikke nok, så der skal stadig være mulighed for import.

Gang på gang begrundes import af affald med, at ellers vil affaldet blive deponeret, hvorfra affaldet afgasser metan. Der er ikke noget belæg for at plastaffald ligger og afgasser metan. Tværtimod er plastaffald ganske bestandigt.

Det er rigtigt, at importeret affald fra Storbritannien i en overgangsperiode indeholdt ganske meget bioaffald, men efter nogle uheldige situationer i havne med afskibning af affald, hvor der opstod hæftige lugtgener, der lukkede adskillige virksomheder, så er det blevet praksis dels at fjerne madaffaldet (lade det blive på deponierne i Storbritannien) dels at pakke affaldet ind i ekstra, ekstra plastlag (ny plast).

Samlet set kan det sagtens debatteres, hvad der egentlig brændes andet end en blanding af plastaffald og ny plast. En hjælp til de lande, der importeres fra, kan det næppe siges, og en begrænsning af udslippet af klimagasser er mest af alt en skrivebordsøvelse.

Magten over data

Regeringen har ingen udmeldinger eller prognoser for, hvordan en udvikling af affaldsmængderne til forbrænding forsvinder i takt med udfoldelse af det udvidet producentansvar.

Regeringen benytter sig udelukkende af videnskabsinstitutioner, der er en del af udviklingen af det lineære teknologispor og "dansk miljøteknologi". Regeringen får derfor heller ingen svar eller argumenter for en cirkulær økonomiplan.

Regeringen benytter sig gerne af DTU Miljø som forskningsenhed ganske ligesom en stor del af aktørerne gør i det lineære teknologispor.

DTU Miljø benytter de såkaldte "Vugge til Grav" LCA og har opbygget en database EASE på denne baggrund, således, at der hurtigt kan leveres resultater på LCA analyser uden (eller næsten uden) at skulle indsamle nye data.

"Vugge til Grav" er en LCA type, der er udviklet til det lineære teknologispor. Der er internationale standarder, der beskriver retningslinjer for, hvordan de skal udføres. Det er således veletableret videnskabelige begrundede metoder.

Selvom det er videnskabelige begrundede metoder, så efterlader de stadig mange stærkt subjektive valg, der er mulig at foretage i analyserne.

Transport

Fx vælger KL i rapporten om lukkelisten af forbrændingsanlæg at introducere transport af affald som en væsentlig parameter for valg af anlæg, der skal lukke. Der tales som grund præmis for udarbejdelse af listen om en skævhed mellem Øst- og Vestdanmark.

Som paradoks til argumentationen, så optræder anlæggene Hjørring og Hammel på listen over anlæg, der skal lukkes. Det er kun Esbjerg, der kan ligge mere vestligt end Hjørring?

Grænsen mellem øst og vest trækkes lige vest for Roskilde og på den måde overlever forbrændingsanlæg i Nykøbing F og Odense selvom, de er tilbagebetalte i 2030 og kunne lukkes uden omkostninger i modsætning til forbrændingsanlæggene i Roskilde og Kokkedal, der er sat på lukkelisten.

Transport nævnes heller ikke ved vurderingen af import af affald selvom en del importeret affald kommer langvejs fra og med steder med egne affaldsforbrændingsanlæg fx Napoli i Italien. Hvis transport af affald skulle være et problem for KL, så skulle de øjeblikkeligt melde ud med stop for import af affald.

Argumentationen for vurderingen med transport som parameter er på ingen måde konsekvent gennemført.

I LCA analyser for det cirkulære teknologispor vil analyserne være delt op, sådan at der vil være en analyse for transport med en egen vurdering om transporten, når går på el, olie eller kul. Det samme gælder for en

varmeforsyning. For affaldet, der enten har været produkter eller emballager, udarbejdes en anden med særskilt præsentation af resultat og konklusion.

Denne metode sikrer, at der ikke blot til lejligheden trækkes data og forhold ind, som nok er relevante i en miljøvurdering, men som bibringer en interessevaretagelse og bias på det, som skal vurderes ved håndtering af affald.

Slut på livet af lineære LCA

”Vugge til Grav” analyserne arbejder med et begreb ”End-of-Life”. Her regnes, der med håndteringen af fx emballager ved de forskellige muligheder, der er; primært deponi og forbrænding efter et enkelte produktions og forbrugsforløb. Databasen EASE indeholder disse data, som regeringens cirkulær økonomi plan refererer til og vil bruge fremover.

I LCA udført efter principperne i det cirkulære teknologispør betragtes affaldsforbrænding som ”End-of-Life” i den forståelse, så er materialet ødelagt, destrueret og tabt for ny produktion. Det er der intet positivt i, og forbrænding tæller kun negativt. ”Vugge til Grav” LCA mangler værdien af ikke hele tiden at skulle producere nye produkter og nye emballager igen og igen.

En miljøvurdering af affaldsforbrændingsanlæggene må derfor tage udgangspunkt i, at det dårligste anlæg er det som brænder mest affald af. Det er ikke kun den årlige affaldsmængde, der skal tages i betragtning, men også anlæggets resterende tilbagebetalingstid, dvs. den økonomiske nødvendige levetid. Herefter kan der opstilles en rangliste over eksisterende forbrændingsanlæg i Danmark:

Miljøvurdering af affaldsforbrændingsanlæg

10 værste forbrændingsanlæg

Navn	Mængde/år	levetår	Samlet mængde
Amager	560.000	28	15.680.000
Glostrup	600.000	15	9.000.000
Roskilde	350.000	23	8.050.000
Aalborg	310.000	15	4.650.000
Kokkedal	152.000	26	3.952.000
Aarhus	250.000	15	3.750.000
Odense	289.000	10	2.890.000
Kolding	160.000	17	2.720.000
Nykøbing F	140.000	10	1.400.000
Hjørring	80.000	16	1.280.000

10 bedste forbrændingsanlæg

Navn	Mængde/år	levetår	Samlet mængde
Svendborg	54.000	9	486.000
Sønderborg	70.000	6	420.000
Hammel	34.000	12	408.000
Maabjerg	185.000	2	370.000
Aars	60.000	6	360.000
BOFA	24.749	11	272.239
Frederikshavn	36.000	6	216.000
Skanderborg	70.000	3	210.000
Horsens	80.000	2	160.000
Slagelse	87.000	1	87.000

Det er ikke overraskende, at ARC er det værste miljøpræsterende forbrændingsanlæg, da det er det nyeste anlæg. ARGO og Norfors er også godt med, da de også er nye anlæg omend mindre anlæg, der blot skal brænde mange år endnu.

De 10 mindst belastende affaldsforbrændingsanlæg kommer ikke op på bare en 1/5 del af, hvad den største forurener gør.

Tilsammen skal de danske affaldsforbrændingsanlæg brænde for næsten 1 mia. ton (987.301.242 ton) affald af, inden anlæggene er tilbagebetalt. Der skal produceres ret meget engangspast emballager for, at dette kan lykkes.

De lineære LCA betragtninger omfatter ikke sådanne betragtninger og leverer heller ikke miljøvurdering her på. De manglende betragtninger tjener klart interessenterne i det lineære teknologispør.

Fortrængning

Ved forbrænding tæller energiudnyttelsen positivt, da der regnes med en fortrængning af energikilder af fossil oprindelse. Fakta er, at affaldsforbrænding ikke er en erstatning for kul, og slet ikke for nye investeringer.

Tværtimod spærrer nye investeringer i affaldsforbrænding altid for et skifte i teknologispør til fx genanvendelse. Skal der ved nyinvesteringer sammenlignes, så skal der ikke sammenlignes med, hvad der er, men med hvad der ellers kunne have været investeret i.

I forbindelse med sagen om Amagerforbrændingen opstillede Danmarks Naturfredningsforening et alternativ til både affaldshåndteringen og energiforsyningen, hvor de forskellige elementer i energiforsyningen byggede på forskellige former for elektrificering - og så til halv pris! Det besluttede de københavnske politikere oprindeligt at følge og besluttede ikke at bygge ARC.

Problemet ligger i, at alternativet til investeringer i affaldsforbrænding - nemlig genanvendelse - kun er blevet stillet op af et affaldsselskab som et alternativ en gang. Det skete i december 2018 ved BOFA affaldsselskabet på Bornholm, der foreslog en cirkulær økonomi plan på Bornholm, hvor affaldsforbrænding skal være udfaset i 2032. Den blev vedtaget af politikerne enstemmigt.

Politikere er i stand til at forstå fortrængning som, hvad skal der investeres i, og ikke som noget politikerne allerede ved de skal væk fra.

Klimaberegninger

”Vugge til Grav” analyser kan levere data på klimabelastning. Det er dog altid yderst vanskeligt at se om klimabelastningen kommer fra transport hvorfra og hvortil, energiproduktion i det ene eller det andet land, region, by, ø eller lokalsamfund.

Andre miljøeffekter end klimaeffekter, er det endnu vanskeligere med, fordi effekterne er lokalt afhængige af tilstand, sårbarhed og kumulative påvirkninger. Ingen af disse er indarbejdet i "Vugge-til Grav" analyser, men alligevel udarbejdes, der en slags gennemsnitsbetragtninger ud fra opgørelser af emissioner som fx eutrofiering på baggrund af udledningen af ammoniak m.v.

I cirkulær økonomi relateres tabene i massebalancer normalt ikke til diverse miljøeffekter. Der er der dog fra politisk side et kraftigt ønske om at få belyst, hvad de cirkulære økonomi løsninger kan bidrage med i reduktion af klimabelastningerne.

Det politiske ønske kan opfyldes ud fra et cirkulær teknologispør på følgende vis. Der kan opstilles regnestykker på baggrund af det præsenterede forslag til afgiftssystem.

I et eksempel på dette tages der udgangspunkt i, at et stk. emballage indeholder for 20 g kulstof og der produceres 100.000 stk. CO₂ bidraget beregnes herefter ud fra det, der ikke kommer retur i emballagerne samt indholdet af genanvendt materiale i egne nye emballager.

Med udgangspunkt i den beregnede genanvendelsesprocent for henholdsvis Dansk Retursystem, Danone, Kommunerne, BOFA og genbrug 20 gange i Dansk Retursystem kan de forskellige retursystemers klimabelastning eller præstation beregnes.

Følgende tabel viser eksempler på genanvendt indhold i nye emballager og CO₂ bidrag resultaterne fra de forskellige returordninger.

CO₂ bidrag regnet ud fra cirkulær LCA

	Genanvendelse	CO ₂ bidrag fra 20 g kulstof i 100.000 stk emballager
Dansk Retursystem	62 %	760 Kg CO ₂
Danone	97 %	160 Kg CO ₂
Kommunerne	0 %	2.000 Kg CO ₂
BOFA	60 %	800 Kg CO ₂
20 X Genbrug (DRS)	97 %	160 Kg CO ₂

Note i cirkulær økonomibetragtninger behandles CO₂ bidrag fra transport og energi i form af varme og køling særskilt. Det sker i modsætning til fx "vugge til grav" analyserne og til EASE modellerne. Der fås således et direkte bidrag fra produktet eller emballagen, der ikke forstyres af forskellige energisystemers gennemsnitlighed.

Miljøvurdering

En miljøvurdering af en affaldsplan består af en vurdering af hvad der sker hvis planen ikke udarbejdes. Det kaldes nul løsningen. Det betyder ikke, at der er nul effekt, men blot, at den udvikling, der er sat i gang fortsætter, hvis planen ikke udarbejdes.

Planen og situationen uden plan sættes op i forhold til hinanden for at vurdere miljøeffekten af planen.

Derudover skal der udarbejdes et alternativ, som plan og ikke plan kan vurderes op imod. Det er altid vanskeligt at sætte et alternativ op for hvad skal alternativet indeholde. Et bud på et alternativ er en cirkulær økonomiplan, der tager udgangspunkt i, hvad grundpræmisserne i det udvidet producentansvar kommer til at betyde.

Det udvidet producentansvar for emballager skal være implementeret i januar 2025 altså inden for affaldsplanens tidshorisont. Alligevel beskriver regeringen cirkulær økonomi plan intet i forhold til det udvidet producentansvar for emballager.

Der er nedsat et udvalg med hovedorganisationerne, der skal forhandle hvordan det udvidet producentansvar skal indføres i praksis. Det er kun lige nedsat, så det er klart at regeringen ikke kender udfaldet af forhandlingerne.

Det betyder dog ikke, at grundforudsætningerne for det udvidet producentansvar ikke kendes. Derfor er der en rimelighed i formulering af en tredje løsning, der bygger på implementeringen af det udvidet producentansvar for emballager, der så kan holdes op imod de 2 andre. Dette er skitseret i nedenstående skema på udvalgte parametre:

Emne	KL	Regeringen	CØ version
Teknologispor	<i>Ønsker fastholdelse af det lineære teknologispor</i>	<i>Ønsker omstilling til det cirkulære teknologispor</i>	<i>Reel omstilling til det cirkulære teknologispor</i>
Ejerskab til affaldet	Kommunen	2025 ansvarlige producenter for emballager og enkelte produkter	2025 ansvarlige producenter for emballager og enkelte produkter
Finansiering	Kommunen	Kommunal afgift på bioaffald og restaffald samt produkter. I 2025 ansvarlige producenter for emballager og enkelte produkter	Kommunal afgift på bioaffald og restaffald samt produkter. I 2025 ansvarlige producenter for emballager og enkelte produkter
Betaler/finansør	Borgeren	Borgeren/fra 2025 kunden til de ansvarlige producenter	Borgeren/fra 2025 kunden til de ansvarlige producenter
Affaldsforbrænding			
kapacitet	Tilpasning til det lineære teknologispor med lukning af anlæg øst for Roskilde og nybygninger vest for	30 % reduktion i 2030	Luk tilbagebetalte. Stop for levetidsforlængelser og nye anlæg til 2035 svarende til en reduktion på 2/3 del
Kapacitetsstørrelse	3,2 mio. ton/år 2030	2,8 mio ton/år 2030	1,4 mio ton/år 2035
Kompensation	1 – 2,5 mia. kr.	200 mio. kr.	0 kr.
Nye investeringer	12 – 18 mia. kr.	-	0 kr.
CO2 rensning	0 kr.	1 mia. kr.	0 kr.

Borger			
Indretning	Gør som den enkelte kommune siger	10 materiale fraktioner i køkkenet	Produktgruppeinddeling i forhold til anvendelse i hjemmet
Kommunikation	Frit valg af præfremstillet piktogrammer Udarbejdelse af særskilte instruktioner og præciseringer	Brug de udvalgte 10 piktogrammer til udvalgte fraktioner	Mad for sig, produkter for sig, emballager opdelt i produktgrupper for sig i forhold til, hvor de bruges i hjemmet
Emballager	Frit valg af præfremstillet piktogrammer Udarbejdelse af særskilte instruktioner og præciseringer	Brug de udvalgte 10 piktogrammer til udvalgte fraktioner	Fokuser npå fødevareemballager for sig, bør opbevares i køkkenet, shampoo emballager i badeværelse osv.
Indsamling			
Indsamlingskrav	Frit valg Udarbejdelse af særskilte instruktioner og præciseringer	10 materiale fraktioner i 2-4 spande ved husstand	2 spande ved husstand; bioaffald og restaffald, resten samles ind ved butikker produktgruppe inddelt
Restaffald	Instrukser bestemmer	Nogle rammer uden gennemskuelig strategi	Reduktionsplan + restaffald skal bære hele økonomien, da det er den, der finansierer forbrændingsanlæggene
Bioaffald	Madaffald samles ind i mindre omfang til genanvendelse og forbrænding af biogas, haveaffald samles ind til forbrænding i strid med EU regler	Madaffald samles ind, regner med 30 % haveaffald til forbrænding, men ingen krav om genanvendelse, i strid med EU regler	Mad og haveaffald samles ind til kompostering og anvendelse i det regenerative landbrug
Plastaffald	Samler ind som den enkelte kommune plejer og brænde ca. 80 %	Samler ind til 80 % genanvendelse i 2030 uden at nævne hvordan målet nås	Samler ind i produktgrupper med særligt fokus på fødevareemballager. Regner med plastgenanvendelse på 90 % i 2030
Andre affaldsfraktioner	Samler ind til genanvendelse som den enkelte kommune plejer, resten i restaffald	Minimum i 7 ekstra fraktioner end de 3 nævnte	Samler ind i produktgrupper med særligt fokus på fødevareemballager lige som mad- og drikkekartoner

Behandling			
Ejerskab af affaldsforbrændingsanlæg	Kommunalt	Kommunalt medmindre KL ikke opfylder krav	Lukkes
Ejerskab af genanvendelsesanlæg	Kommunal ejendom	Privatisering	Aftales med de ansvarlige producenter
Målepunkt for genanvendelse af emballager	Aflevering til behandling	Aflevering til behandling	Returprocent til ansvarlige producenter samt genanvendt indhold i ny emballage

Konklusion

Danmark står derfor overfor et valg mellem to teknologisor; det lineære og det cirkulære.

Begge vil kunne udvikles som forretninger både i Danmark og især i udlandet. Men da de begge baseres på de samme ressourcer nemlig husholdningsaffaldet, så kan de ikke udvikles side om side som komplementære teknologisor. Der skal vælges side!

Hvis regeringen ønsker et skift til det cirkulære teknologisor, så er det indlysende nødvendigt *ikke* at bruge videnskabsinstitutioner, erfaringsmateriale og ekstrapoleringer, der er direkte involveret i det lineære teknologisor, men i stedet bygge på de sparsomme erfaringer fra det ene affaldsselskab, der af sig selv har besluttet at gå ud af det cirkulære teknologisor, samt de videnskabsinstitutioner der støtter op.

Bilag: CØ overvejelser vedrørende affaldsforbrændingskapacitet

Notat af Ph.d. Jens Peter Mortensen, cirkulær økonomi ekspert

Regeringen udsender en aftale om en klimaplan, der introducerer et krav til reduktion af kapaciteten af affaldsforbrænding i Danmark med en reduktion på 30 % i 2030.

Regeringen beder Kommunernes Landsforening påtage sig at udarbejde den egentlige plan om hvilke anlæg, der skal lukke hvornår.

Regeringen afsætter 200 mio. kr. som mulig kompensation til kommunerne.

Kommunernes Landsforening udsender i december 2020 et udkast til plan til godkendelse hos regeringen og aftalepartierne.

KL forslag til reduktion af affaldsforbrændingskapacitet

KL foreslår en lukkeliste, der dækker over en liste af affaldsforbrændingsanlæg, der skal lukkes for at opfylde regeringens mål på 30 % reduktion af forbrændingskapaciteten i 2030.

KL foreslår en liste, der dels omfatter affaldsforbrændingsanlæg, der er tilbagebetalte i 2030, dels anlæg som ikke er, se listen nedenunder.

KL lukkeliste 2030

Anlæg	Ton/år	Tilbagebetalte
AffaldPlus Slagelse	87.000	2021
MEC Bioheat & Power, Holstebro	185.000	2022
Sønderborg Kraftvarme I/S	67.000	2026
Aars Fjernvarme	60.000	2026
Svendborg Kraftvarme A/S	54.000	2029
Affaldsselskabet Vendsyssel Vest, Hjørring	90.000	-
ARGO	350.000	-
Bornholms Affaldsbehandling	24.090	-
Hammel Fjernvarme	34.000	-
I/S Norfors, Hørsholm	152.000	-
Total:	1.079.090	

KL vil have 2,5 mia. kr. i kompensation for lukningen af ikke tilbagebetalte forbrændingsanlæg i 2030. Regeringen har sat 200 mio. af til at rette op på eventuelle skævheder.

Der mangler ca. 100.000 tons/år i reduktionsmængde i KL forslag i forhold til regeringens målsætning.

Det kan kort og klart konstateres, at KL ikke har løst opgaven, hverken indenfor den økonomiske ramme eller opnåelse af regeringens tilpasningsmål.

Kunstig dyr løsning

Der er flere forbrændingsanlæg, der er færdigbetalte i 2030 end dem, der fremgår af KL listen. Det drejer sig om 6 forbrændingsanlæg, der er tilbagebetalte i 2030, og som ikke indgår på KL listen.

Hvis kommunerne kun lukkede de tilbagebetalte anlæg, så vil lukningen kunne gøres omkostningsfrit.

Oversigten nedenunder viser de i 2030 tilbagebetalte anlæg, som henholdsvis ikke er på KL listen og dem som er. KL har ved at udelade tilbagebetalte anlæg i 2030 på listen forøget omkostningerne ved lukning af forbrændingsanlæg fra 0 til 2,5 mia.

Den omkostningsfrie lukkeliste

Anlæg tilbagebetalt ikke på liste	Tons/år	Anlæg tilbagebetalt på liste	Tons/år
2021: I/S Kraftvarmeværk Thisted	55.000	2021: AffaldPlus Slagelse	87.000
2022: Fjernvarme Horsens A/S	100.000	2022: MEC Bioheat & Power, Holstebro	185.000
2022: Renosyd, Skanderborg	70.000	2022: Sønderborg Kraftvarme I/S	67.000
2023: Frederikshavn Affaldskraftvarmeværk	42.000	2026: Aars Fjernvarme	60.000
2030: Fjernvarme Fyn	289.000	2026: Svendborg Kraftvarme A/S	54.000
2030: I/S Refa, Nykøbing Falster I/S	149.000	Total	1.158.000

Lukning af 1.158.000 ton/år (29,3 %) svarer til regeringens plan på lukning af 30 % af kapaciteten. Her skulle kommunerne alligevel finde en investering i anden varmeforsyningskilde.

Den samlede mængde af affald fra alle tilbagebetalte anlæg i 2030 på 1.158.000 ton/år svarer næsten til de 30 %, som regeringen ønskede. Regeringens tilpasningsmålsætning kunne således opfyldes uden, at staten skal udbetale kompensation, og dermed spare de 200 mio. der er afsat til formålet.

Geografisk skævhed

KL angiver uligheden mellem Vestdanmark og Østdanmark som årsag til, at der ikke lukkes anlæg, der er tilbagebetalte. Det er dog ikke en ulighed, der er dikteret af staten, men en ulighed, der er fremkommet på baggrund af politiske beslutninger taget af politikere fra Vestdanmark og varetagelse af interesser i Vestdanmark:

- Det er en tidligere finansminister, der af hensyn til industrien i Esbjerg gennemtrumfede bygningen af ARC på trods af, at politikerne i København oprindeligt stemte imod overkapaciteten.
- Der skulle have været bygget et stort affaldsforbrændingsanlæg i Midtjylland (Kjellerup), men daværende borgmestre fra Herning og Vejle stemte imod og fik stoppet etableringen.

KL vælger alligevel den geografiske skævhed som argumentation selvom den strider mod tidligere beslutninger taget af politikere fra Vestdanmark.

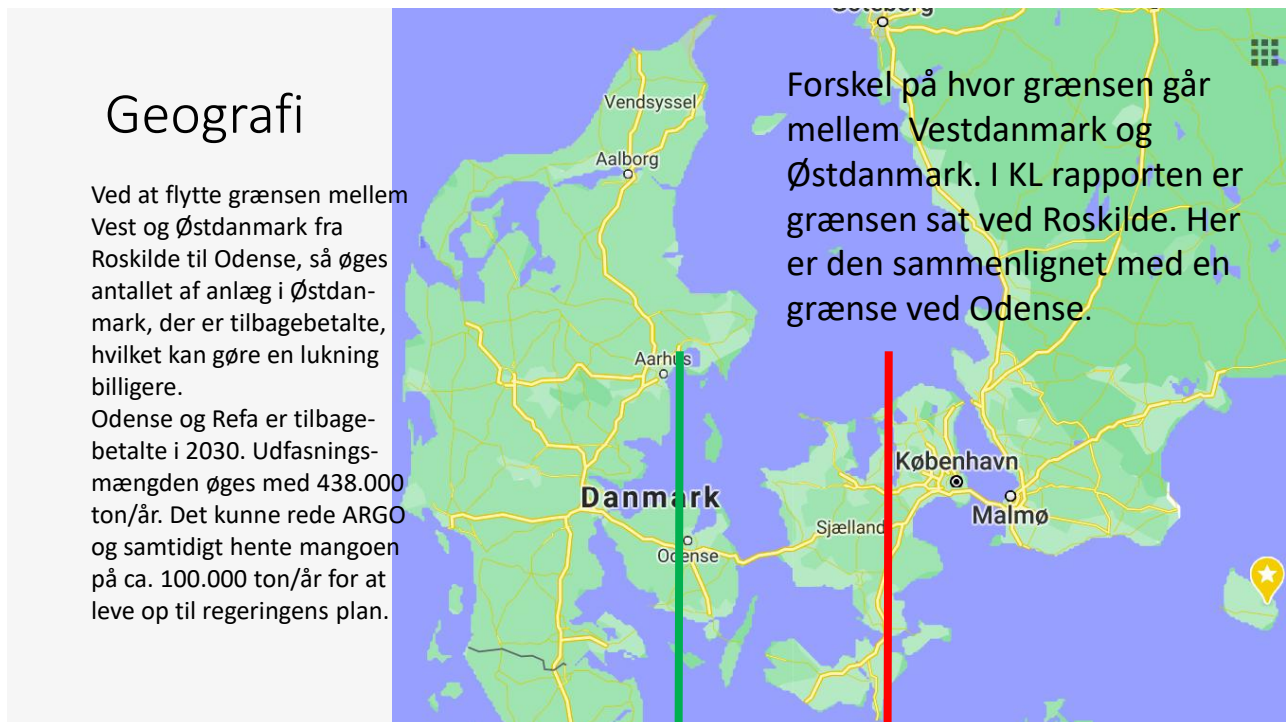
Transport af affald

Der argumenteres for, at transporten fra Vestdanmark til Østdanmark er et problem. Det skal i denne sammenhænge erindres, at affald fra fx Napoli i Italien importeres af danske kommuner til forbrænding i

Danmark på trods af, at Syditalienerne selv har affaldsforbrændingsanlæg. Her er der ikke nogen, der nævner noget om skævhed, og at afstand og transport er et problem.

Der er i Østdanmark en større kapacitet af affaldsforbrænding per indbygger end, der er i Vestdanmark. Anlæggene i Vestdanmark er nyere med større gæld og længere tid til, at de er tilbagebetalt.

Grænsen mellem Østdanmark og Vestdanmark er i rapporten sat lige vest for Roskilde. Det er overraskende langt øst på. Sættes grænsen lige vest for Odense ser forholdet mellem hvilke anlæg, der er tilbage betalte og ikke tilbagebetalte i Østdanmark ganske anderledes ud.

REFA i Nykøbing F og Fynsværket i Odense udgør tilsammen 438.000 ton/år. Begge anlæg er tilbagebetalt i 2030 og kan derfor uden udbetaling af kompensation fra staten tages ud af drift. Ved at sætte grænsen for Vestdanmark ved Roskilde, så slipper disse anlæg for at lukke.

Der skal så lukkes andre forbrændingsanlæg i stedet for. KL foreslår, at det bl.a. bliver de nye anlæg i Roskilde (ARGO) og (NORFORS) i Kokkedal (Hørsholm).

Varmeforsyningen i disse forbrændingsanlægs opland kan overtages af Hovedstadens fjernvarmenet med andre varmforsyningskilder samt ARC og Vestforbrænding som de tilbageværende forbrændingsanlæg.

De to anlæg ARGO og NORFORS er næsten nye og udgør derfor hovedparten af kompensationen på 2,5 mia. KL foreslår, at staten skal betale for at lukke forbrændingskapacitet.

Argo og lukningen af de andre ikke tilbagebetalte forbrændingsanlæg kan dog ikke bidrage med samme lukningsmængde som REFA, Fynsværket og de andre tilbagebetalte anlæg, der ikke er på lukkelisten. Der mangler næsten 100.000 ton/år for at opfylde statens tilpasningsmålsætning.

Det kan derfor konkluderes, at den geografiske skævhed, afstand og transport af affald synes opfundet til lejligheden for at påføre staten så mange udgifter, at regeringen modererer sit tilpasningskrav.

Samtidigt sikres fortsat affaldsforbrænding som kilde til fjernvarmeforsyningen især i Odense, hvor affaldsforbrænding står for ca. 1/3 del af varmeforsyningen.

Nye forbrændingsanlæg

KL foreslår som nævnt, at der lukkes anlæg, der ikke er færdigbetalte i Østdanmark, og at tilbagebetalte anlæg i Vestdanmark skal køre videre for at rette op på skævheden mellem øst og vest.

De tilbagebetalte anlæg i Vestdanmark skal fornys, men KL angiver ikke på hvilken måde eller med hvilke omkostninger, en fornyelse vil få. Et nyt forbrændingsanlæg koster 2-3 mia. afhængigt af omfanget af krav til rensning af røggasser. Omkostningerne til 6 nye forbrændingsanlæg vil derfor kunne anslås til 12-18 mia. kr.

Det vil være penge, som kommunerne får grønt lys fra regeringen til at investere i ny kapacitet til affaldsforbrænding, hvis regeringen giver grønt lys til KL forslaget.

Prisen på nyinvesteringer i affaldsforbrændingsanlæg nævnes dog ikke i KL oplægget.

Yderligere økonomiske krav fra KL

KL vil have yderligere penge til nye projekter for rensetekniske løsninger og deponi. CO₂ fangst skal knyttes til udledningerne på forbrændingsanlæggene, og der skal oprettes deponier, hvor CO₂ kan lagres.

CO₂ fangst fra omgivelserne og ikke fra en udledende skorsten hjælper på omgivelserne som en slags naturgenopretning. Det er en god idé, men ikke hvis det forudsætter en fortsat udledning.

Udledningerne må først stoppes og derefter kan der ryddes op. Det svarer til at lukke for vandhanen, før der tørres op på gulvet.

Flyindustrien vil gerne benytte fanget CO₂ som flybrændsel. Det kan godt lade sig gøre, men så slipper den CO₂ ud, der lige har været brugt mange dyre ressourcer på at fange ind.

CO₂ fangsten kan også bruges til at erstatte den fossile olie og gas, der ellers vil være brugt til produktion af fx nye plastemballager. Plastemballager skal på sigt genbruges og genanvendes i cirkulære forløb, men indtil da vil fanget CO₂ fra omgivelserne kunne gøre en forskel og erstatte fossilt olie og gas.

Det er klart, at jo mere affald, der undgås, genbruges og genanvendes jo færre udledninger af CO₂ bliver der, og des mindre behov for CO₂ fangst. CO₂ fangst ved skorstene er kun interessant som indsats i et liniært teknologispor.

Cirkulær økonomi tilpasset forbrændingskapacitet

Regeringen har udsendt "Handlingsplan for cirkulær økonomi, National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032" i høring. Da affaldsforbrænding som en del af det lineære teknologispør er direkte konkurrerende med det cirkulære teknologispør skal tilpasningen af forbrændingskapacitet i Danmark ses i sammenhænge med regeringens handlingsplan for cirkulær økonomi.

Det kunne se ud som om, at den danske regering i klimaplanen støtter det cirkulære økonomi teknologispør ved at forlange en 30 % reduktion af affaldsforbrændingskapacitet i 2030. Det er dog klart, at en 30 % reduktion ikke ændrer på, at det lineære teknologispør stadig skal være det alt dominerende.

KL, der fik opgaven for udarbejdelse af den konkrete plan over hvilke anlæg, der skal lukke hvornår, giver i deres forslag klart udtryk for, at det kun handler om tilpasning til det lineære teknologispør og ikke et skift i teknologispør.

Det cirkulære teknologispør behandles således ikke i planforslaget om affaldsforbrændingskapacitet. Der tales om affald, der SKAL brændes, og ikke om affald, der skal genbruges eller genanvendes.

Hvis regeringen ønsker at følge det cirkulære teknologispør, som regeringen proklamerer i "Handlingsplan for cirkulær økonomi, National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032", skal der lukkes flere forbrændingsanlæg. Der er flere muligheder og valg der kan foretages:

1. Der kan tages udgangspunkt i en lukkeliste for tilbagebetalte anlæg i 2035. Listen ser således ud:

2035 tilbagebetalte lukkeliste

Anlæg tilbagebetalte	Ton/år	Anlæg tilbagebetalte	Ton/år
2021: I/S Kraftvarmeværk Thisted	55.000	2030: Fjernvarme Fyn	289.000
2021: AffaldPlus Slagelse	87.000	2030: I/S Refa, Nykøbing Falster I/S	149.000
2022: MEC Bioheat & Power, Holstebro	185.000	2031: Bornholms Affaldsbehandling	24.090
2022: Fjernvarme Horsens A/S	100.000	2032: Hammel Fjernvarme	34.000
2022: Renosyd, Skanderborg	70.000	2033: Energnist Esbjerg	205.000
2022: Sønderborg Kraftvarme I/S	67.000	2035: AffaldPlus Næstved	159.432
2023: Frederikshavn Affaldskraftvarmeværk	42.000	2035: I/S Reno Nord	270.000
2026: Aars Fjernvarme	60.000	2035: AffaldVarme Aarhus	250.000
2026: Svendborg Kraftvarme A/S	54.000	2035: I/S Vestforbrænding, Glostrup	600.000
		2035: Total	2.666.522

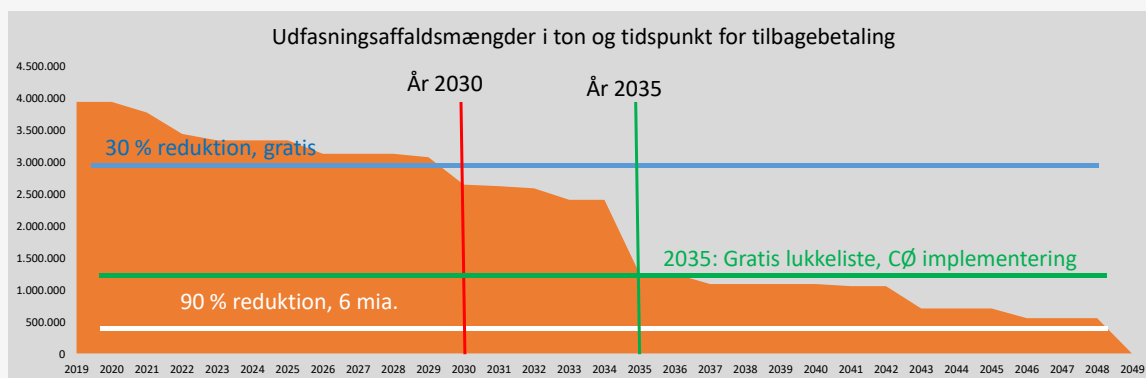
Den forbrændte mængde affald reduceres med ca. 67 % og vil være et væsentligt bidrag til at støtte op om det cirkulære teknologispør. Den kan gennemføres uden, at staten skal betale kommunerne kompensation.

2. Der kan tages udgangspunkt i et ambitiøst cirkulær økonomi program, som på Bornholm med forebyggelse samt 100 % genbrug og genanvendelse. Det kan forventes, at restaffaldsmængden på nationalt plan kan reduceres til 10 % allerede i 2030 svarende til knapt 400.000 ton/år til forbrænding på landsplan.

De forskellige muligheder for reduktion af affaldsforbrændingskapaciteten er illustreret i nedenstående figur sat sammen med tidspunkterne for, hvornår de enkelte forbrændingsanlæg er tilbagebetalte.

Udfasning af affaldsforbrænding

- Forskel mellem 30 % og 90 % reduktion

Strategien til 2035 indebærer mange fordele, da den er omkostningsfri i forståelsen af, at der kun lukkes anlæg, der er tilbagebetalte. Den ligger allerede i umiddelbar forlængelse af regeringens aftale, der blot skal forlænges.

Der skal selvfølgelig findes alternativer til energiforsyningen med kommunale investeringer, men det skal der alligevel, når anlæggene er tilbagebetalte. Som med affaldshåndtering skal kommunerne også skifte teknologispør indenfor energiforsyningsområdet til et cirkulært teknologispør. Ved et stop for forbrænding af affald kan klimaproblemerne løses på samme tid.

Det ambitiøse skifte af teknologispør

Ved 90 % reduktion af forbrændingskapacitet så er der kun ARC tilbage ved en udfasningsstrategi baseret på tilbagebetalte anlæg. ARC skal være tilbagebetalt i 2048. Tiden for skiftet kan rykkes frem tidligere tidspunkter, men så vil der være et krav, om kompensation for de investeringer kommunerne har foretaget.

ARC er et spektakulær byggeri og et symbol på den yperste del af det liniære teknologispor. ARC ligger ved siden af HOFOR store biomasseanlæg, der er næsten lige så spektakulært og dyrere. Det vil være synd og omkostningsfuldt at nedlægge disse to anlæg.

Samtidigt er der planer om at flytte Danmarks Tekniske Museum fra Helsingør til København. Det tekniske museum er en fantastisk udstilling af det lineære teknologispor og vil passe helt ind i miljøet på energiøen. Navnet på øen skulle så måske ændres til museumsøen.

Det kan også overvejes at investere i CO₂ fangst. Finansieringen skal dog lægges på staten og ikke komme de københavnske borgere til last igen.

Kun ved det ambitiøse skifte af teknologispor kan Danmark forvente en fordel og føreposition i udviklingen af den cirkulære økonomi. Med en tilpasning med lukning af tilbagebetalte affaldsforbrændingsanlæg i 2035 og stop for bygning af nye, så vil Danmark kunne følge med i den grønne omstilling.

Miljøministeriet

mim@mim.dk

cc. idams@mim.dk

København, 9. februar 2021

Høringssvar vedrørende:

Forslag til Handlingsplan for cirkulær økonomi - National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Tak for muligheden for at afgive høringssvar. Vi vil også gerne takke for muligheden for at være tættere på processen i regi af følgegruppen og dertilhørende høringsmøder. De har været ganske informative, så tak for det.

Tekstilområdet

Kirkens Korshær har sammen med andre organisationer under ISOBRO bidraget til en NIRAS-rapport om indsamlingsordning for tekstilaffald og havde imødeset, at resultaterne fra dette arbejde lå klart som planlagt. Det er desværre ikke tilfældet, og det er ærgerligt, for det betyder, at vi stadig ikke kender til tekstilaffalds reelle omfang. Det betyder også, at afklaringerne om, hvordan tekstil skal passes ind i beholderen, som skulle være sket i 2020 (jf. forslaget side 75), endnu ikke er på plads.

For Kirkens Korshær, som driver 240 genbrugsbutikker i hele landet, er det vigtigt, at danskerne får en meget tydelig kommunikation om denne nye fraktion. I særdeleshed om, hvilke tekstiler, der kan genbruges ved salg i genbrugsbutikker drevet af velgørende organisationer som Kirkens Korshær, og hvilke tekstiler, der kan genanvendes og altså i den nuværende situation/terminologi er at betragte som affald.

Stop tøjspild – tydelig kommunikation søges

Det er vores erfaring, at 'den almindelige dansker' tror, at al tekstil kan genanvendes. Med danskernes massive forbrug af tekstilvarer ligger der en stor oplysningsopgave. Der er pt. ikke teknologi til, at vi kan genanvende i den størrelsesorden, som danskerne forbruger tøj og tekstiler.

Vi kunne derfor ønske os et oplysningsinitiativ om netop denne problemstilling. Vi har selv – sammen med bl.a. Forbrugerrådet Tænk og store dele af mode- og tekstilbranchen i Tøjspildsalliancen – forsøgt os med kampagnen '[Tøjet længe leve - Stop tøjspild](#)'. Så sent som i oktober 2020 henvendte vi os i den kreds til miljøminister Lea Wermelin for at appellere til en national handlingsplan for mindre tøjspild.

Kommunikationsindsatsen skal bidrage til at lette danskernes adfærd omkring håndteringen af tekstil. Det indebærer dels, at piktogrammerne til fraktionerne bliver let og umiddelbart afkodelige, så tekstil nemt kan sorteres i affald (genanvendelse) og tekstil til genbrug, der kan få nyt liv i nye hænder via velgørende organisationer.

**KIRKENS
KORSHÆR**

Nikolaj Plads 15
1067 København K
Tlf. 3312 1600

kk@kirkenskorshaer.dk
www.kirkenskorshaer.dk

Det arbejde ser vi frem til at deltage i via Miljøstyrelsen i afklaringen om den nye indsamlingsordning for tekstil, sikring af let adgang til tekstil for velgørende organisationer, opgørelsesmetoder for genbrug og sorteringskriterier mv.

Nuværende indsamlingsordning fungerer – så vær om den!

Der er allerede nu opsat tusindvis af containere i såvel det offentlige rum som på genbrugspladser til indsamling af genbrugeligt tøj. Med de ca. 1.000 velgørende genbrugsbutikker, der skønnes at være på landsplan, er der altså allerede nu et fintmasket indsamlingsnet til at sikre genbrug, der endda støtter et godt formål.

Kirkens Korshær har desuden et tæt samarbejde med en række genbrugspladser i hele landet for at sikre den nemme adgang til direkte genbrug. Det gælder ikke kun tekstiler, men også småmøbler, nips mv. til genbrug via vores butikker. Sammen med andre velgørende organisationer arbejder vi på at udvide dette samarbejde til flere kommuner og affaldsselskaber.

Det er vores håb, at denne indsamlingsordning bliver set som et fortsat gode. Man kunne måske endda se på en yderligere økonomisk gevinst for de velgørende organisationer; fx en kontant bonus, når en ny butik åbner/ ny container sættes op for at anerkende den store indsats til glæde og gavn for klima og miljø, som genbrugsbutikkerne bidrager med. For slet ikke at glemme det netværk, meningsskabelse, liv til lokalsamfundet og værn mod ensomhed, genbrugsbutikkerne giver.

Sorteringsteknologien skal udvikles

Når teknologien til for alvor at genanvende tekstil ikke er til stede, handler det måske også om, at der ikke har været noget incitament til at skabe et marked for det. Derfor kunne et forslag være at kigge til [Sverige og forslaget fra december 2020 om producentansvar på tekstiler](#); tekstilbranchen bør i al væsentlighed bidrage til, at teknologien bliver udviklet.

Vi formoder, at området – så længe vidensgrundlaget endnu ikke er på plads – vil blive genstand for yderligere afklaringer, som vi ser frem til fortsat at bidrage til og blive inddraget i.

Endelig imødeser vi med spænding sonderingerne af mulighederne for at fritage velgørende organisationer som Kirkens Korshær fra gebyr ved brug af genbrugspladser.

Vi henviser desuden til bemærkningerne i høringssvar fra ISOBRO.

Kirkens Korshær står naturligvis til rådighed for yderligere uddybning.

Med venlig hilsen

Helle Christiansen
 Chef for Kirkens Korshær

mim@mim.dk
med kopi til idams@mim.dk
Journalnummer 2020-22977

Hørings svar fra KL til handlingsplan for cirkulær økonomi

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 13

KL har modtaget høringsudkast til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032. KL takker for det fremsendte og fremsender hermed bemærkninger til høringen. Det har ikke været muligt for KL at foretage en politisk behandling af høringssvaret inden for høringsfristen. Derfor tages der forbehold for den efterfølgende politiske behandling af høringssvaret.

Indledning

Indledningsvist skal det understreges, at KL bakker fuldt og helt op om de overordnede visioner om mindre affald, bedre udnyttelse af naturressourcerne og mere og bedre genanvendelse, der mindsker klima- og miljøbelastningen.

Med henblik på at realisere visionerne, har KL en række konkrete forslag og ønsker til, hvordan handlingsplanen kan styrkes, så den i højere grad kan sikre målopfyldelse. KL's forslag er baseret på erfaringerne fra den kommunale affaldshåndtering og udspringer af et ønske om at bidrage til at nå de fælles mål gennem tydelig rammesætning og tæt samarbejde.

Sammenfattende ønsker KL, at handlingsplanen:

- Tydeliggør planens anvendelighed for kommunerne
- Tydeliggør kommunernes rolle med affaldsforebyggelse og generelt har langt større fokus på at reducere affaldsmængden
- Skaber bedre overblik over ansvar, initiativer, tidsplan og midler
- Initierer forpligtende dialog i samarbejde med KL
- Initierer forpligtende partnerskaber på tværs af værdikæder
- Øger fokus på forsyningssikkerhed og sikkerhed for afsætning
- Medtager den fællesoffentlige digitalisering i handlingsplanen
- Fastholder kommunernes anvisningsret og -pligt på jord, som er affald

Disse punkter uddybes i det følgende.

Behov for at tydeliggøre planens anvendelighed for kommunerne

Handlingsplanen for cirkulær økonomi sigter på at rumme alle led i den cirkulære værdikæde, fra design og forbrug over affaldshåndtering og til initiativer for at føre ressourcerne tilbage i kredsløb og til anvendelse i nye produkter og materialer.

Af samme grund er handlingsplanen for cirkulær økonomi meget omfattende med sine 181 sider og ikke mindre end 126 initiativer. Samtidig udgør handlingsplanen Danmarks nationale affaldsforebyggelsesplan og affaldshåndteringsplan, der skal sætte rammerne for den kommunale affaldsplanlægning og de konkrete 12-årige kommunale affaldshåndteringsplaner, der skal revideres hvert 6. år. De kommunale affaldshåndteringsplaner skal udarbejdes med udgangspunkt i den nationale affaldshåndteringsplan. Da de kommunale affaldsplaner ikke må stride mod den overordnede nationale plan, jf. § 46 c i lov om miljøbeskyttelse, er der behov for en klar og tydelig markering af de kommunale ansvarsområder og opgaver i handlingsplanen, så den kan være direkte anvendelig for kommunernes planlægning og regulering på området.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 13

Kommunernes rolle med forebyggelse skal fremgå tydeligt

I høringsudkastet beskrives affaldshierarkiet, som dikterer prioriteringen af tilgangen til affaldsområdet, på fem niveauer, hhv. affaldsforebyggelse, forberedelse med henblik på genbrug, genanvendelse, anden nyttiggørelse (herunder forbrænding og anden endelig materialenyttiggørelse) og til slut bortskaffelse og deponi. Essensen er, at det at forebygge, at der produceres affald, altid skal prioriteres højere og forud for håndteringen af affaldet. Den logik skal medvirke til, at der produceres mindst muligt affald i det hele taget, og at der ultimativt ender mindst muligt til forbrænding eller deponi.

I affaldsbekendtgørelsens kapitel 4 §12 om den kommunale affaldshåndtering fremgår dog et affaldshierarki kun fordelt på fire niveauer, idet affaldsforebyggelse slet ikke er medtaget. Når handlingsplanen for cirkulær økonomi netop – og med rette – fremhæver forebyggelse som det første og grundlæggende trin, ønsker KL en klar rammesætning af kommunernes indsats og rolle i affaldsforebyggelsen, da det har stor betydning i forhold til at kunne begrænse affaldsmængderne. Særligt kommunernes rolle i relation til borgernes og virksomheders adfærd og aktiviteter bør gøres tydelig.

Bedre overblik over ansvar, initiativer, tidsplan og midler

KL foreslår derfor, at der indarbejdes en oversigt over ansvarlige aktører for hvert af affaldshierarkiets enkelte led, hvor rollen for den enkelte aktør beskrives: Den cirkulære forbruger, den cirkulære myndighed (statslige, regionale, kommunale) og den cirkulære virksomhed (private såvel som offentlige).

KL foreslår også, at det i handlingsplanen klart indikeres, hvilke indsatser der allerede er igangsat, og hvilke der planlægges, samt hvilke midler der følger med. Dette igen fordi handlingsplanen for cirkulær økonomi samler en række indsatser, der er bestemt af tidligere aftaler, strategier og direktiver og idet et sådant overblik vil øge tilgængeligheden af handlingsplanen.

Der er brug for forpligtende samarbejde på tværs af værdikæder og øget fokus på sikkerhed for afsætning af de indsamlede fraktioner

Helt overordnet er KL enige i den præmis, der ligger til grund for handlingsplanen om, at markedet skal spille en mere aktiv rolle i den grønne omstilling og overgangen til en cirkulær økonomi. Vi anerkender også, at

et fundament under opbygningen af et cirkulært marked er sortering af flere affaldsfraktioner og dermed også øgede mængder af materialer, der skal håndteres af markedet. Men der ligger en meget stor og kompleks opgave i at sikre balancen mellem udrulningen af den borgernære affaldshåndtering med fælles sorteringskriterier og indsamling af de 10 typer husholdningsaffald på den ene side og opbygningen af et marked, der opererer cirkulært, på den anden side.

Generelt er det bekymrende, at det for flere af de 126 initiativer i handlingsplanen ikke er tydeligt, hvad der præcist ligger i den ønskede indsats, hvilket gør det vanskeligt at vurdere konsekvenserne og tilrettelægge implementeringen. Det må og skal være en fælles målsætning for stat, kommuner og erhvervsliv at indfri målsætningen om en omstilling til cirkulær økonomi. Derfor er der også behov for et ligeværdigt samarbejde mellem den offentlige og private sektor for at løfte de mange målsætninger og overordnede initiativer i handlingsplanen gennem konkrete indsatser. Af samme grund lyder KL's klare opfordring, at vi i fællesskab bør definere, hvordan initiativerne skal tilrettelægges, før opgaverne fordeles.

En meget konkret bekymring for KL er at sikre, at befolkningen er med og bakker op om det nye affaldssystem. Når der skal sorteres i 10 fraktioner, betyder det, at beboere i hver enkelt husstand skal ændre adfærd og bidrage. Den adfældsændring hviler på en tillid til, at den enkeltes indsats også nytter. Og den tillid skal det samlede affaldssystem kunne leve op til – også fra dag ét – og det kan alle kommuner ikke sikre med de frister, der er sat i affaldsbekendtgørelsen.

Et tredje centralt element, som heller ikke er beskrevet til bunds i handlingsplanen, er, hvordan vi konkret bygger broen mellem de indsamlede affaldsstrømme og løftet tilbage i cirkulære loops i markedet.

Klimaplanen for affald og høringsudkastet lægger op til øget udbud og begrænsning af kommunale genanvendelsesaktiviteter, samtidig med at kommunernes ansvar for at sikre genanvendelsen fastholdes og øges.

Der er derfor i handlingsplanen behov for at klargøre kommunernes muligheder for at bidrage som central aktør i den cirkulære økonomi. Kommunerne ønsker klare rammer for at kunne understøtte markedsmodning målrettet øget konkurrenceevne for virksomheder, der opererer i Danmark. Kommunerne kan bidrage til at sikre innovation og udvikling i nationalt regi og sikre vækst og udvikling lokalt og regionalt – men det kræver rammer for samarbejde, der ikke fremgår af høringsudkastet, ud over at affaldet skal udbydes. For KL er det væsentligt, at omstillingen kan lykkes omkostningseffektivt for samfundet, og at omstillingen sker med borgerne i centrum.

Når markedet skal løfte genanvendelsen, er det essentielt, at de kontinuerligt får adgang til materialestrømme i en så høj kvalitet som muligt, samtidig med at kommunen får sikkerhed for, at affaldet reelt genanvendes. For kommunerne er det en meget vanskelig opgave at sikre den miljø-, klima- og ressourcemæssigt mest optimale afsætning af affaldet inden for økonomiske rammer, der står mål med gevinsterne.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 13

Fra kommunal side efterspørges særligt en beskrivelse i handlingsplanen af, hvordan ansvaret for håndteringen af det affald, kommunerne indsamler via affaldssystemet (såvel indsamlingsordninger som genbrugsstationer), skal sikres varetaget i det videre forløb.

Med klimaplanen og den seneste ændring af affaldsbekendtgørelsen fremgår det, at kommunerne har det fulde ansvar for genanvendelsen, men at opgaven skal varetages gennem udbud. Bekendtgørelsen fastsætter fx, at kommunerne skal kræve 60 pct. genanvendelse af den plast, der indsamles – uagtet, at langt under 60 pct. af den husstandsindsamlede plast i dag overhovedet kan genanvendes.

KL er af den opfattelse, at forpligtende partnerskaber i værdikæderne er den bedste vej til at optimere affaldsbehandlingen. Det bør være et centralt understøttet element i den nationale plan. Handlingsplanen bør indeholde en beskrivelse af, hvilke initiativer regeringen agter at tage med henblik på at facilitere etablering af de forpligtende partnerskaber i værdikæderne, som en forudsætning for at bringe det kommunale affald tilbage i den cirkulære økonomi på en ansvarlig måde. KL finder, at kommuner og fælleskommunale affaldsselskaber her har en central rolle i at løfte udtjente materialestrømme tilbage i kredsløbet i den del af affaldsstrømmen, som kommunerne har ansvaret for (i.a. 4,6 mio. ud af de sammenlagt 12,4 mio. ton affald om året).

Det handler om at forfine kvaliteten af de enkelte materialestrømme, inden de afsættes til genanvendelse, fx gennem frasortering (forsortering) og omlastning. Hensigten er, at kommunalt indsamlet affald dels kvalitetssikres mhp. afsætning på markedet, hvor der typisk vil være krav til, hvor forurenede affaldet må være (pga. fejlsorteringer), og dels mhp. at sikre en effektiv videre transport af affaldet.

Det er afgørende, at kommunerne fx kan foretage en indledende frasortering (forsortering) af fejlsorterede genstande og evt. nedknuse affaldet, så det kan transporteres videre til et anlæg, der fx kan genanvende træaffald. For kommunerne handler det også om at kunne sikre bedst mulige afsætningspriser for det affald, de har ansvaret for, og dermed også for den pris, borgerne betaler over affaldsgebyret. Men det er samtidig klart, at der skal findes en balance i forhold til egentlig genanvendelse af affaldet.

Det er en kommunal myndighedsopgave såvel som en driftsherreopgave for den ansvarlige kommune at:

- screene affaldet (herunder klassificere det som farligt/ikke-farligt, egnet til direkte genbrug, materialegenanvendelse, energi-nyttiggørelse eller deponering),
- kvalitetssikre og forberede det for videre transport, herunder lageropbygge i nødvendigt omfang, samt
- facilitere det videre flow, så det optimeres i videst mulige omfang, og i den forbindelse at indtænke socialøkonomiske arbejdspladser.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 13

Denne rolle så vi meget gerne udfoldet videre i den endelige nationale plan, og som anført gerne med angivelse af, hvilke initiativer regeringen agter at tage til at understøtte kommunernes "spilfordelerrolle".

Sårbarheden i det ellers så intuitive i den cirkulære økonomi og det så velkendte "sommerfugle-diagram", udviklet af Ellen MacArthur, er at flytte materialefraktioner, vi ellers anser som affald, tilbage i enten det tekniske eller biologiske kredsløb. Sortering er ét element i den indsats. Men det kræver også rengøring, opbevaring – for ikke at nævne innovationskraft og nytænkning fra virksomhederne i forhold til de råvarer, de normalt benytter.

Derfor er det også afgørende, at der er en overordnet og fælles køreplan for, hvordan vi afsætter de fraktioner, vi indsamler. Særligt fordi, at mens kommunerne allerede i dag har bevist, at vi kan løfte en større andel ud til genanvendelse, så er vi ikke i mål.

Erhvervslivet på sin side har de seneste år været dygtige til at udvikle tilbage-tagningsordninger og søge industrielle symbiosesamarbejder om råvarer. Men hverken det offentlige eller det private kan fjerne udfordringen i at løfte det, vi kender som affald, til ressourcer alene. Det gælder særligt i den overgangsfase, man må forvente fra øget indsamling, og til markedet er klar til at aftage de indsamlede strømme, og hvor produktions- og forbrugsmønstre skal omstilles bl.a. via markant produktregulering. Hvis målsætningerne skal opfyldes, er der ikke råd til, at borgernes troværdighed til det samlede affaldssystem lider et knæk.

Kommunerne har i en lang række projekter og lokale samarbejder over mange år arbejdet med at facilitere og understøtte den brobygning, der skal til fra sortering og indsamling og til løftet tilbage i cirkulære loops i markedet. Den opgave vil kommunerne også fortsat gerne medvirke til at løfte.

Det er derfor også helt afgørende, at kommunerne fortsat bringer det centrale arbejde med administration, myndighed og planlægning af affaldsindsamling og bortskaffelse i spil i den cirkulære økonomi. Den lokale forankring af affaldsindsatsen har været en afgørende faktor for, at genanvendelsesraten er så høj og deponeringsandelen lav i Danmark, sammenlignet med andre europæiske lande.

Den fællesoffentlige digitalisering bør tænkes ind i handlingsplanen

Hvis vi virkelig vil løfte den cirkulære økonomi til en bæredygtig vækstmotor for Danmarks næste grønne erhvervseventyr, er der som nævnt brug for forpligtende værdikædesamarbejder og partnerskaber på tværs af sektorer. Ikke mindst fordi udviklingen på affaldsområdet fremover vil blive præget af klimadagsordenen og den grønne omstilling og fortsat intens digitalisering. Robotter, kunstig intelligens og IoT kan blive de afgørende understøttende faktorer, der gør, at vi kan indarbejde cirkulær økonomi og bæredygtighed i affaldshåndteringen.

Det offentliges rolle i forhold til de digitale partnerskaber er ikke berørt i handlingsplanen. Men også her er der brug for samarbejde og partner-

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 13

skaber. På tværs af det offentlige er vi i gang med at tage de første spadestik til en såkaldt cirkulær databank – og det arbejde bør tænkes ind i den samlede digitalisering af den cirkulære økonomi.

KL og kommunerne vil gerne være en aktiv, ligeværdig samarbejdspart
Opsummerende finder KL ikke, at høringsudkastet til handlingsplanen i tilstrækkelig grad belyser de behov for partnerskaber, planen kræver. KL ser kommunerne som en væsentlig og aktiv partner og ønsker en handlingsorienteret dialog mellem staten og KL om, hvilke opgaver vi i det offentlige skal løfte i fællesskab.

Den tidligere handlingsplan "Danmark uden affald" havde kommunerne med som en vigtig medspiller i virkeliggørelsen af regeringens affaldspolitik. På den baggrund blev der indgået aftale mellem KL og Miljøministeriet om en række indsatser til realisering af den nationale affaldsplan. Blandt andet blev de succesfulde affaldspiktogrammer, som Miljøstyrelsen nu ønsker ind i affaldsbekendtgørelsen, udarbejdet som led i dette samarbejde. Det var bl.a. muligt, fordi der også økonomisk var prioriteret en samarbejdsmodel med udrulningen af planen. Denne ressourcemæssige prioritering af et fælles offentligt ansvar er desværre helt fraværende i udkastet til den nærværende handlingsplan.

Samtidig er ambitionerne med denne handlingsplan for cirkulær økonomi bestemt ikke blevet mindre, og derfor opfordrer KL kraftigt til et ligeværdigt og forpligtende samarbejde om planens implementering og fælles kommunikation og formidling af de nye ordninger til borgere og virksomheder. Dette også med afsæt i klimaplanens mål om, at der skal ske omkostningsreduktioner, der som minimum udligner den samlede stigning i affaldsgebyret, så borgerne generelt ikke vil opleve stigninger i gebyret på baggrund af strømliningen af affaldssorteringen.

KL vil derfor gerne række hånden ud og gentage den opfordring, vi kom med i brev til klimaministeren og miljøministeren den 13. maj 2020 og i brev til miljøministeren den 22. januar 2021 om gensidig forpligtelse og samarbejde mellem stat og kommuner, så vi kan følge udviklingen tæt, herunder også en platform for fælles affaldskommunikation som initiativ i den nationale affaldsplan.

I brevet fra januar i år har KL også fremhævet den særligt store udfordring, som kommunerne har med de meget korte frister, der følger af klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi fra juni 2020. Helt specifikt i forhold til tidsfristerne, bør det i den nye handlingsplan for cirkulær økonomi klart fremgå, hvornår staten forventer, at de kommunale affaldshåndteringsplaner skal være udarbejdet.

Vi håber, at ministeriet i det videre arbejde med handlingsplanen vil tage bestik af KL's tidligere henvendelser, høringssvar og bemærkninger til de tilknyttede strategier, lovforslag, bekendtgørelser mv., der indgår i den samlede handlingsplan.

Endelig bør det fremgå af planen, hvornår de kommunale affaldsplaner skal være vedtaget i kommunerne. Det har tidligere stået i affaldsbekendtgørelsen, men stod der ikke længere efter sidste revision.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 13

Ny regulering af jord, som er affald

KL finder, at planerne om at ophæve kommunernes anvisningsret- og pligt for jord, som er affald, samt udfasning af de kommunale jordbehandlingsanlæg, vil medføre en lang række utilsigtede konsekvenser for bæredygtig jordhåndtering, herunder i forhold til sektorens CO₂-belastning samt den langsigtede strategiske tilgang med jordstrategier for at nyttiggøre overskudsjord.

Jord som vigtig ressource og ikke affald

Bæredygtige jordstrategier er med til at efterleve FN's verdensmål nr. 12 angående ansvarligt forbrug af ressourcer. Initiativet kan sætte en stopper for kommunernes tiltag på området med risiko for, at overskudsjord transporteres over lange afstande i stedet for at blive genanvendt lokalt.

Kommunerne har gennem deres planlægning indgående kendskab til fremtidige bygge- og anlægsprojekter. De kan derfor gennem en strategisk tilgang sikre et øget fokus på at tilrettelægge anlægs- og byggeaktiviteter samt nyttiggørelsesprojekter, så mængden af overskudsjord kan reduceres og håndteres lokalt. Jord håndteres dermed som en ressource og ikke som affald.

I Region Midtjylland viser en prognose for overskudsjord, at der skal håndteres 40 mio. m³ jord over en 12-årig periode. Hvis jorden håndteres, som den plejer, med lang transport over kommunegrænser, svarer det til 110 mio. km eller ca. 95.000 tons CO₂. Hvis man i stedet nyttiggør jorden lokalt, anslår analysen, at kørslen kan nedbringes med 80 % svarende til en reduktion i CO₂ på 80.000 tons.

Konsekvens for kommunal forvaltning, hvis anvisningsretten ophæves

Med den nuværende anvisningspligt kan kommunerne bestemme, at jord, der er kategoriseret som affald, skal tilgå et bestemt anlæg.

I dag køres og sejles overskudsjord mellem Sjælland og Jylland, hvis det kan betale sig økonomisk. Med udsigt til prisstigninger for modtagelse af overskudsjord på Sjælland er der risiko for, at dette vil ske i endnu højere grad.

Vi ser derfor et stort bæredygtigt perspektiv i, at vi fremover bruger anvisningsretten i langt højere grad end i dag. Det skal ikke være økonomien, der styrer slutdisponeringen af overskudsjorden, men bæredygtigheden.

Anvisningsretten anvendes desuden i dag bl.a. til at fange anmeldelser, der er i strid med fx miljøgodkendelser, som ved opfyldning af grusgrave med ren jord. Det er betryggende for vores grundvand og natur, at det er fagkyndige personer, der kontrollerer anmeldelserne.

Konsekvens, hvis de kommunale anlæg udfases

Hvis der sker en udfasning af de kommunale jordbehandlingsanlæg, som klimaplanen foreslår, kan kommunen ikke længere modtage egen overskudsjord og fx lave klimasikring på egne matrikler. Det betyder samtidig, at genbrug med sekundære råstoffer erstattes med primære ny-udvundne råstoffer. Det pynter ikke på CO₂-regnskabet.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329

Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk

Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 7 af 13

Samtidig kan muligheden for at etablere rekreative tiltag som fx bakkelandskaber blive afvist af økonomiske grunde, selv om jorden ville være frit tilgængelig fra et andet projekt i kommunen. Sociale- og sundhedsmæssige løft af lokalområder er derved i risiko. Et godt eksempel på et kommunalt nyttiggørelsesprojekt er Bakkelund i Horsens, som blev muligt på baggrund af netop overskudsjord fra lokalområdet.

Private aktører agerer allerede inden for rammerne af de kommunale anvisningsordninger. Vores tilkendegivelse skal ikke ses som et ønske om et opgør med de private aktørers deltagelse i jordhåndtering, men derimod som et initiativ for at sætte fokus på at fremme bæredygtig jordhåndtering mest muligt.

Ulempen ved kun at lade private aktører modtage jorden er, at de ikke som kommunen har kendskab til fremtidige større områder, der skal udvikles i fremtiden.

Anbefaling vedr. jord

For at sikre konkurrencen og samtidig opretholde grundlaget for at fremme bæredygtig jordhåndtering foreslår vi, at den fremtidige regulering bevarer kommunernes anvisningsret- og pligt. Dog med det forbehold, at der tages højde for og stilles krav om, at anvisningsretten skal anvendes med henblik på at fremme bæredygtighed. Uanset om jorden skal håndteres af private eller offentlige aktører.

Vi ser de kommunale jordbehandlingsanlæg som værdiskabende og mener, at de bør bibeholdes. Dog skal det naturligvis være muligt, at de konkurrenceudsættes ved at lade private parter byde på hele eller dele af specifikke projekter.

Nedenfor følger desuden nogle specifikke bemærkninger til udvalgte målsætninger og initiativer i handlingsplanen, der påvirker den kommunale opgavevaretagelse.

Med venlig hilsen

Sara Røpke
Kontorchef, KL's Center for Klima og Erhverv

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 13

Specifikke bemærkninger til målsætninger og initiativer

KL giver nedenfor bemærkninger til udvalgte initiativer i handlingsplanen, men vil samtidig appellere til drøftelser og samarbejde bredt om flere af initiativerne, hvor der kan gås mere i dybden.

Genbrug

- Mere direkte genbrug og klare rammer for kommunale genbrugsbutikker
- Afdækning af muligheder for at fritage frivillige velgørende organisationer fra gebyr ved brug af genbrugspladser

Genbrugspladser kan spille en afgørende rolle og fungere som cirkulære hubs, der understøtter målene om mere genbrug og mere genanvendelse. Men det kræver dialog og samarbejde om, hvordan de nærmere regler kan præciseres. Bl.a. skal det sikres, at kommunerne fortsat kan afsætte de indleverede genstande og materialer via udbud.

Der er behov for at drøfte rammer for genbrug i genbrugsbutikker, så der skabes en bedre forståelse af, hvordan kommunerne skal håndtere affald, som kan gå til genbrug. Der er behov for nærmere at beskrive de juridiske rammer for aftaler, der indgås med hhv. frivillige organisationer og socioøkonomiske virksomheder. Det skal heri også gerne fremgå tydeligt, at der i initiativet ligger en incitamentsstruktur for private til at udsortere restfraktioner og stille dem til rådighed for direkte genbrug. Reglerne skal udformes fleksibelt og må ikke formuleres for rigtigt og uden mulighed for afvigelse, da genbrugspladser er indrettet meget forskelligt, og med forskellige formål. Det kan betyde en noget større opgave for personalet på genbrugspladser med oprydning og vedligehold. Derfor skal finansieringen af disse nye arbejdsopgaver også afklares.

Mere og bedre genanvendelse

- Indberetning og opgørelse af den reelle genanvendelse
- Årlig opgørelse af kommunernes genanvendelse
- Strømlining af indsamlingsordninger for husholdningsaffald
- Strømlining af sorteringskriterier og piktogrammer for husholdningsaffald
- Affaldssortering i det offentlige rum
- Krav om eftersortering af storskrald
- Analyse af omkostningsreduktion for affaldshåndtering
- Risikobaseret affaldstilsyn og samling af administrations- og tilsynsopgaver
- Udbud af genanvendeligt affald
- Overgangsperiode for kommunalt ejerskab til genanvendelsesanlæg
- Forbud mod kommunale investeringer i nye genanvendelsesanlæg
- Frit valg for mindre virksomheder til at bruge kommunale indsamlingsordninger
- Øget mulighed for at aflevere affald til andre end kommunen
- Skærpet økonomisk tilsyn
- Tilpasning af forbrændingskapaciteten

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 9 af 13

- Henteordning for tekstilaffald hos husholdninger
- Henteordning for mad- og drikkekartoner hos husholdninger
- Modernisere producentansvaret for elektronikaffald for at fremme genbrug, genanvendelse og korrekt registrering

Alle disse forhold har betydning for den kommunale opgavevaretagelse og bør indgå i den dialog og det forpligtende ligeværdige samarbejde, som KL lægger op til som en del af handlingsplanen.

Vedr. Indberetning og opgørelse af den reelle genanvendelse og Årlig opgørelse af kommunernes genanvendelse

Som angivet ovenfor, er der betydelige udfordringer for kommunerne, der står på mål for den reelle genanvendelse gennem flere led i værdikæden.

Det fremgår ikke af planen, hvordan kommunerne skal varetage det ansvar gennem de mange led i værdikæderne – udover at der peges på brug af udbud. Her er det en ganske stor ubekendt faktor, om de indsamlede fraktioner overhovedet kan genanvendes på niveau med de måltal, kommunerne forventes at skrive ind i udbuddene.

Tilsvarende gælder udfordringer for opgørelse af affaldsforebyggelsen

Vedr. risikobaseret tilsyn

KL ønsker at styrke cirkulær økonomi gennem kommunal medvirken, fx via miljøtilsyn og affaldstilsyn og dialog og vejledning til borgere og virksomheder. Tilsynet og dialogen skal være mere fokuseret og datadrevet, og kommunerne får større mulighed for at vejlede virksomhederne i cirkulære løsninger. Det kræver en afklaring af finansieringen af opgaven, som KL har efterspurgt de sidste mange år.

Det bifaldes, at affaldstilsynet udbygges, og der udvikles digitale understøttende redskaber og metoder, der styrker tilsynet. Vi ser bl.a. frem til en opdatering af udtræksrapporter i affaldsdatasystemet. Det anbefales at indtænke cirkulær økonomi og affaldsforebyggelse ind i det, og det er vigtigt, at opgaven tilføjes flere ressourcer.

Det er uklart, hvilke administrationsopgaver som påtænkes at blive flyttet i en central enhed. Kommunerne har stor erfaring inden for klassificering og anvisning. Når der i 4.3.1 nævnes "uensartet administration" og "uens praksis omkring klassificering", hører det med til historien, at lokale forhold kan have stor betydning for klassificering og anvisning. Høringsudkastet giver et unuanceret indtryk af kommunernes arbejde og fremstår meget negativt. Dette underer KL, men hænger måske sammen med, at høringsudkastet er blevet til på baggrund af anbefalingerne fra Regeringens klimapartnerskaber med erhvervslivet og ikke gennem samarbejde med eller anbefalinger fra KL eller kommunerne.

KL har gentagne gange rejst kritik af såvel affaldsdatasystemet som affaldsregisteret, der skal understøtte opgavevaretagelsen. Der er de seneste 10 år brugt langt over 100 mio. kr. på systemerne. De fungerer ikke og understøtter ikke kommunernes opgaveløsning. Dette nævnes ikke.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 10 af 13

Et eksempel er, at mange transportører agerer som indsamlere, hvilket betyder, at der kommer til at mangle indberetninger til Affaldsregisteret. Affald har ikke kunnet spores efterfølgende. Energistyrelsen har ansvaret for Affaldsregisteret. Kommunerne har rettet gentagne henvendelser til Energistyrelsen vedr. fejl i deres system, når oplysninger fra Affaldsdata-systemet sammenholdes. Dette er Miljøstyrelsen og Energistyrelsen gentagne gange blevet gjort bekendt med, uden det har medført ændringer.

I det hele taget finder KL, at affaldstilsynet løses bedst decentralt i kommunerne, idet det er kommunerne, der har kendskab til de lokale forhold (så som bydele med særlige udfordringer, lokale affaldsaktører, kommunens affaldsregulativer og -politikker på affalds- og klimaområdet), hvilket giver den bedste vejledning til virksomhederne. Det er vi i øvrigt enige med DI om.

Vedr. strømlining af indsamling

Der er behov for fleksibilitet i ordninger tilpasset lokale forhold. KL bemærker, at tidsfristerne for kommunernes gennemførelse af de initiativer, der handler om husstandsindsamling af 10 affaldstyper, er urealistiske for mange kommuner. KL bemærker samtidigt, at der med de givne rammer for indsamling kan fremkomme meget forskelligt sammensatte fraktioner, eftersom bekendtgørelsens krav efterlader 12 forskellige kombinationsmuligheder.

Københavns Kommunes analyser viser, at plastik og metal (og papir, pap og fødevarerkartoner) kan udsorteres fra restaffaldet til genanvendelse. Selv med udbredt kildesortering, indeholder restaffaldet store mængder genanvendelige materialer. Op mod 20-40 % af restaffaldet kan være tørre genanvendelige materialer. Der er desuden evidens for, at ressourcer udsortet på sorteringsanlæg til restaffald kan genanvendes til en høj kvalitet.

Vedr. indsamling i det offentlige rum

KL henviser til høringssvar om udvidet producentansvar og lovforslag vedr. engangsplastdirektivet, og at kommunerne som udførende affaldsindsamler bør involveres i afklaring af finansiering af sortering af affald fra renholdningsopgaven via producentansvaret.

KL opfordrer til, at det indgår i planen som initiativ at vurdere, om det kunne være hensigtsmæssigt at pantbelægge flere genstande. Det kunne eksempelvis være pant på krus, der bruges ved events, festivaler mm., så engangskrus udfases, eller krav om pant på take away-emballage. Understøttende initiativer om partnerskaber på området efterspørges, herunder også klare rammer for, hvilke krav kommunerne kan stille ifm. arrangementer og events, der kan begrænse affaldsmængden fx af engangsplast.

Grønne indkøb

KL er enige i, at offentlige indkøb kan anvendes som en løftestang i forbindelse med den grønne omstilling. Af udkastet til handlingsplanen for cirkulær økonomi fremgår en række initiativer, der alle har til formål at understøtte og fremme grønne, offentlige indkøb. KL kan tilslutte sig de

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 11 af 13

initiativer, der har fokus på at udvikle værktøjer, vejledninger og redskaber, der skal gøre det nemmere for indkøberne at gennemføre udbud med bæredygtige krav og elementer og i praksis foretage bæredygtige indkøb.

For initiativerne vedrørende tekstiler og engangsprodukter og emballage fremgår, at der igangsættes et arbejde, hvor der skal udvikles krav til købet af disse produkter. Det er i den sammenhæng afgørende at have fokus på de krav, der vil fordyre indkøbet. Vil krav fordyre indkøbet, forventer KL, at der bliver dialog om eventuel kompensation. Derudover skal der fremadrettet også være plads til at træffe lokale beslutninger med afsæt i politiske prioriteringer og økonomiske rammer.

Endvidere fremgår, at der skal måles på udviklingen i kommunernes og statens grønne indkøb, hvilket forudsætter justering af registre over miljømærker samt standarder for fakturaer og e-kataloger. KL bakker op om, at rammerne for, i den enkelte kommune at måle på udviklingen i de grønne indkøb, skal forbedres, men henleder opmærksomhed på, hvad udvikling og nye krav til systemleverandørerne vil betyde for prisen på de systemer, som kommunerne anvender i dag. Kræver initiativerne systemopdateringer, der gør systemerne dyrere, forventer KL, at der vil være dialog om eventuel kompensation. Skal der gennemføres fælles opgørelser på tværs af kommuner og stat, kræver det selvsagt, at der indgås aftaler mellem sektorerne om at give adgang til data.

Endelig lægges der i handlingsplanen op til, at Partnerskab for offentlige grønne indkøb vil opstille indkøbsmål for specifikke produktgrupper, som partnerskabets medlemmer forpligter sig til at leve op til. Langt størstedelen af partnerskabets medlemmer er kommuner, og KL gør opmærksom på, at det er op til medlemmerne af partnerskabet at opstille og nå til enighed om forpligtende indkøbsmål.

Bioaffald

KL bemærker, at det er positivt at understøtte de økonomiske incitamenter for spildevandsselskaberne til at genanvende fosfor. Det er i øvrigt et arbejde, som flere af selskaberne allerede arbejder med i dag.

Omvendt kan det undre, at der ikke reflekteres over muligheden for på tilsvarende vis at nyttiggøre fosfor fra husdyrgødning, særligt idet tabel 5.4.1 viser, at der er ti gange mere husdyrgødning end spildevandsslam.

Bæredygtigt byggeri

Generelt skal det bemærkes, at KL bakker op om et særligt fokus på bæredygtighed i byggeri og anlæg såvel som i bygningsdrift og nedrivning. Særligt idet affaldsmængderne fra byggeområdet er så store.

Kommunerne står som offentlige bygherrer og som bygningssejer for en stor andel af det samlede byggeri og bygningsmasse og har stor opmærksomhed på området. Derfor hilses flere af initiativerne velkomne, og KL og kommunerne vil gerne bidrage til at kvalificere flere af de listede initiativer. Eksempelvis vil det være relevant at inddrage KL i udarbejdelsen af vejledninger for standardiseret nedrivning.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 12 af 13

KL har videre følgende specifikke bemærkninger til enkeltinitiativer:

Initiativet om udarbejdelse af modeller for et standardiseret bygningspas beskriver ikke, om det alene drejer sig om nybyggeri, eller om initiativet også omfatter eksisterende bygninger. KL vil gerne opfordre til, at man medtager de eksisterende bygninger, da det er her, hovedparten af renoveringer og nedrivninger vil forekomme de kommende år, og hvor der derfor er behov for at øge materialernes kredsløb.

Derudover kunne der med fordel sættes fokus på, hvordan man i det offentlige byggeri fremad kan øge incitamenterne i anlægs- og investeringsfasen, så byggeriet understøtter bæredygtige bygninger på langt. Mens udfordringen i forhold til anlægs- og driftsbudgetter i de offentlige byggerier berøres i strategiens delafsnit om bygningsdesign og opførelse, er der ikke i strategien indikeret understøttende initiativer.

Under initiativerne for renovering og vedligehold nævnes videreudviklingen af energimærkningsordningen. KL vil her gerne understrege de offentlige bygningsejeres behov for et dynamisk energimærke, så kommunerne i højere grad kan anvende energimærkningsordningen til strategisk og dataunderstøttet ejendomsdrift.

Dato: 9. februar 2021

Sags ID: SAG-2020-06329
Dok. ID: 3043903

E-mail: MESK@kl.dk
Direkte: 3370 3253

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 13 af 13

Miljøministeriet
Sendt pr. mail til mim@mim.dk
med kopi til jdams@mim.dk

8. februar 2021 - Sagsnr. 21/1558 - Løbenr. 36159/21

Høringsvar ang. Handlingsplan for cirkulær økonomi - National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020- 2032

Vedr. Miljøministeriets journalnr. 2020-22977

I Kolding Kommune har vi fokus på omstillingen til et bæredygtigt samfund baseret på cirkulær økonomi, og har derfor lanceret "Kolding2030 – Sammen skaber vi fremtidens bæredygtige samfund", en bæredygtighedsstrategi, hvor vi sammen med borgere, virksomheder og uddannelsesinstitutioner skal drive omstillingen. I forbindelse med strategien er der udvalgt en række indsatsområder, hvor vi vurderer der skal gøres en ekstra indsats, herunder bl.a. Klima i balance, ressourcer i kredsløb og bæredygtige fællesskaber.

Netop disse indsatser flugter med flere initiativer i høringsudkastet til "Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032" og med den nye ramme handlingsplanen fastlægger, ser vi frem til at bidrage til den bæredygtige omstilling med cirkulær økonomi som afsæt.

I forbindelse med høringen af handlingsplanen fremsender Kolding Kommune en række bemærkninger og overvejelser til nogle af kapitlerne i handlingsplanen.

Rammer for forebyggelse og håndtering af affald

I afsnittet om Affaldshierarkiet¹ beskrives at affaldshierarkiet kan fraviges, hvis fravigelsen begrundes i en livscyklusbetragtning. Både anvendelsen af affaldshierarkiet og livscyklusbetragtninger skal ske for at opnå det bedste samlede miljømæssige resultat, der inkluderer miljøhensyn, samfundsøkonomiske betragtninger og proportionalitet. Det er vores vurdering at "miljømæssigt bedste resultat" ikke har noget at gøre med hverken samfundsøkonomi eller proportionalitetsprincip. Fjernes "miljømæssigt" i sætningen, giver det mere mening.

¹ Handlingsplanen afsnit 2.3

Mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne

I handlingsplanen beskrives det i indledningen til kapitlet om mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne, at op til 80% af et produkts miljøbelastning bestemmes i designfasen. Ses der nærmere på kilden for disse 80 %, er der tale om en rapport fra Miljø- og Fødevareministeriet samt Erhvervsministeriet, hvor der i denne henvises til en kilde fra en EU-rapport. I EU-rapporten er der ikke angivet yderligere kilde herfor, så hvori består kilden? De 80 % vurderes derfor at være en konceptuel betragtning og ikke et reelt faktisk tal. Ministeriet opfordres derfor til at revidere afsnittet om designfasens beslutning om et produkts miljøbelastning, således at det beskrives at designfasen *kan have* en markant indflydelse på den samlede miljøbelastning af et produkt.

I afsnittet om grønne og totaløkonomiske indkøb² bør ministeriet overveje, om indkøb ikke altid bør starte med et kritisk syn på, om det er tvingende nødvendigt at foretage det pågældende indkøb, eller om eksisterende ressourcer kan udnyttes bedre og erstatte indkøbet, samt hvad der – realistisk set - ville ske, hvis man ikke foretog indkøbet. Der indkøbes mange ting af vane og ud fra sociale normer, hvorfor det mest miljørigtige indkøb vil være det, som blev undgået.

Mere og bedre genanvendelse

I afsnittet om strømlinet sortering og indsamling af husholdningsaffald³ fremgår det som et initiativ, at have en dialog med erhvervslivet omkring anvendelsen af affaldspiktogrammer på produkter og emballage. Her finder Kolding Kommune det skuffende at der kun lægges op til en dialog, og ikke yderligere krav i forhold til udbredelsen af affaldspiktogrammerne, da det vurderes at kunne bidrage til flytningen af mængder fra forbrænding og over i genanvendelsen.

Til afsnittet om mere genanvendelse hos virksomhederne⁴ rejses en problematik om kommunernes varierende affaldstilsyn med virksomhederne og uens klassificering samt håndhævelse på affaldsområdet. Her sætter ministeriet lighedstegn mellem 1) dedikerede midler til et område og 2) varierende praksis i sagsbehandling, hvilket vurderes at være en skævvreden tænkning.

I enhver større organisation vil der altid være en variation i sagsbehandlingen, da udfaldet i enhver sag beror på de konkrete faktorer som er gældende for den konkrete sag, ligesom netværk og tilgængelig viden også spiller ind. Det synes derfor at være ulogisk at sammenligne dedikerede midler til virksomhedstilsyn og klassificeringspraksis, ligesom det vurderes at være fejlagtigt konkluderet, at det medfører en barriere for virksomhederne.

Vi finder det problematisk at Ministeriet mener, at problemet løses ved at centralisere sagsbehandlingen. Det vil højst sandsynligt ikke medføre den forventede ensartethed, da der fortsat vil være forskellige faktorer der spiller ind fra sag til sag. Hertil formoder vi at en centralisering vil medføre en øget sagsbehandlingstid, hvilket således også må vurderes at være en barriere for virksomhederne

Generelt vurderes argumenterne i handlingsplanen, at variation i sagsbehandling kan løses gennem politiske initiativer, centralisering eller yderligere formalisering, mere at være udtryk for manglende viden og indsigt i hvordan opgaverne løses i kommunerne end at være egentlige argumenter.

² Handlingsplanens afsnit 3.4

³ Handlingsplanens afsnit 4.2

⁴ Handlingsplanens afsnit 4.3

Kolding Kommune er af den opfattelse at nøglen til reduktion af variationen i sagsbehandling ligger i kvalitetssikring, videndeling og kvalitet frem for kvantitet.

I afsnittet om organisering i affaldssektoren⁵ beskrives det, at det genanvendelige erhvervsaffald siden 2010 har været markedsudsat, og at en evaluering i 2016 har vist at virksomheder overtog dette ansvar for erhvervsaffaldet uden miljømæssige problemer. Hertil opfordrer vi ministeriet til at angive en kildehenvisning til evalueringen.

På trods af den manglende kildehenvisning har Kolding Kommune fundet den, formodentlig, omtalte evaluering, hvori det bl.a. anføres: *"Samlet set må det konstateres, at de politiske aftaler om markedsudsættelse på flere punkter, særligt vedrørende udbredelse af kendskab til det frie valg og kendskab til roller og ansvar, ikke kan siges at være fuldt udmøntet på tidspunktet for evalueringen. Da en række grundlæggende forudsætninger for at opnå effekter af reguleringen således må siges ikke at være på plads, må det også umiddelbart forventes, at effekterne af markedsudsættelsen er begrænsede"*og videre *"Et af hovedformålene med de politiske aftaler var, at den eksisterende høje miljøkvalitet skulle fastholdes og udvikles. Evalueringen viser samlet set, at miljøkvaliteten er uændret eller svagt forbedret, og at det i udgangspunktet ikke ses som en konsekvens af de politiske aftaler"*⁶.

Ministeriet har ud fra evalueringen sluttet at ansvarsoverdragelse af det genanvendelige erhvervsaffald til virksomhederne ikke har givet anledning til miljømæssige problemer.

Det er muligt at ansvarsoverdragelsen ikke har gjort affaldshåndteringen miljømæssigt ringere, men den er, jf. evalueringen, heller ikke blevet væsentlig bedre.

Generelt er det Kolding Kommunes oplevelse, når der foretages stikprøvekontroller ved forbrændingsanlægget, at der fortsat sendes en stor del genanvendeligt affald til forbrænding, også fra virksomhederne. Virksomhederne synes, forventeligt, at agere ud fra deres primære motivation – økonomi, da de formentlig ikke har lyst til at miste kunder på, at deres konkurrenter tilbyder billigere og lettere løsninger, med lavere krav til sortering og genanvendelse, hvorfor der stilles spørgsmålstegn ved om initiativerne til en fornyet organisering i affaldssektoren reelt vil medføre en miljømæssig forbedring, når organiseringsændringen fra 2010 ikke umiddelbart synes at have haft en effekt?

For bedre håndtering af farligt affald og shredderaffald⁷ imødekommes initiativet om undersøgelse af nationale løsninger til håndtering af asbestholdigt affald, der indeholder farlige stoffer, positivt. Hertil kan det dog suppleres at ikke alt dette affald eksporteres til deponering, men pt. også opbevares på bestemte lokaliteter indtil anden, og forhåbentlig indenlandsk, håndteringsmulighed findes.

I forhold til at undersøge forbrænding af denne type affald synes dette dog umiddelbart at lyde uhensigtsmæssigt grundet asbesten, og der ventes derfor spændt på resultaterne af undersøgelsen.

Omkring initiativet om afdækning af muligheder for øget genanvendelse og energiudnyttelse af shredderaffald, er udfordringen måske at affaldet til en start bliver shreddet? Måske det skulle overvejes om shreddning udelukkende burde anvendes med henblik på neddeling af ensformige materialestrømme, f.eks. ren jern eller ren plast, og kun i få tilfælde med henblik på adskillelse af sammensatte produkter. I forhold til at undersøge om der kan flyttes shredderaffald med høj brændværdi fra deponering til forbrænding, giver dog anledning til spørgsmål – for hvad vil det i så fald betyde for

⁵ Handlingsplanens afsnit 4.4

⁶ Deloitte på vegne af Energistyrelsen; Evaluering af de politiske aftaler om organisering af affaldssektoren, Februar 2016, s.10 og 12

⁷ Handlingsplanens afsnit 4.9

slaggen fra forbrændingsanlæggene? Vil det medføre at slaggen så deponeres i stedet for selve shredderaffaldet – og vil det i bund og grund så overhovedet have haft en betydning ift. mængder der deponeres? Hvis slaggen efter forbrænding af shredderaffald ikke skal deponeres har man så reelt fortyndet sig ud af problemet med shredderaffaldet?

For afsnittet om deponi⁸ er det beskrevet, at sikkerhedsstillelsen skal sikre, at deponeringsanlæggene kan stille økonomisk sikkerhed for de forpligtelser, som påhviler anlæggene i perioden, hvor der sker aktiv deponering af affald, i den efterfølgende efterbehandlingsperiode og indtil endelig nedlukning af deponeringsanlægget (overgang til passiv stand). Ministeriet bedes kontrollere rigtigheden af dette, for Kolding Kommune er umiddelbart af den opfattelse, at sikkerhedsstillelsen kun må dække forudsigelige omkostninger til nedlukning samt efterbehandling.

Bæredygtigt byggeri

Initiativet om fastlæggelse af nationale grænseværdier for problematiske stoffer i beton og tegl står Kolding Kommune lettere uforstående overfor – ikke i forhold til fastsættelsen af nationale grænseværdier, men at initiativet kun omfatter beton og tegl. Hvorfor ikke udvide initiativet til fastsættelse af nationale grænseværdier for bygge- og anlægsaffald generelt? Ved kun at fastsætte grænseværdier for beton og tegl vil der fortsat være en form for skævvridning i klassificering og anvisning af andre byggeaffaldstyper.

Afslutningsvist skal Kolding Kommune anføre en vis bekymring for validiteten af data i handlingsplanen. F.eks. anføres der i tabel 8.7.1 under udvalgte farlige affaldsfraktioner, at der i 2018 blev sendt hhv. 1.758 tons og 385 tons asbestaffald til genanvendelse og forbrænding. Hvilke genanvendelsesmuligheder for asbest findes der? Og hvem er godkendt til at forbrænde heraf? Helt generelt synes handlingsplanen at mangle saglig argumentation og det er vores vurdering, at det empiriske grundlag halter.

–

Venlig hilsen

Redux – Affald og Genbrug
By- og Udviklingsforvaltningen
Kolding Kommune

⁸ Handlingsplanens afsnit 4.14

KØBENHAVNS UNIVERSITET
DET SAMFUNDSVIDENSKABELIGE FAKULTET

Miljøministeriet

8. FEBRUAR 2021

Høringssvar ang. journalnummer 2020-22977

Efter rundspørge på Det Samfundsvidenskabelig Fakultet, Københavns Universitet er der indkommet følgende kommentar til ”Høring af Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032”:

ØSTER FARIMAGSGADE 5, OPGANG B
1353 KØBENHAVN K

Generally, one could simply say that sustainability is the most important criterion for buying stuff, trumping economic arguments (yes, this might sometimes imply not buying anything at all).

TLF 35 32 26 26
DIR 35 32 52 03

For instance, one could require to buy

- sustainable and/or second-hand computers (at least, when high power etc is not necessary) or
- sustainable and/or second-hand smartphones (for those how get smartphones)
- sustainable and/or second-hand equipment. It should also be possible to buy stuff from the university that would otherwise be thrown away or put in the basement.

lea.kvist@samf.ku.dk
www.samf.ku.dk

Med venlig hilsen

Lea Rosa Kvist
Fuldmægtig

Notat

Københavns Kommunes høringsbemærkninger til Handlingsplan for cirkulær økonomi

5. februar 2021

Sagsnummer
2020-0904960

Dokumentnummer
2020-0904960-6

Københavns Kommune har følgende bemærkninger til høringsudkastet til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020 – 2032

Kapitel 3 - Mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne

3.1 Cirkulært design

Ang. handlingsplanens fokus på fremme af cirkulært design.

Københavns Kommune anbefaler, at det fastslås, at der skal arbejdes målrettet for, at det kommende producentansvars-system favoriserer cirkulære designs frem for andre. Herunder at fastlægge hvilke(n) standard(er) for cirkularitet og genanvendelighed, der skal bruges i den forbindelse.

Københavns Kommune savner initiativer målrettet cirkularitet og bioøkonomi ud over de elementer, der fremgår af Kapitel 5 - Bedre udnyttelse af biomasse. Der savnes en afklaring af hvilken rolle de biobaserede (især de bionedbrydelige) produkter skal spille i cirkulært design i Danmark. Der foregår i dag en "kamp" imellem biobaserede/ bionedbrydelige produkter og andre produkter, der under hatten "cirkulært design".

3.3 Ressourceeffektive virksomheder

Ang. handlingsplanens forslag om forenkling af reglerne om frivillig tilbagetagningsordninger hos virksomheder. Københavns Kommune anbefaler, at der bliver stillet krav om, at virksomhederne kan påvise, at deres ordning som minimum kan sidestilles med kommunale ordninger, ellers vil man opleve en negativ miljøgevinst.

Københavns Kommune ønsker, at virksomheder rapporterer data om de indsamlede affaldsmængder i tilbagetagningsordninger på kommuneniveau.

Københavns Kommune anbefaler, at der indgås et samarbejde om udbredelse af tilbagetagningsordninger, så de statslige og kommunale myndigheder får aftalt procedurer og udviklet redskaber, der så vidt muligt kan understøtte virksomhedernes ønsker om etablering af tilbagetagningsordninger. Potentielt kan det fremme nye forretningsmodeller og understøtte virksomhederne i en mere cirkulær retning.

Plan, Analyse, Ressourcer og CO2-reduktion
Teknologi, Udvikling og Ressourcer
Njalsgade 13
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

3.4 Grønne og totaløkonomiske indkøb

Københavns Kommune ønsker at fremhæve, at grønne offentlige indkøb kan være en stor løftestang for at fremme markedet for recirkulerede ressourcer. Det kan fx gøres ved at indarbejde krav om andel af recirkulerede ressourcer i de grønne offentlige indkøb, og ved at indarbejde cirkulære principper i fx miljømærkerne. Det anbefales, at de nationale myndigheder udvikler og indarbejder cirkulære kriterier til de offentlige indkøb foruden kriterier for TCO (Total Cost of Ownership).

3.5 Cirkulære forretningsmodeller

Ang. afsnittet om initiativet ”brug af challenges” til at fremme innovative løsninger. Københavns Kommune fremhæver, at det vil være en stor hjælp for kommunerne, hvis de nationale myndigheder udarbejder en mere let tilgængelig metodisk tilgang, til brug for udfordringsbaserede ”præ-kommercielle” indkøb af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Der er behov for at styrke linket imellem kommunernes behov og virksomheders innovation. Det er svært tilgængeligt rent juridisk at gennemføre disse, og derfor er brug for en ”køgebog”, som gør metoden nemmere at forstå og applikere for de offentlige aktører.

3.6 Reparation og anden levetidsforlængelse

Ang. afsnittet om reparation og anden levetidsforlængelse, efterspørger Københavns Kommune klare retningslinjer, for hvilket oplysningsansvar man som kommune har overfor borgerne. Vi ønsker at der gøres op med den tidligere praksis, hvor borgernes ret til at ”smide ud” skulle sikres. Der ønskes en klar udmelding fra de nationale myndigheder, om at vi som kommunal myndighed må behandle indsamlet affald, medhenblik på genbrug – uden først at have sikret os borgerens tilladelse til at genbruge affaldet. Ønsker borgerne at noget ”skal smides ud”, anbefaler København at det håndteres som en undtagelse, der tilvælges, i stedet for det er genbrug der er undtagelsen.

Københavns Kommune efterlyser en beskrivelse af den enkelte borgers rolle som cirkulær forbruger. I handlingsplanen er der ingen anvisninger på, der gennemføres en omstilling af det forbrugsdrevne liv, til et liv hvor forbruget kan betegnes som baseret på cirkulære principper. Københavns Kommune foreslår en arbejdsgruppe, der udarbejder konkrete forslag til affaldsforebyggelse og et cirkulært forbrug – og at kommunerne inddrages i dette arbejde.

3.7 Genbrug

Ang. handlingsplanens afsnit om, at der skal stilles et område til rådighed for genbrug på alle genbrugsstationer, anmoder Københavns Kommune om, at reglerne ikke formuleres for stringent og uden mulighed for afvigelse. I Københavns Kommune indrettes genbrugsstationer forskelligt, og med forskelligt formål for øje.

I handlingsplanen fremgår det, de genstande der afleveres på genbrugsstationerne ”først skal gøres tilgængelige for private aktører, herunder frivillige organisationer og borgere. Det som ikke kan afsættes via ovenstående må afsættes i butikker/socioøkonomiske virksomheder”. Københavns Kommune anbefaler, at det præciseres om gen-

standene skal stilles gratis til rådighed eller sælges. Det fremgår af teksten, at genstandene skal "afsættes", hvilket vel må betyde "salg", men det giver vel ikke mening i alle tilfælde?

I handlingsplanen angives det, at kommunen forpligtes til at inddrage de frivillige organisationer i udmøntningen af hvordan genstandene afleveret til genbrug bliver gjort tilgængelige. Københavns Kommune foreslår dette præciseres, og det sikres, at Københavns Kommune fortsat kan afsættes de indleverede genstande og materialer via udbud.

Kapitel 4 – Mere og bedre genanvendelse

I indledningen til kapitel 4 angives det, at øget genanvendelse i høj kvalitet kan forbedre forsyningssikkerheden af råvarer til ny produktion og øge konkurrenceevnen, fordi det reducerer virksomhedernes udgifter til råvareindkøb. Københavns Kommune bemærker, at det ikke nødvendigvis altid er billigere at anvende genanvendte materialer som input i ny produktion. Klargøring i form af sortering, rengøring, pakning m.v. af de indsamlede affaldsressourcer kan betyde, at disse ikke er konkurrencedygtige med jomfruelige materialer. Det er vigtigt at alle er bevidst om, at genanvendelse ofte er dyrere end affaldsforbrænding, og at det ofte er forbundet med højere omkostninger (indkøbspris og administration) for virksomheder at anvende recirkulerede ressourcer. For det betyder, at en cirkulær økonomi ikke opstår af sig selv, det er nødvendigt at understøtte en omstillingen bl.a. via offentlig-private samarbejde (OPI) og de ambitiøse bidrage fra kommunerne.

4.1 Særskilt indsamling og reel genanvendelse

Ang. handlingsplanens beskrivelse af hvordan den reelle genanvendelse beregnes. Københavns Kommune anbefaler, at det afklares, hvordan input-mængderne skal justeres. Fx indeholder det indsamlede plastikaffald store mængder madaffald, fugt, labels osv. Hvis denne del ikke fraregnes inputmængderne, vil opgørelsen af den reelle genanvendelse for plastik blive lavere, og dermed risikerer vi at sænke borgernes tiltro til kildesortering af affald.

Københavns Kommune opfordrer til, at kommunerne inddrages i arbejdet med udvikling af system for indberetning af reel genanvendelse.

Kemisk genanvendelse nævnes stort set ikke i planen. Københavns Kommune anbefaler, at rammerne for kemisk genanvendelse afklares, herunder hvor stor en del af outputtet fra processen der kan tælles med som genanvendelse. Dette er især relevant for plastik, tekstiler og mad- og drikkevarekartoner.

4.2 Strømlinet sortering og indsamling af husholdningsaffald

Ang. handlingsplanens afsnit om strømlining af sorteringskriterier og piktogrammer for husholdningsaffald, bemærker Københavns Kommune, at farvekoderne i piktogrammerne er ikke velegnede til digitale løsninger. Det anbefales desuden, at farven

til Mad- og drikkekartoner ikke bør være den samme som pap, da de ikke må sammenblandes. I stedet kan den være det samme som plastik, da disse fraktioner må sammenblandes.

Ang. handlingsplanens afsnit om affaldssortering i det offentlige rum. Københavns Kommune anbefaler, at kommunerne som udførende affaldsindsamlere, bør involveres i afklaring af finansiering af sortering af gadeskrald via producentansvaret.

4.3 Mere genanvendelse hos virksomhederne

Ang. afsnit om strømlinet sortering af husholdningslignende affald fra virksomheder, bemærker Københavns Kommune, at det er godt, at sorteringskriterierne for husholdningslignende affald fra virksomheder fremover bliver obligatorisk. Der kan dog være tilfælde, hvor virksomheder sorterer mere specifikt ud, fordi de kan opnå større værdi/færre omkostninger ved afsætning. Det gælder fx forskellige plasttyper og kaffegrums. Københavns Kommune anbefaler, at ensretning af sorteringskrav skal virke fremmende for sortering i de virksomheder, der ikke er kommet i gang, men ikke hæmmende for frontløbervirksomhederne.

I samme afsnit i handlingsplanen beskrives en obligatorisk meldeordning for virksomheder om affaldsordninger. Københavns kommune vurderer, at det bliver til stor gavn for tilsyns- og vejledningsindsatsen, og anbefaler, at meldeordningen tager udgangspunkt i brancher og de affaldsfraktioner der normalt er fra virksomheder i den aktuelle branche. Hvis en virksomhed ikke mener at have en ellers branchetypisk affaldstype, skal virksomheden forklare, hvorfor de ikke har denne affaldstype. Meldeordningen skal også give mulighed for tilbagetagningsordning fra leverandører, brug af genbrugsstationer, osv. Hvis flere virksomheder går sammen om en fælles affaldsløsning, evt. etableret og betalt af ejendomsadministrator, bør det ligeledes være muligt at blive registreret som en pulje i meldeordningen. Det er vigtigt, at der stilles krav om at virksomheder opdaterer deres data i meldeordningen. En meldeordning vil være en stor opgave for små og mellemstore virksomheder, og der kan være begrænset viden om affaldssortering. København imødeser derfor, at meldesystemet bliver både informativt og pædagogisk, samt nemt for virksomheder at bruge. Københavns Kommune anbefaler, at meldeordningen ikke erstatter affaldsdatasystemet, så data om affald fra virksomheder fortsat indberettes fra indsamlere og modtageanlæg.

Ang. afsnit om risikobaseret affaldstilsyn, bemærker Københavns Kommune, at det er vigtigt, at kommunerne fortsat har ansvar for tilsyn og vejledning af virksomhederne vedrørende affald, da det i vidt omfang hører sammen med den øvrige miljøogsagsbehandling. Kendskabet til virksomhederne er i stort omfang lokalt (dvs. hos kommunen). Opdelingen mellem tilsynsmyndighed kunne følge miljøtilsynet, så staten får ansvar for affaldstilsyn for de store virksomheder. Københavns Kommune støtter en styrkelse og ensretning det kommunale tilsyn, fx ved at have fælles fokus på brancher ud fra affaldsdata, og udvikle redskaber til vejledning.

Københavns Kommune ser en fordel i et centralt tilsyn med indsamlingsvirksomheder, modtage- og behandlingsanlæg. Disse opererer på tværs af kommuner, og der er behov for der stilles ensartede vilkår. Det kræver viden om brancher og anlæg på nationalt plan, at stille ensartede vilkår og have opdateret viden om best-practice og affaldsmarkedet.

Udviklingen af et nyt og styrket affaldstilsyn bør ske i tæt samarbejde mellem kommuner og stat. Det bør nøje beskrives, i hvilket omfang kommunerne skal levere tilsynsdata til en central enhed, om hvilke myndigheder der håndhæver af affaldsbekendtgørelsens regler, og hvad en eventuel ændret ansvarsfordeling betyder for retten til at træffe afgørelser som f.eks. anvisning og klassificering af affald.

Hovedparten af affaldstilsyn ligger i dag hos kommunerne, dels i forbindelse med miljøtilsyn hos tilsynspligtige virksomheder, dels som dedikerede affaldstilsyn og meget ofte som klage-tilsyn. Hverken miljøtilsyn hos de tilsynspligtige virksomheder eller klage-tilsyn kan som udgangspunkt reduceres.

Københavns Kommune vurderer, at et styrket tilsyn direkte kan bidrage til øget genanvendelse, og derfor er øgede ressourcer til opgaverne såvel i stat og kommune en væsentlig del af udformning af en kommende tilsynsmodel. Københavns Kommune anbefaler, at der finansieres en indsats som via dialog/tilsyn, skal øge genanvendelsen hos virksomheder til et nærmere defineret mål.

4.4 Organisering af affaldssektoren

Ang. organisering af affaldssektoren og behandling af det forbrændingsegnete affald, anbefaler Københavns Kommune, at kildesortering af affald hos husholdninger og virksomheder suppleres med en eftersortering af det forbrændingsegnete affald. Københavns Kommune ser, at eftersortering af alt restaffald er en fremtidssikret løsning, som et skridt i retning af et Danmark uden affald(sforbrænding). Sorteringsanlæg kan udbygges og teknologien skal udvikles, så Danmark i fremtiden ikke behøver (ret meget) forbrændingskapacitet.

Københavns Kommunes analyser viser, at plastik og metal (og papir, pap og fødevarer-kartoner) kan udsorteres fra restaffaldet til genanvendelse. Selv med udbredt kildesortering, indeholder restaffaldet store mængder genanvendelige materialer. Op mod 20-40 % af restaffaldet kan være tørre genanvendelige materialer. Der er desuden evidens for, ressourcer udsorteret på sorteringsanlæg til restaffald, kan genanvendes til en høj kvalitet.

Ang. afsnit om frit valg for mindre virksomheder til at bruge kommunale indsamlingsordninger, bemærker Københavns kommune, at erfaringer fra hovedstaden viser, nogle virksomheder ikke kan finde en affaldsindsamler, der vil tilbyde en afhentningskontrakt, angiveligt fordi affaldsmængderne er for små, og det derfor ikke kan svare sig. Københavns Kommune anbefaler derfor, at angivelsen af affaldsmængder der i art og mængde svarer til en husholdning, skal opfattes mere generelt, hvor særlige lokale tilfælde kan give mulighed for, at art og mængde afviger fra en gennemsnitlig husholdning.

4.5 Tekstilaffald

Ang. afsnit om henteordning for tekstilaffald hos husholdninger, anbefaler Københavns kommune, at det er uhensigtsmæssigt, hvis de velgørende organisationer skal prioriteres frem for de private virksomheder i adgangen til de genbrugelige dele af det kommunalt indsamlede tekstilaffald. Det er vigtigt at understøtte en professionalisering af den cirkulære økonomi, ved fortsat at understøtte recirkuleringen af ressourcer direkte på markedet, og ikke kun via frivillige organisationer.

Københavns Kommune anbefaler at tilføje initiativer til at understøtte markedsmodningen af sorterings- og genanvendelsesteknologier, så markedet reelt kan efterspørge disse sekundære råvarer/-fibre mv. I vurderingen af, om Danmark skal opbygge sorteringskapacitet anbefaler København, at forsortering (manuel frasortering af genbrugelige tekstiler) er tænkt ind. Det vil gøre det nemmere, at få tekstilerne opdelt i de to strømme.

Københavns Kommune anbefaler, at krav om indberetning af tekstildata bør gælde for alle tekstilaktører, da det er væsentligt, at alle data bliver tilgængelige. Det gælder også data for den genanvendelige del af tekstiler, der ender hos de velgørende organisationer, via donationer fra borgerne.

Af hensyn til kommunernes planlægning af indsamlingsordning for tekstilaffald, efterlyser Københavns Kommune snarest muligt en udmelding om rollefordelingen mellem aktørerne i tekstilkredsløbet. Københavns Kommune støtter, at der etableres et partnerskab for bæredygtige tekstilkredsløb, og det anbefales at kommunerne får en rolle.

4.6 Udvidet producentansvar for emballager

Ang. afsnit om udvidet producentansvar, anbefaler Københavns Kommune, at det fortsat skal være kommunerne, der står for indsamlingen af affaldet og den direkte kontakt til borgerne som i dag. Det er vigtigt for opbakningen til fortsat kildesortering, at der er sikkerhed for driften af ordningerne, så fejl og svigt i tømningerne bliver håndteret på samme niveau som i dag. Københavns Kommune anbefaler, at kommunerne fremover får mulighed for at dække evt. manglende finansiering fra producentansvaret via affaldstaksterne, til disse drifts- og kommunikationsaktiviteter.

4.7 Udvidet producentansvar for elektronik og batterier

Ang. afsnittet, understreger Københavns Kommune, at den nuværende organisering af producentansvaret hverken understøtter bedre design eller øget genbrug.

Københavns Kommune anbefaler, at Miljøstyrelsen iværksætter udvikling af opsamlings- og indsamlingsmetoder, som kan tage højde for skånsom indsamling og samtidig forebygge tyveri.

I handlingsplanen refererer til, at EU vil stille obligatoriske produktkrav, der skal gøre det lettere at reparere, og der refereres til eksisterende krav til reservedele. En undersøgelse blandt københavnere viser imidlertid, at reparationerne helt overvejende

sker indenfor den 2-årige reklamationsperiode, hvorefter det bliver for dyrt at få produkterne repareret. En udvidelse af reklamationsperioden, vil fremme antallet af reparationer, og øge salget af mere holdbare produkter. Det anbefales, at Miljøstyrelsen arbejder på udviklingen af et produktpas, så forbrugerne hurtigt og enkelt kan sammenligne produkternes levetid, reparerbarhed, energiforbrug under produktion og forbrug, muligheder for opgradering mv. og dermed produktets samlede udgifter og ikke kun kostprisen.

4.9 Bedre håndtering af farligt affald og shredderaffald

Ang. afsnit om farligt affald, anbefaler Københavns Kommune, at der gennemføres initiativer, der kan fremme bedre nyttiggørelse af klinisk risikoaffald. Der bør også rettes øget fokus på metalaffald - især efter autoklavering.

4.13 Affaldsforbrænding

Ang. afsnit om affaldsforbrænding, henvises til Københavns Kommunes anbefaling om, at der etableres sorteringsanlæg som del af alle forbrændingsanlæg i Danmark som det fremgår under afsnit 4.4 ovenfor.

Københavns Kommune efterlyser initiativer, der kan reducere mængderne til forbrænding, fx kildesortering af bleer/hygiejneaffald.

Kapitel 5 – Bedre udnyttelse af biomasse

5.1 Bioraffinering, nye afgrøder og biobaserede materialer

Ang. afsnit om bioraffinering, bemærker Københavns Kommune, at der primært er fokus på landbruget og restprodukter fra fødevarerproduktion. So angivet nedenfor under 5.3, efterlyser Københavns Kommune et fokus på bioraffinering af det husholdningslignende bioaffald.

5.3 Mere og bedre genanvendelse af bioaffald

Ang. afsnit om bioaffald, bemærker Københavns Kommune, at der primært fokuseres på produktion af biogas fra madaffaldet. Bioraffinering mangler. Universiteterne (både danske og i Europa) arbejder med at udvikle metoder til at udnytte bioressourcerne i madaffald og spildevand til kemiske byggesten, der kan erstatte fossile ingredienser i fx plast med biobaserede. Desuden arbejdes med produktion af proteiner fra biogas. Københavns Kommune opfordrer til, at dette nævnes, og at statens støtteprogrammer bør rumme mulighed for støtte til at udvikle disse områder.

Københavns Kommune anbefaler, at der arbejdes med at udnytte rejekt fra forsøring af bioaffald. I dag bliver rejektet sendt til forbrænding. Det oplyses, at Københavns Kommune er ved at lave et forsøg med udnyttelse af rejektet.

I handlingsplanen er der en forsigtig tilgang til at kræve bionedbrydelige indsamlingsposer for madaffaldet. Københavns Kommune anbefaler, at der generelt stilles krav

om anvendelse af bionedbrydelige poser for husholdninger og virksomheder, da det vil reducere mængden af mikroplast.

Københavns kommune efterlyser initiativer til at opnå bedre udnyttelse af bioressourcerne i haveaffaldet. I handlingsplanen er der kun fokus på at få mere ved til forbrænding.

Kapitel 6 – Bæredygtigt byggeri

6.1 Materialeforbrug i bygge- og anlægsbranchen

Ang. afsnit om strategi for bæredygtigt byggeri, bemærker Københavns Kommune, at der med strategien først bliver stillet krav om LCA-beregninger (Livscyklusanalyse-beregninger) i byggeriet i 2027. Det er vigtigt, at der bliver fastlagt en fælles forståelse for hvilke parametre, der måles på i en LCA-beregning, samt hvilke datasæt der gøres brug af. For at komme hurtigt i gang med dette, anbefaler Københavns Kommune, at der udarbejdes en "LCA-light" version, hvor de kun de vigtigste indikatorer indgår. Disse beregninger kan danne grundlag for de krav, der efterfølgende skal stilles til byggeriet. Med en tidshorisont i handlingsplanen på 12 år (2020 – 2032), anbefaler Københavns kommune, at der bliver stillet krav til LCA-beregninger før år 2027, for at der tidnok kan skabes en reel effekt.

Københavns Kommune savner konkrete og målbare målsætninger i strategien for bæredygtigt byggeri. Når handlingsplanen for cirkulær økonomi henviser til Strategi for bæredygtigt byggeri som et "initiativ", mener Københavns Kommune, at det er nødvendigt at strategien suppleres med konkrete målsætninger, indikatorer og succeskriterier.

6.2 Bygningsdesign og opførelse

Ang. afsnit om bygningsdesign og opførelse, efterspørger Københavns Kommune et initiativ i handlingsplanen, der forener anlægs- og driftsbudgetter ved byggeri. Denne opgave kunne evt. tillægges Videnscenteret for Cirkulær Økonomi i Byggeriet. Alternativt kunne det kommunale anlægsloft hæves i de tilfælde, hvor der gennem TCO og LCC (Life Cycle Cost) beregninger, kan påvises positive økonomiske og miljømæssige effekter ved konkrete byggeprojekter.

6.3 Renovering og vedligeholdelse af bygningsmassen

Ang. afsnit om renovering og vedligeholdelse af bygningsmassen, henviser Københavns Kommune til brug af SAVE-metoden (Kortlægning og registrering af bymiljøers og bygningers bevaringsværdi) som i dag er den eneste metode til at vurdere om en bygning er bevaringsværdig. Metoden fokuserer udelukkende på kulturelle værdier, men Københavns Kommune anbefaler at den udvides til også at inkludere klima- og miljømæssige hensyn. Således kan der gives en relativt objektiv vurdering af, hvornår det bedst kan svare sig at bibeholde en eksisterende bygning, frem for at rive den ned.

6.4 Bedre håndtering af bygge- og anlægsaffald

I handlingsplanen nævnes, at bygningsmassen i Danmark skal anses som "materialebanker". Københavns Kommune anbefaler, at denne antagelse kunne med fordel kobles til afsnit 6.3, og ønsket om at udvikle standarder for materialepas. Umiddelbart fremgår det, at disse materialepas kun skal bruges ved nybyg eller renovering. Det kunne tænkes at være fordelagtigt, at udarbejde materialepas for bygninger, der vurderes at skulle nedrives inden for de næste 5-10 år. Dette vil give en bedre forståelse for hvilke materialer, der bliver frigivet på kort sigt, og derigennem skabe et bredere datasæt for denne materialebank.

Københavns Kommune ser meget positivt på initiativet om indførelse af krav om standardiserede nedrivningsplaner og kompetencekrav til selektiv nedrivning af byggerier.

Københavns Kommune foreslår, at det i nævnte initiativ specificeres, at indholdet af miljøfremmede stoffer altid skal indgå i afklaringen af, om materialerne er egnede til genbrug og genanvendelse.

Ang. afsnit om fastsættelse af nationale grænseværdier for problematiske stoffer i beton og tegl. Københavns Kommune foreslår, at der ved revisionen af restproduktbekendtgørelsen ikke kun fastsættes grænseværdier for problematiske stoffer i beton og tegl, der nedkuses og bruges under veje. Der skal også fastsættes krav om, hvornår beton og tegl skal genanvendes/genbruges, og ikke nyttiggøres under veje mv.

Ang. afsnit om entydige regler og bedre sporbarhed for byggeaffald. Kravet om at en anmeldelse skal følge byggeaffaldet frem til modtageanlægget er allerede implementeret i kapitel 11 i affaldsbekendtgørelse nr. 2159 af 9. december 2020.

Københavns Kommune foreslår, at der i Handlingsplanen indsættes et initiativ om sporbarhed for bygge- og anlægsaffald, hvor man regulerer affaldshåndteringen i forbindelse med modtagelse af affaldet på modtageanlægget og håndteringen af affaldet inde på anlægget. Københavns Kommune vurderer, at sådanne regler vil, sammen med regler om dokumentation for sortering og rensning, sikre korrekt håndtering af bygge- og anlægsaffald, og derved øge mængden af bygge- og anlægsaffald, der genbruges og genanvendes. Det vil samtidig skabe større tryk og sikkerhed om genbrugte og genanvendte materials renhed, så der ikke anvendes miljø- og sundhedsskadelige materialer i et nyt byggeri eller i private hjem.

Kapitel 7 – Plastik i en cirkulær økonomi

7.1 Begræns unødigt forbrug af plastik

Ang. handlingsplanens afsnit om unødigt forbrug af plastik, påpeger Københavns Kommune, at der er et ensidigt fokus i initiativerne på take-away, og at der mangler initiativer for unødigt plastforbrug generelt. Det bør defineres, hvad unødigt plastforbrug er - fx produkters levetid vs. materialeforbrug eller emballageprodukt, dobbelt-embal- lering og emballering med markedsføringsformål.

Københavns Kommune efterlyser, at målet om 50% reduktion af visse plastemballager til take-away bør specificeres, så det er tydeligt, hvad der menes med "visse". Københavns Kommune anbefaler, at kommunerne tildeles central rolle i dette arbejde.

I handlingsplanen er der få overvejelser om risiko for substituering til andre materialer, der ikke er bedre end det oprindelige. Københavns Kommune anbefaler en mere nuanceret tilgang, der ikke blot ser på plast, men på unødigt brug af materialer til emballage og løsninger hertil. "Det skal være let at træffe det gode materialevalg".

7.2 Løsninger på tværs af værdikæden, design og mere viden

Ang. afsnit om løsninger på tværs af værdikæden, bemærker Københavns Kommune, at gennemgangen af kritiske sektorer er rigtig spændende og relevant, men der efterlyses initiativer, der retter sig specifikt mod disse sektorer. Lokale indsatser understøttet af kommunerne mangler.

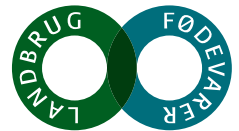
7.3 Mere genanvendelse af plastikaffald

Ang. afsnit om mere genanvendelse af plastikaffald, efterlyser Københavns Kommune løsninger rettet mod erhvervslivet. Københavns Kommune foreslår, at der udvikles en fremadskuende tilgang/strategi til håndtering af plastaffald, der åbner og skaber rammer for nye teknologier og systemer som kemisk genanvendelse, sortering på restaffald og mærkning af materialer/produkter.

7.4 Mikroplastik

Ang. afsnit om Mikroplastik, foreslår Københavns Kommune at tilføje Danmarks engagement i EU's arbejde med Udvidet Producentansvar, som et værktøj til forebyggelse og oprensning af mikroplast i naturen.

Dato 9. februar 2021
Side 1 af 8

Miljøministeriet
mim@mim.dk
Kopi idams@mim.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

J.nr. 2020-22977

Hørings svar til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Landbrug & Fødevarer (L&F) takker for muligheden for at give høringssvar i forhold til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032.

L&F bakker overordnet op om handlingsplanen for cirkulær økonomi og de visioner og målsætninger, som planen har om mindre affald og mere genanvendelse. Handlingsplanen samler de relevante initiativer i forskellige regeringsstrategier siden 2015. Mange af disse initiativer er allerede igangsat. Derfor mangler handlingsplanen i høj grad handlinger og initiativer, der peger ind i planperioden 2020-2032. De fine visioner og målsætninger især om reduceret ressourceforbrug og mindre affald nås ikke udelukkende med de allerede besluttede og igangsatte initiativer.

Det er vigtigt, at planen støtter op om initiativer og muligheder i forhold til den cirkulære økonomi og særligt den cirkulære bioøkonomi.

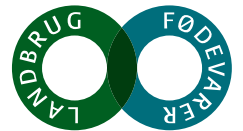
Ministeriet har valgt at samle affaldsforebyggelsesplanen og affaldshåndteringsplanen i en samlet plan. Desværre står forebyggelsesdelen svagt i forhold til affaldshåndteringsdelen. Det kan illustreres af ved, at ordet affaldsforebyggelse er nævnt 11 gange, og ordet genanvendelse er nævnt 375 gange i planens 182 sider.

Affaldsforebyggelse og madspild

Kapitel 3 om mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne har meget få tiltag, der direkte tager fat på konkret affaldsforebyggelse. L&F finder især den manglende omtale af madspild i kapitel 3 dybt besynderlig. Indsatsen mod madspild har i mange år været flagskibet i den danske indsats for affaldsforebyggelse, og er udover at minimere spild og affaldsmængderne vigtigt i forhold til klimaindsatsen.

Handlingsplanen omtaler madspild i kapitel 5.2 under "5. Bedre udnyttelse af biomasse". Dette fejlkategoriserer helt grundlæggende madspild som biomasse, der skal udnyttes. Dette er relevant i tilfælde, hvor man ikke har formået at forebygge madspild, men affaldshierarkiet eksisterer netop for at sikre den størst mulige effekt gennem forebyggelse. Kapitlet om madspild bør flyttes til kapitel 3.

Derudover omtaler kapitel 5.2 om madspild overhovedet ikke fødevareteknologiske muligheder for at reducere madspild. Danmark har en stærk, internationalt konkurrencedygtig biotek- og ingrediensbranche og har siden 2019 desuden haft en "Regeringsstrategi for Ingredienser", som direkte fremhæver potentialet for at mindske madspild. Handlingsplanen bør integrere "Regeringsstrategi for Ingredienser" for at fremhæve de innovative og bæredygtige teknologier inden for landbrug- og fødevarerproduktion, som bidrager til reduktion af madspild.

Cirkulær bioøkonomi

Handlingsplanen har i indledningen (s. 8) fokus på, at biomasse er miljø- og klimabelastende. Denne opfattelse deles ikke af L&F, som mener, at biomasse er en del af løsningen på klimaudfordringen, og at biomaterialer kan reducere forbruget af fossile ressourcer. Dette fremgår også som en del af anbefalingerne fra en række af klimapartnerskaberne. L&F mener, at det er en stærkt bekymrende og fejlagtig tilgang til bioøkonomi, hvor egne danske fornybare ressourcer gøres til et problem fremfor en del af løsningen.

Ministeriet har valgt at sætte fokus på bedre udnyttelse af biomasse i et særligt kapitel. Det giver desværre den udfordring, at potentialerne i udnyttelse af biomasse og bioaffald glemmes i de mere generelle kapitler. Potentialet i den cirkulære bioøkonomi er fraværende i det generelle kapitel om cirkulær økonomi ("3. Mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne"), som udelukkende fokuserer på de "tekniske" kredsløb og udelukker de "biologiske" kredsløb i en cirkulær økonomi. I omtalen af forretningsmodeller nævnes substitution af fossile råvarer med fornybare biologiske råvarer ikke som en forretningsmodel, selvom denne er en del af den gængse litteratur om cirkulære forretningsmodeller. Ligeledes nævnes muligheden for offentlige indkøb af biobaserede produkter ikke som en strategi til at styrke efterspørgslen af biobaserede produkter. Kapitel 5 bliver derfor et vedhæng, som ikke er integreret i den samlede plan og kan få den konsekvens, at Danmark sakker endnu mere bagud i forhold til at udnytte den cirkulære bioøkonomi. L&F havde håbet, at en national handlingsplan for cirkulær økonomi kunne give et tiltrængt løft til denne dagsorden.

Overordnet støtter L&F handlingsplanens initiativer med fokus på biomasse og bioøkonomi. Men L&F savner en konkret ambition for området og mener, at der er behov for en politisk vedtaget langsigtet strategi for cirkulær bioøkonomi. Der er brug for politisk fokus på at udvikle bioøkonomien til gavn for klima, vækst og beskæftigelse og understøtte udvikling af en national styrkeposition inden for bioøkonomi, så Danmark kan øge sin eksport af bio-baserede løsninger. De fleste lande, som vi sammenligner os med i EU, har allerede sat politisk fokus på bioøkonomien og udarbejdet nationale strategier for bioøkonomien. Desuden har det nationale bioøkonomipanel og flere klimapartnerskaber på tværs peget på behovet for en cirkulær bioøkonomistrategi.

L&F skal opfordre til en nærmere dialog om, hvordan Danmark får sat mere skub på bioøkonomien og deltager gerne i et konkret møde herom.

Specifikke bemærkninger

3: Mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne

L&F savner konkrete tiltag til affaldsforebyggelse, som kan være med til at knække affaldscurven. Udover nye initiativer vedrørende madspild, som L&F har angivet under kapitel 5.2, kunne affaldsforebyggelse af haveaffald være en mulighed. Danskerne er med i EU's absolutte top, når det gælder mængden af haveaffald. Mere end 20% af det danske husholdningsaffald er haveaffald. Det vil være relevant med initiativer, der støtter borgerne i at skabe haver med mindre affald.

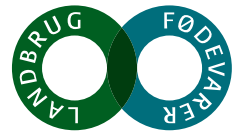
3.1.1. Initiativer s. 45

"Styrket indsats i udvikling af EU's metode til at opgøre produkters miljømæssige fodaftryk "

L&F støtter dette initiativ og mener, at det er af stor vigtighed, at ministeriet er meget aktive i videreudviklingen af EU's metode til opgørelse af produkters miljømæssige fodaftryk (PEF), Product Environmental Footprint, herunder udvikling af produktspecifikke kategori-regler (PEFCR). Det er vigtigt at sikre fælles EU-opgørelser for produkters miljømæssige fodaftryk for at forhindre konkurrenceforvridning.

3.4 Grønne og totaløkonomiske indkøb s. 52

L&F savner, at afsnittet omtaler indkøb af biobaserede produkter. Danmark har store ambitioner på klimaområdet, og det betyder bl.a., at en række fossile produkter skal erstattes med biobaserede produkter. I kapitel 5 om biomasse er det ambitionen at få mere værdi ud af biomassen. Hvis det skal lykkes, skal der være en efterspørgsel på biobaserede produkter, og her vil det offentlige

indkøb være en oplagt drivkraft. Offentlige indkøb med fokus på biobaserede produkter er ikke nyt. USA har i centraladministrationen i flere år haft krav om indkøb af biobaserede produkter:

<https://www.biopreferred.gov/BioPreferred/faces/pages/MandatoryFederalPurchasing.xhtml>

Holland har guidelines og gode råd til at fremme indkøb af biobaserede produkter på deres hjemmeside om offentlige indkøb: <https://www.pianoo.nl/en/sustainable-public-procurement/spp-the-mes/procurement-biobased-products>. L&F vil foreslå et lignende initiativ i Danmark.

3.5 Cirkulære forretningsmodeller s. 56

Definitionen af cirkulære forretningsmodeller er meget snæver og ikke i overensstemmelse med de internationale definitioner. OECD definerer fem typer af cirkulære forretningsmodeller herunder cirkulær forsyning, som bl.a. omfatter substitution til fornybare og biobaserede ressourcer (<https://www.oecd.org/environment/business-models-for-the-circular-economy-g2g9dd62-en.htm>). Det kommer i afsnittet til at fremstå som om, at cirkulær økonomi kun handler om de tekniske ressourcekredsløb og udelukker de biologiske ressourcekredsløb. L&F vil foreslå, at begrebet cirkulære forretningsmodeller defineres mere bredt.

3.6.3 Initiativer s. 62

Udarbejde vejledning om blødgøring (reduktion af kalk) i drikkevandsforsyninger.

L&F vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at de samfundsøkonomiske og virksomhedsøkonomiske ved krav om blødgøring af vand er meget forskellige. Det viste rapporten fra Miljøstyrelsen fra 2017, som der også henvises til i handlingsplanen: <https://mst.dk/media/145463/rapport-bloedt-vand-i-en-cirkulaer-oekonomi.pdf>. Der vil være meget store negative økonomiske konsekvenser for de særligt vandforbrugende virksomheder ved en generel blødgøring af drikkevand i Danmark. De virksomheder, som har behov for blødgøring af vand, har deres egne anlæg og kræver meget blødere vand end resultatet af en blødgøring af vandet i den generelle drikkevandsforsyning. L&F ønsker dette afspejlet i teksten.

3.7.2 Status, datagrundlag og gældende regler s. 65 sidste afsnit

Ligeledes skal medlemsstaterne overvåge og vurdere gennemførelsen af deres foranstaltninger til forebyggelse af madaffald ved at måle omfanget af madaffald på grundlag af den metode, der fastsættes ved den delegerede retsakt

L&F: Tekst bør slettes. Den er malplaceret under afsnit 3.7 "Genbrug".

4. Mere og bedre genanvendelse

4.1.2 Status, datagrundlag og gældende regler

Afsnittet redegør for hvilke regler, der er om udsortering af forskellige fraktioner. L&F mangler en omtale af kravene om udsortering til genanvendelse af mad- og drikkevarekartoner, som er en konsekvens af kravene i EU's Emballagedirektiv.

4.2.3 Initiativer s. 76-77

Dialog med erhvervsliv om affaldspiktogrammer på produkter og emballage

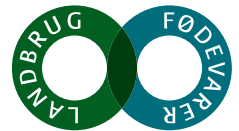
Det er efterspurgt blandt vores medlemsvirksomheder, og L&F deltager gerne i dialogen.

4.3 Mere genanvendelse hos virksomhederne

4.3.3 Initiativer s. 77

Strømlinet sortering af husholdningslignende affald fra virksomheder

L&F har stort fokus på, at den kommende meldeordning for virksomheders affaldsordninger for husholdningslignende affald bliver omkostningseffektiv og uden ekstra administrative byrder for virksomhederne.

Risikobaseret affaldstilsyn og samling af administrations- og tilsynsopgaver

L&F er enige i behovet for at skabe lige konkurrencevilkår mellem virksomhederne på tværs af kommunegrænser, og her udgør bl.a. den uens praksis omkring klassificering af affald hos landets kommuner en barriere for virksomheder, der ønsker at operere på tværs af landet. L&F oplever det især i forhold til klassificering af affald og biprodukter. L&F bidrager gerne med input til processen.

4.6 Udvidet producentansvar for emballager

4.6.1 Miljø- og klimaforhold s. 88-89

Emballager af 100 pct. papir, pap, metal, glas eller plastik (der ikke består af plastkomposit) er typisk meget egnede til genanvendelse. Mere svært genanvendelige emballager er kompositemballage. Kompositemballage består af flere lag forskellige materialer, som ikke umiddelbart kan skilles, og som fyldes, transporteres og tømmes som sådan. Det er fx emballager af forskellige plastmaterialer, mad- og drikkekartoner af karton/plast/metal, kaffeposer og chipsposer el.lign. af plast/metal

L&F er meget uenige i denne beskrivelse. Mad- og drikkevarekartoner er ikke svært genanvendelige emballager. Det er bevist gennem de sidste 20 år i vores nabolande, hvor der findes velfungerende genanvendelses anlæg. 51% af mad- og drikkevarekartoner indsamles i EU til genanvendelse. Mad- og drikkevarekartoner bør derfor fremgå som velegnede til genanvendelse.

4.6.2 Status, datagrundlag og gældende regler

Sammensatte emballager/kompositemballage

S. 92 i afsnittet under figuren kunne ministeriet med fordel tilføje. "51% af mad-og drikkevarer kartoner blev indsamlet til genanvendelse i EU28 i 2019" (<https://www.beveragecarton.eu/news/ace-announces-increased-recycling-rate-for-beverage-cartons/>).

4.6.3 Initiativer s. 93

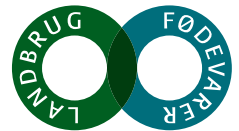
Sortering til særskilt indsamling af mad- og drikkekartoner hos virksomheder. Som følge af emballagedirektivet og affaldsdirektivet skal kompositemballageaffald indsamles med henblik på genanvendelse. Mad- og drikkekartoner samt andre kompositemballage fra erhverv indgår i strømlinien af sorteringskriterierne af husholdningslignende affald jf. afsnit 4.3.3.

L&F vil gerne have oplyst, hvad det er for "andre kompositemballage", som kun virksomheder skal udsortere. Det fremgår ikke af afsnit 4.3.3.

5. Bedre udnyttelse af biomasse

Overordnet støtter L&F handlingsplanens initiativer med fokus på biomasse og bioøkonomi. Men L&F finder regeringens målsætning om at sikre mere værdi fra fornybare råvarer uambitiøs i forhold til at understøtte udviklingen af en dansk cirkulær bioøkonomi. L&F savner konkrete ambitioner for området og mener, at der er behov for en politisk vedtaget langsigtet strategi for cirkulær bioøkonomi. Der er brug for politisk fokus på at udvikle bioøkonomien til gavn for klima, vækst og beskæftigelse og understøtte udvikling af en national styrkeposition inden for bioøkonomi, så Danmark kan øge sin eksport af bio-baserede løsninger.

De foreslåede indikatorer er meget fokuseret på affaldsindikatorer. Når regeringens målsætning er at få mere værdi ud af biomassen, bør indikatorerne også afspejle dette. Der savnes indikatorer, som måler værdien af omsætning og værditilvækst af bioøkonomien i forskellige sektorer samt investeringer og beskæftigelse i den cirkulære bioøkonomi. Finland publicerer f.eks. årligt meget relevante indikatorer på området: <https://www.luke.fi/en/natural-resources/finnish-bioeconomy-in-numbers/>.

5.2 Mindre madspild

Som nævnt i de overordnede kommentarer mener L&F, at madspild bør være en del af kapitel 3 og en vigtig del af den danske plan for affaldsforebyggelse.

Tekstafsnittet overser fuldkomment bæredygtige landbrugs- og fødevareteknologier, som er det væsentligste redskab til at forebygge madspild. Teksten bør justeres, og desuden bør "Regeringsstrategi for Ingredienser" (https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Nyheder/regeringsstrategi_mkredit.pdf), som direkte fremhæver potentialet for at mindske madspild, omtales i afsnittet.

Det er væsentligt, at forestillingen om bekæmpelse af madspild med adfærdsmæssig påvirkning hverken kan eller bør stå alene, når der findes fødevareteknologiske løsninger, som kan styrke indsatsen i alle led af værdikæden.

5.2.1 Miljø- og klimaforhold s. 127

Figur 5.2.1. CO₂-udledningen som følge af madspildet i de forskellige værdikædeled.
Kilde: DTU 2017.

L&F vil gerne have den fulde kilde på DTU 2017 oplyst og se dokumentation for de bagvedliggende beregninger.

5.2.3 Initiativer s.129

L&F støtter de foreslåede initiativer; men havde gerne set yderligere initiativer, der rækker frem i planperioden. Herunder initiativer som omsætter anbefalinger fra tænketanken One-third til konkrete handlinger (<https://onethird.dk/media/1238/recommendations-2020.pdf>).

Derudover vil L&F foreslå, at der igangsættes et samarbejde med Fødevarestyrelsens Ingrediens-team, Kontoret for Bæredygtig Mad og Sundhed og Forum for Fremtidens Ingredienser omkring fødevareteknologi til forebyggelse af madspild. Samarbejdet skal bl.a. analysere både barrierer og muligheder for fødevareteknologier, som kan forebygge madspild, samt inkludere et katalog af policy tiltag, som kan fremme disse.

Når ministeriet har valgt at samle affaldsforebyggelsesplanen og affaldshåndteringsplanen i én samlet plan, vil det være oplagt at udnytte synergien i en samlet plan. F.eks. ved at gennemføre en landsdækkende madspildskampagne samtidig med, at der indføres obligatoriske krav om udsortering af madaffald fra husholdninger i 2021. Der er evidens for, at når man skal ændre vaner, bliver man opmærksom på sin adfærd. Når man skal sortere sit madaffald, bliver man opmærksom på på hvor meget spiselig mad, som man smider ud, og her har råd til at undgå madspild en god effekt. Se f.eks. <http://www.wrap.org.uk/content/food-waste-messages-maximum-impact-uk>

5.3 Mere og bedre genanvendelse af bioaffald

L&F støtter ambitionen om mere og bedre genanvendelse af bioaffald. Ved at anvende bioaffald som gødning på landbrugsjord sikres recirkuleringen af værdifulde næringsstoffer som fx kvælstof og fosfor, hvilket er helt centralt i den cirkulære bioøkonomi. Det er vigtigt at sikre kvaliteten af bioaffaldet, så det er sikkert at anvende på landbrugsjorden, og at det kan ske uden fordyrende og komplicerede tekniske løsninger til efterbehandling. Tilbageførsel af kulstof til jorden er også en væsentligt grund til at øge og forbedre genanvendelsen af bioaffald. Der bør i den forbindelse være opmærksomhed på at sammentænke bioaffaldstyper, behandlingsformer og dyrkningsystemer, så den del af kulstoffet i biologiske restprodukter, som ikke recirkuleres i nye produkter, i størst muligt omfang bindes i landbrugsjord.

5.3.1 Miljø- og klimaforhold s. 130

Derimod vurderes det, at bionedbrydelige poser nedbrydes på centrale komposteringsanlæg afhængigt af bl.a. opholdstid, temperaturforhold m.m.

L&F vil gerne have kilden til denne vurdering oplyst, herunder om denne er baseret på danske eller udenlandske erfaringer

5.3.2 Status, datagrundlag og gældende regler s. 132

Figur 5.3.1. Indsamlede mængder madaffald (og andet organisk affald) fra husholdninger, service-sektoren og fødevarerindustrien i 2012-2018 i ton.

L&F mener, at det er problematisk, at andet organisk affald beskrives som madaffald i figur 5.3.1. Affaldsdirektivet har en specifik definition af madaffald, og den forventes at danne udgangspunkt for indikatorer for reduktion af madaffald. Figur 5.3.1. giver indtryk af, at mængden af madaffald er større end den reelle mængde. Det vil være mere retvisende at droppe parenteser i figurteksten.

5.3.3 Initiativer

Skærpede grænseværdier for tungmetaller og fysiske urenheder i madaffald til gødning

L&F er positive overfor forslaget.

Ændring af bekendtgørelse om bioaske med henblik på at recirkulere flere næringsstoffer

L&F mener, at en evt. grænseværdi for zink og kobber skal regulere mængden udbragt pr. hektar og ikke indholdet i selve produktet, da zink og kobber er essentielle mikronæringsstoffer for planterne, og der derfor kan være situationer, hvor der reelt er behov for tilførsel.

5.4 Genanvendelse af fosfor fra spildevandsslam

L&F er enige i handlingsplanens ambition om, at genanvendelsen af fosfor fra spildevandsslam bør øges. Men dette gælder også andre næringsstoffer i slammet, som bør tilbageføres til landbrugsjord. Der er også tidligere udviklet lovende teknologier til at udvinde fosfor. Problemet er, at der også skal være økonomi i de foreslåede løsninger. Dette har hidtil ikke været tilfældet.

5.4.2 Status, datagrundlag og gældende regler s135

Slam skal hygiejniseres, før det kan anvendes som gødning, hvilket typisk sker ved bioforgasning.

Det er *ikke* korrekt, at slam skal hygiejniseres. Slam skal som minimum stabiliseres, før det kan anvendes til gødning.

5.4.3 Initiativer s. 136

Skabe økonomisk incitament til genanvendelse af fosfor fra spildevandsslam

L&F mener, at det økonomiske incitament skal gælde al recirkulering tilbage til landbruget - ikke kun af fosfor, men også de andre næringsstoffer samt kulstof. Det er vigtigt at understøtte løsninger, som er markedsbaserede, og at forsyningsselskaberne ikke ender med at subsidiere løsningerne.

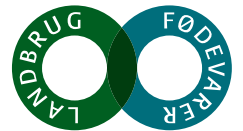
Langt det meste spildevandsslam har i dag en sådan kvalitet, at det kan udbringes på landbrugsjord efter en lavteknologisk behandling. Det gør håndteringen og afsætningen meget omkostnings-effektiv, hvilket i sig selv er et væsentligt økonomisk incitament til at sikre en høj genanvendelse af fosfor fra spildevandsslam. Derfor bør der være stor fokus på også fremover at sikre, at kvaliteten af det danske spildevandsslam er så høj, at en høj grad af recirkulering kan ske uden fordyrende og komplicerede tekniske løsninger til efterbehandling.

Analyse af fremtidig slamhåndtering til gavn for miljø og klima.

L&F vil gerne inddrages og bidrage til en sådan analyse.

6. Bæredygtigt byggeri

Handlingsplanen beskriver muligheder for at anvende biobaserede materialer i byggeriet (s. 139), men der er ingen initiativer, som understøtter øget brug af biobaserede materialer. L&F savner initiativer, som fremmer brugen af biobaserede materialer i byggeriet og en sammenhæng mellem kapitel 5 "Bedre udnyttelse af biomasse" og Kapitel 6.

7. Plastik i en cirkulær økonomi

7.2.2 Status, datagrundlag og regler s. 156

"I byggeri-, landbrugs- og hotel- og restaurationssektoren ses der et stort potentiale for at reducere forbruget af plastik samt sikre en højere grad af genbrug og genanvendelse."

L&F vil gerne se ministeriets dokumentation for, at der er et stort potentiale for at reducere mængden af plast i landbruget. L&F har ikke kendskab til, at der et stort unødvendigt forbrug af plast i landbruget.

Landbrug s.157

"I landbruget bruges store mængder ensartet plastik i produktionen. Det estimeres, at der er ca.20.000 ton plastaffald i landbruget i alt, hvoraf kun 4.959 ton i dag bliver indsamlet til genanvendelse. Dette svarer til ca. 25 pct. af den samlede mængde plastaffald i branchen"

Der bør fremgå af teksten, at landbrugsplast typisk er meget beskidt og svært at genanvende. Der mangler kildeangivelse på data. Rambøll har i rapporten <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2019/05/978-87-7038-070-6.pdf> angivet, at der er tale om et guesstimate - altså et godt gæt. Derfor er det interessant, at affaldsmængden kan angives så præcist, når der er stor usikkerhed på data.

L&F kan i forbindelse med sektorsamarbejdet om landbrugsplast oplyse, at det lige nu er en stor udfordring at få fastlagt mængden af plastaffald, og at den ovennævnte rapport fra Rambøll ikke kan bruges som afsæt for dette arbejde.

Kommende EU-tiltag s.157:

"Derudover indeholder handlingsplanen fastsættelse af obligatoriske krav til indhold af genanvendt plastik og forebyggelse af plastik i forhold til emballage, byggematerialer og køretøjer....., tage initiativ til at erstatte engangsemballage m.v. med genbrugelige produkter inden for fødevarersektoren."

Tekst markeret med gult svarer ikke til det som står i EU's CØ handlingsplan: "Kommissionen vil iværksætte en analyse, der skal slå fast, hvilket anvendelsesområde et lovgivningsinitiativ om genbrug, som skal erstatte engangsemballage, engangsservice og engangsbestik inden for fødevarersektoren med produkter, der kan genbruges, skal have.". L&F ønsker teksten rettet, så den er i overensstemmelse med EU's formulering.

7.2.3 Initiativer

Forum for emballageplastik s. 158

Tekst om formål er forkert. Formålet er ikke at reducere antallet af plastikemballage typer til 3-5 typer.

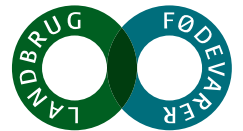
Forskningsmission om cirkulær økonomi med fokus på plastik og tekstiler s.158

Det er positivt, at der er fokus på øget brug af fornybare råvarer i stedet for ny-udvundne fossile råvarer. L&F savner en sammenhæng mellem dette initiativ og kapitel 5.

7.3.1 Miljø- og klimaforhold s. 160

"Derudover er der et stort salg af andre drikkevarer og fødevarer i engangsplastflasker, der ikke er omfattet af pant- og retursystemet. Den samlede mængde plastik fra plastflasker uden pant anslås til at være i intervallet 20.000-30.000 tons/år."

L&F vil gerne se dokumentation for dette estimat samt oplyses om hvilke typer af fødevarer/drikkevarer, som er indregnet. Estimatet virker umiddelbart meget højt i forhold til, at mængden af pant plastflasker er 17.500 tons.

7.4 Mikroplast

7.4.2 Status, datagrundlag og gældende regler s. 161

"Det skønnes, at der hvert år udbringes 1.000-3.000 tons mikroplast med spildevandsslammets"

Data er ikke korrekte. Der er ifølge kilde nr. 228 (<https://plastikviden.dk/media/212209/knowledge-gaps-in-microplastics-research.pdf>), som der henvises til, tale om 188 tons i hele slammængden (hvoraf ca. 88% udbringes på landbrugsjord).

7.4.3 Initiativer

Viden om mikroplast i spildevandsslam s. 162

L&F støtter initiativet om analyser og mere viden om mikroplast i spildevandsslam.

L&F vil gerne uddybe vores høringssvar, hvis der er behov for dette. Vi har under flere af emnerne haft spørgsmål eller ønsket noget uddybet. Vi skal derfor foreslå et opfølgende møde på vores høringssvar.

Med venlig hilsen

Birgitte Kjær
Chefkonsulent

Miljø & Bæredygtighed

D +45 3339 4623

M +45 4110 9741

E birg@if.dk

Til Miljøministeriet

Landdistrikternes Fællesråd
Rådhusgade 100
DK-8300 Odder
Tlf.: 61 313 636
Email: mail@landdistrikterne.dk
www.landdistrikterne.dk

CVR: 20257180

Dato: 08-02-2021

Enhed: Sekretariatet

Sagsbehandler: EJU

Svar på udkast til høring af Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Landdistrikternes Fællesråd afgiver hermed høringssvar til den Nationale plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032.

Det fremgår af punkt 32. *Undersøgelse af Ja-tak-ordning for husstandsomdelte reklamer*, at Erhvervsministeriet vil undersøge konsekvenserne ved at ændre den nuværende "nej tak-ordning" til en såkaldt "ja tak-ordning".

Landdistrikternes Fællesråd er bekymrede for, at en ændring af den nuværende "nej-tak-ordning" til en "ja-tak-ordning" vil bidrage til en yderligere skævvridning i balancen mellem land og by.

Avis- og butiksdød

Hvis man indfører en "ja tak-ordning", vil de lokalaviser, der i dag bliver distribueret sammen med husstandsomdelte reklamer, skulle finansiere en større andel af distributionen selv. Den billige distribution af lokalaviser fungerer kun, fordi husstandsomdelte reklamer medomdeles. Stopper denne proces, skal lokalaviserne finde alternative metoder eller etablere egne distributionsnet. Dette vil medføre store udfordringer med at få økonomien til at hænge sammen hos mange lokalaviser, og det vil i mange tilfælde fjerne eksistensgrundlaget for den lokale ugeavis, hvilket vil være katastrofalt for lokalavisens funktion som informations- og nyhedsplatform. Både ugeaviser og reklamer er med til at holde Danmarks lokale handlende i live. Det er i annoncer i ugeaviserne og omdeling af reklamer, der gør det muligt for de lokale i landdistrikterne at få markedsført sig overfor kunderne i området.

En "ja tak-ordning" vil også gå udover butikkerne i provinsen. Butikkerne kommer til at konkurrere på det digitale marked, hvor store aktører har musklerne

til at betale sig til algoritmer, som den lille lokale handlende ikke kan måle sig med.

De lokale ugeaviser og tilbudsaviser spiller således en væsentlig rolle for butikslivet og sammenhængskraften i de danske landdistrikter og lokalsamfund.

Et sammenhængende land og by

I Danmark er omkring 400.000 ud af landets cirka 2,8 millioner husstande fritaget digital post. Disse 400.000 husstande ligger fortrinsvist i landdistrikterne. Dette kan også indikere, at der fortsat er en del af befolkningen i landdistrikterne, der fravælger de digitale medie- og kommunikationstilbud, og her kan lokalaviser og reklamer således være med til at opretholde en lokal informations- og nyhedsplatform.

Befolkningsvækst i landdistrikterne er ligeledes afgørende for en positiv udvikling af vores samfund. Derfor er det vigtigt, at de optimale rammer og forhold for at øge bosætningen i landdistrikterne er til stede. Dette betyder øget mulighed for at handle lokalt, læse lokale nyheder og kunne blande sig i lokaldemokratiet. Derfor er det vigtigt, at man fortsat sikrer "nej-tak-ordningen", som betyder, at borgerne i lokalsamfundet selv aktivt kan fravælge omdeling af tilbudsaviser, såfremt det måtte være relevant.

Med venlig hilsen

Landdistrikternes Fællesråd

Steffen Damsgaard
Formand

København 9.2.2021

Hørings svar fra NOAH til: Handlingsplan for cirkulær økonomi

Dette korte svar har primært fokus på bioøkonomien som element i den cirkulære økonomi.

Tak for en grundig gennemgang af hele materiale- og affaldsområdet.

Efter NOAH mening er der lidt for stort fokus på vækst og forretningsmodeller, men heldigvis også et stort fokus på design og ressourcebevidsthed og en lang række gode initiativer, målsætninger og indikatorer. Godt med fokus på mulighederne for lang produktlevetid og reparation samt erstatning af engangsprodukter med genbrugsprodukter og i det hele taget et fokus på at begrænse materialeforbruget.

Når vi er kritiske i forhold til det gennemgående vækstfokus, er det fordi det øger risikoen for, at vi ikke opnår en reel nedgang i ressourceforbruget og klimabelastning, men kun en afkobling. (Læs hvorfor her: <https://noah.dk/klimavalg/overordnet/v%C3%A6kst>)

Ligeledes er vi delvist kritiske i forhold til det, der benævnes cirkulære forretningsmodeller, selv om de har potentiale til at begrænse ressourceforbruget og forbygge affaldsdannelse. Et af de bedste eksempler er nok debilerne. Men også andre deleordninger eller udlejning af produkter, man i en husstand kun har brug for en gang imellem, må betragtes som gode brugbare løsninger, der bør understøttes.

På den anden side er det uacceptabelt at kalde det for en cirkulær forretningsmodel, hvis man erstatter et problematisk materiale som plast med et lige så problematisk materiale som bioplast.

Af handlingsplanen fremgår det at:

- Forebyggelse af 1 ton jomfrueligt **plastikaffald** medfører en global reduktion på ca. 4,9 tons CO₂e, mens genanvendelse af 1 ton plastikaffald medfører en global reduktion på ca. 0,8 tons CO₂e.

Så bør forebyggelse altså prioriteres langt højere end genanvendelse. Det afspejles ikke klart i handlingsplanen.

Det fremgår også at:

- Forebyggelse af 1 ton **madaffald** medfører en reduktion på ca. 5,5 – 13,5 tons CO₂e for kød og ca. 0,1 – 10,6 tons CO₂e for andre madvarer, mens genanvendelse af 1 ton madaffald i form af biogasproduktion medfører en reduktion på ca. 0,1 tons CO₂e.

Men hvorfor er så sådan, at der investeres enorme summer i at etablere biogasanlæg, som ofte begrundes i netop madaffaldet (selv om alle vist godt ved, at det er for at hjælpe landbruget af med deres gylle).

Der er i det hele taget helt urealistiske forventninger til bioøkonomien i handlingsplanen.

Et eksempel er ideen om at bioraffinering af græs kan føre til noget, der minder om en meningsfuld erstatning af importeret soja. I vores optik er det mere noget de kommende producenter hiver frem af hatten for at argumentere for deres teknologi. De har opdaget at sojaimporten bliver kritiseret, og så påstår de, at de har en løsning. Det ligner desværre noget vi har set før, f.eks. forventningerne til alle de mulige anvendelser af biogas, som vi tidligere har været præsenteret for. Risikoen er, at der investeres så

mange penge i de teknologier, der beskrives, at det fører til en overudnyttelse af jord- og plantesystemerne – og dette i en tid, hvor vi har brug for det modsatte.

Vi afventer med nogen skepsis den beskrevne analyse af biomasse og bioraffinering, hvor der skal gennemføres en analyse af, hvordan biomasse og bioraffinering kan skabe "samfundsøkonomisk gevinst i fremtiden". Det er jo allerede forudbestemt, at "Analysen skal skabe et overblik over, hvordan ændret anvendelse af arealer og bioraffinering kan bidrage positivt til samfundsøkonomien (herunder miljø, klima og natur)". Det skal de to nævnte universiteter nok være leveringsdygtige i – de har tidligere vist sig som eksperter i at levere de resultater, rekvirenterne ønsker.

Desuden er vi kritiske i forhold til den skrappe beslutning om at nedlægge kraftvarmeværker baseret på affaldsforbrænding så længe Danmark fortsat er afhængig af importeret træ i kraftvarmeforsyningen. Vi mener ikke det er ansvarligt. Læs mere her: <https://www.altinget.dk/energi/artikel/noah-klimaet-er-ligeglad-med-skrivebordsoplevelser>.

Vi er imod privatiseringen af affaldssektoren, som forekommer ubegrundet. Det er svært at se de affaldsmæssige begrundelser – endsige de økonomiske begrundelser – for et forbud mod at kommuner må bygge genanvendelses anlæg eller fortsætte med at drive de genanvendelses anlæg, de har. Ligeledes forekommer det ubegrundet, at kommunerne ikke længere må modtage erhvervsaffald. I vores optik er der større chance for at opbygge gode borgernære systemer med kommunerne ved roret end med det private erhvervsliv, hvis indsats vil være betinget af, om der kan tjenes penge på det.

Handlingsplanen er fuld af fine analyser og hensigter, men så længe indsatsen overvejende er betinget af vækst og forretningsmodeller, så kan det blive svært at komme i mål med resultaterne.

Venlig hilsen, på vegne af NOAHs gruppe for klimaretfærdighed,
Bente Hessellund Andersen

Miljøstyrelsen
Slotsholmsgade 12
5000 Odense C.
mfvm@mfvm.dk, CC: idams@mfvm.dk

Viborg, den 09.02.2020

Journalnr. 2020-22977

Hørings svar vedr. Handlingsplan for cirkulær økonomi

Vi skal hermed takke for muligheden for – via Genvindingsindustrien – at deltage i høringsrunden vedrørende udkast til Handlingsplan for cirkulær økonomi.

Overestimering af udslip af mikroplast fra kunstgræsbaner (afsnittene 7.4.1 og 7.4.2)

På side 161 citeres to forskellige tal (6 % og 11 %) for kunstgræsbanernes bidrag til udslip af mikroplast til miljøet. De to forskellige tal stammer fra Miljøstyrelsens rapporter fra henholdsvis 2018 og 2015. Ud over at dette i sig selv er inkonsistent, bygger begge tal på litteraturstudier, teoretiske beregninger og vurderinger på daværende tidspunkter. Siden er nye undersøgelser i Norge, Sverige og Danmark kommet til, og disse giver et fundamentalt andet billede.

Primo 2019 udgav Teknologisk Institut en rapport¹, hvor man ser på mængder og spredningsveje for mikroplast fra infill på kunstgræsbaner i Danmark. Som grundlag for rapporten er der samlet data ind på, hvordan 257 kunstgræsbaner er bygget – for at identificere spredningsvejene. Derudover medtog man resultater fra videnskabelige studier for kompaktering af granulat i banerne – samt en stor undersøgelse fra Norge², hvor man har registreret mængden af infill, som spillerne tager med ud fra banen efter brug; resultatet er baseret på 12.000 spillere og 600 fodboldkampe.

Som yderligere supplement har Teknologisk Institut søgt informationer i nyere litteratur. I rapporten bruges massebalance-terminologien for at visualisere resultaterne. Resultatet viser, at der fra en kunstgræs-fodboldbane hvert år spredes mellem 2,5-36 kg til vandmiljøet – og ca. 80-700 kg til nærmiljøet. Da baggrunden for resultaterne kommer fra andre lande, hvor man f.eks. har spredning på grund af vinterforanstaltninger samt baneopbygninger med åbne brønde for afledning af nedbør, konkluderer man i rapporten, at man i Danmark ligger i den nedre ende af

¹ Teknologisk Institut: Massebalance af gummigranulat fra kunstgræsbaner, Maj 2019

² Forskningskampanjen, 2017, Norge

intervallerne for spredning af mikroplast fra kunstgræs-fodboldbaner. Mængder er opgjort, uden at der er taget højde for etablering af afværgeforanstaltninger for at minimere spredningen.

Ultimo 2019 kom resultaterne fra et studie i Kalmar³, Sverige, hvor man har målt på de forskellige spredningsveje. Resultaterne bekræfter, at spredningerne er meget mindre end de mængder, der var konkluderet i tidligere rapporter – og endda endnu mindre end resultaterne fra Teknologisk Institut. Kalmar-rapporten viser, at man uden afværgeforanstaltninger måler en spredning gennem åbne overfladevandsbrønde i banen samt overfladevand fra befæstede arealer samt dræn på i alt ca. 16 kg, hvor stort set hele mængden kan reduceres til < 0,1 kg per år ved at ændre konstruktionen af banen. De målte mængder for spredning til nærmiljøer er < 50 kg per år, og disse mængder kan undgås 100% ved ændring af spillernes og vedligeholdelsespersonalets adfærd.

Tallene i høringsudkastet bygger på et udslip af infill-granulat på 380-640 tons per år fra det samlede, daværende antal på 254 kunstgræs-fodboldbaner (i dag skønnes antallet at være ca. 360 baner) – svarende til ca. 6% af det samlede udslip af mikroplast i Danmark.

Når man konservativt beregner mængden ud fra den nyeste, faktuelle viden og bruger medianen af Teknologisk Instituts beregninger (selv om de angiver, at Danmark ligger i den nedre ende af intervallerne), kommer man sammenligneligt frem til, at udslippet fra kunstgræs-fodboldbaner i Danmark af infill-granulat er ca. 410 kg per bane, svarende til ca. 100 tons per år for alle baner – uden at der er taget højde for afværgeforanstaltninger og adfærdsændringer.

100 tons per år svarer konservativt til 0,7-1,8% af det samlede udslip i Danmark⁴, endda uden etablering af afværgeforanstaltninger, der ifølge Kalmar-rapporten medfører en stor, yderligere reduktion.

Høringsudkastets tal på 6-11% er således selv med de mest konservative betragtninger en markant overestimering, der ikke reflekterer problemets reelle omfang.

Et nyt studie er i øvrigt under vejs fra Sweco. Dette kommer til at bygge på konkrete målinger: <https://www.sweco.dk/nyheder/nyhedsartikler/2020/mikroplast/>

Kilder til ovenstående tal og estimater er vedhæftet.

Med venlig hilsen

På vegne af Genan A/S

Lars Raahauge

³ Ecoloop: Dispersal of microplastic from a modern artificial turf pitch with preventive measures – Case study, Bergaviks IP, Kalmar, Sverige
⁴ Miljøstyrelsen: Miljøprojekt nr. 1793, 2015

5. februar 2021

Til Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt til: mim@mim.dk med kopi til idams@mim.dk

J.nr. 2020-22977

Høringsvar til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032

Brancheforeningen Genanvend Biomasse (GB) takker for muligheden for at give høringssvar i forhold til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032.

Genanvend Biomasse har afholdt en workshop og rundsendt høringmaterialet til medlemskredsen for input.

GB bakker overordnet op om handlingsplanen for cirkulær økonomi. GB er positive overfor målsætningerne i planen om mindre affald og mere genanvendelse og dermed at mindske miljø- og klimabelastningen ved at øge genanvendelsen på bekostning af forbrænding. Det kræver fokus på incitamenter til at fremme genanvendelsen af bioaffald, biogødning (spildevandsslam), bioasker og reststrømme fra biogasproduktion.

GB finder det også positivt, at Biomasse har fået et særligt fokus i sit eget kapitel. Men det giver den udfordring, at potentialerne i udnyttelse af biomasse og bioaffald glemmes i de mere generelle kapitler f.eks. kapitel 3.

GB kan generelt støtte op om de konkrete initiativer i handlingsplanen om at fremme genanvendelsen og kvalitet af bioaffald og spildevandsslam. GB savner dog initiativer, som peger længere frem i planperioden 2020-2032.

Handlingsplanen slår sig op på at være en plan, som ikke kun er en affaldshåndteringsplan, men også en plan, som skal håndtere Danmarks ressourceforbrug. Desværre er de konkrete initiativer i forhold til ressourceforbrug meget få. GB savner især en national plan for fosfor. I et cirkulært perspektiv må det være et krav, at al fosfor genanvendes. Derfor ingen afbrænding af biomasse og affald uden, at fosforen genanvendes. Fosfor er i top på 10 af EU's liste over kritiske råstoffer og Danmark kunne ved at genanvende fosfor optimalt blive uafhængige af at importere fosforgødning baseret på jomfruelig råfosfat. Det betyder, at al fosfor skal holdes i næringsstofkredsløbet og ikke tabes i samfundet. GB vil derfor foreslå, at de nødvendige undersøgelser og vurderinger af virkemidler sættes i gang hurtigst muligt med henblik på at udarbejde en dansk fosforstrategi.

Handlingsplanen har i indledningen (s. 8) fokus på, at biomasse er miljø- og klimabelastende. Denne opfattelse deles ikke af GB, som mener, at biomasse har et stort potentiale og er en del af løsningen på klimaudfordringen og at organisk affald, der genanvendes på dyrkningsjorden, er med til at opbygge kulstoflagringen i jorden. GB savner derfor, at genanvendelse af bioaffald og spildevandsslam omtales, som en del af en kulstofstrategi og med de store potentialer, der ligger her for positiv miljø- og klimapåvirkning.

GB ser frem til, at kravene til at udsortere madaffald fra husholdninger bliver obligatoriske fra 1. juli 2021. Samtidigt må det også forventes, at en række virksomheder, som hidtil ikke har sorteret madaffald, vil sortere madaffald. Det vil betyde at større mængder kan recirkuleres til landbruget og det er en positiv udvikling.

Det kræver dog yderligere fokus på, at sorteringen udføres korrekt for at opnå en god kvalitet af den genanvendte biomasse. GB efterlyser derfor et effektivt affaldstilsyn, som kan kontrollere at madaffald udsorteres korrekt. GB bidrager gerne med holdninger til indretningen af et fremtidigt affaldstilsyn (nævnt under 4.3.3). GB har et meget praktisk forslag til, hvordan kvaliteten af madaffald fra virksomheder umiddelbart kan øges. GB anbefaler, at der anvendes gennemsigtige poser til madaffald. Det vil gøre det meget nemmere både hos affaldsproducenten, transportøren og forbehandlingsanlægget at opdage en eventuel sorteringsfejl.

GB er dog bekymrede for, at de nye krav til madaffald i original emballage, hvor madaffald i glasemballage skal sorteres separat fra madaffald i plastemballage. Det kan bl.a. have den konsekvens, at der vil komme flere transportere med de forskellige fraktioner samt, at madaffald i emballage afleveres til forbrænding i stedet for til genanvendelse, da håndteringsomkostningerne til forudgående sortering af emballagen bliver for høj. Det skal bemærkes, at emballageaffald kun udgør en lille del af den samlede mængde, når madaffald indsamles i original emballage. Typisk er mængdefordelingen i kategorien 'tidligere fødevarer' således, at madaffaldet udgør minimum 92

% og emballagen max 8%. De nye regler kan derfor komme til at virke stik mod intentionerne i handlingsplanen om mere genanvendelse og mindre forbrænding.

GB henviser til foreningens tidligere hørings svar på hhv. Affaldsbekendtgørelsen og Affaldsaktør bekendtgørelsen, som begge medsendes som bilag.

Specifikke kommentarer

Kapitel 2

2.6.4 Mad

S. 31: *"Genanvendelse af madaffald er desuden med til at tilføre jorden kulstof, som udpinte jorde særligt, har behov for"*

GB mener, at det i stedet bør fremhæves, at genanvendelse af madaffald og andre organiske ressourcer desuden er med til at tilføre jorden næringsstoffer inklusivt kulstof, som bidrager til jordens kulstoflagring og frugtbarhed.

S. 31. *"Madaffald kan fx blive til biogas og næringsstoffer, der bruges som gødning.*

Genanvendelse af 1 ton madaffald i form af biogasproduktion estimeres at medføre en CO₂e-besparelse svarende til ca. 0,1 tons CO₂e²¹. Ved at genanvende madaffaldet bliver næringsstoffer som fosfor, kvælstof og kalium ført tilbage til jorden. Det er vigtige næringsstoffer, som ellers ville gå tabt i forbrændingen. Genanvendelse af madaffald er desuden med til at tilføre jorden kulstof, som udpinte jorde særligt, har behov for"

GB er ikke enige i det lave fortrængningstal på 0,1 ton CO₂. De analyser, som virksomhederne selv gennemfører på området, viser en dobbelt så stor effekt på CO₂-fortrængningen. Det matcher også de tal, som EU's VE-direktiv anvender, hvor der er anvendt en certificeret regnemodel. GB anbefaler ligeledes, at denne aktuelle Affaldsplan anvender internationalt anerkendte og certificerede regnemodeller på CO₂-området.

Kapitel 4

S. 81. 4.3.3 Initiativer

"Risikobaseret affaldstilsyn og samling af administrations- og tilsynsopgaver"

GB kan støtte, at der etableres et nyt og forbedret affaldstilsyn. Affaldstilsynet skal sikre, at virksomhederne overholder eksisterende krav om affaldshåndtering. GB oplever, at det er et stort problem, at der ikke er nogen reel kontrol med virksomhedernes affaldssortering fra det nuværende kommunale tilsyn i dag.

Kapitel 5: Bedre udnyttelse af biomasse

GB støtter op om, at biomasse skal håndteres optimalt og så højt oppe i værdikæden som muligt, fx ved foder før biogas og anvendelse af affaldshierarkiet til at prioritere bioaffald.

5.3 Mere og bedre genanvendelse af bioaffald

GB kan generelt støtte den beskrivende tekst i afsnit 5.3. Vi savner dog et større fokus på de potentialer, der er i bioaffald for aktivt at øge kulstofbindingen i jorden. Der kræver fokus på teknologier som kompostering (se kommentar i næste afsnit), der kan behandle bioaffaldet med et minimalt tab af kulstof, kombineret med intensiveret forskning i og udvikling af dyrkningssystemer, der maksimerer opbygningen af jordens kulstofpulje. Det er uklart i handlingsplanen, hvordan der sikres kvalitet i tilbageførelsen af biomasse (kulstof) og næringsstoffer fra bioaffald til landbrugsjorden, så jordens frugtbarhed og dyrkningsegenskaber forbedres samtidig med, at klimagevinsten maksimeres ved at øge bindingen af kulstof i landbrugsjorden.

S. 134 Initiativer 5.3.3

”Analyse og tiltag mhp. 20 pct. eller mere CO₂e-reduktion fra behandling af haveaffald –”

Analysen bør også kikke på eksisterende anlægs komposteringsmetoder og om de gennemfører en reel aerob kompostering med minimal emission af metan og lattergas. Det er ærgerligt, det kun er pyrolyseteknologien med det store energitab og tab af næringsstoffer, der trækkes frem som eksempel i teksten. Der er allerede fuldt gangbare metoder og løsninger i spil såsom biogas og kompostering, der behandler bioaffaldet godt og som kun kræver en brøkdel af den energi til behandling, som et pyrolyseanlæg vil kræve. Samtidig faciliterer både kompostering og biogas processer der sikrer, at både fornybare og ikke-fornybare ressourcer genanvendes, hvilket også har stor værdi i det cirkulære biologiske kredsløb.

5.4 Genanvendelse af fosfor fra spildevandsslam

GB er enige i handlingsplanens ambition om, at genanvendelsen af fosfor fra spildevandsslam bør øges. GB savner en målsætning for dette i handlingsplanen. Mængden af spildevandsslam (A-kvalitet) som udbringes på landbrugsjord bør fastholdes og udbygges, og målet bør på sigt være 100%. Dette gøres med overholdelse af de skrappe grænseværdier, konkrete risikoanalyser og kildeopsporing opstrøms.

For spildevandsslam, som ikke lever op til kvalitetskrav for så vidt, angår miljøfremmede stoffer, er der andre behandlingsalternativer end bare forbrænding, fx kompostering. For spildevandsslam, der forbrændes pga. for højt tungmetalinhold, bør der naturligvis også være krav om at fosforen udvindes af asken og genanvendes.

GB mener, at hvis Danmark vil tage ressourceforbruget af fosfor seriøst og nedsætte ressourceforbruget af et kritisk råstof, så bør Danmark have en fosforstrategi, som kan bidrage væsentligt til reduktion af import af jomfruelig råfosfat til gødning.

GB ønsker også, at ambitionen om reel høj genanvendelse lige såvel fokuserer på alle de andre værdifulde næringsstoffer i spildevandsslammets som kulstof, kvælstof og andre næringsstoffer.

S. 135 *"Den samlede genanvendelse af fosfor fra spildevand og spildevandsslam vurderes i dag at være på 76 pct. Ca. 27 pct. af spildevandsslammets bliver i dag sendt til forbrænding primært for at reducere den mængde, der skal deponeres....."*

Data kan ikke være korrekte, da den samlede mængde er 103%. Den nyeste affaldsstatistik med data fra 2019 s. 46 tabel 3.17 angiver, at 78% blev genanvendt på landbrugsjord, 8% blev komposteret eller genanvendt på anden måde, mens 14% blev forbrændt.

Potentialet både for recirkulering af fosfor og andre værdistoffer ligger i den restmængde, der i dag går til forbrænding – ikke i at "opfinde" flere eller nye teknologier til at behandle den store mængde biogødning (spildevandsslam), der allerede går fuldt ud tilbage i det biologiske kredsløb.

S. 135 5.4.2 Status, datagrundlag og gældende regler

"Der genereres årligt omkring 120.000 tons slam fra danske renseanlæg. Slam skal hygiejniseres, før det kan anvendes som gødning, hvilket typisk sker ved bioforgasning."

Ifølge GB's oplysninger er den årlige slammængde i tons tørstof, og det er desuden ikke korrekt, at slam skal hygiejniseres. Slam skal som minimum stabiliseres, før det kan anvendes til gødning.

S. 136 5.4.3 Initiativer

"Skabe økonomisk incitament til genanvendelse af fosfor fra spildevandsslam"

GB kan støtte initiativet men mener dog, at det økonomiske incitament skal gælde høj reel genanvendelse, ikke kun af fosfor men også de andre næringsstoffer samt kulstof.

"Analyse af fremtidig slamhåndtering til gavn for miljø og klima."

GB vil gerne bidrage til en sådan analyse. Medicinrester er nævnt som et særligt fokusområde i initiativet. GB vil gerne gøre op med den historiske myte om, at spildevandsslam er fyldt med medicinrester. Det er ikke korrekt og er bl.a. undersøgt af Københavns Universitet, som konkluderer, at det med sikkerhed vurderes, at medicinrester i biogødning ikke bør føre til bekymring.

7.4 Mikroplast

S. 161 *”Det skønnes, at der hvert år udbringes 1.000-3.000 tons mikroplast med spildevandsslammet. I 2019 udgav Miljøstyrelsen en rapport om videnshullerne i mikroplastforskning.”*

Data er ikke korrekte. Der er ifølge kilde nr. 228 [knowledge-gaps-in-microplastics-research.pdf](#) ([plastikviden.dk](#)) som der henvises til, tale om 188 tons i hele slammængden (hvoraf 86% udbringes på landbrugsjord). Se citat nedenfor:

*”Simon et al. (2018) investigated 10 Danish wastewater treatment plants, together treating around one quarter of all Danish wastewater. They found that the treatment plants were very efficient in retaining microplastics. The microplastics in the raw wastewater constituted 0.055-0.13% of the wastewater suspended solids. **They estimated that Danish treatment plants on an annual basis received 191 ton of plastics of which the 3 ton were released to the environment, and 188 ton captured in the sludge.**”*

S.162 7.4.3 Initiativer

”Viden om mikroplast i spildevandsslam”

GB støtter initiativet om analyser og viden om mikroplast i spildevandsslam og vil foreslå, at der ses på kompostering som en metode til at nedbryde mikroplast. Dette har tidligere studier vist er muligt.

GB påpeger ligeledes vigtigheden af at analysere på kildeopsplitning i forhold til den samlede mikroplasttilførsel på landbrugsjord. Aktuelle forskningsresultater viser at landbrugsjorde tilført biogødning og landbrugsjorde ikke tilført biogødning, har tilsvarende mængder mikroplast.

Genanvend Biomasse håber, at høringsvaret vil blive brugt konstruktivt - og vi stiller os naturligvis også til rådighed for en yderligere dialog om dette.

Vi forbeholder os ligeledes ret til at vende tilbage med yderligere information, hvis vi finder behov herfor.

På Brancheforeningens vegne og med venlig hilsen

Bjarne F. Larsen
Formand for Genanvend Biomasse

Julie Lykke Jacobsen
Sekretariatsleder Genanvend Biomasse

Høringsvar til høring af Handlingsplan for cirkulær økonomi –
National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032:

**Genanvendelsesprocent over 90
- mindre er for lidt!**

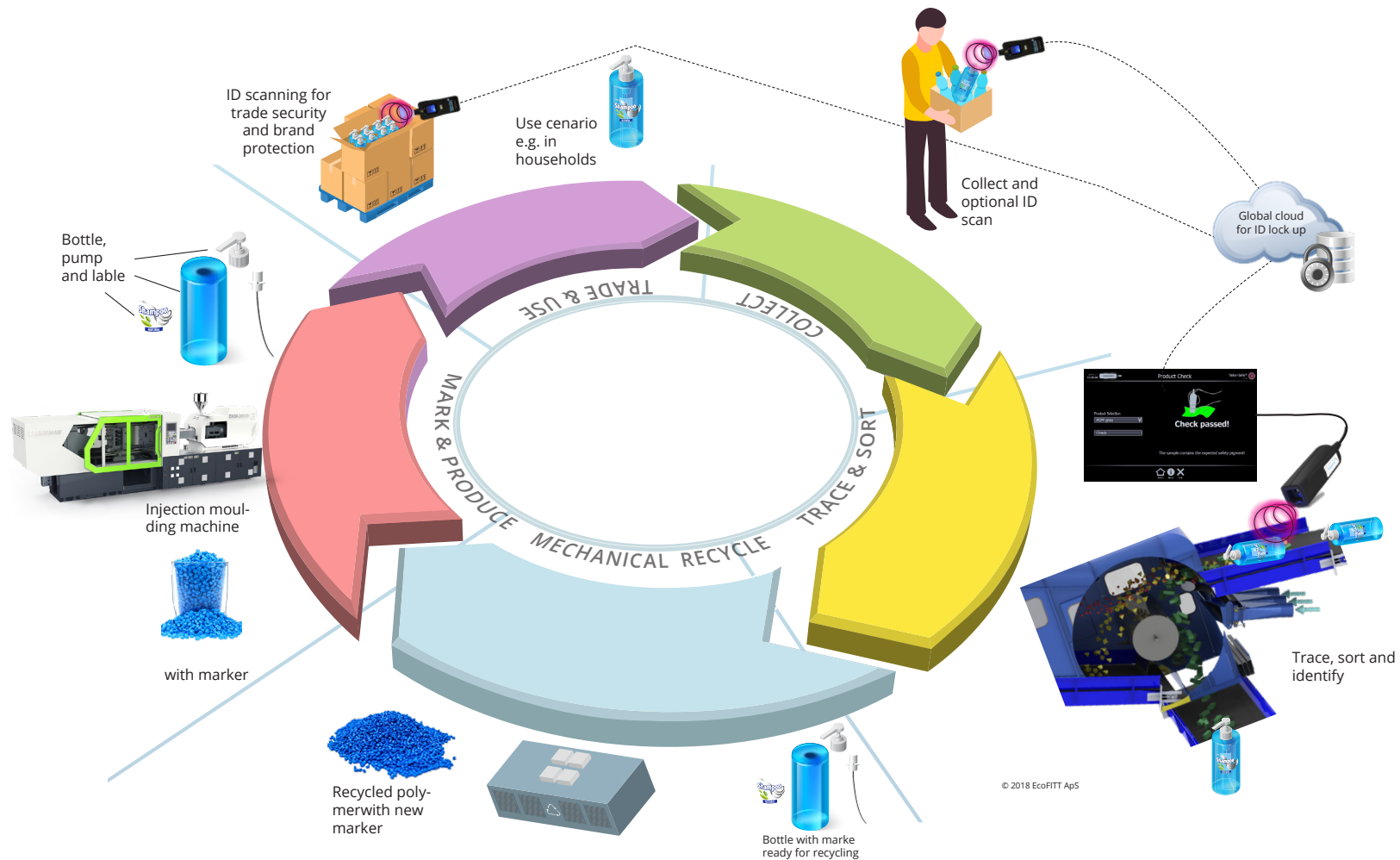

Looppool - CØ med digital materiale-ID

- Looppool er et initiativ af danske Global Material & Asset Fond
- Looppool udlejer store puljer af materiale og applikationer af høj kvalitet og lang levetid
- Lejet plastmateriale produceres til emballager for fødevareindustrien
- Et miljøneutralt sporstof (keramisk luminiscens) sikrer en entydig identifikation af produkternes materiale under sortering
- Sporstoffet anvender mellem 20 - 50 ppm og kan fremsilles i mang hundredre milliarder unikke koder som gør materialer digitale
- Når produkterne er udtjente, indsamles de, identificeres ved sporstoffet og genoparbejdes til 100% valide høj kvalitetsmaterialer
- Materialepassets indbyggede compliance-værktøj sikrer gennemsigtighed, overholdelse af lovgivning og CO2 beregning.

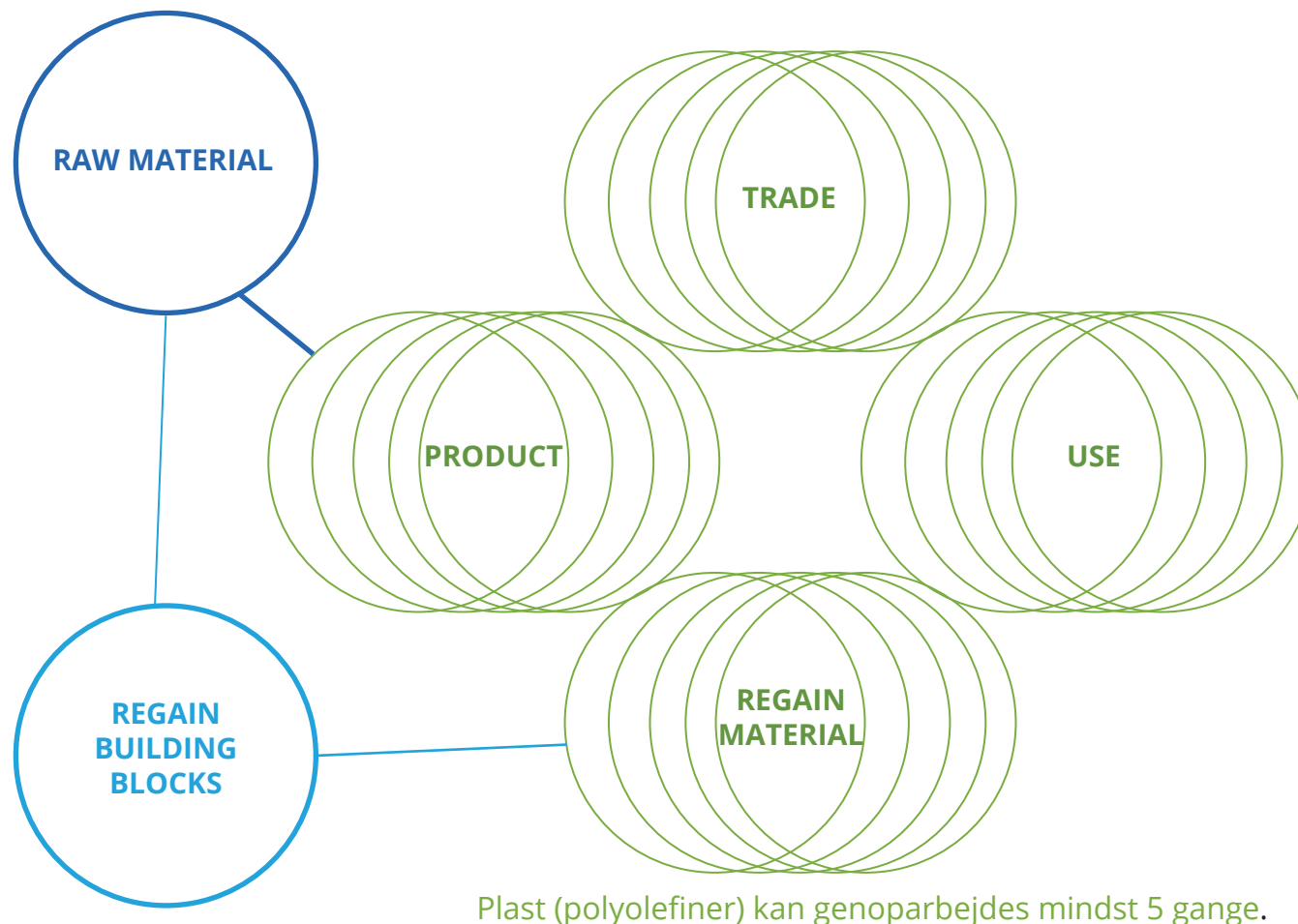

Loopool - digital materiale-ID i praksis

Loopool's cirkulær økonomiske model

- Op til 60% besparelse af råmaterialeudgifter
- Op til 70% CO2 reduktion
- Op til 75% reduceret materialeforbrug

A model on doing circular business supporting common good: New Asset Class - "Circular Materials"

GMAF 1) is establishing the specific subsidiaries 2), owning materials or groups of materials in applications.

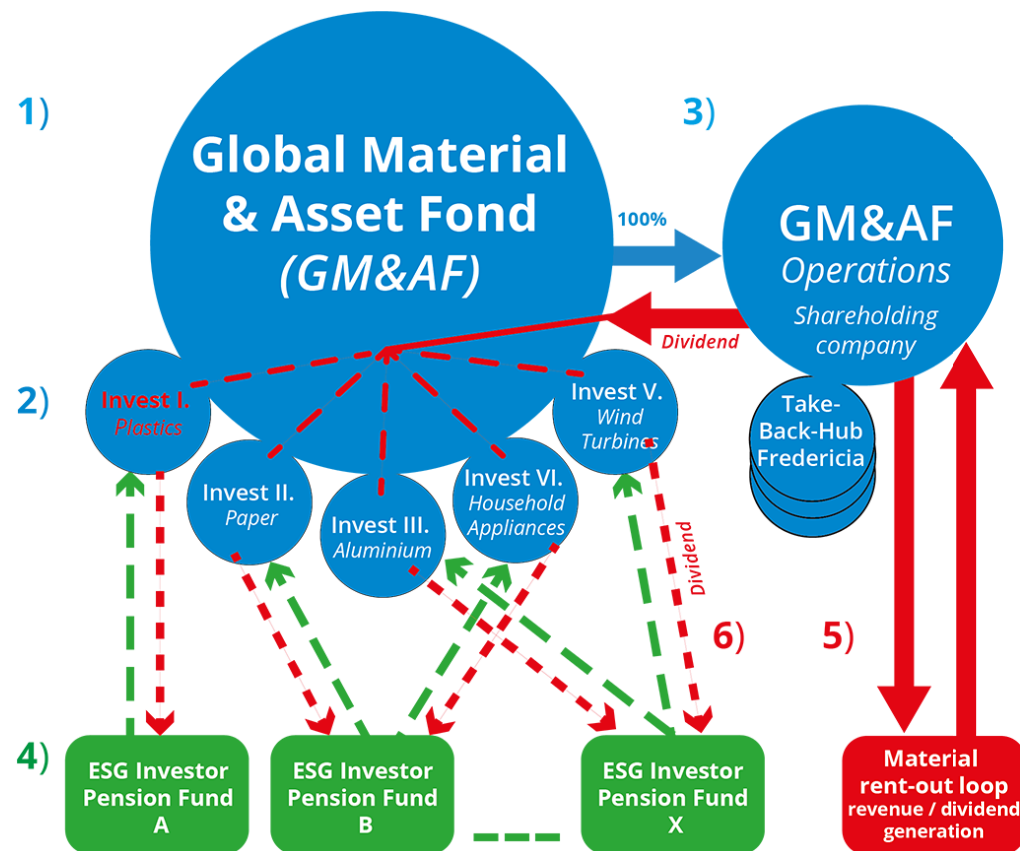
GMAF is establishing an operating subsidiary 3), owning or co-owning the TAKE-BACK-HUB.

ESG investors 4) e.g. pension funds* are investing in the materials, owned by 2) the materials owning subsidiaries.

5) The operating subsidiary (3) is renting out the materials and generating revenue.

6) After the regeneration of materials, the operating subsidiary, the ESG investors and the GMAF receives a predefined share of the net profit.

* In contact with pension funds with invested capital exceeding US\$ 2,800bn

Cirkulær øget genanvendelse

Kildesortering fra husstanden
- den første af 10 fraktioner*) som er 100% cirkulær

*) Plast og fødevarerkartoner

Krav om tilpasning af lov og handlingsplan

- **BAGGRUND:**

Loopool vil sammen med investorer (herunder pensionselskaber og ESG-investorer) bringe store mængder markerede materialer i omløb. Materialerne vil være mærket med ejendomsforbehold og krav om returering efter endt brug til forudbestemt formål. Det er planen at frittage producenter af produkter (bl.a. "fylderne") for ansvar ifl. "udvidet producentansvar" som i EU skal være implementeret senest 1. januar 2025. Loopool genanvender materialerne med over 90%

- **KRAV**

Baggrunden kræver en lovmæssig tilpasning så den til enhver tid gældende grundlovssikerede ejendomsret til materialet kan håndhæves ved kildesortering.

- **PRAKTISK IMPLEMENTERING**

Alle husholdninger og erhvervsdrivende kildesorterer loopool mærkede produkter (emballage) til en Loopool beholder. Private husholdninger og erhvervsdrivende fritages for udgifter i det omfang de mærkede produkter er omfattet af det udvidede producentansvar.

Global Material & Asset Fond

Bryghuspladsen 8, 3. sal
1473 København K

Email: info@materials.fund
www.materials.fund
Phone: +45 36 99 68 08

CVR nr. 40894403

Kontakt: Ingo Walterscheid, mob. 30214773

GRAKOMs høringssvar til Miljøministeriets handlingsplan for cirkulær økonomi

GRAKOM er erhvervsorganisation for over 500 virksomheder indenfor grafisk kommunikation, medier og markedsføring. Vores medlemmer udvikler og producerer alt fra tryksager til emballager, magasiner, skilte, plakater, outdoorreklamer, tekstiltryk, reklamekampagner, digital kommunikation, reklameartikler og meget mere.

GRAKOM ønsker at tilføje en række bemærkninger til Miljøministeriets handlingsplan for cirkulær økonomi, og GRAKOM vil gerne bidrage med konkrete anbefalinger, der skal fremme en dansk cirkulær økonomisk produktion.

GRAKOMs bidrag skal ses i lyset af, at den danske grafiske branche i flere årtier har beskæftiget sig indgående med cirkulær økonomi og derfor besidder en stor ekspertise på området. Det er GRAKOMs vurdering, at der i udkastet til handlingsplan for cirkulær økonomi fortsat er plads til yderligere konkrete indsatser. Anbefalinger hertil følger i foreliggende høringssvar.

GRAKOM hilser Miljøministeriet og miljøministerens høje ambitioner velkommen, og hos GRAKOM er vi ganske enige i, at genanvendelse er vel nok det væsentligste element i etableringen af en bæredygtig livsførelse samt reduktion af CO₂-emission.

Fokus på både producenter og forbrugere

GRAKOM arbejder allerede i dag – både nationalt og europæisk – for hele tiden at forbedre grafiske produkters genanvendelsespotentiale, og vi ønsker at bidrage til Danmarks position som verdens mest ambitiøse land på cirkulær produktion. Skal det mål nås, kræver det fokus på flere tiltag, der gør det simpelt og let for både producenter og forbrugere at bidrage til genanvendelse. GRAKOM mener, at vi skal sørge for, at virksomheder let kan producere til genanvendelse, og at forbrugere nemt kan sortere til genanvendelse. Således kan processen fremskyndes, idet efterspørgslen på den grønne omstilling vil udspringe fra både borgere og erhvervsliv. Der er altså brug for specifikke indsatser målrettet såvel danske virksomheder som danske forbrugere.

GRAKOM arbejder for at etablere og fastholde den danske grafiske branche som verdens grønneste grafiske branche. Det er ikke en position, der kommer af sig selv. Vores medlemmer har gennem en årrække omstillet produktionen til cirkulær økonomi. De har sænket energiforbruget, udfaset tungmetaller og miljøskadelige kemikalier, øget genanvendelsen og skiftet til papir fra bæredygtigt skovbrug. Produkternes livscyklus er miljøoptimeret, og klimabelastningen er reduceret. Der er skabt mere energieffektive produktion, og transporten er minimeret.

Vi skal videre ad den vej, og det er GRAKOMs ambition, at den danske grafiske branche skal være verdens førende inden for klima- og miljøvenlig produktion til cirkulær anvendelse. Den ambition ligger også til grund for vores høringssvar til ministeriets handlingsplan for cirkulær økonomi. Derfor præsenterer GRAKOM i det følgende

materiale en række forslag, der skal bidrage konstruktivt og konkret til Miljøministeriets arbejde.

GRAKOM fokuserer desuden helt overordnet på fire hovedindsatsområder for fremme af cirkulær økonomi og øget genanvendelse:

1. Forbrugeroplysning og reelt forbrugervalg
2. Grøn design og produktion
3. Forskning og fælles viden
4. Den offentlige sektor i front

Forbrugeroplysning og reelt forbrugervalg

Fremme af officielle miljømærker: Svanemærket og EU-Blomsten

I Europa og de skandinaviske lande anvendes henholdsvis EU-blomsten og Svanemærket. Med et voksende klima- og miljøfokus i hele verden efterspørger forbrugerne vejledninger, der kan hjælpe dem med at tilpasse deres egen adfærd til et mere bæredygtigt forbrug. De højttestimerede miljømærker er oplagte at benytte som guide til forbrugerne og som mål til producenterne.

Desværre er miljømærkningsordningerne i det store hele fraværende på emballageområdet, og derfor tabes muligheden for at engagere emballageproducenterne fuldt ud i den grønne omstilling. For danske emballageproducenter vil det være helt oplagt at have som mål at opnå en svanemærket produktion af emballage. Højere standard findes ikke, og dette vil understrege Danmarks ønske om at opnå en førerposition indenfor cirkulær økonomi.

GRAKOM anbefaler derfor at udvide de eksisterende miljømærkeordninger til også at omfatte de meget store volumener af emballager, der udestår, således at emballage, der er produceret under denne licens, efterlever de højeste miljø- og klimastandarder. Desuden er der rum til løbende at skærpe kriterierne for produkter med Svanemærket, så vi hele tiden hæver barren og fastholder ambitionen om fremskridt. Det styrker forbrugernes tiltro til ordningernes legitimitet og forenkler forbrugernes muligheder for at omstille eget forbrug til produkter med cirkulært potentiale.

GRAKOM anbefaler i forlængelse af ovenstående, at Miljøministeriet iværksætter oplysningskampagner og kommunikationsindsatser til fremme af forbrugernes kendskab til miljømærkeordningerne. Sideløbende bør Danmark løfte et identisk budskab i EU-Kommissionen vedr. den frivillige EU-miljømærkeordning, Blomsten, for at sikre, at Danmark ikke står alene. Danmark skal føre an i et politisk ønske om at udvide EU's miljømærkningsordning til at dække større variationer af produkter.

Udvidelse af eksisterende miljømærkeordninger vil sikre, at forbrugerne kan orientere sig på en enkel, overskuelig og tillidsbaseret måde, når de vælger de mest bæredygtige produkter.

Bekæmpelse af Greenwashing

Greenwashing er et reelt problem for den grønne omstilling, idet det bliver sværere og sværere at navigere mellem initiativer med reel effekt og tiltag af udelukkende kommunikativ karakter. Eksempelvis ses efterhånden mange forskellige uofficielle mærkningsordninger med varieret lødighed. Derfor er der et markant behov for guidance til forbrugerne.

Forbrugerne skal informeres og vejledes i, hvordan de kan bidrage til den grønne omstilling og udnytte en cirkulær produktion. Det er nødvendigt for at mindske risikoen for, at forbrugerne vildledes med tiltag, der reelt kun har en symbolsk værdi eller en begrænset effekt. Forbrugerne skal kunne stole på, at deres engagement resulterer i den tiltænkte effekt.

Selvom mange gerne vil understøtte den grønne omstilling, er det svært for det enkelte individ at føre ønsket ud i livet, idet der i høj grad mangler pejlemærker og kommunikation fra autoriteter. Her bør staten træde i karakter og tage forbrugerne i hånden med oplysning. Den grønne omstilling vil aldrig kunne nå sit fulde potentiale, hvis det blot er op til det enkelte individ at søge svar på Google eller via de sociale medier. Fake news vil lynhurtigt bremse den grønne udvikling, idet forbrugerne forvirres og derfor kommer til at stille de forkerte krav. GRAKOM opfordrer derfor til, at der udtænkes tiltag til at bekæmpe Greenwashing og stilles krav til EU om at drive oplysningen af Europas borgere.

Grøn design og produktion

Viden om substrater

Fremme af en cirkulær produktion skal ske i et velfungerende samarbejde mellem forbrugerne, producenterne og affaldshåndteringen. Beklageligvis er der i dag ikke den nødvendige viden og information, hverken i produktionsværdikæden eller blandt forbrugere, indsamlingsoperatører eller myndigheder om de klima- og miljøpåvirkninger, som de forskellige substrater medfører. Det gør det besværligt at tilpasse forbrugsmønstre, affaldssortering og produktion til en højere grad af genanvendelse. Det betyder, at miljøkonsekvensen af at vælge et ikke-genanvendeligt materiale frem for et genanvendeligt ikke kan fastslås.

Der er behov for at gøre det enkelt for alle parter at indsamle viden om substraters miljømæssige og cirkulære potentialer. GRAKOM foreslår derfor, at der udvikles og etableres en digital platform, hvor der kan søges, udvælges og viderebringes produktinformationer om substraters kvalitets-, miljø- og cirkulære potentialer.

En sådan platform vil styrke fokus på den cirkulære produktion i værdikæden samt gøre det nemmere for forbrugere at udvælge miljøvenlige produkter på et oplyst grundlag. Således kan forbrugere og producenter indgå i dialog om fremme af genanvendelige produktioner. En platform vil have stor betydning for små virksomheders evne til at omstille sig til en cirkulær produktion, idet de nemmere kan udtrække og

formidle deres viden om klima- og miljøaftryk på et ensartet grundlag. Det vil også have en positiv betydning for deres kommercielle udvikling og konkurrencekraft.

GRAKOM foreslår, at en sådan platform udvikles ved indledningsvis at kortlægge de eksisterende og allerede anvendte materialers miljø- og anvendelsesmæssige karakteristika, og hvordan disse i dag bortskaffes hos både producenter og forbrugere.

Efterfølgende udarbejdes metodisk fremgangsmetode for indhentning og formidling af data om substrater. GRAKOM vurderer, at en sådan platform vil have en positiv effekt på den miljøvenlige produktion samt fremme cirkulær produktion og skabe grønne arbejdspladser som følge af øget konkurrenceevne og produktion.

Designguides

Danske grafiske producenter er særdeles bevidste om deres samfundsansvar, hvad angår fremme af genanvendelse. I dag er det dog desværre for besværligt at indfri de underliggende potentialer. For nuværende findes nemlig et misforhold mellem virksomhedernes indledende produktion og den endelige affaldsindsamling- og håndtering. Det misforhold besværliggør fremme af cirkulær produktion til genanvendelse.

For at fremme genanvendelse af produkterne kræver det derfor, at man allerede i designfasen prioriterer at designe produkter, der nemmere genanvendes for forbrugere og affaldshåndteringen senere i processen.

Derfor foreslår GRAKOM, at der investeres i at udarbejde designguides til produktionen, som gør det nemmere for producenterne at producere til genanvendelse.

Sådanne guides vil sikre, at de værdifulde råvarer fra produktionen i højere grad fastholdes i cirkulation efter brug. Disse guides skal blandt andet indeholde information om, hvordan mindre genanvendelsesegnede materialer kan erstattes, og hvordan produktionsprocesser kan øge genanvendelsesgraden. Men hvor design til genanvendelse er væsentlig for fremme af den cirkulære økonomi, så er det også mindst lige så væsentligt, at genanvendelsesfaserne udvikles teknologisk, så valg af miljø- og klimarigtige materialer i designfasen rent faktisk senere kan blive til nye råvarer. Det sker langt fra i dag, og en sådan udvikling vil også nyde fremme ved udvikling af designguides, som GRAKOM her foreslår.

Grøn omstilling i smv'erne

Små og mellemstore virksomheder og produktionsvirksomheder udgør ryggraden af det danske arbejdsmarked og landets økonomi. Derfor er det særligt vigtigt at fremme cirkulær produktion i dette segment, som i høj grad har brug for support og bistand, da disse virksomheder ikke – som de store virksomheder – selv kan stå for al investering og initiere alle elementer af omstillingen.

GRAKOM mener derfor, at tiltag og ressourcer skal stilles til rådighed for at bistå den grønne omstilling af lige netop dette segment, som udgør en essentiel del af dansk erhvervsliv.

Virksomhederne er allerede indstillet på at omstille sig til grøn omstilling, men kan have udfordringer med at igangsætte de nødvendige tiltag grundet eksempelvis for få ressourcer eller begrænset viden om de specifikke forudsætninger for omstillingen. Virksomhederne skal derfor assisteres fra det offentlige side. Der er behov for politisk opbakning til at igangsætte tilskudsordninger og projektforsøb, som virksomhederne kan gøre brug af. GRAKOM anbefaler derfor, at der udvikles tilskudsordninger, der gør det nemmere for små og mellemstore virksomheder - særligt indenfor produktion - at allokere ressourcer til at udvikle deres miljø- og klimaarbejde strategisk og operationelt.

GRAKOM har siden de første ”Branchepakker til miljøledelse” i midten af 1990’erne gennemført udviklingsprojekter for fremme af værktøjer, som i dag anvendes af et stort antal små og mellemstore virksomheder landet over. Disse har haft en positiv indflydelse på de grafiske produkter, der i dag tilbydes på markedet. Dette ses på de mange miljømærker og ledelsessystemer i den grafiske branche. Der er dog fortsat behov for støtte til udviklingen af cirkulære forretningsmodeller i de små og mellemstore virksomheder.

GRAKOM hilser initiativer velkommen, der skal fremme den grønne omstilling i små og mellemstore virksomheder. Dog kan individuelle tilskudsordninger ikke stå alene. Den samlede mængde af virksomheder vil ikke kunne omstilles ved hjælp af individuelle ordninger alene. Derfor er der også behov for centrale, landsdækkende ordninger.

GRAKOM er i dag rådgiver for en række virksomheder, der gør brug af støttemulighederne indenfor de regionalt administrerede støtteordninger som *Grøn Cirkulær Omstilling* (GCO). Erfaringerne fra disse projektforsøb viser, at løsninger, der tilbydes på brancheniveau, har betydelige positive effekter. GRAKOM har erfaring fra mange lignende projekter og vil derfor være i stand til at bidrage proaktivt og konstruktivt til udvikling og drift af en fælles platform.

Forskning og fælles viden

Ensartede opgørelsesmetoder for produkters miljø- og klimaegenskaber

Øget genanvendelse af produkter kræver, som tidligere beskrevet, at produkterne designes med det formål, at de netop skal kunne genanvendes. Derfor er der et udtalt behov for at standardisere metoden for udregningen af et produkts klimaaftryk. Derved kan virksomhederne, ud fra en universel forståelse af klimaeffekterne, øge anvendelsen af materialer, der har en lavere klimaeffekt og nemmere kan indgå i en cirkulær produktion.

GRAKOM anbefaler derfor at iværksætte en proces for at indarbejde universelle og ensartede udregningsmetoder for et produkts klimaaftryk. Selv om der er bred international forståelse for anvendelse af *Green House Gas protokollens* principper ved klimaberegning af produkter og de materialer, der anvendes, så er denne standards principper for generiske. Der er et behov for, at der udvikles krav og retningslinjer til

de enkelte produktområder. Således kan der holdes fokus på den reelle målsætning om at fremme produktioner, der fremmer cirkulær produktion til fordel for klima og miljø. Det forstås, at EU-Kommissionen arbejder på udviklingen af en ny metode til opgørelse af produkters miljø- og klimaegenskaber.

GRAKOM opfordrer til, at de danske beslutningstagere orienterer sig mod den grafiske branche som inspirationskilde. Her anvendes i dag eksempelvis modellen *ClimateCalc* til udregning af klimaaftrykket fra branchens enkeltvise produkter.

Flere forskningsmidler til grøn emballage og grønne substrater

Regeringen har tidligere afsat 750 mio. kr. til en særlig grøn forskningspulje. GRAKOM hilser ønsket om at investere i udvikling af klima- og miljøvenlige produkter velkommen. Det er en god start og en god idé at fremme forskning af grøn omstilling og produkter, der indgår i en cirkulær produktion. Derfor bør initiativet videreføres, og der bør afsættes yderligere midler til forskning i genanvendelig emballage samt grønne substrater og materialer, der kan indgå i den grønne emballage.

Den offentlige sektor i front

GRAKOM bakker op om initiativer for fremme af offentlige indkøb af genanvendelige produkter. Offentlige organisationer besidder økonomiske muskler, som ingen private organisationer kan konkurrere med. Grøn produktion er fortsat ikke i tilstrækkelig grad et konkurrenceparameter, der kan erstatte pris som vægtigt parameter. Derfor er det vigtigt, at den offentlige sektor løfter indsatsen ved selv at fremme cirkulære indkøb. GRAKOM bidrager gerne med viden, anbefalinger og vejledninger i forhold til grønne indkøb af grafiske produkter, herunder både tryksager, emballage, skilte m.v. De offentlige indkøb skal ske via forpligtende indkøbsstrategier, der prioriterer klima- og miljøeffekt.

Da Danmark er en del af EU's indre marked, er det dog vigtigt for udviklingen og den frie, grønne konkurrence, at Danmark bruger mindst lige så meget tid på at præge EU's grønne politik som på at udfærdige nationale handlingsplaner. Flytter EU sig ikke, flytter omstillingen sig grundlæggende heller ikke, fordi produktionen blot risikerer at flytte til lande med færre miljøkrav og lavere priser. Derfor må og skal hele EU med.

De danske beslutningstagere bør derfor indstille sig på at påvirke EU-Kommissionens ambitioner. Danmarks miljø- og klimaarbejde i EU bør basere sig på at forpligte medlemslandene til at fremme udviklingen, anvendelsen og genanvendelse.

Når myndighederne går forrest og efterspørger grønne løsninger, fremmer det udviklingen og produktionen af grønne emballager, udvikler markedet og øger presset på aktørerne. Desuden forbedres private virksomheders muligheder for at prioritere klima og miljø i indkøb af emballageløsninger. I GRAKOM oplever vi, at teknologier og handlingsplaner for at reducere drivhusgasser allerede findes, men at de mangler aktive- ring. Derfor er det væsentligt, at myndigheder i medlemsstaterne og i EU-Kommissionen også er deres ansvar bevidst og handler på det.

GRAKOMs bemærkninger til de konkrete initiativer i Miljøministeriets handlingsplan for cirkulær økonomi

I det følgende beskrives GRAKOMs bemærkninger til en række af de konkrete initiativer i handlingsplan for cirkulær økonomi.

2. Styrket fokus på cirkulær økonomi i miljømærkerne

GRAKOM er enig i, at de eksisterende miljømærker bør fremmes som også tidligere nævnt i dette høringssvar. GRAKOM anbefaler, at danske beslutningstagere arbejder på at påvirke EU for at gøre det samme med EU's frivillige miljømærkeordning EU-Blomsten. Indenfor grafisk produktion, herunder bl.a. emballage, hilser GRAKOM eventuelle skærper af kriterierne velkomne.

4. Styrket indsats i udviklingen af universel metode til opgørelse af produkters miljø- og klimaaftryk

Særligt klimaaftrykket er vanskeligt at opgøre i dag, fordi der ikke findes mærkningsordninger, og fordi der ikke er enighed om grundlaget herfor. Derfor opleves en øget mængde af greenwashing og som følge heraf ses mange initiativer med begrænset hold i virkeligheden. I den grafiske branche anvendes ClimateCalc, og GRAKOM anbefaler, at Miljøministeriet retter blikket mod den danske grafiske branche for inspiration til opgørelse af klimabelastningen.

5. Styrket indsats overfor skadelige stoffer i PVC og arbejde for substitution til andre materialer

PVC-produkter har en række egenskaber, der gør dem funktionelt velegnede på en række punkter. Men PVC har også en række u hensigtsmæssige egenskaber. Disse kommer særligt til udtryk, når PVC ender som affald og indgår i en affaldsmængde, der forbrændes. Det er dog muligt at finde afsætning til genanvendelse for en del af de såkaldte "hårde" PVC-produkter. Desværre gør det samme sig i dag ikke gældende for de såkaldte "bløde" PVC-produkter som fx folier indenfor skilteområdet. PVC-folier anvendes i et væsentligt og ukendt omfang til blandt andet skilte, roll-ups, streamers og mange andre grafiske produkter. Mange af disse produkter ender op i forbrændingsanlæg, selv om de skal lægges på et deponi, og på trods af at forbrænding af disse produkter ikke er tilladt.

Der er i dag ikke den nødvendige viden til stede, hverken i produktionsværdikæden eller blandt kunderne, hos indsamlingsoperatører eller myndigheder, der gør det muligt at foretage og regulere valg af disse PVC-substrater ud fra et oplyst miljømæssigt og funktionelt grundlag. Det betyder konkret, at miljøkonsekvensen af at vælge et ikke genanvendeligt materiale frem for et genanvendeligt heller ikke er kendt.

GRAKOM foreslår derfor, at der udvikles og etableres en digital platform, hvor der kan søges, udvælges og viderebringes væsentlige produktinformationer om substraters kvalitet samt miljø- og cirkulære potentialer. En sådan platform vil kunne styrke den cirkulære dialog i selve værdikæden, men i høj grad også medføre, at flere kunder på et oplyst og aktivt grundlag vil kunne vælge mere miljørigtige printssubstrater.

Dette kunne ske ved indledningsvist at foretage en kortlægning af de anvendte materialer, deres miljø- og anvendelsesmæssige karakteristika, samt hvorledes disse materialer i dag håndteres i bortskaffelsesfasen hos både producenter og kunder. Herefter udarbejdes metode og værktøjer for indhentning og formidling af data om både eksisterende og fremtidige substrater. Samles dette i en fælles vidensplatform vil et sådant værktøj kunne få stor betydning for særligt små og mellemstore virksomheders fremtidige eksistens og udvikling, idet smv'en uden nogen reel miljøekspertise kan formidle miljøviden på et veldokumenteret og solidt grundlag og dermed opnå nye vækstmuligheder i forhold til udenlandsk konkurrence.

Platform for dialog

De værktøjer, der udvikles, skal yderligere kunne facilitere en platform for dialog og handel. Her skal de forskellige printssubstrater beskrives produkt- og anvendelsesmæssigt. Det skal gengives, om substrattypen kan genanvendes eller alternativt skal håndteres på en bestemt måde, så materialer som eksempelvis PVC håndteres korrekt ved end-of-life (deponi) frem for forbrænding, der bidrager til yderligere unødigt forurening.

Da der med jævne mellemrum udvikles nye substrater, er det vigtigt, at værktøjet udvikles med fokus på at give leverandører et incitament for at vedligeholde informationerne i værktøjet. Derfor skal værktøjet - foruden at være en vidensplatform samt konkurrenceforbedrende for danske virksomheder - også fungere som handels- og designplatform for leverandører, grafiske virksomheder og deres kunder samt ikke mindst aftagervirksomheder, der tænkes at kunne byde ind med deres viden på genanvendelsesdelen og forretningsmuligheder her.

GRAKOMs vurdering er, at et værktøj som dette ikke alene vil kunne få stor miljømæssig værdi, men også samfundsmæssig værdi i form af flere ansættelser i branchen som følge af øget konkurrenceevne og dermed produktion i forhold til udlandet. Derudover vil værktøjet også styrke blandt andet GRAKOMs rådgivningsforretning og dermed også bidrage til yderligere ansættelser, ligesom det vil kunne styrke danske leverandører og ikke mindst genanvendelsesbranchen i Danmark.

11. Tilskudsordning for cirkulære forretningsmodeller i smv'er

Tilskudsordninger, der understøtter udvikling af branchespecifikke værktøjer har historisk set haft stor betydning for den omfattende og positive udvikling, som fx den grafiske branches virksomheder har været igennem. Særligt er det værd at bemærke, at et stort antal af helt små virksomheder er lykkedes med at anvende de værktøjer,

der er udviklet, og branchen står i dag som en af de stærkeste på miljø og klimaområdet i verden.

Men små virksomheder - og måske særligt indenfor fremstillingsindustrier - har også nogle helt særlige udfordringer med hensyn til at allokere ressourcer og økonomi til at udvikle og drive deres miljø- og klimaarbejde både strategisk og operationelt.

GRAKOM har siden de første såkaldte "*Branchepakker til miljøledelse*" i midten af 90'erne gennemført mange udviklingsprojekter, der har resulteret i værktøjer som i dag anvendes af et stort antal små og mellemstore virksomheder. At dette har resulteret i en reel klima- og miljømæssig forskel, er ubestrideligt og ses tydeligt på de mange grafiske produkter, der i dag tilbydes. På markedet ses de mange miljømærker og ledelsessystemer som følge af indsatsen. Selv om der allerede i dag er en ret høj grad af cirkulære elementer i disse systemer og mærker, så er der fortsat brug for at støtte udviklingen af cirkulære forretningsmodeller i de små og mellemstore virksomheder. Ikke mindst på emballageområdet, hvor der endnu er et stykke vej, hvis der sammenlignes med tryksagsområdet, hvad angår metoder og værktøjer til integration af cirkulær økonomi i selve forretningsmodellen.

12. Landsdækkende indsatser for cirkulær økonomi i smv'er

GRAKOM hilser landsdækkende indsatser for cirkulær økonomi i små og mellemstore virksomheder velkommen. GRAKOM har erfaring med, at når der udvikles viden, metoder og værktøjer på brancheniveau og af branchens egne specialister, så får det hurtigt en udbredelse i branchen og dermed en tilsvarende god effekt miljø- og klimamæssigt.

Individuelle støtteordninger til udvikling af forretningsmodeller er godt for de virksomheder, som ønsker at gå forrest i en branche, og det er altid godt for en branche med rollemønstre. Men smv'er udgør som bekendt langt størstedelen af alle danske virksomheder. Den store masse af disse virksomheder vil ikke kunne nås via individuelle støtteprogrammer alene. Det vil i hvert fald tage mange år. Derfor vil de ambitiøse mål, som er sat i den aktuelle handlingsplan, aldrig kunne indfris uden mere centrale og landsdækkende indsatser, hvor mange aktører indenfor relevante produktområder går sammen.

GRAKOM er i dag rådgiver for en række virksomheder, der gør brug af støttemulighederne indenfor de regionalt administrerede støtteordninger som *Grøn Cirkulær Omstilling* (GCO). Erfaringerne fra disse projekter, hvor der typisk arbejdes med de samme emner og løsninger, viser, at der vil kunne opnås betydelige effekter. Disse effekter opnås, såfremt at der udvikles løsninger, som bredt set tilbydes hele branchen, dennes interessenter og i hele produktkæden fra leverandør, emballageproducent, kunde, slutbruger, ressource-behandler efter brug og aftagere af de oparbejdede råvarer. GRAKOM vil kunne bidrage til både udvikling og drift af en rådgivnings- og vidensplatform for alle disse parter.

15. Krav om miljømærkede indkøb for udvalgte produkter

GRAKOM noterer sig med stor tilfredshed, at det netop er grafiske produkter og emballage, der er udvalgt i regeringens grønne indkøbsstrategi. GRAKOM er klar til at indgå i samarbejde om, at indfri potentialet for grønne offentlige indkøb indenfor alle produkter fra den grafiske branche.

GRAKOM mener, at når der er høstet erfaringer fra grønne indkøb i den grafiske branche, kan disse erfaringer danne godt udgangspunkt for udvidelse af indsatsen til andre brancher og produktkategorier i de offentlige indkøb.

19. Styrkelse af sekretariatet for grønne indkøb

GRAKOM er tilfreds med forslaget om en styrkelse af sekretariatet for grønne indkøb. Sekretariatet bør koordinere indsatsen på tværs af offentlige myndigheder og fremme hele den offentlige sektors grønne indkøb. Man bør evt. igangsætte en udarbejdelse af grønne indkøbsguides, og GRAKOM udvikler gerne guides på vores områder.

21. Måling af udviklingen i det grønne indkøb

GRAKOM anbefaler, at der udarbejdes og anvendes fælles standardiserede udregningsmetoder. For at imødekomme dette forslag anbefales det at benytte redskaber som *ClimateCalc*, der benyttes i den grafiske branche til at udregne klimaaftryk.

24. Krav til engangsprodukter og emballage

GRAKOM er enig i, at der bør stilles krav til engangsprodukter og emballage på både producent- og brugerniveau. Men hvor udviklingen af fx emballagers funktionelle kvaliteter i høj grad drives af forbrugere og markedets efterspørgsel, så har dette ikke hidtil været tilfældet for miljø- og klimaforholdet. En af årsagerne er formentlig, at emballage er et produkt, der udvikles og anvendes i forhold en række funktionelle forhold som beskyttelse og sikker transport af produkter, der også ofte vil afsætte et væsentlig større miljø- og klimaaftryk, hvis dette produkt kan ødelægges eller går tabt.

Selv om førnævnte er væsentligt at tage med i betragtning, så er det GRAKOMs erfaring, at der altid er muligheder for forbedringer, også når det gælder miljø- og klimaaftrykket for produkter. Også uden at gå på kompromis med produktets primære formål. Det gælder også for engangsprodukter og emballage, men det fordrer, at de krav, der stilles til det aktuelle produkt, dels er veldokumenterede og dels er vurderede i forhold til de alternativer, der i givet fald vil træde i stedet. Ellers fortabes mulighederne for reelt at opnå et bedre miljø- og klimaaftryk.

GRAKOM mener, at der er brug for udvikling af fælles viden om disse produkters miljø- og klimaprofiler. Der er brug for værktøjer i form af design- og indkøbsguider samt benchmarking-modeller. Disse elementer skal samlet set drive en udvikling, hvor krav vil blive opfattet som muligheder af industrien. Dermed styrkes konkurrencekraften for danske emballageproducenter.

27. Fremme cirkulære indkøb under Partnerskab for offentlige grønne indkøb og Forum for bæredygtigt indkøb

GRAKOM hilser initiativet velkomment. Det er vigtigt, at alle dele af den offentlige sektor er med til at løfte indsatsen for at fremme cirkulære indkøb. GRAKOM bidrager gerne med viden, anbefalinger og vejledninger i forhold til grønne indkøb af grafiske produkter, herunder både tryksager, emballage, skilte m.v.

32. Undersøgelse af Ja-tak-ordning for husstandsomdelte reklamer

GRAKOM er imod forslaget, der vurderes at være i modstrid med EU-retten samtidig med, at den ikke har en reel dokumenteret miljøeffekt. GRAKOM er medafsender på et høringssvar vedrørende dette punkt.

58. Analyse af afgifter der understøtter cirkulær økonomi

GRAKOM er enig i, at afgifter kan være en del af den samlede løsning. Dog mener GRAKOM, at en sådan model skal baseres på en differentiering af de enkelte emballageprodukters cirkulære økonomiske potentialer, som igen baseres på viden om både produkternes livscykluseffekter og forskellige produkters effekter ved anvendelse og muligheder for afgiftslettelse og/eller fritagelse ved dokumenteret genbrug eller genanvendelse.

GRAKOM bidrager gerne til udvikling af metoder og dokumentationsværktøjer til brug for etablering af en model for afgiftsdifferentiering mellem diverse produkters cirkulære økonomiske potentialer.

63. Producentansvar ved implementering af det udvidede emballageansvar

GRAKOM bakker op om initiativer, der sikrer, at alle der har og kan tage et ansvar for miljø og klima, får og påtager sig et ansvar. Når der er tale om emballageprodukter, er det dog ikke helt entydigt, hvor producentansvaret for det faktisk miljø- og klimaaftryk skal placeres. De fleste emballageprodukter er ordreproducerede og dermed også producerede med udgangspunkt i forbrugerens ønsker til funktionalitet og lignende, hvilket kan afgøre valg af bestemte råvarer, som ikke altid er optimale ift. klima- og miljøaftrykket.

Ansvar for at sikre at en kunde kan handle og foretage bevidste valg - også miljø- og klimamæssigt - påhviler naturligvis emballageproducenten. Men såfremt en afgift efterfølgende må blive pålagt et givent emballageprodukt, produceret og leveret til en kunde, der efterfølgende bringer dette produkt på markedet, så er der efter GRAKOMs vurdering tale om et delt "producentansvar". GRAKOM foreslår derfor, at der iværksættes et samarbejde med henblik på dels at udvikle en model for delt producentansvar og dels at nedsætte et samarbejdsforum mellem myndigheder, industriens aktører og forbrugere med det formål at drøfte og sikre en løbende tilpasning jf. den teknologiske udvikling/vejledning af de politiske niveauer.

82. Mærkningskrav på engangsplastikprodukter

GRAKOM støtter i udgangspunktet en mærkningsordning for engangsplastprodukter, som bidrager til, at produktet sorteres og bortskaffes på sikker vis. GRAKOM ønsker dog at bemærke, at mærkningsordninger skal være intuitive for forbrugerne og ikke forvirre i et sådant omfang, at det begrænser eller på anden vis obstruerer affaldssorteringen.

GRAKOM støtter som udgangspunkt fortrinsvis miljømærker, der stiller krav til alle de relevante miljø- og klimaforhold for produktet, - fra design til genanvendelse. Men et mærke/piktogram kan bidrage til, at produktet cirkuleres på en bestemt måde.

113. Forbud mod markedsføring af visse engangsplastikprodukter

I forbindelse med forbud er det væsentligt, at det sikres, at der findes brugbare alternativer, så forbrugernes opbakning til miljøreguleringen ikke sættes over styr. Generelt skal man være varsom med at forbyde konkrete produkttyper og i stedet stille miljøkrav til produkterne med tilpas indfasning, så man gennem forskning og innovation kan udvikle grønne alternativer.

114. Mål om 50 pct. reduktion af visse take away emballager af plastik

GRAKOM vurderer, at det kan virke positivt for de emballageproducerende virksomheders miljø- og klimastrategiske arbejde, at der opstilles reduktionsmål. GRAKOM finder det dog også afgørende, at der fortsat er sammenhæng mellem disse reduktionsmål og de reelle miljø- og klimaeffekter.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at udfasning af visse produkttyper altid vil blive erstattet af nye typer af produkter, så længe der er en efterspørgsel i markedet. Såfremt disse nye produkter ikke har en dokumenteret forbedret miljø- og klimaeffekt, risikerer man i stedet at ende med initiativer, der forværrer miljø- og klimabalancen.

117. Forum for emballageplastik

GRAKOM hilser Forum for emballageplastik velkommen og vil med glæde stille sin ekspertise og fagviden til rådighed for at fremme cirkulær produktion af emballageplast.

Dato 5 februar 2021

j.nr. 2020-22977

Til
Miljøstyrelsen

Hørings svar i forhold til "Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032".

I høringsbrev dateret d. 8. december 2020 for høringen med titlen "Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032" - J.nr. 2020-22977 – oplyses det, at handlingsplanen er i høring frem til d. 9. februar 2021. HedeDanmark, som er Danmarks største formidler af organiske restprodukter med gødningsværdi til landbruget, takker for muligheden for at komme med et høringssvar og har følgende kommentarer:

- Helt overordnet bakker HedeDanmark op om "handlingsplan for cirkulær økonomi", og glædes specielt over, at der specifikt er fokus på en bedre udnyttelse af biomasser, som er beskrevet særskilt i kapitel kap. 5.
- Der er med rette stor fokus på fosfor, som ønskes recirkuleret og genanvendt på en god og sikker måde, hvorved import af råfosfor kan undgås. I afsnit 5.4.1 angives det, at 76% af fosforet i biogødning (spildevandsslam) i dag genanvendes som gødning – langt den største del ved direkte anvendelse på landbrugsjord. Mange nyere forsøg viser, at der er en rigtig fin effekt af fosfor i biogødning (spildevandsslam). Hvis målet er at recirkulere alt fosfor i Biogødning – og derved reducere importen af råfosfat – opfordrer HedeDanmark til, at der alene fokuseres på at få de resterende 24% fosfor tilbage i det biologiske kredsløb fremfor at foretage en yderligere (fordyrende) behandling af de 76%, der allerede i dag genanvendes og recirkuleres.
- Når fokus er på biomasser, er det HedeDanmarks holdning, at flest mulig ressourcer genanvendes på en god og sikker måde. Fosfor er vigtig – men det skal ikke fjerne fokus fra andre ikke-fornybare næringsstoffer såsom kalium, magnesium mv. eller næringsstoffer, der er energikrævende at frembringe, f.eks. kvælstof. (Teknologiske) Behandlinger, der medfører tab af ressourcer, bør nedprioriteres.
- Respekten for kulstof bør sidestilles med respekten for alle næringsstoffer i biomasserne, da kulstof, der tilføres dyrkningsjorden, har en strukturforbedrende effekt. Samtidigt bindes luftens CO₂.

Miljøministeriet

Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Sendt til: mim@mim.dk med kopi til idams@mim.dk (journalnummer 2020-22977)

9. februar 2021

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

Høringsvar til handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020 – 2032

HORESTA har fået kendskab til ovennævnte høring om handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020 – 2032 den 9. december 2020.

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvr.nr. 17 01 48 11

Overordnede kommentarer til handlingsplanen

HORESTA tager positivt imod handlingsplanen, som kan bidrage til forebyggelse og forbedre håndtering af affald i fremtiden.

Planen har rigtig mange gode elementer, som trækker i den rigtige retning. Men på nogle områder er der nogle strukturelle forhold, som bør være på plads eller mangler på viden, som bør være tilgængelig inden opgaver, krav og målsætninger sendes videre til virksomheder i vores erhverv. De er i forvejen hårdt belastet af corona-krisen.

Begrænset fokus på økonomisk betydning og incitament

Der er i planen begrænset fokus på det økonomiske aspekt af indsatsen. Hvad kommer det til at betyde for erhvervslivet og hvordan det økonomiske incitament bruges til at styrke indsatsen? I planen er der mere pisk end gulerod.

HORESTA anmoder om en klar langsigtet retning fra folketinget med klare økonomiske incitament til øget genbrug. Det skal kunne betale sig at sortere sit affald. De steder, hvor der er et økonomisk incitament og hvor man ligefrem kan sælge sit affald, går det meget bedre.

Erhvervsstyrelsen har i forbindelse med affaldsbekendtgørelsen vurderet, at de administrative konsekvenser for erhvervslivet er under 4 mio. kr. årligt, hvorfor de ikke kvantificeres nærmere. Vi savner en baggrund for disse beregninger og en samlede økonomisk vurderingen for handlingsplanens indhold. Alt andet lige koster det tid, penge og plads – og uddannelse – at sortere sit affald i en travl hverdag.

Vi vil gerne understrege, at turisterhvervet allerede er hårdt ramt af gebyrer og afgifter, som bidrager til et meget højt prisniveau og ringere konkurrenceevne. Så det handler ikke om at sætte gebyret for restaffald yderligere op, men om at gøre det mere økonomisk lukrativt at sortere sit affald, så det både kommer miljøet og erhvervet til gode.

Behov for tilpasning af afgiftssystem

Især de ambitiøse krav til mindskning af plast i takeaway-emballage bør sammenlægges med skat og afgifter.

På emballageområdet har den seneste tredobling af afgifterne givet højere afgifter på en del engangsemballage, målt i vægt, uanset materiale. Afgifter (eller forbud) er kun effektive, hvis producent og forbruger har et reelt grønt alternativ. Med den

nuværende regulering på vægt skubbes fødevarekæden fra (tunge) alternativer af engangspap til (lette) engangspap-emballage, som var de produkter, som folketinget og EU ellers havde ønsket at undgå.

Der bør hurtigst muligt tilpasse afgiften på engangsservice, så vægtafgift differentieres på engangsemballagens type – eksempelvis pap, papir, plast, bambus, bio-nedbrydlig, genanvendt, komposterbar etc. Dermed opnår erhvervslivet mærkbare økonomiske effekter ved at omstille forretningen.

Eksisterende afgifter del af producent- og oprydningsansvar

Eksisterende afgifter må ligeledes være indbefattet i de tiltag, som skal sikre producent- og oprydningsansvar. Afgifterne giver netop ekstra midler til statskassen til at dække oprydning og håndtering af plastaffald, som borgerne efterlader. Dette er altså allerede nu i overensstemmelse med producent- og oprydningsansvar, hvor udbydere af takeaway betaler en andel for, at borgere og turister efterlader affald udenfor spisestederne, mens de selv sørger for at håndtere og modtage affald i egne områder.

Ros til sektorsamarbejde, inddragelse og frivillige aftaler

HORESTA har stor ros i forhold til etableringen af sektorsamarbejde med de enkelte brancher i regi af Det Nationale Plastikcenter fra Miljøstyrelsen. Det er vigtigt, at erhvervene tages med på råd og inddrages, og at der er fokus på en positiv motivation. Dette har som eksempel vist gode resultater i England, hvor frivillige aftaler om takeaway har bidraget til at nedbringe plastemballage ad frivillighedens vej og på et enkelt år har fjernet 40 % af de unødvendige emballager og øget genanvendelsen med 50 %.

Særlige kommentarer til de enkelte afsnit

Denne del kommer med særlige kommentarer til de enkelte afsnit.

Afsnit 4: Særlige kommentarer til afsnit om mere og bedre genanvendelse

Som det fremgår af den udsendte handlingsplan er affaldsmængden i hotel- og restaurationsbranchens relativ lille i forhold til de øvrige serviceerhverv, men HORESTA er enig i, at erhvervet skal have genanvendelsesprocenten op, så der brændes mindre affald af.

Nemmere og ens at sortere for virksomhederne

Afsnit 4.3 har fokus på genanvendelse hos virksomheder. Brancheorganisationen har længe arbejdet for et affaldssystem, som er mere ensrettet, målrettet erhvervslivets behov, og hvor det skal kunne betale sig at sortere sit affald.

HORESTA er overordnet glad for, at en revidering af affaldsbekendtgørelsen tager os en del af vejen. Vi er også glade for, at der i planen er lyttet til vores forslag om at udarbejde en vejledning for erhvervsvirksomheder, som der er på husholdningsaffald. Det kan både hjælpe medlemmer med at sortere bedre men også bidrage til, at kommunerne håndterer området mere ens.

- **Nemmere at sortere:** Det skal være nemt at sortere og komme af med sit affald. Løsningerne skal kunne fungere i dagligdagen både for store og små virksomheder og for deres personale og gæster. Den nye affaldsbekendtgørelse bidrager til at gøre det nemmere. Reglerne er blevet mere enkle, hvor de eksisterende regler med tiden er blevet sværere at gennemskue både for store, men især mindre virksomheder.
- **Mere ens affaldssortering i hele landet:** Virksomheder, branchens ansatte og turister har behov for mere ens regler og procedure, hvilket imødekommes med de foreslåede forbedringer.

**Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet**

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvr.nr. 17 01 48 11

En lystsejler, cykelturist eller hotelgæst kender ikke kommunegrænser. Hvis turisterne skal bidrage til en øget sortering og genanvendelse kræver det, at de finder samme affaldsløsning om de er i Hvide Sande, på Mors eller midt i København. Hvis det er for kompliceret eller for forskelligt, er der fare for, at de opgiver, og alt affald havner i restaffald eller sorteres forkert.

Turistbranchen er kendt for at have stor rotation blandt virksomhedens medarbejdere med en masse ufaglært og sæsonbestemt arbejdskraft. Ligeledes beskæftiger branchen en masse med andre nationaliteter, sprog og kulturer. Hver gang nyt personale skal sætte sig ind i nye systemer og løsninger, er der en risiko for at sorteringen ikke fungerer optimalt. En kok som er på Bornholm om sommeren og i København om vinteren eller en rengøringsdame, som både har job i København og Hvidovre bør kunne sortere sit affald på samme måde.

Mange af vores medlemsvirksomheder er kæder – både nationale og internationale - som er i forskellige kommuner og lande. Det kræver ekstra arbejde for dem at undersøge og tilpasse deres løsning til hver enkelt kommune, hvor de har virksomheder. Den nye affaldsbekendtgørelse gør det i højere grad muligt for et hovedkontor, brancheorganisationer eller rådgivningsvirksomhed at finde en løsning, som fungerer i hele landet, så de ikke skal tilpasses til hver kommune.

Kommunikation tilpasset turister og udlændinge: Det gælder også de udviklede piktogrammer, som omtales i afsnit 4.2, som skal bruges i hele landet. Her foreslår HORESTA, at de udbydes gratis og oversættes til engelsk af hensyn til udenlandske erhvervsdrivende, de mange engelsksprogede ansatte i vores branche og af hensyn til udenlandske turister, som også skal og gerne vil bidrage til at sortere.

Strukturelle forhold bør håndteres først

Afsnit 4.4 beskriver organisering af affaldssektoren. Det er naturligvis vigtigt, at husholdninger og de forskellige erhverv medvirker til at forebygge og sortere affald, men der er især behov for at få nogle strukturelle ting på plads inden. Planen har allerede fokus på, hvordan der kan sikres færre blandingsprodukter og mere ens materialer, som er nemmere at genanvende.

Men som det er nu opbygges affaldssorteringen i forhold til, hvordan det kan håndteres og gøres nemt for dem som skal behandle det efterfølgende. I stedet bør fokus vendes om, så det rettes mod, hvordan det gøres nemt for befolkningen og virksomheder at sortere affaldet – også tilpasse affaldssystemet til dette. Det er fx ikke hensigtsmæssigt og giver ikke miljømæssigt mening, at plastik, metal og meget andet skal skylles eller vaskes inden det sorteres. Det er besværligt og sender miljøbelastningen et andet sted hen.

Der findes efterhånden systemer og teknologier, som kan hjælpe med sorteringen, hvilket bør bruges i hele landet.

Samtidig hæmmer det indsatsen og gør langvarig skade, når sorteret affald fra virksomheder og husholdninger af og til bliver blandet sammen eller bliver brændt af. Dette må ikke ske, da det sætter indsatsen mange år tilbage.

Brug af kommunal ordning

HORESTA ønsker ligeledes, at mindre erhvervsdrivende får muligheder for at bruge dele af den kommunale affaldsordning, hvis det giver økonomisk og praktisk mening.

**Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet**

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvr.nr. 17 01 48 11

I mange tilfælde kommer kommunen og henter affald i nærområder, hvorefter forskellige private affaldstransportører kommer og henter samme type affald i samme område, hvilket giver trafikale gener, støj og udleder mere CO2 end nødvendigt.

Særlig indsats for at holde naturen ren

Vi er også glade for handlingsplanens 4.12 sætter fokus på at holde naturen ren inklusiv indsatsen for at forhindre mikroplast, som også ødelægger erhvervets råvarer. Der er ros til Miljøstyrelsens initiativer og støtte til kampagner, som kan holde naturen og byer fri for affald, da det er vigtigt for turister – og borgere – at færdes i en ren natur.

Afsnit 5: Særlige kommentarer til afsnit om biomasse

Som nævnt i planens punkt 5.2 er der stadig for meget madspild i Danmark, og der kan gøre mere for at begrænse det. Tænk tanken ONE/THIRD og de forskellige interesseorganisationer får os langt. Men HORESTA tror, at der skal arbejdes med at skabe en øget respekt for maden og dens råvarer, og at erhvervets professionelle kan bidrage til at skabe den respekt. Både ved at lære borgerne at bruge deres sanser og fornuft til at vurdere råvarernes holdbarhed, som man tidligere gjorde, og de kan bidrage med ideer og opskrifter til, hvordan man laver mad af dele af råvaren, som mange husholdninger smider ud.

Afsnit 7: Særlige kommentarer til afsnit om plastik i en cirkulær økonomi

Som nævnt i dette afsnit har folketetinget fastsat et mål om 50 pct. reduktion af visse takeaway-emballager af plastik i 2026. Målet skal i første omgang søges opnået via et forpligtende sektorsamarbejde i restaurationsbranchen. Hvis ikke målet nås af den vej, skal der sættes ind med yderligere regulering.

HORESTA er enig i målsætningen, men ikke hvor lang tid det tager og pointerer, at der mangler viden om hvordan vi kommer dertil.

Vejene er som vi ser det fyldt med hårnåle sving, forhindringer og nogle steder er den end ikke lagt. Det er et område, hvor der mangler brugbar viden, der findes mange modstridende informationer og tiltag, som går direkte mod indsatsen.

Her er nogle eksempler:

- **COVID-19:** Folketinget har besluttet en halvering af takeaway. Samtidig er Danmark ramt af COVID-19, hvor store dele af spiseerhvervet har været helt eller delvist lukket ned, og hvor Folketinget i store perioder kun har tilladt takeaway. Det siger sig selv, at det øger mængden. Samtidig er branchens personale tvunget til at bruge gummihandsker, visir og mundbind i løbet af deres arbejdsdag.
- **Bekymrede gæster efterspørger takeaway:** Folketinget ønsker, at der forbruges mindre emballage, men i de senere år har gæsterne kommet mere på gaden og efterspørger mere og mere takeaway. Samtidig er de på baggrund af myndighedernes udmeldinger og mediernes tolkninger under COVID-19 blevet mere bange for virus og bakterier, at mange i en lang periode vil kræve engangsløsninger, hvilket gør det svært at nå målet.
- **Afgift hæmmer brug af alternative produkter:** Der skal bruges mindre plastik i takeaway branchen, men samtidig tredobles afgiften på de mere miljøvenlige alternativer, som i forvejen er dyrere og vejer mere, og dermed bliver dobbelt beskattet.
- **Bedre viden om alternative produkter:** Der er vedtaget forbud mod visse engangsprodukter af plastik uden der reelt er fundet brugbare alternativer. Miljø- og skatteminister har i samråd selv sået tvivl om, hvad der er mere miljøvenlige alternativer og en række videnskabelige rapporter trækker i hver sin retning. Dermed er medlemmer efterladt i vildrede, hvor producenter og sælgere kan påstå hvad som helst, når de sælger produkter til erhvervet.

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvr.nr. 17 01 48 11

- **Fødevarer sikkerhed contra genbrug:** Der skal genbruges mere, men af hensyn til fødevarer sikkerheden må meget alligevel ikke genbruges eller bruges til genopfyld. Spandene i køkkenet skal smides ud, da ikke alle kan bruges til opbevaring af mad. Der hersker tvivl om gæster må medbringe egen kop til kaffen eller emballage til at håndtere takeaway, og spisestederne er bange for at få en sur Smiley eller klager fra gæster, der er blevet syge og forbinder det med, hvad de har spist. Dertil er mange af alternativerne til plastik takeaway ikke godkendt til fødevarer kontakt.
- **Madspild eller mere emballage:** Køkkener og gæsterne har øget fokus på at nedbringes madspild, som medfører mere emballage for at det kan holde sig og engangsservice, så gæsterne kan tage rester med hjem.
- **Ikke klare definitioner fra EU:** Affald kender ikke grænser, så derfor er HORESTA enige om, at tiltag skal ske i samarbejde mellem lande. Men de regler der kommer fra EU er endnu ikke afklaret, så det er svært for Miljøstyrelsen og dermed resten af Danmark at navigere efter.

Desuden er mange tiltag fra EU lavet på en mangelfuld undersøgelse af affald på strande, hvor der især er fokuseret på strande i Sydeuropa, hvor der ofte er megen mere takeaway end på danske strand, hvor meget affald kommer ude fra.

HORESTA og erhvervet er imødekommende for tiltag, der kan være med til at minimere den skadelige påvirkning af engangsplast af hensyn til natur og de fødevarer, som mange i vores branche lever af.

Som nævnt er vi glade for samarbejdet med Miljøstyrelsen i regi af Det Nationale Plastikcenter i forhold til sektorsamarbejdet og vil bl.a. arbejde med følgende for at nedbringe mængden af plastik i erhvervet:

- **Ordentlig og ikke forhastet:** HORESTA mener overordnet, at udfasningen af plastik ved takeaway skal gøres ordentligt og ikke forhastet. Hellere bruge tiden på at finde de rigtige løsninger end at sætte ting i værk, som ikke virker, giver en miljøbelastning et andet sted eller går udover gæsternes fødevarer sikkerhed og oplevelse.
- **Afgiftslempelse belønner indsats:** Der er tidligere redegjort for det u hensigtsmæssige med højere afgifter på mere bæredygtigt engangsservice, hvilket fortsat vil blive italesat.
- **Hensyn til kvalitet og fødevarer sikkerhed:** I Danmark har vi tradition for en høj fødevarer sikkerhed og kvalitetsprodukter, som ikke må sættes over styr i forbindelse med udfasning af produkter af plastik. Det er vigtigt, at der findes ordentlige alternativer inden eksisterende takeaway materialer forbydes eller udskiftes.
- **Øget viden og forskning i alternativer:** Myndighederne bør ikke fremskynde en proces, som i sidste ender med at sætte udviklingen tilbage, som koster på fødevarer sikkerheden eller som bidrager til øget madspild. Det samme gælder i forhold til kvaliteten af produkterne, hvor nogle på nuværende har tvivlsom karakter. Det betyder, at der arbejdes for, at myndighederne skubber på forskning og udvikling af gode alternativer, som kan leve op til forbrugernes krav.
- **Ønske om national pantordning for takeaway:** Vi vil afsøge mulighederne for at etablere en pantordning for takeaway emballage, som kan bruges i hele landet, og som flere spisesteder og et par forlystelsesparker i lukket kredsløb har afprøvet.
- **Øgede krav til leverandører:** Vi vil gå sammen med erhvervets virksomheder og stille mere ens krav og ønsker til leverandører for at minimere overindpakning af varer, sikre ens beholdere som kan slås sammen til at transportere varer og foretrække produkter, som kan genbruges eller genanvendes.

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvr.nr. 17 01 48 11

- **Tilvalgsordning for gæster:** Vi tror, at vi kan nå langt ved at arbejde med tilvalgsordninger, hvor kunden selv skal spørge efter fx låget på koppen, rørepinden, legetøjet til menuen etc.

HORESTA er som nævnte enige i formålet med handlingsplanen og vil gøre, hvad vi kan for at støtte op om indsatsen i samarbejde med erhvervets virksomheder. Men vi tror, at vi kan nå endnu længere, hvis en række forhold nævnt i dette høringsvar tilpasses, så indsatsen virkelig batter.

Vi er sikre på at forbud, øgede afgifter og tvang kan bremse lysten til at gøre en forskel, mens støtte, samarbejde, deling af viden og fremhævelse af gode ideer og eksempler vil skabe brugbare og langsigtede løsninger. Det vil give incitament og lyst til at skabe et Danmark med mindre affald og større genbrug og genanvendelse.

Spørgsmål til ovenstående kan rettes til mig på holt@horesta.dk.

Med venlig hilsen

Mikal Holt Jensen
Miljøchef,
HORESTA

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvr.nr. 17 01 48 11

Afs. Affald og Genbrug
Rådhusstrøget 4, 8700 Horsens

Sagsnr. 07.18.00-G01-1-18
Dato: 9.2.2021

Til Miljøministeriet • Slotsholmsgade 12 • 1216 København K

Høringssvar fra Horsens Kommune ifm. Handlingsplan for cirkulær økonomi (National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032)

Horsens Kommune har modtaget høring af udkast til: Handlingsplan for cirkulær økonomi (National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032).

Horsens Kommune takker for det fremsendte og har med stor interesse læst Handlingsplanen. Overordnet set falder planen i god overensstemmelse med ambitionerne i Horsens Kommune, herunder Ressourceplanen – den lokale affaldshåndteringsplan.

Horsens Kommune er dog bekymrede for den anviste tidsplan og de økonomiske omkostninger forbundet hermed. Handlingsplanen har afstedkommet nedenstående høringssvar omhandlende faglige problematikker som hermed fremsendes til Miljøstyrelsen.

Overordnet for hele Handlingsplanen

Lignende affald

Når der løbende skrives "husholdningsaffald og lignende affald" er det uklart for Horsens Kommune, hvad der menes med "lignende affald"? Horsens Kommune har ikke fundet en definition af "lignende affald" i Handlingsplan for cirkulær økonomi eller i Affaldsbekendtgørelsen.

Cirkulær økonomi

Cirkulær økonomi er et bredt begreb som i forskellige sammenhænge forstås vidt forskelligt. Horsens Kommune savner en indledende definition og forklaring på, hvad der forstås ved cirkulær økonomi i Handlingsplanen.

Mål, midler og metoder

Horsens Kommune savner en stringens i, hvad der beskrives som "mål", "midler" og "metoder", så initiativerne reelt er forankret i et mål.

3.7.3 Initiativer (side 65)

Mere direkte genbrug og klare rammer for kommunale genbrugsbutikker

Alle kommunale genbrugspladser forpligtes til at stille et område, container el. lign. til rådighed, hvor borgerne kan levere genstande til direkte genbrug. Genstandene skal først gøres tilgængelige for private aktører, herunder frivillige organisationer og borgere. De genstande, som ikke afsættes, må kommunen afsætte i kommunale genbrugsbutikker eller til socioøkonomiske virksomheder. Kommunen forpligtes til at inddrage de frivillige organisationer i den lokale kommunale udmøntning af initiativet. Det bedes uddybet hvordan kommunerne forventes at leve op til dette, særligt de understregede krav?

3.7.3 Initiativer (side 66)

Afdækning af muligheder for at fritage frivillige velgørende organisationer fra gebyr ved brug af genbrugspladser

Genbrugspladserne er brugerfinansierede. Hvis Miljøstyrelsen ønsker at fritage bestemte grupper for brugerbetaling, skal det fremgå tydeligt, hvem der skal betale for omkostningen til at håndtere affaldet fra de frivillige organisationer. Er det de private husholdninger? Er det de øvrige betalende virksomheder? Eller vil det blive finansieret på anden vis?

4 Mere og bedre genanvendelse (side 68)

Handlingsplanen peger på, at skal affaldsmængderne til forbrænding nedbringes og skal der sikres mere genanvendelse, er det nødvendigt, at der sorteres mere affald i husholdninger, offentlige og private virksomheder og i det offentlige rum.

For at nå målet om mindre affald til forbrænding, bør man dog også kigge på andre initiativer, såsom central sortering af restaffald for at få de sidste mængder af genanvendelige produkter ud inden forbrænding.

4 Mere og bedre genanvendelse (side 69)

Handlingsplanen peger på, at der skal etableres et nyt og forbedret affaldstilsyn. Affaldstilsynet skal sikre, at virksomhederne overholder eksisterende krav om affaldshåndtering. Den nye tilsynsmodel skal være risikobaseret, så indsatsen målrettes de virksomheder, hvor der er størst risiko for, at reglerne ikke bliver overholdt, og hvor miljørisikoen ved regelbrud er størst.

Horsens kommune mener, at affaldstilsynet alene bør prioriteres, der hvor miljørisikoen ved regelbrud er størst. Horsens Kommune ønsker at vide, hvem der er ansvarlig for udførsel af tilsynet, samt hvem der skal bekoste udgiften ved et forbedret affaldstilsyn.

4.1.3 Initiativer (side 73)

Årlig opgørelse af kommunernes genanvendelse:

Horsens Kommune ønsker, at affald produceret hos en virksomhed i en kommune vil blive posteret i statistikken under denne kommune og ikke under en anden kommune, selvom affaldet er fragtet hertil. Flere supermarkeds kæder samler affald ved deres hovedlagre og registrerer fx papaffald her, selvom affaldsproduktionen har fundet sted i supermarkeder placeret i andre kommuner. Dette forvrænger billedet af genanvendelsen for husholdningslignende erhvervsaffald både i kommunen, hvor affaldet bliver registreret, samt i kommunen hvor affaldet bliver produceret men ikke registreret.

4.2.3 Initiativer (side 77)

Analyse af omkostningsreduktioner for affaldshåndtering

Horsens Kommune vil gøre opmærksom på, at der er en række poster, som påvirker fastsættelsen af affaldsgebyret ifm. affaldsbehandling og indsamlingsomkostninger, hvilket kan vanskeliggøre sammenligningsgrundlaget kommunerne imellem, når der udarbejdes en indtægtsrammeregulering. For eksempel:

- Geografi
 - Afstand mellem husstande har betydning for tømningpris pr. boligenhed.
 - Affaldsordninger for beboere på ikke-brofaste øer er dyrere pr. boligenhed end pr. fastlands boligenhed.
- Serviceniveau
 - Afhentning af beholdere på hjul koster mere pr. boligenhed ved standplads end ved skelafhentning.
 - Husstandsindsamling af glas koster mere end kubeløsning.
 - Antallet af genbrugspladser, længden af åbningstider samt antallet af fraktioner påvirker udgifterne.
 - Uddeling af poser til mad- og restaffald medfører udgifter.
 - Information, rundvisning og undervisning medfører udgifter.
- Forskelligt økonomisk udgangspunkt
 - Kommunens affaldsområde kan have oparbejdet et over- eller underskud som følge af investeringer i affaldsområdet.
 - Nogle kommuner kan benytte eksisterende affaldsbeholdere, mens andre skal købe nye som følge af den nye sortering i 10 fraktioner.

4.3.1 Miljø- og klimaforhold (side 78)

Handlingsplanen peger på at: Formuleringen af reglerne for virksomheders affaldshåndtering har hidtil givet anledning til usikkerhed blandt virksomhederne om, i hvilket omfang, der skal sorteres og genanvendes. Brancheorganisationer har i den forbindelse efterspurgt bl.a. vejledninger og tydeliggørelse af reglerne for virksomheders kildesortering, herunder klare sorteringskriterier.

En stor del af problemet mener Horsens kommune bl.a. skyldes, at kommunerne ikke længere må fastsætte ordninger for genanvendeligt erhvervsaffald eller anvise dette. Denne opgave er lagt over i de private aktørers hænder. Derfor har kommunerne svært ved at finde deres rolle i opgaven. Endvidere har virksomhederne haft vanskeligt ved at anvende Affaldsregisteret, som ligeledes i starten var mangelfuldt og i en opbygningsfase. Horsens kommune ser gerne, at der fremadrettet generelt bliver frigivet flere ressourcer til kommunernes opgaver

med at nå EU's genanvendelsesmål i forbindelse med sortering og håndtering af det husholdningslignende erhvervsaffald og erhvervsaffald generelt.

4.3.2 Status, Datagrundlag og gældende regler (side 81) samt 4.3.3. Initiativer (side 82)

End-of-waste kriterier samt Udvikling af nationale End-of-waste kriterier

I forbindelse med udviklingen af nationale End of Waste kriterier ser Horsens Kommune positivt på, at der centralt udarbejdes nationale kriterier for End-of-Waste. Når der ikke findes EOW-kriterier for en bestemt fraktion på hverken nationalt eller EU-niveau er det, ifølge affaldsbekendtgørelsen, kommunen, som foretager vurderinger på enkeltsagsbasis og træffer konkret EOW-afgørelse. Denne opgave vil ligge bedst centralt og på nationalt niveau, da kommunerne typisk har meget få sager, og som følge deraf typisk har vanskeligt ved at løse EOW-opgaver. Der ligger et stort arbejde i at træffe afgørelser på et område, som kommunerne typisk har meget ringe indsigt i (bl.a. som følge af de meget få opgaver).

4.3.3 Initiativer (side 81)

Risikobaseret affaldstilsyn og samling af administrations- og tilsynsopgaver

Det fremgår af den nationale plan, at affaldstilsynet vil blive målrettet de virksomheder, hvor miljørisikoen ved ikke at overholde affaldsreglerne er størst, hvilket er fint. I den forbindelse skal der udvikles konkrete redskaber til brug for risikobaseret affaldstilsyn, herunder udtræksrapporter fra Affaldsdatasystemet. Affaldstilsynet kan fx omfatte en styrkelse af modtagekontrollen på forbrændingsanlæggene. Der er i den forbindelse planer om at samle administrationsopgaver vedr. affald og genanvendte råvarer i én enhed med henblik på en mere ensartet praksis. Vi tænker, at det i den sammenhæng er vigtigt at kommunerne stadig får en rolle i forhold til fx at rådgive om korrekt sortering og håndtering af affald, herunder også for genanvendeligt affald. Ligeledes i forhold til at kunne tage beslutning om det indholdsmæssige i regulativfastlagte ordninger for fx forbrændings- og deponeringsegnet affald, hvor fx det genanvendelige affald typisk vil være på negativlisten for, hvad der må modtages på bl.a. forbrændings- og deponeringsanlæg. Det er uklart hvilken rolle kommunerne fremover har set i forhold til at vejlede og lave brancherettede kampagner for så vidt angår bedre sortering og indsamling af genanvendeligt erhvervsaffald?

Horsens Kommune kan se, at det for mange branchers vedkommende halter med at få indsamlet genanvendeligt affald, som typisk havner i restaffaldet (hvilket statistikkerne også peger på).

Der indføres nationale sorteringskriterier og krav om brug af ens piktogrammer, der skal benyttes for indsamling af husholdningslignende affald fra virksomheder inden udgangen af 2022. Samtidig indføres der en omkostningseffektiv meldeordning for virksomheders affaldsordninger, men det er uklart for Horsens Kommune, hvad den omkostningseffektive meldeordning for virksomheders affald indebærer?

4.4.3. Initiativer (side 84)

Udbud af genanvendeligt affald

Horsens Kommune understreger, at det ved udformning af krav om udbud af behandlingen af det genanvendelige affald er vigtigt, at lovgivningen ikke bliver så stram, at kommunerne ikke må håndtere det genanvendelige affald eksempelvis i forbindelse med omlastning fra en indsamler til en affaldsbehandler. Hvis der er langt fra kommunen til et behandlingsanlæg, bliver omlastning og transportoptimering (neddeling, komprimering, balning og lignende) vigtig for at reducere omkostningerne samt udledninger ved transport. Ligeledes kan kommunens evne til at forsortere /frasortere større fejlsorterede emner mv. være vigtig for behandlingsanlægget og dermed bidrage til at reducere de samlede udgifter.

4.6.2 Status, datagrundlag og gældende regler (side 89-92)

Horsens Kommune mener, det bør overvejes at ændre på ansvarsfordelingen med hensyn til indberetning af data til ADS. Manglende indberetning fra affaldsproducentens side og uklarhed om ansvaret for indberetning mellem affaldsproducenten samt indsamler, transportør, og genanvendelsesanlæg gør, at data i ADS bliver forringet, særligt for indberetninger fra SMV'ers affaldsproduktion.

Horsens Kommune vil foreslå, at ansvaret for indberetning af data til ADS i højere grad bliver et anlæggende for professionelle indenfor affaldsområdet med helt klare rammer for ansvarsfordelingen.

Såfremt det vurderes, at rammerne for indberetning af data til ADS er tilstrækkeligt klare, vil Horsens Kommune foreslå, at der foretages en analyse af, hvordan indberetningerne fra SMV'ers affaldsproduktion kan forbedres.

4.13.3 Initiativer (side 119)

Miljøstyrelsen åbnede i 2017 op for at forbrændingsanlæg kan forbrænde trykimprægneret træ. Endnu er der forbrændingsanlæg, som ikke har fulgt op på dette ved at udføre de krævede driftstests, indhente miljøgodkendelse og afklare prissætningen, så det er muligt at konkurrere med afsætning til vore nabolande. Det medfører, at der unødigt fortsat transporteres trykimprægneret træ til energiproduktion i vore nabolande i stedet for på et dansk forbrændingsanlæg i tættere transportafstand. Horsens Kommune håber, at Miljøstyrelsen følger op på dette.

6.4.2 Status, datagrundlag og gældende regler (side 146)

Ved selektiv nedrivning er der øget fokus på genbrug og genanvendelse af byggematerialerne. De fleste af de større nedrivningsprojekter følger i dag den frivillige NMK96-aftale (Nedbrydningsbranchens Miljøkontrolordning 1996) om selektiv nedrivning af bygninger. Typisk bliver de mindre nedbrydningsopgaver ved fx enfamiliehuse, sommerhuse, landbrugsejendomme mv. i stigende grad udført af mindre entreprenører eller bygherre. Det er pt. nemt at starte som en nedrivningsvirksomhed, og det er en uheldig udvikling, da de mindre

nedrivningsvirksomheder typisk ingen, eller kun lidt kendskab har til de regler, der gælder for selektiv nedrivning med henblik på at opnå størst mulig genbrug samt størst mulig renhed i byggematerialerne. En alt for stor del af byggeaffaldet havner i dag i nedknusningsanlæg, forbrændingsanlæg eller på deponier.

Der savnes en certificeringsordning og/eller en autorisationsordning for nedrivere, og der savnes nationale regler for, hvem der må udføre sanerings- og nedrivningsopgaver, på lige fod med for hvem der må foretage elinstallationer og vvs opgaver i ejendomme. Der er i dag alt for stor konkurrence på prisen, hvilket typisk er udslagsgivende for, hvem der får nedrivningsopgaven. Dette har konsekvenser for kvaliteten af nedrivningen.

6.4.3 Initiativer (side 148)

Krav om standardiserede nedrivningsplaner og kompetencekrav til selektiv nedrivning af byggerier

Horsens Kommune bakker op om initiativet i Handlingsplanen om krav om standardiserede nedrivningsplaner og kompetencekrav til selektiv nedrivning af byggerier. Kravet om nedrivningsplaner og kompetencekrav bør efter Horsens Kommunes vurdering også gælde for de mindre nedrivningsopgaver som fx enfamiliehuse, landbrugsejendomme mv., hvor de store potentialer af bygningsaffald findes.

6.5.3 Initiativer (side 150)

Horsens bifalder et liberaliseret marked for jord og forurenet jord, således at virksomheder frit kan vælge, hvor de afleverer jord til behandling.

I Handlingsplanen, arbejdes der på en løsning, hvor kommunale jordbehandlingsanlæg på sigt og efter en rimelig overgangsperiode udfases, hvor der bl.a. tages hensyn til kommunale investeringer. Horsens Kommune vurderer, at forslaget vil resultere i en negativ udvikling for både virksomheder og kommuner. Entreprenører mangler ofte lokale steder at køre til med jorden, og kommunerne har projekter og steder, hvor man alligevel skal anvende store mængder jord.

Med venlig hilsen

Niels Holm Ørnstrup
Teamleder

Telefon direkte: 76292648
Mail: nhor@horsens.dk

Horsens Kommune

Teknik og miljø (TM)
Affald og Genbrug
Rådhusvej 4
8700 Horsens

Miljøministeriet
mim@mim.dk

Kopi: idams@mim.dk

Sagsnr.: 21/105
Doknr.:
AcadreDocumentUniqueNumber

Dato: 08-02-2021

Rådhusets åbningstider:

Mandag-onsdag: 10:00-14.30
Torsdag: 13:00-17.30
Fredag: 10:00-13.30

Hørings svar til Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020 – 2032. J.nr.: 2020-22977

Hvidovre kommune afgiver hermed høringssvar med forbehold for Kommunalbestyrelsens godkendelse den 23. februar 2021.

Hvidovre kommune er meget enige i Affaldsplanens indsatsområder, som ligger fint i tråd med kommunens egne fokusområder. Affaldssortering og genbrug er taget utroligt godt imod af kommunens borgere og virksomheder og stigningen i genbrugsprocenten i de seneste år er gået over al forventning. Det er rigtig positivt!

Den opbakning vil vi gerne sikre fortsat. Yderligere tiltag kræver en fortsat forståelse hos borgere og virksomheder kræver at tiltag implementeres i en ordentlig lokal proces og kontekst.

Derfor støtter Hvidovre Kommune høringssvaret fra Kommunernes Landsforening, og vil herudover særligt gøre opmærksom på følgende:

Tidsfrister

Den tidsfrist, som kommunerne får til at implementere genbrugsordningerne, skal være rimelige, henset til både den politiske drøftelse og henset til frister for implementering, så service og leverancer til borgerne er velgennemtænkte og lokalt realiserbare og bliver vel modtaget.

Langsigtede tiltag

Det er også væsentligt, at de vedtagne ændringer af indsamlingsordninger og materialekombinationer er langsigtede. En udskiftning og tilførsel af nye beholdere og ændringer i indsamlingsfrekvenser er store investeringer for den enkelte borger og for den enkelte virksomhed.

Det foreslås derfor, at der er nogle klare og lange tidsperioder i affaldsplanen, så der er mulighed for stabile ordninger.

Information til borgere og virksomheder

Det er vigtigt med kampagner og information til borgerne og virksomheder både nationalt og lokalt om de 10 konkrete genbrugsfraktioner, for at de nye indsamlinger kan blive en succes.

Staten bør gå foran med kampagner, da en af de vigtigste visioner i den nye affaldsplan er, at indsamlinger og genbrugsfraktioner er ens i hele landet. Hvidovre Kommune vil supplere med information i forbindelse med udrulning af konkrete indsamlingsordninger mv.

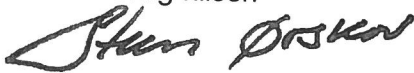
Tilsyn

Hvidovre Kommune sætter pris på den øgede indsats overfor byggeaffald og tilsyn med virksomhedernes affald, særligt da dette affald ofte er forbundet med en stor miljøpåvirkning.

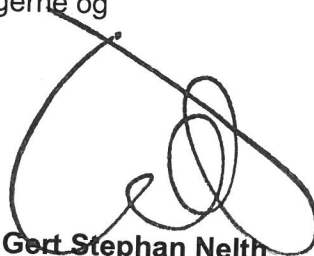
Rollefordeling

Endelig anbefales, at det i planen gøres meget tydeligt, hvilke initiativer og pligter som ligger henholdsvis hos kommunerne, borgerne og virksomhederne.

Med venlig hilsen

Steen Ørskov Larsen
Formand for Teknik- og Miljøudvalget

Gert Stephan Nelth
Direktør

IDAs Høringssvar til "Handlingsplan for cirkulær økonomi - National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032"

Til: Miljøministeriet mim@mim.dk
cc idams@mim.dk
Journalnummer 2020-22977

Høringssvar
9. februar 2021

Fra: Ingeniørforeningen, IDA

I IDA takker vi for muligheden for at afgive høringssvar på denne handlingsplan, og vi vil gerne kvittere for at planen tager nogle skridt i retning af en omstilling til cirkulær økonomi. Problemet er imidlertid, at handlingsplanen mest af alt er en opsamling på alt hvad der kan samles sammen af forskellige cirkulære initiativer flere år tilbage, implementering af EU-regulering, suppleret af enkelte nye initiativer. De initiativer handlingsplanen indeholder er rigtig gode, men vi mangler væsentlige initiativer, før der kan være tale om en egentlig handlingsplan for cirkulær økonomi, og før vi i Danmark kommer til at udnytte det job- og vækstpotentiale der er i en omstilling til cirkulær økonomi. Med andre ord, den fremlagte plan kan i vores optik næppe kaldes en handlingsplan for cirkulær økonomi – men nærmere bør betegnes som "skridt på vej mod en cirkulær omstilling".

Problemet med denne handlingsplan er ikke de initiativer den indeholder – de fejler som sådan intet, men det er alle de initiativer der ikke indgår i planen, der er problemet. Flere steder bliver udfordringen fint beskrevet – men der kommer ingen løsningsanvisninger, der kan bringe Danmark blandt de lande der gør en forskel ift. omstillingen til cirkulær økonomi.

Hovedkonklusion: Flere steder er der ikke sammenhæng mellem planens analyser og kortlægning af problemet OG de initiativer, som handlingsplanen varsler. Derfor har vi i IDA nedenstående forslag til initiativer, som handlingsplanen bør suppleres med.

Forslag til Initiativer:

Affaldsforbyggende initiativer:

1. Kommunerne skal udarbejde affaldsforebyggelsesstrategier, herunder lokale dele- og reparationsstrategier, og de skal have mulighed for at bruge affaldsgebyret til at finansiere dette.

2. Forlængelse af reklamationsretten fra 2 til 6 år på visse produktgrupper. Danmark har mulighed for at stille krav om en reklamationsret på op til 6 år jf. EU-lovgivning, men har valgt at den kun skal være på 2 år. IDA støtter her Forbrugerrådet Tænk, idet en forlænget reklamationsret vil tilskynde producenterne til at forlænge levetiden på deres produkter, hvilket vil mindske affaldsmængderne.
3. Bruge skatte- og afgiftssystemet, så det afspejles på prisen af et produkt, om det er designet til lang levetid, kan repareres og genanvendes. Altså dem der sender de mest forurenede produkter på markedet, er også pålagt de højeste afgifter. For elektroniske og elektriske produkter og for tekstiler kan en af reguleringsstrategierne være en kraftig modulering af affaldsafgifterne kombineret med et grønt skattefradrag for reparationer, som Dansk Erhverv for nylig slog til lyd for.
4. Sæt gang i udarbejdelsen af indikatorer til at vurdere udviklingen i produktlevetid. Der er således behov for, at der som del af handlingsplanen udvikles andre indikatorer til at følge forbrugets omfang og baggrund, herunder forhold, der påvirker produkters levetid. Handlingsplanen bør tilføjes indikatorer baseret på fx spørgeskemaer til et repræsentativt udsnit af befolkningen.
5. Udarbejd ”dansk designguide – dansk design til cirkularitet ”. Et fundamentalt opgør med den måde produkter designes. Vi har set med plastindustriens designguide, at der er et utrolig stort behov for at aktører på tværs af værdikæder mødes og i fællesskab udarbejder designguides til en lang række produktgrupper. Vi er i vores optik kommet dertil, at det ikke er nok at sige, at der skal være designguides, nu skal disse laves og konkrete redskaber skal udarbejdes.
6. Indsatser der udnytter Danmarks styrkepositioner, og fx udarbejder et visionært producentansvar, og udruller dette til andre områder end plastemballage, herunder elektronik og tekstiler.
7. Også på bygge-området mangler der tiltag. Her kunne et initiativ være, at udbrede lokale platforme som bygcirculært.dk, hvor man kan tilbyde og efterspørge byggematerialer. Her kan der findes inspiration i det tiltag der er lavet i et partnerskab mellem Gladsaxe Erhvervsby og Gladsaxe Kommune om at øge genbrug af byggematerialer i byggebranchen. Sammen har de etableret platformen bygcirculært.dk, der kan anvendes af alle professionelle aktører, bl.a. virksomheder og kommuner i Danmark.

Genanvendelse og nye forretningsmodeller:

8. En national strategi for genanvendelse. Med Klimaplanen liberaliseres genanvendelsesindustrien tilsyneladende uden nogen form for strategi eller national prioritering af hvilke veje vi skal gå. Samtidig bliver der ikke taget højde for, at for at opnå høj kvalitets genanvendelse, står vi overfor et behov for teknologiudvikling. Den teknologi der skal sikre en reel høj kvalitets genanvendelse, er langt fra at være en hyldevare, som private virksomheder kan investere i her og nu. Dertil kommer, at det er svært at se, at der

lige foreløbig er økonomi i fx at genanvende tekstiler eller mælkekartoner under de nuværende rammebetingelser.

9. Initiativ: Fokus på kvalitet. Der er behov for et paradigmeskifte i genanvendelsesindsatsen, som erstatter det nuværende fokus på kvantitet med et fokus på kvalitet i genanvendelsen. Med EU's affaldsdirektiv er der kommet fokus på reel genanvendelse frem for indsamlet til genanvendelse – hvilket absolut er et skridt fremad. Men genanvendelse opgøres stadig ift. vægt. Hvilket kunne suppleres af et fokus på hvordan vi genanvender de mest sjældne og miljømæssigt problematiske ressourcer bedst muligt. At et kilo genanvendt beton tæller lige så meget som et kilo genanvendt aluminium, er absurd.
10. Arbejde på at der på EU-niveau iværksættes en revidering og relancering af EU's affaldshierarki. Dette har behov for et tiltrængt serviceeftersyn. Der er i særdeleshed behov for en mere nuanceret tilgang til genanvendelse. Det skal synliggøres at genanvendelse kan ske på mange niveauer, og at nogle former for genanvendelse er miljø- og klimamæssigt bedre end andre.
11. Et særskilt 'Cirkulært udviklings- og demonstrationsprogram' rettet imod alle typer cirkulære forretningsmodeller. Der er behov for at understøtte startups og teknologiudvikling, der kan bringe Danmark i front på cirkulær økonomi området som supplement til eksisterende programmer.
12. Initiativ ift. at kunne illustrere over for borgeren hvad der sker med det sorterede affald. Der er for ensidigt fokus på hvor mange fraktioner der skal sorteres i, med fare for at vi taber borgerne, når det ikke er mere synligt, og der ikke er bedre kendskab til hvad der videre sker med borgernes sorterede affald.
13. Nye initiativer der erstatter flere af dem der udløber i 2021, især ift. støtte til SMV'ernes arbejde med cirkulær økonomi.
14. Styrke den offentlige forskning inden for cirkulær økonomi. Økonomiske analyser viser, at en øget forskningsaktivitet i den offentlige sektor øger forskningen i den private sektor. Den estimerede marginaleffekt viser, at en krone mere i offentlig forskning fører til 0,9 krone mere privat forskning. Resultatet betyder, at offentlig forskning og privat forskning generelt set ikke er substitutter, men at de komplementerer hinanden. Forskning i den offentlige sektor fortrænger med andre ord ikke privat forskningsaktivitet, men får derimod virksomhederne til at forske og udvikle mere. Læs mere på: [private-investeringer-i-fou.pdf \(ida.dk\)](#)

Corona-krisen har yderligere aktualiseret omstillingen til cirkulær økonomi, og vi kan i IDA fuldt tilslutte os, at (som der står på side 7 i handlingsplanen), *"Cirkulær økonomi skal fremover i endnu højere grad end i dag være med til at skabe grønne arbejdspladser og samtidig være den bæredygtige vækstmotor for Danmarks næste grønne erhvervseventyr."* Det store spørgsmål er, om dette kommer til at ske med den plan, der her er fremlagt? I IDA har vi svært ved at se, at den

nærværende plan kommer til at udnytte Danmarks fulde potentiale. Derfor håber vi at ovenstående forslag til yderligere initiativer kan komme i betragtning.

Konkrete kommentarer til de enkelte kapitler

- Nedenstående er hvad vi har valgt at slå ned på under de enkelte kapitler

Kapitel 2: Rammer for forebyggelse og håndtering af affald.

Affaldshierarkiet: Selvfølgelig danner affaldshierarkiet ramme om den danske indsats – hvor forebyggelse går forud for genanvendelse, forbrænding og deponi. Vi havde dog gerne set, at der fra de danske myndigheders side, er en refleksion og allerhelst, at der forestår et arbejde med at opdatere og udbygge dette affaldshierarki. Det er i vores optik på tide, at der fx arbejdes med en opdeling af genanvendelse. En opdeling der tydeliggør, at der er mange former for genanvendelse.

I dette kapitel bliver der refereret til flere mål for genanvendelse, hvor målene angives i procenter af den samlede mængde. I vores optik er der behov for at vi måler og ser mere nuanceret på disse mål. Fx siger det ikke meget, at bygge- og anlægsbranchen står for 41% af affaldsproduktionen i Danmark. Her bør der måles mere nuanceret på genanvendelsen, så det giver et indblik i hvor meget der er beton, jern, mursten og hvordan det ellers fordeler sig på materialetyper, hvilket vil give et bedre billede af hvor der er potentialer for genanvendelsesprojekter.

Derudover undrer det os, at der i kapitel 2,5 skrives, at Danmark er meget tæt på at nå EU mål for genanvendelse af husholdningsaffald i 2025, og at vi vil nå målene for 2030 uden yderligere initiativer. Her må menes, at vi med denne plan kommer tættere på at nå målene, når de initiativer planen indeholder er implementeret. Fx nærmer vi os først målet, når kravet om separat sortering af madaffald er implementeret i alle kommuner.

I figur 2.5.2 kunne vi godt ønske os en søjle, der viser den forventede reelle genanvendelse.

I kapitel 2.7 gennemgås sammenhængen med andre danske strategier, planer og programmer, herunder refereres der til flere initiativer, der udløber inden for overskuelig fremtid. Fx "plastikhandlingsplanen", hvor der endnu ikke er penge efter 2022. Det er uklart for os, hvorvidt et initiativ som dette skal forsætte efter 2022.

Derudover er det tydeligt, at selvom der lægges meget vægt på grønne offentlige indkøbs rolle, er der ikke afsat midler til at løfte opgaven.

I IDA er vi meget positive over for MUDP, GUDP og Danmarks grønne fremtidsfonds bevillinger – dette er utrolig afgørende for at vi får den nødvendige innovation og teknologiudvikling.

Kapitel 3. Mindre affald og bedre udnyttelse af naturressourcerne.

Som der rigtigt står, bestemmes 80 pct. af et produkts miljøpåvirkning i designfasen. Her vil en dansk indsats være oplagt. At lave designguides, er et stort og omfattende arbejde, der dels kræver et stort værdikædet kendskab dels deltagelse fra mange aktører – men her ser vi muligheder for en dansk indsats.

Det er naturligvis positivt at man vil styrke den danske deltagelse i det europæiske arbejde med cirkulære standarder. Og det er selvfølgelig oplagt at arbejde med Ecodesign-direktivet, der endnu ikke udnytter sit fulde potentiale. Miljømærkerne som EU-blomsten og Svanemærket er ligeledes oplagte værktøjer, som skal meget mere i spil. Men en revision af Ecodesign-direktivet tager tid og miljømærkerne er frivillige redskaber. Derudover henvises der til PEF – som gennem de seneste mange år konstant har været udfordret, og heller ikke står klar som redskab.

Derfor undrer det os, at der ikke kigges nærmere på en ændring af reklamationsretten, som fx at forlænge reklamationsretten fra 2 til 6 år på visse produktgrupper, som også Forbrugerrådet Tænk argumenterer for. Det vurderes at en forlængelse vil have en indirekte effekt på den grønne omstilling, fordi producenter og forhandlere i højere grad vil sælge produkter med længere holdbarhed, færre fejl og bedre mulighed for reparation.

Ang. indsatsen målrettet SMV'er står der i kap. 3.3:

”Særligt de store virksomheder er allerede i gang med en cirkulær omstilling fx gennem design af produkter og processer, som underbygger en højere værdiudnyttelse af materialer og nye cirkulære forretningsmodeller. Dog har mange små og mellemstore virksomheder (SMV'er) det vanskeligt med at omsætte potentialet i at udvikle mere cirkulære forretningsmodeller. SMV'erne efterspørger mere viden, kompetencer, kapacitet og risikovillig kapital. Over halvdelen af SMV'erne fokuserer på at reducere brugen af materialer, spild og affald, men kun mellem 10-16 pct. arbejder i dag med de mere gennemgribende aspekter af ressourceeffektivitet, i form af fx cirkulære forretningsmodeller, udvikling af værdikædesamarbejde, tilbagetagningsordninger eller design af produkter, der er nemme at genanvende. Flere virksomheder efterspørger muligheden for at tage deres egne produkter tilbage efter endt brug hos forbrugeren. Dette giver producenter og behandlere et fysisk og som regel også økonomisk ansvar og motiverer således til at søge at undgå affaldsfrembringelse mest muligt, og til at producere genanvendelsesegnede produkter.” og ”Erfaringer har vist, at der fortsat er behov for en stærk rådgivningsindsats og vidensopbygning for særligt SMV'er, der ønsker at arbejde med ressourceeffektivitet.”

Fra IDAs side bakker vi fuldt op omkring de regionale og nationale programmer, som hjælper små og mellemstore virksomheder med grøn og cirkulær forretningsudvikling. Vi så gerne langt flere initiativer målrettet SMV'erne. Herunder håber vi at der fortsat afsættes penge til Erhvervsfremmebestyrelsens landsdækkende SMV-rettede indsats, hvor der tidligere har været afsat omkring 95,7 mio. kr. fordelt over perioden 2019-2021. Det er vores opfattelse at de penge, der blev afsat til tilskudsordninger for små og mellemstore virksomheder, var for få. Den store efterspørgsel betød at tilskudsordningen hurtigt blev brugt op.

”Tilskudsordning for cirkulære forretningsmodeller i små og mellemstore virksomheder”, hvor der i 2018-21 er afsat 19,6 mio. kr. til en ordning, hvor SMV'er kan opnå tilskud til udvikling af og implementering af cirkulære forretningsmodeller. Samt modtage op til 100.000 kroner i støtte til aflønning af en konsulent, til enten at hjælpe med at udarbejde eller implementere en allerede udviklet cirkulær forretningsmodel. I IDA ser vi det som gode initiativer, og så gerne meget mere af dette. Men det er uklart hvordan det ser ud når tilskudsordningen udløber i 2021?

Derudover finder vi det meget positivt, at der sker en forenkling af reglerne om frivillige tilbagetagningsordninger hos virksomhederne. Her så vi gerne, at tilbagetagning blev understøttet endnu mere via konkrete projekter.

Ang. kapitel 3.3 om den ressourceeffektive virksomhed. IDAs nye automatiseringsanalyse (se: <https://ida.dk/media/7524/ida-analyse-hvor-langt-er-danske-virksomheder-med-industri-40-csl-okt-2020.pdf>) viser, at de mest automatiserede og digitaliserede virksomheder opnår væsentlige ressourcebesparelser. Tre gange så mange blandt de højt og meget højt automatiserede virksomheder har oplevet 'grønne' gevinster som de lavt automatiserede. Knap 30 pct. af de højt automatiserede har som følge af automatiseringen nedbragt deres energi- og/eller ressourceforbrug, mens den tilsvarende andel blandt de lavt automatiserede er knap 10 pct. Dermed kan digitalisering og automatisering af virksomhederne blive til et potentielt tiltag, der både bliver et led i den teknologiske, forretningsmæssige og bæredygtige omstilling.

Ang. kapitel 3.4 om grønne indkøb. Her anser vi det for skuffende, at der med den strategi regeringen fremlagde slut 2020, ikke var afsat nogle midler til at fremme offentlige grønne indkøb, samt at der var fokus på statens indkøb, når det er kendt viden, at der også er mange miljø- og klimagevinster at hente i de kommunale indkøb.

En IDA-analyse fra oktober 2020 illustrerer tydeligt, hvilke ønsker og muligheder der kan arbejdes videre med. Se analysen her: <https://ida.dk/media/7362/20201015-kommunale-indkoeb-schefer-oensker-nationale-maal-for-groenne-indkoeb-endlich-csl.pdf>

I forhold til at fremme deleøkonomi er handlingsplanen mangelfuld. Figur 3.5.2 viser tydeligt, at Danmark ikke er med forrest i feltet, når det kommer til netop deleøkonomi – men det står stadig uklart, hvordan vi skal styrke dette område i Danmark selvom figuren illustrerer, at der er et stort potentiale.

I IDA er vi særdeles positive overfor arbejdet med at udnytte det store potentiale i den datadrevne cirkulære økonomi. Vi er ligeledes enige i at det offentlige kan hjælpe virksomhederne på vej med at udnytte de nye muligheder. Vi ser især et behov for cirkulære forretningsmodeller, der kan indsamle og dele data om produkternes design, materialekomposition og performance på tværs af den værdikæde, som virksomheden er en del af. Vi glæder os derfor meget til at følge challenges.dk. Vi håber at det bliver til mere end blot en idékonkurrence, men at der kommer konkrete resultater, der kan skaleres og udbredes.

Kapitel 3.6.2 viser med alt tydelighed, at der er behov for handling ift. forbruget af elektronik, og at der skal fokus på reparation. Her kunne der være fokus på hvad der lokalt kan gøres for at fremme reparation og understøtte forskellige initiativer.

Også her har vi i IDA en analyse der viser barrierer og udfordringer ift. at fremme reparation. Se: <https://ida.dk/media/2355/reparation-af-varige-forbrugsgoder-ida-analyse.pdf>.

Men der er selvfølgelig også gode tiltag som vi i IDA gerne vil kvittere for, fx at alle kommunale genbrugspladser forpligtes til at stille et område, container el.lign. til rådighed, hvor borgerne kan levere genstande til direkte genbrug. Samt partnerskab om grønne tekstiler i offentlige indkøb.

Kapitel 4. Mere og bedre genanvendelse

Der står: *” Et genanvendt materiale har en høj kvalitet, når det teknisk kan erstatte jomfruelige materialer uden at skabe uønskede miljøeffekter eller forringe funktionen og værdien af det endelige produkt. Den tekniske kvalitet hænger fx sammen med materialernes egenskaber, samt en stabil og kendt kvalitet af de oparbejdede råvarer.”* Men det er stadig uvist, hvordan vi i Danmark fremmer denne form for genanvendelse udover fokus på sortering.

På side 69: står der: *”Endelig vil Handlingsplan for cirkulær økonomi have særlig fokus på at øge genanvendelsen af fx tekstilaffald og kompositemballageaffald, der i dag er svært genanvendelige. Det er regeringens målsætning at sikre mere og bedre genanvendelse.”*

Vi ser dog slet ikke tilstrækkelige initiativer til at understøtte denne hensigtserklæring. Det er derfor ikke klart for os, hvordan man i Danmark egentlig vil sikre en høj kvalitets genanvendelse af netop disse to fraktioner. Med andre ord, vi mener ikke, at handlingsplanen sikrer mere og bedre genanvendelse. Og vi mangler stadig svar på, hvordan vi i Danmark opnår høj kvalitet i genanvendelsen fx af tekstilaffald og komposit-emballageaffald. Vi vil derfor foreslå at der laves en kortlægning af ”state of the art” og nogle fyrtårnsprojekter for genanvendelsen af disse nye fraktioner.

Vi er på alle måder tilhængere af, at der opstilles mål for genanvendelse. Udfordringen er her, at der primært er tale om en implementering af EU's mål. Når der fx henvises til at genanvendelsen af husholdningsaffald og lignende affald, fra andre kilder (Municipal Waste), øges til mindst 50 pct. i 2020, 55 pct. i 2025, 60 pct. i 2030 og 65 pct. i 2035, er det jo EU's mål.

Det er stadig uklart hvordan kommunerne årligt skal opgøre genanvendelse.

Tabel 4.3.1 viser tydeligt, at der er behov for en øget indsats ift. at genanvende affald fra servicebranchen. Her kunne der med fordel sættes ekstra fokus på hvordan der opnås øget genanvendelse – ud over hvad der opnås ved affaldssortering.

Der er selvfølgelig også tiltag vi finder særligt positive. Fx glæder vi os meget over initiativet:

”Partnerskab om nye teknologier og digitale løsninger i affaldssektoren. Der etableres et partnerskab, som skal understøtte brugen af nye teknologier og digitale løsninger i affaldssektoren, som kan øge genanvendelsen af affald og fx bidrage til en højere kvalitet i de genanvendte ressourcer.”

Dette er i vores optik et vigtigt initiativ, og derfor vil vi i IDA allerede nu gerne melde os klar til at bidrage til dette partnerskab.

Vi forudser en række udfordringer angående udbud af genanvendeligt affald. Som der står i planen, indføres der krav til kommunerne om udbud af behandlingen af det genanvendelige husholdningsaffald, herunder også sortering af affaldet. Udbudspligten ændrer ikke på miljøkrav til affaldshåndtering, og kommunerne vil fortsat have ansvaret for at sikre, at affaldet håndteres korrekt og i overensstemmelse med de miljøkrav, der fastsættes i de kommunale udbud.

Hvordan skal vi i Danmark håndtere, at langt de fleste anlæg der fx kan modtage tekstiler og kompositemballageaffald ikke ligger i Danmark, og at erfaringen viser, at det er svært for kommunerne at følge op på hvordan affaldet egentlig håndteres når det sendes ud i verden? Her så vi gerne, at der bliver arbejdet med certificering af modtageranlæg. Så når en kommune skal indgå en aftale, kan de vælge en modtager der er EU-certificeret til at oparbejde ressourcer. Forhåbentlig kan der i fremtiden være langt højere grad af tillid til de anlæg der modtager affaldet.

Det er selvfølgelig udmærket, at det om fire år skal evalueres, om der fortsat er behov for kommunal tilstedeværelse på markedet ud over den femårige overgangsperiode. Og at, såfremt der er væsentlige argumenter for en fortsat tilstedeværelse, kan aftalepartierne forlænge overgangsperiode ud over de fem år. Men er det ikke muligt at være lidt mere proaktive og langsigtede på denne dagsorden? Og allerede nu lægge op til langt mere offentlig-privat samarbejde med henblik på at sikre en højkvalitets genanvendelse af dansk affald.

Nu hvor der er kommet et forbud mod kommunale investeringer i nye genanvendelses anlæg, burde der fra statens side tænkes i hvilke former for genanvendelses anlæg det vil give mening, at der investeres i, i Danmark. Dette skal selvfølgelig overvejes ift. hvilke kapaciteter vores nabolande har, hvor der er danske styrkepositioner og hvor det vil give klima-, miljø- og erhvervspolitiske (herunder arbejdspladser) gevinster at hente.

Det er selvfølgelig positivt at det offentlige stadig kan gå ind og sikre forsvarlig genanvendelse i de tilfælde hvor private aktører ikke byder ind ift. at kunne håndtere en særlig affaldsfraktion. Det bør dog være en pointe, at det ikke er de enkelte kommuner, der skal løfte opgaven, men en national opgave – så vi på nationalt niveau får løftet teknologiudviklingen og tænkt på tværs af kommunegrænser.

Det er altså positivt at der kan gives dispensation fra forbuddet mod investering i genanvendelses anlæg for enkelte fraktioner, såfremt det viser sig, at der efter en udbudsrunde ikke er private bydere på håndteringen af de enkelte fraktioner.

Mange former for genanvendelse kræver en vis volumen, derfor vil det være oplagt at det ikke er den enkelte kommune der skal løse problemet, men at der er tale om en national planlægning. Det er selvfølgelig positivt at der er lovforslag på vej, der vil sikre at der bliver tale om et partnerskab i form af offentligt-privat selskab, hvor en privat virksomhed også tager en økonomisk risiko.

Tekstilaffald

Handlingsplanen beskriver meget fint, at automatisk sortering af tekstiler, og teknologier til at genanvende tekstiler, er under udvikling i flere lande i Europa. Og det står klart at Danmark ikke er blandt disse lande. Det fremgår dog ikke klart, om vi i Danmark i fremtiden skal være et af de lande der udvikler løsninger – altså har regeringen nogen visioner på dette område? Når nu vi i Danmark vælger at iværksætte husstandsindsamling af tekstilaffald lidt før andre EU-lande, så burde vi i vores optik, også forholde os til hvad der sker med det tekstilaffald der indsamles.

På nuværende tidspunkt har vi ingen danske anlæg at sende dette affald til, og de anlæg der er i andre EU-lande, kan ikke sikre højkvalitets genanvendelse.

Vi finder det meget positivt at et partnerskab blandt andet skal medvirke til udviklingen af sorteringsteknologier, herunder vurdere om Danmark skal opbygge kapacitet til automatisk sortering af tekstilaffald. Og det er ligeledes positivt at partnerskabet skal bidrage til en kortlægning og miljøvurdering af fremtidens løsninger til genanvendelse af tekstilaffald for evt. at understøtte udviklingen af genanvendelsesteknologier i Danmark. Også den Taskforce for bæredygtig omstilling af mode og tekstil, der etableres, er et godt tiltag.

Men selvom ”Partnerskab om bæredygtige kredsløb i tekstilbranchen” er et meget positivt initiativ, som vi også gerne bidrager til, løser det ikke det problem, vi kommer til at stå med, når indsamlingen ruller ud. De konkrete udfordringer handlingsplanen beskriver, adresseres ikke af de initiativer handlingsplanen foreslår.

Elektronik og batterier

I IDA ser vi frem til at de danske regler for producentansvarsordningerne for elektronik og batterier skal revideres, så de administrative forhold i ordningerne opfylder minimumskrav. Det er vores forventning at revisionen også vil have fokus på at løse problemet med at elektronikaffaldet ender de forkerte steder – beskrevet som såkaldte skyggestrømme, som ikke registreres i producentansvarssystemet.

Det fremhæves også at *”Den markedsførte mængde af industribatterier til brug for elbiler og -cykler er tredoblet i 2018 i forhold til niveauet i 2015-2017. I takt med øget elektrificering af transportsektoren forventes mængden af disse batterier fortsat at stige.”* Men igen ser vi ingen initiativer der adresserer denne udfordring. Kunne det være en dansk vision at være dem, der udvikler teknologien til at genanvende disse batterier i langt højere grad end det vi ser i dag?

Samtidig er der behov for en indsats ift. indsamling af batterier, når indsamlingsprocenten fortsat kun ligger på 45%.

Det er selvfølgelig glædeligt, at EU-kommissionen har udpeget elektronik og batterier som fokusområder, her kunne Danmark jo være blandt de lande der viser løsninger frem, udover at revidere producentansvaret for elektronik og batterier.

IDA opfordrer samtidig til, at der stilles krav til producentansvarsordningen om en kraftig modulering af affaldsafgifterne, hvis det skal lykkes at bruge ordningen til at forebygge elektronikaffald.

Affaldsforbrænding, deponi og farligt affald.

Selvom affaldsforbrænding ikke som sådan er en del af en cirkulær økonomi, anerkender vi også, at der i mange år fremover vil være affald der skal forbrændes eller deponeres, derfor skal der stadig være et fokus på at reducere miljø- og klimapåvirkningerne ved denne behandlingsform.

Planen indeholder ingen indsatser der adresserer miljøpåvirkningen fra affaldsforbrænding, deponi og håndtering af farligt affald, selvom der fortsat er behov for indsatser. Fokus på shredderaffald gør det ikke alene.

Dertil kommer, at dele af olieudvindingsfelterne i Nordsøen skal dekommissioneres i de kommende år. Mængden af udtjente skibe og boreplatforme, der vil blive ophugget i Danmark,

forventes derfor forøget i de kommende år. Det medfører en række miljømæssige udfordringer fx håndtering af NORM affald som bør adresseres.

Det er derfor ikke nok, at *”Danmark prioriterer deltagelse i det internationale samarbejde om skibsofhugning herunder med fokus på at reducere de negative konsekvenser af ophugningsaktivitet ved udbredelsen af skibsofhugningsforordningen som ledende global standard for sikker og miljømæssig forsvarlig ophugning af skibe.”*

Eksport af affald

Som det fremgår af handlingsplanen, er Danmark på nuværende tidspunkt helt afhængig af eksport for at kunne afsætte affald til genanvendelse. Men det bliver ikke gjort klart, om det er den danske strategi, at mest muligt skal eksporteres eller om man fra dansk side ønsker, at have den teknologi og de arbejdspladser en genanvendelsesindustri også kan medføre?

Kapitel 5. Bedre udnyttelse af biomasse

Der er ingen tvivl om at biomasse-området indeholder mange potentialer både set med miljø- og klima-briller, men også set med teknologiudviklings- og arbejdsplads-briller. Fx at der er mulighed for, at dele af madaffaldet kan finde helt nye former for genanvendelse ved hjælp af teknologi. Samt at genanvende fosfor fra spildevandsslam.

Vi er ligeledes enige i, at materialer og produkter baseret på biomasse kan erstatte materialer og produkter, der i dag er baseret på fossile råvarer. Og ja, det vil kræve forbedrede og billigere teknologier til raffinering af biomasse, hvis flere og bedre biobaserede produkter skal udvikles.

Skal vi udnytte de danske styrkepositioner, der beskrives i handlingsplanen inden for bioraffinering ved mekaniske, biologiske, kemiske og termiske processer, og udvikling af biobaserede produkter, der kan erstatte fossilbaserede produkter inden for materialer, kemikalier, brændstoffer, gødning, foder, fødevarer, ingredienser, tekstil og medicin, vil det kræve en massiv prioritering.

Danmark har bl.a. særligt gode forudsætninger for at blive førende i at identificere og realisere potentialerne i forskellige nye råvarer, som kan anvendes til proteinprodukter, fx protein fra græs. Det er derfor vigtigt at forsætte med initiativer som fx forskningsanlægget på Aarhus Universitet, hvis vi skal få andel i den årlige omsætning og beskæftigelse på 8,2 pct. af EU's samlede arbejdsstyrke som EU-Kommissionen vurderer der er potentiale for.

Det er derfor godt, at der vil blive gennemført en analyse af, hvordan biomasse og bioraffinering kan skabe samfundsøkonomisk gevinst i fremtiden.

Vi er ligeledes enige i at der er stor efterspørgsel på teknologier, der kan udvinde fosfor fra slammaske. Teknologierne er på nuværende tidspunkt på demonstrationsniveau, men forventes inden for en kort årrække at blive modnet og hermed både bedre og billigere. Dette er derfor en udvikling der skal styrkes.

Det er derfor også positivt, at der vil skabes økonomisk incitament til genanvendelse af fosfor fra spildevandsslam mm.

Kapitel 6. Bæredygtigt byggeri

For at give bedst mulig og faglig kvalificeret input i dette hørings svar, har vi i IDA bedt om input til dette kapitel fra IDAs fagtekniske selskab: IDA Byg.

Generelle bemærkninger til kapitel 6 Bæredygtig byggeri side 138-150:

IDA Byg bifalder planerne om at gøre LCA og LCC - som pt. er inkluderet i den frivillige bæredygtighedsklasse - til lovkrav i bygningsreglementet. Dertil tilføjes, at IDA Byg er opmærksom på flere værktøjer til beregning, og indstiller til, at man laver en ensartet/standardiseret måde at anvende LCA og LCC. Den praksis, der benyttes i den frivillige bæredygtighedsklasse, er en EU-standard, som bør implementeres i de øvrige beregningsmodeller.

Specifikke bemærkninger:

Bemærkning til afsnit 6.1.3 Initiativer side 140

Hvorledes sikres gunstige forhold til produktudvikling, hvis kravene til materialevalg bygger på allerede kendte materialer?

Man skal passe på, at dokumentationskravene til produkter ikke kommer til at hæmme produktudvikling generelt. IDA Byg udtrykker en bekymring for, at der utilsigtet kan fremkomme nye barrierer for bæredygtig udvikling og innovation.

Bemærkning til afsnit 6.2 side 140-143

"I Danmark er ca. 8 procent af byggeriet i træ. Der er vurderet store potentielle CO2-besparelser ved at konvertere traditionelle løsninger som tegl, stål og beton til træ og træbaserede produkter. Brug af mere (bæredygtigt) træ i byggeri flugter desuden med det nye nationale skov-program." (øverst, side 140)

IDA Byg fremhæver ovenstående citat som problematisk, idet citatet savner en kilde – der henstilles til, at man skal passe på med at skabe en illusion om, at træ altid er mere bæredygtigt end tegl, stål og beton. Det må komme an på, hvilke parametre, der måles på. IDA Byg savner en kildehenvisning til dette udsagn, og hvorvidt dette udsagn tager hensyn til hele livscyklussen på de sammenlignede materialer.

Affaldshåndtering og arbejdsmiljøsikkerhed i anlægsfasen:

Uhensigtsmæssig affaldshåndtering og henstilling af affald på byggepladser udgør en risiko for arbejdsmiljøsikkerheden. Derfor henstilles til, at man i handlingsplanen tilføjer initiativer til fremme af arbejdsmiljøsikkerhed på byggepladser, da cirkulær, miljøforsvarlig samt socialt ansvarlig affaldshåndtering skal engageres helt nede i skala hos entreprenørernes medarbejdere. Initiativer kunne være at afprøve kommunikationskampagner eller nye typer social organisering og processer, der medvirker til en kulturel bevidsthed hos alle, der færdes på byggepladsen.

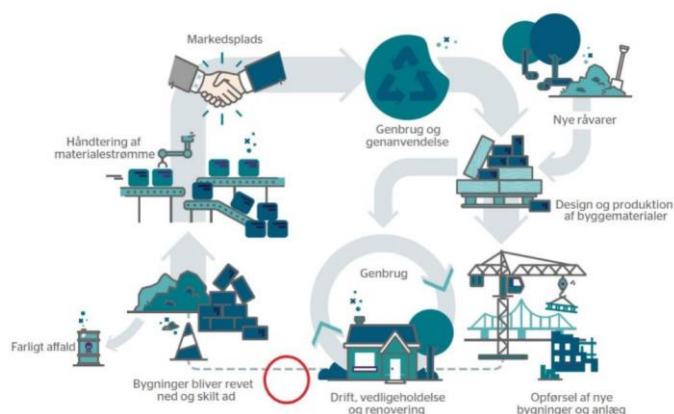
Tesen er, at forsvarlig affaldshåndtering har mærkbare afledte effekter, som er både socialt, miljømæssigt og i særdeleshed økonomisk gunstige for de individuelle aktører i et bygge- og anlægsprojekt. Formålet er at skabe større incitament til handling for flere aktører end blot myndighederne. Erfaringerne fra sådanne case-eksempler bør opsamles og understøtte erfaringer med eksempelvis affaldshåndtering i den frivillige bæredygtighedsklasse.

Manglende fokus på processer for sortering af farligt affald og genanvendelige materialer forud for nedrivning. Visse typer byggematerialer mister genanvendelsesværdi, hvis potentialet for genanvendelse for de forskellige materialer ikke er identificeret før nedrivning. Hvis materialer

bliver samlet i én stor bunke efter materialetype og ikke bliver underinddelt efter f.eks. kvaliteter og egenskaber, risikerer man, at materialet kun kan genanvendes efter bunkens laveste fællesnævner/ringeste kvalitet.

Bemærkning til Figur 6.2.1 Byggeriets værdikæde side 141

Figuren mangler et led jf. ovenstående afsnit vedr. sorteringsprocesser. Det er væsentligt, at der indarbejdes en proces for sortering, inden bygningen bliver revet ned.

Bemærkning til afsnit 6.2.3 side 143

Implementering af den frivillige bæredygtighedsklasse i bygningsreglementet

Når de toårige testfase af Den frivillige bæredygtighedsklasse er nået, vil IDA Byg meget gerne inviteres til den kommende evaluering af ordningen.

Udarbejdelse af modeller for et standardiseret bygningspas

I forbindelse med udarbejdelse af et bygningspas for nye bygninger og med det data, der ligger til grund, foreslår IDA Byg, at man overvejer en overordnet systematik og plan for implementering af drift og vedligeholdelse af samtlige materialer og komponenter, der indgår i bygværket. Dette være sig både installationer, konstruktionsdele mv.

Anvendelsen af et omtalt bygningspas bør altså diversificeres, så der i bygningsdriften kan trækkes data til vurderinger for bæredygtigt vedligehold målt på forskellige parametre, som samtidig tager højde for, at nogle parametre kan være modstridende. Derfor bør data på de enkelte bygningsmaterialer, der indgår i bygningspasset, også kunne vurderes i kontekst af den bygningskomponent, de er anvendt i, og samtidig forholdes til de ønskede driftsmål for bygværket eller anlægget.

IDA Byg ønsker at påpege, at det i begrundelserne for et standardiseret bygningspas, som nævnes i afsnittet 6.2 (side 140), ikke står eksplicit, hvorvidt dette bygningspas kun indføres for nybyg, eller om det også påtænkes indført for den eksisterende bygningsmasse. IDA Byg henstiller til, at initiativet for standardiseret bygningspas under alle omstændigheder inkluderer den eksisterende bygningsmasse, som påtænkes renoveret eller nedrevet, foruden nybyg, da det er i den eksisterende bygningsmasse, der for nuværende findes det største genanvendelsespotentialer.

IDA Byg henviser i øvrigt til den af CINARK og KADK udarbejdede Materialepyramide (www.materialepyramiden.dk/), som er et interaktivt beregningsværktøj til forskellige byggematerialers relative bæredygtighed. Med det menes bæredygtighed målt på forskellige, valgbare parametre. Inspiration fra dette kan indarbejdes til et sådant bygningspas, men kan også være et udbredt anvendt værktøj for de projekterende parter i byggeriet.

Bemærkning til afsnit 6.3.3 side 145

Ift. til digital understøttelse af energirenoveringsindsatsen er IDA Byg sådan set enig, men savner fokus på nye teknologier og digitale værktøjer, der dækker flere indsatser og processer i byggeriets mange faser – ikke kun i energirenovering. IDA Byg savner beskrivelser af digitale indsatser/initiativer, der tænker faser og processer sammen. Det kræver sammentænkte - ikke fragmenterede indsatser – at nå i mål med ambitionerne om bæredygtighed på et overordnet plan.

Kapitel 7. Plastik i den cirkulære økonomi

Der er ingen tvivl om at plast stadig er en kæmpe udfordring, når det kommer til overforbrug, genanvendelse og når det ender i naturen. Og derfor en fraktion som vi skal have ekstra fokus på.

Det er derfor positivt at handlingsplanen indeholder initiativet: *Forskningsmission om cirkulær økonomi med fokus på plastik og tekstiler*. I IDA så vi også gerne at dette blev suppleret med initiativer der understøtter et kommercielt ben også.

Og vi er enige i at løsninger kan omfatte blandt andet ændret design og produktionsmetoder samt ændrede forbrugsformer. Andre løsninger omfatter at udvikle teknologier, der kan forbedre sporbarheden af materialer gennem værdikæden og sortering af f.eks. plastikaffald med henblik på genanvendelse af høj kvalitet. Her ser vi især den forholdsvis nye løsning, med en usynlig strekkode på alle produkter som noget der kan udbredes.

Det glæder os at der også vil være fokus på udvikling af nye løsninger til mere bæredygtigt design af f.eks. tekstiler, der minimerer forbruget af naturressourcer, og sikrer længere levetid af tekstiler, samt teknologier, som kan øge genanvendelsen af f.eks. tekstilaffald.

Men der skal arbejdes hurtigt hvis krav om minimum 60 pct. reel genanvendelse af plastikaffald fra husholdningerne senest 1. januar 2022 skal være muligt.

Dertil kommer at vi savner en indsats der kan fremme efterspørgslen af genanvendt plast. Her kunne man lade sig inspirere af [The UK Plastics Pact | WRAP UK](#). Og stille krav om en vis procentdel genanvendt materiale i emballager eller produkter generelt. Det ville være nyskabende og potentielt kunne revolutionere affaldsbranchen.

Der burde ligeledes være en indsats ift. at fremme genanvendelse af rejekt fra bioaffaldssortering (altså plastposerne).

Når det kommer til plast, der ender i naturen, er det positivt at der er fokus på mikroplast i spildevandsslam. Dette bør dog ikke betyde, at der ikke arbejdes med at reducere mikroplastforureningen fra andre kilder.

Kapitel 8. Fremskrivninger og forsyningsikkerhed.

Det er i vores optik utrolig mangelfuldt at der, når det kommer til forbehandlings- og genanvendelsesplanlægning, kun er fokus på affaldsfraktionerne: madaffald og plastikaffald.

Det tydeliggør i vores optik behovet for en genanvendelsesstrategi der har hele billedet med. Dette understøttes kun af det faktum, at der for enkelte affaldstyper kan være udfordringer med afsætningen, fx er der fortsat behov for udvikling af genanvendelsesteknologier for tekstilaffald.

Det kan således være rettidig omhu at vi også sikrer os adgang til de ressourcer hvor vi i fremtiden kan forvente ressourceknaphed, og hvor genanvendelige materialer kan erstatte efterspørgslen på jomfruelige materialer.

Vi mangler en koordinering ift. Energiforsyningen. At brænde affald er selvfølgelig ikke en del af cirkulær økonomi, men en nødvendighed ift. til de produkter der ikke kan hverken genbruges eller genanvendes. Hvad er forventningerne ift. hvor meget varme og el vi i fremtiden vil få fra affaldsforbrænding?

Vi ved, at affaldsvarme står for ca. 19% af vores varmeforbrug og ca. 6% af vores elforbrug i dag. På side 162 i høringsmaterialet kan vi se, hvilke mængder affald (i tons), der forventes at vi i Danmark kommer til at brænde (er de tal der er med her, med import af affald?), men hvad er forventningerne til affaldsenergi bidrag i PJ i 2035? Her tænker vi selvfølgelig primært på affaldsforbrænding, men også biogas vil være relevant, når alt madaffald i første omgang skal til bioforgasning.

Når affaldssammensætningen bliver anderledes end i dag, betyder det sikkert også noget for brændværdien af det affald der brændes.

Afslutning:

I IDA står vi selvfølgelig til rådighed såfremt vores høringssvar giver anledning til spørgsmål.

Venlig hilsen

På vegne af IDA.

Sine Beuse Fauerby

Politisk chefkonsulent, cirkulær økonomi

Ingeniørforeningen, IDA
Kalvebod Brygge 31-33
1780 København V

Mobil: 24984477
E-mail: sbf@ida.dk

Web: www.ida.dk

ISOBRO's bemærkninger til udkast til handlingsplan for cirkulær økonomi

Det er positivt, at Miljøministeriet i forlængelse af den politiske aftale om grøn omstilling og cirkulær økonomi har valgt at udarbejde en handleplan for cirkulær økonomi i stedet for en ren affaldsplan og affaldsforebyggende plan. Men i nogle afsnit er fokus fortsat ensidigt på kommuner og affaldsselskaber. Det kan være det rigtige på nogle områder. Men det ensidige fokus på affaldsselskabernes indsats gælder paradoksalt nok også i afsnittet om genbrug, hvor der indgår mange andre aktører i affaldsforebyggelsen, hvorfor der i særdeleshed er behov for helhedstækning.

Det har ingen positiv effekt på miljø eller forbrugsvaner, at en genbrugsplads indsamler 10 tons ekstra genbrugsgenstande, hvis fx frivillige genbrugsbutikker i nabolandet mister 10 tons genbrugsgenstande. Sådanne projekter har der desværre været en del af i de sidste 5 år. Det er spild af halvoffentlige midler. Derfor er det vigtigt, at handlingsplanen for cirkulær økonomi skaber et klart incitament til helhedstækning, perspektivrige partnerskaber og større miljøeffekt.

Handlingsplanens afsnit 1.1. om visioner, målsætninger og indikatorer

Visioner

Handlingsplanen starter med at opsummere regeringens overordnede visioner i lyset af den politiske aftale om en grøn omstilling af affaldssektoren og fremme af cirkulær økonomi. Partierne bag aftalen om grøn omstilling og cirkulær økonomi lægger vægt på øget genbrug og et godt samspil mellem kommunale genbrugshjørner, som nu bliver obligatoriske på alle kommunale genbrugspladser, og frivillige/private genbrugsaktører. Genbrug er væsentligt i cirkulær økonomi. Den største vækst på genbrugsområdet opnår man ved at kombinere de aftalte genbrugshjørner på alle kommunale genbrugspladser med en aktiv understøttelse af det eksisterende genbrugsmarked, hvor de frivillige organisationer og butikker spiller en særlig rolle ved at operere i lavprissegmentet, som er tættest på at være affald. ISOBRO foreslår, at de politiske ønsker om mere genbrug og et bredt samspil afspejler sig i regeringens overordnede visioner, fx ved at tilføje følgende blandt de aspekter regeringen lægger mest vægt på i den overordnede vision:

- ”Mere genbrug af tøj og ting fra husholdninger ved kommunale genbrugshjørner og lettere adgang for frivillige til at indsamle til genbrug i det offentlige rum.

Denne tilføjelse bringer også handlingsplanen i bedre overensstemmelse med EU-kommissionens ”Circular Economy Action Plan”, da EU’s Action Plan har både øget genbrug og øget genanvendelse af tekstiler som et fokusområde, og da EU’s plan inddrager både private og offentlige aktører.

Målsætninger og indikationer

Skemaet i afsnit 1.1. opsummerer de mere konkrete målsætninger og indikationer er meget affaldsnære, og man mangler et bredere cirkulært perspektiv.

Der er kun et enkelt måltal, der beskæftiger sig med forbrugeradfærd i bredere forstand, nemlig en plan om en digital indberetningsløsning for deleøkonomi. ISOBRO foreslår yderligere to konkrete måltal, som er

vigtige at følge for at vurdere, i hvor høj grad udviklingen går i retningen af en mere cirkulær forbrugeradfærd:

- Det samlede salg af genbrugsgenstande pr. borger pr. kommune – opgjort efter anvisning fra en arbejdsgruppe herom i EU-regi
- Tilstrømningen af nyt tøj og nye tekstiler ind i Danmark, opgjort pr. år

Det gavner ikke miljøet at overflytte genbrugsressourcer fra private og frivillige genbrugsaktører til det offentlige, som ikke har en nærhed til borgerne og tilstrækkeligt med kompetencer til at sikre et effektivt salg. Derfor er vigtigt at arbejde meget bevidst med at fremme helhedstænkning og partnerskaber samt skabe målepunkter, der belyser evnen hertil. Det vigtigste måltal i forbindelse med øget genbrug er udviklingen i det samlede genbrug i en kommune, fordi det giver et klart incitament til at holde fokus på at skabe mere genbrug samlet set – i stedet for måltal, hvor kommuner kan høste ”points” på at erobre markedsandele fra de private/frivillige aktører uden nogen netto miljøgevinst. Det er også et måltal, der ligger i klar forlængelse af EU-kommissionens ønske om at få klarlagt udviklingen i det samlede genbrug, i hvert fald inden for de dele af markedet, der har den største affaldsforebyggende betydning, nemlig lavprisområdet.

Det andet foreslåede målepunkt er også væsentligt for at sikre fokus på de overordnede linjer. Miljøgevinsten på tekstilområdet vil være til at overse, hvis der trods den samlede indsats fortsat strømmer uændrede eller stigende mængder nye tekstiler ind i landet.

Det er en billig vej til mere genbrug, hvis alle kommuner påtager sig et ansvar for at finde plads til genbrugscontainere i det offentlige rum, tæt på boligområde, indkøb eller institution. Derfor foreslås følgende målepunkt:

- Antal m² i det offentlige rum pr. 1.000 borgere, som hver kommune har afsat/anvist til genbrugscontainere.

Trafiksikkerheden må vi ikke svække, men det må være muligt at få skabt en bedre balance mellem hensynet til byens udtryk og det miljømæssige behov for mere genbrug og et mere bæredygtigt forbrug.

Kapitel 3.7 om genbrug

A. Den frivillige genbrugsindsats og potentialerne overses i handlingsplanen

I høringsudkastet afsnit om genbrugsområdet forbigås den frivillige genbrugsindsats helt og dermed også dens betydning i affaldsforebyggelsen. Det er ganske ejendommeligt i en situation, hvor partierne bag den politiske aftale i særlig grad har fokus på at få skabt et mere fornuftigt samspil mellem kommunerne og private, herunder frivillige organisationer på genbrugsområdet.

Som nævnt i indledningen gavner det ikke miljøet, hvis en genbrugsplads indsamler og sikrer videresalg af 10 tons ekstra genbrugsressourcer, hvis private og frivillige genbrugsaktører mister 10 tons genbrugsressourcer som følge af det kommunale initiativ. Overførsel af genbrugsressourcer og markedsandele fra private og frivillige aktører til det offentlige giver ingen miljøgevinst samlet set. Derfor er det vigtigt, at den politiske aftale lægger op til et samarbejde mellem kommunerne og interesserede aktører på det private/frivillige genbrugsmarked, som nævnes sidst i afsnittet om genbrug, men som slet ikke reflekteres i analysen af genbrugsmarkedet og handlingsplanens tilgang til genbrugsområdet. Her fokuseres der alene på kommunernes indsats og bidrag, mens afsnittet kun meget overfladisk omtaler

genbrugsaktører på genbrugsmarkedet. Alt genbrug er væsentligt i affaldsforebyggelsen, men i en analyse af, hvilke aktører, der er oplagte i et samspil og i partnerskaber omkring det genbrugstøj og de genbrugsting, der opsamles i kommunale byttehjørner, kan det være fornuftigt at se nærmere på de genbrugsaktører, herunder frivillige genbrugsbutikker, der arbejder i lavprissegmentet, dvs. i forvejen arbejder med tøj og ting, der er tæt på at blive til affald, ligesom det gælder for det tøj og de ting, der ender i kommunale genbrugscontainere og genbrugshjørner. Afsnittet rummer heller ingen tanker om, hvordan man sikrer mere helhedstænkning og bedre samspil og værdifulde partnerskaber på området, som ønsket af partierne bag den politiske aftale.

Kun 8 fejlbehæftede linjer om den frivillige affaldsforebyggende genbrugsindsats

Den frivillige indsats omtales i kun 8 linjer, der samtidigt rummer en række fejl:

- Momsfritagelsen af frivillige genbrugsbutikker er ikke som nævnt i handlingsplanen begrundet i et ønske om mere genbrug men derimod i et ønske om en større frivillig egenfinansiering af de frivillige tilbud/projekter, som der søges om støtte til i fx statslige puljer, hvilket kræver øgede indtjeningsmuligheder for de frivillige organisationer.
- Virkeligheden vendes på hovedet, når man skriver, at borgerne kan aflevere deres genbrugsgenstande på genbrugspladserne, men at de selvfølgelig fortsat har mulighed for at donere tingene til fx frivillige organisationer. ISO BRO har hverken set eller hørt politiske udmeldinger, der lægger op til at gøre kommunerne til de primære genbrugsaktører i lavprisområdet, tværtimod. Man ønsker netop respekt for den store frivillige genbrugsindsats, men ser de kommunale genbrugshjørner som et vigtigt supplement. Hovedparten af de genbrugelige genstande i lavprisområdet doneres i dag til frivillige organisationer, der videresælger det genbrugelige - helt i tråd med grundtanken i cirkulær økonomi. Den frivillige og private del af det cirkulære genbrugsmarked er og skal fortsætte med at være hovedstrømmen i cirkulær økonomi på genbrugsområdet, mens genbrugshjørnerne har en vigtig rolle med at opsamle de genbrugsgenstande, som borgerne ikke har været opmærksom på, kan genbruges eller hvor borgerne finder det lettere at tage tingene med på genbrugspladsen i stedet for at donere eller sælge dem på genbrugsmarkedet.
- Sætningen om de frivillige organisationers mulighed for re-design skaber forvirring og bør udgå, da den omtalte afgørelse vedrører et uhyre afgrænset område (muleposer), som ikke kan overføres på andre varegrupper, jf. vilkårene for momsfritagelsen.

Hvorfor negligeres den store frivillige genbrugsindsats og mulighed for partnerskaber?

Partnerskaber ses i mange sammenhænge som mulighed for at nå mere ambitiøse mål. Derfor efterlyser ISO BRO et større fokus på partnerskaber mellem frivillige/private genbrugsaktører og kommunerne om øget genbrug.

En 3-4 år gammel regnskabsanalyse i 6 kommuner, hvor man satsede stort på at fremme genbrug med rent kommunale initiativer i stedet for i samarbejde, viste at størstedelen af kommunernes mersalg blev modsvaret af en tilsvarende tilbagegang for de frivillige organisationer i disse kommuner. Partierne bag den politiske aftale har bestemt, at private, herunder frivillige organisationer, skal have første ret til de indsamlede genbrugsgenstande. Herved sikrer man, at de genbrugsgenstande, som opsamles i genbrugshjørner på kommunale genbrugspladser sendes i cirkulation på det private/frivillige genbrugsmarked eller afleveres direkte til borgerne til genbrug. Der skabes herved en enestående mulighed for, at kommuner/affaldsselskaber og private/frivillige genbrugsbutikker kan arbejde sammen i

partnerskaber om at sikre max genbrug fx via kommunikation og aftaler samt ved at udnytte den eksisterende transport og sorteringskapacitet optimalt. Da mange kommuner har dårlige erfaringer med klunsning på genbrugspladser, vil det være oplagt, at det genbrugelige gives til genbrug via de mange genbrugsbutikker med små priser, der ligger spredt ud over hele landet. Typisk er der 4-5 genbrugsbutikker i hver kommune.

ISOBRO regner med, at det politiske ønske om samspil og partnerskaber også deles af Miljøministeriet, og den manglende helhedstænkning i afsnit 3.7. kan der let rettes op på med nogle faktuelle oplysninger. ISOBRO foreslår, at afsnittet omtaler, at de frivillige organisationer siden 1972 har skabt et stærkt stigende antal genbrugsbutikker og har vist evne og vilje til fortsat vækst og videreudvikling af genbrugskoncepterne, som vi kender dem i dag. Sammen med diverse onlineplatforme appellerer de frivillige genbrugsbutikker i dag til både unge og ældre. Det er i høj grad de frivillige organisationer og enkelte private indsamlere, som har placeret Danmark i front i Europa, hvad angår genbrug af tøj og ting fra husholdninger, og som sikrer, at man får opsamlet rigtigt mange af de ting, hvor borgerne synes, at indtjeningen ved salg er for lille sammenlignet med besværet. Det er tøj og ting, der derfor alternativt let kunne blive smidt ud som affald, hvorfor de frivillige organisationer bør ses som væsentlige spillere i affaldsforebyggelsen i Danmark. De frivillige organisationers største styrke er nærheden til borgerne med sine 4.000 frivillige genbrugscontainere, 1.000 frivillige genbrugsbutikker samt 30-35.000 frivillige, der er beskæftiget med genbrug. De kender kunderne, og ved hvad de vil have. På tekstilområdet indsamler de frivillige organisationer fx 9 gange så mange tekstiler som kommunerne, og man afsætter 25 gange så mange tekstiler til genbrug i Danmark som kommunerne. Dertil kommer eksport af mere slidt tøj og tekstiler til genbrug i fx Østeuropa.¹

På det private genbrugsmarked i Danmark omsættes der skønsmæssigt for ca. for 5-6 mia. kr. årligt på det private genbrugsmarked ifølge handlingsplanen. En pæn del af de sites, der henvises til, formidler salg af mere værdifulde varer. De momsfrigagede frivillige organisationer har en årlig omsætning i Danmark på 0,7 mia. kr., dvs. 10 % af den samlede omsætning på det private genbrugsmarked. Da man især indsamler og videresælger genbrugsgenstande i lavpri segmentet, tegner den frivillige sektor sig for en noget større del af de mængder, der sælges på det private genbrugsmarked. Hvis man konservativt antager, at hver enkelt ting i de frivillige genbrugsbutikker videresælges til i gennemsnit 40-50 kr., afsætter de frivillige genbrugsbutikker 15-20 mio. genbrugsgenstande årligt i Danmark.

De frivillige organisationer underkender ikke, at kommunale genbrugspladser og kommunale genbrugsbutikker med deres nye profil, jf., den politiske aftale, kan yde et positivt bidrag til øget genbrug. ISOBRO efterlyser blot et bredere perspektiv på den kommende kommunale indsats, så helhedstænkning og partnerskaber på tværs kan åbne nye muligheder for ny vækst og videreudvikling i en helt anden målestok end et ensidigt fokus på de kommunale genbrugspladser.

B. Den kommunale indsats for øget genbrug

Mens der kun bruges 8 linjer på den store frivillige genbrugsindsats, bruger handlingsplanen hele 2 sider på den kommunale indsats.

ISOBRO oplever, at handlingsplanen i sin nuværende form lægger op til fuld frihed for kommunerne til definere, om en genstand i et genbrugshjørne er en genbrugsgenstand eller affald. Der henvises alene til

¹ Kilde: Miljøstyrelsens rapport om tekstil flow i Danmark.

affaldsbekendtgørelsens bestemmelser, hvor kommunerne har vidde rammer. Men kommunerne skal jo også overholde kommunalfuldmagtens grænser, sådan som Ankestyrelsen har udlagt dem. Det signaleres ikke i dette afsnit og kan derfor give indtryk af en større frihed for kommunerne end der reelt er.

Ankestyrelsen har ganske vist givet kommuner og affaldsselskaber en vis fleksibilitet, men ikke i samme omfang som affaldsbekendtgørelsen. Som udgangspunkt er en genbrugelige genstand, som placeres i et genbrugshjørne, en genbrugsgenstand, og det forekommer at være en omgåelse af kommunalfuldmagtens grænser, hvis en genbrugsgenstand frit kan gøres til affald, blot fordi nogen kontrollerer genstanden, eller hvis der er behov for en lettere rengøring, da sådanne aktiviteter jo er en del af salgsprocessen i megen detailhandel, herunder også som en del af forberedelse af genbrugsgenstande til salg i de frivillige genbrugsbutikker. Derfor har ISOBRO svært ved at forstå, hvis behovet for kontrol og lettere rengøring skulle give kommunerne ret til de-klassificere genbrugsgenstande til affald. Der er i givet fald brug for et møde herom. Hvis Ankestyrelsen mod forventning accepterer, at kontrol og lettere rengøring er nok til at deklassificere genbrugsgenstande til affald, der forberedes til genbrug, må en meget stor del af de frivillige genbrugsbutikker aktiviteter jo på tilsvarende måde ses som forberedelse af affald til genbrug, og i givet fald bør denne forberedelse til genbrug kunne indberettes som sådan i de kommuner, hvor der er et partnerskab med de frivillige organisationer og butikker.

ISOBRO enige i, at kommunerne på samme måde som de frivillige organisationer skal have mulighed for at udsortere affald, der er placeret i genbrugshjørner på samme måde, som det også sker i frivilligt regi. Og som vi opfatter Ankestyrelsens udtalelse er det også i den sammenhæng, at Ankestyrelsen ser et behov for fleksibilitet.

Det er en halv sandhed, når der efterfølgende står, at kommunalt indsamlede genbrugsgenstandene som minimum skal sælges til markedspris uden at nævne muligheden for, at kommunerne kan donere genbrugsgenstandene til frivillige organisationer, hvilket både Ankestyrelsen og Klima-, energi- og forsyningsministeriet har udtalt/bekræftet. ISOBRO vil foreslå, at dette tilføjes for at bringe teksten i overensstemmelse med virkeligheden. Dette er også væsentligt i forhold til det politiske ønske om, at private herunder borgere og frivillige organisationer sikres førsteret til genbrugsgenstandene, hvilket jo kun kan lade sig gøre med en donation, da momsfritage de frivillige genbrugsbutikker ikke må købe varer til salg i den momsfritage butik. Umiddelbart kan det lyde som en dårlig forretning for kommunerne at donere de pågældende genstande til frivillige organisationer, men samlet set er et konstruktivt samspil med frivillige genbrugsbutikker en fordel for kommunen, dels fordi kommunen ikke påføres en nettoudgift i forbindelse med en egen håndtering af de indsamlede genbrugsgenstande. Dels fordi kommunerne har en egen interesse i, at 40-50 % af overskuddet fra de frivillige genbrugsbutikker kanaliseres ind frivillige aktiviteter og andre tilbud til sårbare mennesker i kommunen eller i nogle centrale puljer og tilbud, som alle kommuners borgere kan søge om at få del i (en stor del af det resterende samlede overskud går til fx nødhjælp og anden indsats i områder med naturkatastrofer og væbnede konflikter).

Afsnit 5.2 om madspild

I handlingsplanen arbejdes der bredt med bedre udnyttelse af biomasse, hvilket omfatter madaffald til gødning, genanvendelse af fosfor fra spildevand, behandlingen af haveaffald, etc. Afsnit 5.2 i handlingsplanen for cirkulær økonomi sætter fokus på madspild. Samlet set går der årligt ca. 740.000 tons mad til spilde fra detailhandel, servicesektoren og husholdningerne. 470.000 tons af denne mængde betragtes som egentlig madspild, dvs. noget der kunne være spist.

Handlingsplanen foreslår en videreførelse af tænketanken (OneThird) om forebyggelse af madspild og henviser endvidere til den frivillige aftale om en halvering af madspildet i fødevarerbranchen før 2030 samt madspildsjægerne 2.0. i detailhandlen mv. samt en national madspildsdag.

Dog vil vi gerne pege på, at der stadig går alt for meget til spilde, som kunne være brugt til donation. Vi foreslår derfor, at man i handleplanens afsnit om madspild lægger vægt på, at fødevarer produceret til mennesker også skal spises af mennesker, og at man prioriterer initiativer, der understøtter dette. Der er også grund til at arbejde videre med at udvikle incitament for virksomheder til donation af overskudsfødevarer til organisationer, der arbejder for og med socialt udsatte. Dette kan fx være lovændringer, der mindsker administrative barrierer, ligesom der er en udfordring med de fødevarergrupper, som er pålagt sukker og noddetærefgifter, hvor de nuværende regler betyder at det bedre kan betale sig økonomisk at smide fødevarerne i en container i stedet for at donere dem til NGO'ere.

Miljøministeriet

Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Journalnummer: 2020-22977

Sendt pr. mail til mfvm@mfvm.dk med kopi til idams@mfvm.dk

Dato: 8-02-2021

Høring – MFVM – Handlingsplan for cirkulær økonomi

ITD, Brancheorganisation for den danske vejgodstransport kvitterer for fremsendte høring vedrørende Høring af Handlingsplan for cirkulær økonomi – National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032, som foreningen har nedenstående generelle bemærkninger til.

Som repræsentant for danske indsamlingsvirksomheder og affaldstransportører tilkendegiver ITD her sin opbakning til EU's og Danmarks ambition om affaldsforebyggelse og øget genanvendelse af det affald, som uundgåeligt opstår. ITD's forventning er, at transport- og logistikbranchen kommer til at spille en central rolle i den cirkulære økonomi ved for eksempel at levere fremtidens smarte returtagings- og affaldsløsninger.

ITD støtter op om en omstilling til en mere cirkulær økonomi og en klimaneutral affaldssektor, hvor affaldskurven knækkes, og hvor mere affald genbruges eller genanvendes, og mindre affald forbrændes. Til Handlingsplan for cirkulær økonomi har vi bemærkninger til følgende afsnit:

4.1 Særskilt indsamling og reel genanvendelse

ITD støtter op om særskilt og strømlinet indsamling af husholdningsaffald og husholdningslignende affald fra erhverv, og vi er tilfredse med mulighederne for kombineret indsamling, som alt andet lige effektiviserer indsamlingen med lastbil, når flere fraktioner kan hentes samtidigt og efterfølgende sorteres mekanisk eller manuelt. Aktørerne bør i videst muligt omfang anvende muligheden for kombineret indsamling ens for at undgå differentieret indsamling på tværs af kommunegrænserne.

Konkurrenceudsættelse

ITD imødeser øgede mængder af konkurrenceudsat affald, som private indsamlingsvirksomheder og genvindingsindustrien vil få at arbejde med kommercielt, når mængderne af sorteret husholdningslignende affald supplerer mængderne af erhvervsaffald egnet til materialenyttiggørelse. ITD imødeser også en øget reel genanvendelse af de enkelte fraktioner og dermed øget markedsværdi af fraktionerne.

ITD mener, lige som partierne bag "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi", at de private virksomheder kan håndtere erhvervsaffaldet uden at der er skabt miljømæssige problemer, og derfor opfordrer ITD kraftigt til en generel konkurrenceudsættelse af affaldssektoren. Det gælder ikke mindst for transport og indsamling af affald i Danmark.

1. ITD mener, at virksomheder og kommunens egne institutioner og virksomheder skal kunne benytte private indsamlingsordninger af affald til forbrænding. Kommunalbestyrelsen bør alene anvise affaldet til et givent forbrændingsanlæg.
2. ITD mener, at affald egnet til materialenyttiggørelse fra husholdninger og kommunens egne institutioner og virksomheder, bør konkurrenceudsættes, så de private virksomheder kan opnå det fulde genanvendelsespotentiale for fraktioner, der i dag er problematiske at genanvende på markedsvilkår.
3. ITD mener, at indsamling og transport af affald fra virksomheder og husstande generelt bør konkurrenceudsættes og varetages af private transport- og indsamlingsvirksomheder.

Der er i ITD's optik ikke en kommunal opgave at drive vognmandsforretning via de kommunale affaldsselskaber, og vi finder det dybt kritisabelt, at listen over kommuner, som hjemtager affaldsindsamlingen, bliver længere og længere. ITD anerkender kommunernes væsentlige bidrag til miljøbeskyttelse, når kommunerne fører tilsyn med virksomheders affaldshåndtering. Affaldstilsyn skal derfor fortsat være en central del af de kommunale opgaver, herunder tilsyn med eksempelvis virksomheders håndtering af farligt affald.

4.3 Mere genanvendelse hos erhverv

ITD finder det hensigtsmæssigt at indføre krav om særskilt indsamling i to tempi; først hos husholdninger (01.07.2021), og derefter hos erhvervet. Foreningen forventer, at de praktiske erfaringer fra særskilt indsamling af husholdningsaffald og løsninger på eventuelle udfordringer kommer de private indsamlingsvirksomheder og affaldstransportører til gode.

På trods af den tidsmæssige forskydning frygter ITD store udfordringer blandt indsamlingsvirksomheder og transportører, som skal være klar til særskilt indsamling af hele 10 affaldsfraktioner senest den 31.12.2022.

ITD frygter, at visse fraktioner bliver svære at afsætte, og vi efterlyser derfor Miljøministeriets svar på, hvad der skal ske med de fraktioner, som ikke kan afsættes. Vil kommunalbestyrelsen kunne udstede dispensationer, så ikke-afsættelige genanvendelige fraktioner i stedet kan forbrændes?

ITD henstiller til, at Miljøministeriet og Miljøstyrelsen løbende gennemfører nabotjek, så nye genanvendelsesmuligheder i ind- og udland afdækkes.

Blandt ITD's medlemmer er virksomheder, som i dag typisk indsamler og transporterer erhvervsaffald egnet til materialenyttiggørelse. Virksomhederne er omstillingsparate og vil gerne være med til at levere fremtidens affaldsløsninger. Men indsamlingsvirksomhederne forudser store udfordringer i forhold til den særskilte indsamling af husholdningslignende affald fra erhverv og den eventuelle håndtering af virksomheders restaffald.

Store investeringer

Indsamlingsvirksomhederne og transportørerne råder i dag over ét-kammers komprimorbiler, som ikke kan anvendes til kombineret indsamling. Ombygning til to kamre vil typiske løbe op i to millioner kroner pr. komprimorbil, og derudover stiller indsamlingsvirksomheder minicontainere ud til erhvervs kunderne. Et stort antal af indsamlingsvirksomhedernes minicontainere er i dag kun med et rum, og derfor uegnede til kombineret indsamling, og må derfor kasseres og erstattes af 2-kammer minicontainere.

ITD opfordrer derfor til, at der afsættes de nødvendige midler i form af en støtteordning for at imødekomme den tidlige udskiftning af ét-kammer komprimorbiler.

Øget miljøpåvirkning

Særskilt indsamling kan ellers lede til negativ klimapåvirkning, da der typisk skal indsættes flere biler til indsamling af de ekstra fraktioner.

Pladsforhold

ITD gør opmærksom på, at pladsforholdene på de mindre erhvervs virksomheder, restauranter med videre, vil blive en udfordring med den nye indsamlingsordning, da der ofte ikke er plads til flere affaldsbeholdere i baggårdene og affaldsskurene.

Adgang til genbrugspladser

ITD er bekymret for, at visse affaldsfraktioner kan ende på den kommunale genbrugsplads, da genbrugspladserne som bekendt ikke er underlagt krav om at indberette modtaget genanvendeligt affald til Affaldsdatasystemet.

Ud over at være konkurrenceforvridende i forhold til de private indsamlingsvirksomheder, så synes disse mængder ikke at komme med i beregningen, når Danmarks genanvendelsesprocent skal beregnes. ITD henstiller til, at der udarbejdes løsninger for at forebygge ovennævnte problemstilling. ITD deltager naturligvis gerne, såfremt der nedsættes en arbejdsgruppe.

Høj reel genanvendelse af affaldet

Affaldsproducerende virksomheder skal sikre en høj reel genanvendelse af affaldet samt på anmodning fra kommunalbestyrelsen dokumentere, hvor stor en del af de enkelte affaldsfraktioner der reelt bliver forberedt med henblik på genbrug eller genanvendt.

ITD savner fortsat klarhed omkring, hvad begrebet "høj reel genanvendelse" dækker over, og hvordan valide og sammenlignelige tal for reel genanvendelse skal opgøres hos danske og udenlandske genanvendelses anlæg.

For ITD er det afgørende, at der bringes klarhed over dette, inden myndighederne stiller krav om, at kommuner og affaldsproducerende virksomheder skal sendes ud for at revidere deres aftaler og kontrakter med affaldsbehandlere (genanvendelses anlæg), og inden affaldsproducerende virksomheder og indsamlingsvirksomheder vil kunne straffes for ikke at kunne dokumentere "høj reel genanvendelse".

ITD efterlyser også klare og entydige beskrivelser af, hvilke krav kommunerne kan stille til den dokumentation for høj reel genanvendelse, som genanvendelsesanstaltene skal stille til rådighed for indsamlingsvirksomheder, og som indsamlingsvirksomheden skal stille til rådighed for den affaldsproducerende virksomhed.

Risikobaseret affaldstilsyn

ITD mener, at kommunerne skal bruge deres ressourcer på vejledning og tilsyn med sortering, håndtering og behandling af affald fra husholdninger, virksomheder og affaldsbehandlingsanlæg (genanvendelse, forbrænding og deponi).

ITD støtter således til fulde handleplanens målsætning om opgradering og målretning af et affaldstilsyn, som målrettes de virksomheder, hvor der er størst miljørisiko for, at affaldsreglerne ikke bliver overholdt.

Vi støtter også en styrkelse af tilsynet med modtagekontrollen på de danske forbrændingsanlæg.

4.4 Organisering af affaldssektoren

Set i lyset af ovenstående støtter ITD de initiativer, som er nævnt i Handlingsplanens afsnit 4.4.3.

Men igen opfordrer vi til, at mere affald konkurrenceudsættes til de private aktører, som indledningsvist beskrevet, og at kommunerne bruger deres ekspertise og ressourcer på myndighedsopgaver i stedet for at konkurrere med det private erhvervsliv.

Frit valg for mindre virksomheder til at bruge kommunale indsamlingsordninger

ITD er særdeles positiv over for, at virksomheder fremover skal kunne benytte private indsamlingsordninger for affald til forbrænding. Således kan virksomheder fremadrettet samle deres affaldsindsamling hos én aktør. Vi imødeser den kommende høring om ændringerne til diverse bekendtgørelser. ITD havde dog gerne set en generel konkurrenceudsættelse af det forbrændingsegnede erhvervsaffald.

ITD gør opmærksom på, at vi er bekymrede for beslutningen om, at mindre virksomheder, der genererer husholdningslignende affald i art og mængde, gives frit valg til at vælge kommunale indsamlingsordninger til genanvendeligt affald. ITD ser det som en tilbagerulning af det konkurrenceudsatte genanvendelige erhvervsaffald. I de kommuner, som har hjemtaget affaldsindsamlingen, har de kommunale affaldsselskaber typisk et særligt kendskab til den type affaldsproducerende virksomhed og deres beliggenhed. Det vil alt andet lige være en konkurrencemæssig fordel i modsætning til de private transport- og indsamlingsvirksomheder, som ønsker adgang til det marked.

Såfremt en sådan ordning alligevel gennemføres, skal den udformes, så krydssubsidiering undgås og indsamlingen sker til markedspriser. I den forbindelse foreslår ITD, at der her indføres en begrænsning for, hvor store beholdere (fx maks. 60 liter), kommunen må tilbyde disse virksomheder.

På ikke-brofaste øer kan kommunerne tilbyde både indsamling og behandling af alt genanvendeligt affald fra virksomheder i en ordning, der vil være frivillig for virksomhederne. De nye regler forventes at indgå i et kommende lovforslag.

Overkapaciteten hos forbrændingsanlæg

ITD har en forventning om, at overkapaciteten blandt de danske forbrændingsanlæg fjernes (som planlagt) i takt med den øgede genanvendelse. Det vil ikke være rimeligt at stille krav om sortering og særskilt indsamling hos husholdninger og erhverv, hvis danske affaldsforbrændingsanlæg samtidigt importerer blandet affald til forbrænding eller afbrænder halm eller anden biomasse, som kan anvendes mere formålstjenligt.

Forskning i genanvendelse af materialer

ITD opfordrer generelt til, at der løbende afsættes ressourcer til forskning i reel genanvendelse af de enkelte affaldsfraktioner. Dette for at understøtte branchen med viden om optimal udnyttelse og reel genanvendelse af ressourcerne fra de 10 særskilt indsamlede fraktioner. Best practice fra vores nabolande er også yderst relevant.

Indsamlingsvirksomheder oplever, at der er god lokal afsætning af glas, metal og madaffald til genanvendelsesanlæggene. Derimod er det en udfordring at håndtere og finde afsætning og genanvendelsesmuligheder for plast, hvor der findes mange forskellige typer, som i dag ikke må sammenblandes. Det vil også blive et problem at afsætte drikkekartoner, som der ikke på nuværende tidspunkt synes at være oplagte genanvendelsesmuligheder for. ITD foreslår, at der i videre omfang tages hensyn til denne særskilte problemstilling allerede i produktionen af en vare med dertilhørende emballage. ITD er bekendt med, at arbejdet hermed allerede er igangsat.

For indsamlingsvirksomheder resulterer manglen på særligt regionale afsætningsmuligheder ekstra kørte kilometer til egnede behandlingsanlæg, hvilket vil være modstridende med regeringens målsætning om at reducere CO₂-udledningen i Danmark med 70 procent i 2030.

Et effektivt marked i EU for affald og sekundære råvarer

ITD's medlemmer oplever det som vanskeligt og besværligt at finde rundt i reglerne for at føre affald over landegrænser, hvilket hæmmer en effektiv affaldshåndtering. Det skyldes primært, at Basel-konventionen og transportforordningen er komplicerede, og reglerne fortolkes forskelligt i forskellige lande.

ITD bakker naturligvis op om digitalisering af ansøgnings- og varslingsprocedurer og digital adgang til at se status på ens sikkerhedsstillinger. Allerhelst så vi, at der blev etableret et indre marked i EU for overførsler af affald således, at nuværende procedurer kun var gældende ved import og eksport til EU.

ITD står til rådighed for en uddybelse af ovenstående kommentarer til bekendtgørelserne.

Med venlig hilsen

ITD

Camilla Wiig
Chefkonsulent

Lasse Raunholt Kristoffersen
Politisk chefkonsulent

1. Indledende kommentarer

Notat af Ph.d. Jens Peter Mortensen, Cirkulære økonomi ekspert

Det er første gang, at der kommer en affaldsplan fokuseret på netop cirkulær økonomi. Det skal regeringen roses for. Det lover godt for fremtiden og den grønne omstilling.

Det cirkulære teknologispor er nu sat forrest som det, der skal satses på. Det er første gang og særdeles modigt af regeringen.

Det sker ikke uden kamp og modstand fra aktører inden for det lineære teknologispor. Især kommunerne og de kommunale energi- og affaldsselskaber er ude efter regeringens planer.

Modstanden er stor, selvom regeringens planer ikke er særligt ambitiøse og i praksis langt fra flytter nok til at kunne understøtte det cirkulære teknologispor. Det er skiftet, altså udsigten til et muligt faktisk skift og ikke den konkrete plan, der udgør det store problem for modstanderne. Gennemføres skiftet først i det små som her i planen, så kan det pludseligt meget hurtigt gå stærkt.

Et eksempel på kampen er lukning af affaldsforbrændingsanlæg, hvor regeringen og aftalepartierne spillede ud med, at der skulle reduceres med 30 % i 2030 indenfor en ramme for kompensation på 250 mio. kr.

KL svarer igen med, at reduktionsmålet ikke kan nås, der mangler 100.000 ton/år, og det koster 2,5 mia. i kompensationer.

Derudover indebærer KL planen ret til at bygge nye affaldsforbrændingsanlæg i det vestlige Danmark startende lige vest for Roskilde. Det er nye anlægsinvesteringer til en værdi af 12-18 mia. kr. der skal investeres i nye anlæg for de tilbagebetalte gamle anlæg, der ikke skal lukkes.

KL planen er virkelig ekstremistisk, når det tages i betragtning, at 30 % reduktion i 2030 kan opnås ved blot at lukke de tilbagebetalte anlæg - altså helt kompensation frit og uden, at der skal bygges nye forbrændingsanlæg.

Angrebne fra aktører i det lineære teknologispor understøttes fra den del af forskningsverden, der får finansieret en del af deres forskning fra udvikling af affaldsforbrændingsanlæg. Der understøttes med prognoser og videnskabelige undersøgelser, der viser, at affaldsmængder kun er midlertidigt marginalt faldende.

Derfor er der tit udsagn om, at efter 2030 vil der igen være mere affald, der skal brændes. Udsagnet efterfølges med, at der derfor allerede nu skal planlægges og gøres klar til perioden efter 2030 ved at bygge nye affaldsforbrændingsanlæg.

Det er tydeligvis ikke en prognose, der bygger på udvikling af det cirkulære teknologispor:

- Ejerskabet til emballageaffald fra husholdningerne skifter fra at være kommunernes til at være de ansvarlige producenter. Ved at ignorere, at de ansvarlige producenter skal få lov til det, og at de

melder ud med, at de fx kan genanvende 90 % af plastaffaldet, så kan der holdes der fast i prognoser, der viser en fortsat stigende mængde af affald til forbrænding.

- Fakta for de danske forbrændingsanlæg er, at hvis der ses på listen over forbrændingsanlæg, der er tilbagebetalte i 2035, så er 2/3 del af forbrændingsanlæggene i Danmark betalt tilbage, og kan derfor lukkes uden kompensation. Det skal undgås, hvis der skal holdes fast i det lineære teknologispør.

Forlænger regeringen og aftalepartierne aftalen med udgangspunkt i tidspunkter for tilbagebetalingstid til 2035 samt indfører stop for bygning af nye anlæg og levetidsforlængelser, så vil skiftet fra det lineære teknologispør til det cirkulære kunne blive til en realitet.

Derfor er kampen særlig heftig og indædt lige nu.

Ansvar for affaldsindsamling i den cirkulære økonomi plan

Regeringen bygger den cirkulære økonomi plan op på baggrund af retningslinjerne i EU samt på, hvad der er af meldinger fra erhvervsorganisationer og kommunerne.

Meldingerne fra kommunerne er i mange tilfælde meget forskellige og stritter i mange forskellige retninger. Der er ikke fodslag. Erhvervsorganisationerne har for en gangs skyld kunnet mønstre er større indbyrdes enighed. Situationen er langt fra, som den plejer at være.

Den væsentligste del af en strategi for cirkulær økonomi er indførelsen af det udvidet producentansvar. Det udvidet producentansvar for emballager skal i henhold til EU være implementeret senest 1. januar 2025.

Regeringens cirkulær økonomi plan omfatter desværre ikke mange tanker om det udvidet producentansvar og hvad det får for konsekvenser for borgernes rolle, nu som kunder i forhold til affaldshåndtering, hvordan vi indretter vores hjem, hvem og hvordan affaldshåndteringen skal finansieres, hvem der er ansvarlig m.v.

Det er mange spørgsmål til en helt ny indretning, som det er umuligt for regeringen på nuværende tidspunkt at svare på, men der er alligevel nogle retningslinjer, der er absolut relevante for interessenterne og planen at præsentere i den cirkulær økonomi plan.

Det udvidet producentansvar

Den grundlæggende præmis med det udvidet producentansvar er, at ansvar for indsamling og håndtering af affald fra husholdninger ikke længere er kommunernes ansvar, men de ansvarlige producenter. Det gælder både udførelse og finansiering.

I mange af de eksisterende ordninger for det udvidet producentansvar er der et delt ansvar for udførelse, samt en delt betaling mellem kommuner og de ansvarlige producenter. Her viser alle erfaringer, at kommunerne og de ansvarlige producenter bliver uenige om, hvordan affaldet skal håndteres, og hvem

som skal betale for hvilke dele. Derfor har EU besluttet, at det 100 % er de ansvarlige producenters ansvar for både udførelse og finansiering.

Det udvidet producentansvar for emballager får betydning for kommunerne og deres indsamling af husholdningsaffald, dels kan de ikke selv bestemme hvilke fraktioner, der skal samles ind hvordan, dels må de ikke opkræve afgift for den del af affaldshåndteringen, der skal finansieres af de ansvarlige producenter.

Det udvidet producentansvar kan godt betyde, at kommunerne fortsætter med at samle affald ind fra husholdningerne, men det er de ansvarlige producenter, der har ansvaret, og hvis kommunerne fortsætter med at samle ind, så sker det på vegne af de ansvarlige producenter.

Hvis de ansvarlige producenter ikke synes, at opgaven udføres godt nok eller billigt nok, så kan kommunerne sættes fra bestilling. Dette er en vigtig pointe, som regeringens cirkulær økonomi plan ikke nævner noget som helst om.

Der skal etableres et system, hvor de ansvarlige producenter betaler ind til systemet i forhold til, hvor meget de sender ud på markedet, og dermed belaster systemet.

Om 4 år skal det udvidet producentansvar for emballager være implementeret i Danmark. Den cirkulære økonomi plan skal virke i 12 år. Derfor kan de ændringer, der kommer med det udvidet producentansvar ikke bare ignoreres i planen. Regeringen bør præsentere, hvad ansvaret indebærer, ændrer prognoser og registreringsmetoder i forhold til, hvordan forholdene er under det udvidet producentansvar.

Regeringens plan burde omfatte dette forhold og lade være med at benytte statistikker, fremskrivninger og betragtninger baseret på ekstrapolering af data, hvor det er kommunerne, der har ejerskabet af husholdningsaffaldet. Der er behov for et særligt fokus på håndtering og finansiering af emballageaffald fra husholdningerne.

Emballageaffald

Relationen mellem de ansvarlige producenter og kunderne har hidtil meget været fokuseret på produkter. Det handler om produkters holdbarhed, levetid, kvalitet, reparationsmuligheder, garantier, adgang til reservedele m.v. Med det udvidet producentansvar handler forholdet mellem ansvarlig producent og kunde nu også om affaldshåndteringen, når kunden vil skille sig af med produktet.

Ved køb af produktet er det som regel emballeret. Købet omfatter således ikke kun produktet, men også emballagen og hvad der skal ske med emballagen efterfølgende. Emballager har således ofte en meget kort anvendelses levetid i modsætning til produkter, der ofte har en længere afhængigt af, hvad det er for et produkt.

Der er ofte et fokus på produkters tekniske levetid, hvorimod den tekniske levetid for emballager ofte langt overgår levetiden for anvendelse. Ofte kasseres emballagen umiddelbart efter produktet er taget i brug eller konsumeret.

Fokus på emballager er følgelig anderledes end for produkter. For at øge emballagernes anvendelseslevetid til noget der nærmer sig den tekniske levetid, skal der ske en indsamling med henblik på genbrug og genanvendelse.

Fokus for det udvidet producentansvar for emballager bliver derfor returprocenter i forhold til, hvor meget der sendes ud, og indhold af genanvendt materiale i nye emballager. Det er præcist de nøgletal som Dansk Retursystem arbejder med.

EU arbejder stadig med at fastlægge om de registreringer, de ansvarlige producenter skal foretage af genanvendelse, skal bygge på den måde som fx Dansk Retursystem bygger deres data op på. Det vides ikke med sikkerhed, men det er vanskeligt at se, hvorledes det ellers kunne gøres.

Det kunne regeringens cirkulær økonomiplan godt omfatte. I stedet beskriver regeringens cirkulær økonomi plan kun scenariet frem til 2025, hvor affaldsfraktionerne deles ind i materialefraktioner med hver deres genanvendelsesprocent men ekstrapolerer udviklingen til også at gælde efter 2025. Dette er en klar fejl.

Lukkede og åbne kredsløb

Dansk Retursystem benævnes for et lukket kredsløb, hvor emballagerne kommer retur i et særskilt lukket system for udvalgte drikkevarer. Her er det let at tælle returprocent og genanvendt indhold. Det er klart vanskeligere, når det handler om emballageaffald samlet ind af kommunerne i det, der benævnes for et åbent kredsløb.

Det kan dog lade sig gøre også af danske kommuner fx er glasaffald fra drikke og fødevareemballage samlet ind i kupper til genbrug og genanvendelse samt mad- og drikkekartoner samlet ind særskilt i poser m.v. Her er det lykkedes med både genbrug og genanvendelse i åbne kredsløb, hvor kommunerne har stået for indsamlingen.

København og Bornholm kommuner har lavet forsøg med indsamling og sortering af hård plast af bakker/flasker m.m. fra fødevareemballage af plasttypen PET.

Hvorvidt der skal satses på lukkede eller åbne kredsløb kræver samarbejder mellem kommunerne og de ansvarlige producenter. Det er et samarbejde, der lige nu er meget vanskeligt at etablere, fordi kommunerne satser så hårdt på at bevare deres forbrændingskapacitet til forbrænding af husholdningsaffaldet.

Afsluttende vurdering af regeringens cirkulær økonomi plan

Regeringen er i en svær position og har kun regnet prognoser og fremskrivninger ud fra målsætninger og ikke inddraget potentialet og mulighederne, der ligger i det udvidet producentansvar.

Regeringens cirkulær økonomi plan er ikke særligt ambitiøs, men forståeligt afdæmpet for ikke at træde aktørerne i det lineære teknologispør for kraftigt over tæerne. Det er ikke lykkedes.